

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

MAGISTRSKO DELO

**PRIPRAVA MLADOSTNIKOV V ZADNJEM OBDOBJU BIVANJA V
VZGOJNEM ZAVODU NA SAMOSTOJNO ŽIVLJENJE**

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Avtor: Gašper Ločičnik

Ljubljana, 2016

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek	Gašper Ločičnik
Naslov naloge	Priprava mladostnikov v zadnjem obdobju bivanja v vzgojnem zavodu na samostojno življenje
Kraj	Ljubljana
Leto	2016
Število strani	275
Število tabel	1
Število prilog	45
Mentor	Doc. dr. Liljana Rihter
Lektor	Tina Blatnik, dipl. slov. (UN)
Deskriptorji	Vzgojni zavod, stanovanjska skupina, mladinski dom, samostojnost, priprava na odhod iz vzgojnega zavoda, mladostniki, strokovni delavci

Povzetek: Magistrsko delo se osredotoča na pripravo mladostnikov na samostojnost v njihovem zadnjem obdobju bivanja v vzgojnih zavodih. Omenjeno temo raziskujem tako z njihove perspektive kot tudi s perspektive strokovnih delavcev, zaposlenih v vzgojnih zavodih. Da bi pridobil čim več konkretnih informacij, pomembnih za magistrsko delo, sem opravil tudi intervjuje z mladostnikom, ki se po bivanju v vzgojnem zavodu ni vrnil v svojo družino, socialno delavko na centru za socialno delo, profesorico s Fakultete za socialno delo in predstavnikoma dveh ministrstev.

Mladostniki so s pripravo na samostojnost in podporo strokovnih delavcev v vzgojnih zavodih po večini zadovoljni, zaposleni pa so podali svoje ideje in načrte, s katerimi bi lahko še izboljšali pripravo mladostnikov na odhod iz vzgojnih zavodov. Prav tako je bilo podanih

veliko predlogov za obdobje po odhodu mladostnikov iz vzgojnega zavoda, in sicer na kakšen način bi morale biti urejene bivalne enote za mladostnike in pridobitev zaposlitve, da bi se lahko ti v najkrajšem možnem času povsem osamosvojili. Med raziskovanjem sem prišel do spoznanja, da je treba za pripravo mladostnika na odhod iz vzgojnega zavoda veliko multidisciplinarnega sodelovanja med različnimi strokami, ki je občasno kljub vsemu pomanjkljivo.

Prav tako so potrebne spremembe v samem delovanju vzgojnih zavodov. Posodobiti je treba različne programe, načine in koncepte dela z mladostniki. Pri tem bi bilo smiselno uvesti ustrezne in uspešne koncepte iz tujih držav, potrebna pa bo tudi pomoč in podpora pristojnih ministrstev, saj se lahko le s skupnim sodelovanjem ustvarjajo ustrezne nove rešitve.

Title: The preparation of youths leaving youth residential treatment centers for an independent life.

Keywords: Youth residential treatment centers, residential groups, youth home, independence, preparation to leave the youth residential treatment center, youths, professionals.

Summary: This master's thesis focuses on the preparation of youths leaving youth residential treatment centers for independence. I delve into this research from the perspective of youths as well as the perspective of social workers employed in youth residential treatment centers. I have conducted interviews with a youth, who, after staying in a youth residential treatment center did not return to his family, as well as a social worker at the Center for Social Work, a professor at the Faculty of Social Work and representatives from two ministries with the intention to gain as much factual information relevant to the master's thesis.

The youths are generally satisfied with the preparation for independence and with the support from social workers in youth residential treatment centers, while the facilities' employees came forth with their ideas and plans to improve the preparation of youths leaving the youth residential treatment center. They provided many proposals for the period after the youths leave the center, particularly on the arrangement of living units and on how to find employment to be able to attain independence as soon as possible. During my research I realized that a lot of multidisciplinary cooperation between different fields is required for the preparation of youths leaving the youth residential treatment center, which is often inadequate.

Changes in the functioning of the youth residential treatment centers are needed as well. The various programmes, methods and concepts of working with youths should be modernized by looking up to examples of proven concepts from other countries. To achieve this, the relevant ministries need to offer greater support and help as new, proper solutions can only develop through mutual cooperation.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

MAGISTRSKO DELO

**PRIPRAVA MLADOSTNIKOV V ZADNJEM OBDOBJU BIVANJA V
VZGOJNEM ZAVODU NA SAMOSTOJNO ŽIVLJENJE**

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Avtor: Gašper Ločičnik

Ljubljana, 2016

PREDGOVOR

Mladostniki se tekom bivanja v vzgojnih zavodih, mladinskih domovih in stanovanjskih skupinah pripravljajo tudi na samostojno življenje, s katerim se morajo soočiti po odhodu iz institucije. Nekateri so deležni podpore družine, sorodnikov ali prijateljev, drugi pa tako razvite socialne mreže nimajo, zato morajo podporo poiskati drugje ali pa se morajo v novi situaciji znajti popolnoma sami. V vzgojnih zavodih, mladinskih domovih in stanovanjskih skupinah različne strokovne službe, učitelji in vzgojitelji sodelujejo z mladostniki in jim pomagajo pri krepitvi samopodobe, pridobivanju delovnih navad in izkušenj, izboljševanju učnega uspeha, spremembi njihovega vedenja, učenju vzpostavitve in ohranjanja odnosov in seveda pripravi na odhod iz institucije v samostojno življenje.

Kljub vsemu omenjenemu pa si zastavljam različna vprašanja, na katera želim odgovoriti v diplomskem delu. V prvi vrsti želim izvedeti, če mladostniki pridobijo dovolj kvalitetnega in uporabnega znanja in kompetenc za življenje izven institucije. Za razliko od samostojnega življenja, v katerega vstopijo po odhodu iz institucije, imajo namreč mladostniki tam natančno določen dnevni red, strokovne delavce, ki jim lahko priskočijo na pomoč v vsakem trenutku, urejene različne prostčasne aktivnosti itd.

Za stroko socialnega dela velja, da mora biti uporabnik slišan, zato sem želel s svojo raziskavo doseči, da svoje izkušnje s pripravo na samostojnost opišejo mladostniki, ki zaključujejo bivanje v instituciji. Izvedeti sem želel, v kolikšni meri so mladostniki pripravljeni na življenje izven zavoda ter kaj pogrešajo v pripravi na samostojnost. Tako bi lahko pomanjkljivosti, na katere opozarjajo mladostniki, odpravili in s tem izboljšali njihovo pripravo na samostojno življenje.

Po mojem mnenju je treba mladostnikom po odhodu iz institucije nuditi podporo in pomoč pri vsakdanjih stvareh in integraciji v okolje, če to v tistem trenutku potrebujejo. Pri tem pa se zaplete, saj v Sloveniji ni sistemsko urejene oskrbe za mladostnike, ki zapustijo vzgojne zavode, prav tako pa z zakonom ni določeno, da bi mladostnika po odhodu spremljala institucija oziroma strokovni delavci, ki so sodelovali z njim.

Z raziskavo sem želel izvedeti tudi, na kakšen način bi se dalo sistemsko urediti problematiko prehoda mladostnikov iz vzgojnih zavodov v samostojnost, predvsem pri mladostnikih, ki se ne morejo vrniti v družino in se zato pogosto znajdejo v brezdomstvu.

Raziskava lahko služi tako za nadgradnjo zavodskih programov v smislu učenja in podajanja znanj in kompetenc mladostnikov za samostojno življenje kot tudi za načrtovanje

novih programov in rešitev na sistemski ravni, s katerimi bi lahko začeli reševati problematiko mladostnikov, ki se po odhodu iz vzgojnega zavoda oziroma katere druge institucije znajdejo v težkem položaju, saj nimajo omogočenih niti osnovnih virov za vsakdanje preživetje niti osnovne socialne varnosti.

ZAHVALA

... vzgojnim zavodom; mladostnikom, ki bivajo v vzgojnih zavodih; strokovnim delavcem, ki so zaposleni v vzgojnih zavodih; mladostniku z izkušnjo bivanja v vzgojnem zavodu; socialni delavki, zaposleni na centru za socialno delo; profesorici, zaposleni na Fakulteti za socialno delo; Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport za sodelovanje pri pridobivanju informacij, potrebnih za nastanek magistrskega dela.

... mentorici, doc. dr. Liljani Rihter, za vso pomoč, trud, potrpežljivost, nasvete in podporo v času pisanja magistrskega dela.

... Tini Blatnik za kvalitetno lektoriranje, Tamari Pustoslemšek za pomoč pri računalniškem oblikovanju in Roku Štroku za pomoč pri izvlečku v angleškem jeziku.

... staršem za vso pomoč, razumevanje in podporo, ki so mi jo nudili tekom študijskih let.

... Ani, ker mi je stala ob strani, me vzpodbujala, verjela vame in me v težkih trenutkih usmerjala k cilju.

KAZALO VSEBINE

1.	TEORETIČEN UVOD.....	1
1.1.	MLADOST IN ODRAŠČANJE	1
1.1.1.	<i>Socializacijski dejavniki in socialna ranljivost mladih</i>	<i>3</i>
1.2.	ZUNAJDRUŽINSKA OSKRBA	5
1.3.	VZGOJNI ZAVODI	9
1.3.1.	<i>Namestitev otrok in mladostnikov v vzgojne zavode.....</i>	<i>11</i>
1.3.2.	<i>Naloge strokovnih delavcev v vzgojnih zavodih.....</i>	<i>15</i>
1.3.3.	<i>Stanovanjske skupine</i>	<i>16</i>
1.3.4.	<i>Mladinski dom</i>	<i>18</i>
1.3.5.	<i>Priprava mladostnikov na odhod iz vzgojnega zavoda.....</i>	<i>19</i>
1.4.	MLADOSTNIKI PO ODHODU IZ VZGOJNEGA ZAVODA	20
1.4.1.	<i>Mladinska stanovanja</i>	<i>22</i>
2.	OPREDELITEV PROBLEMA.....	24
2.1.	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	24
2.2.	TEZE.....	25
3.	METODOLOGIJA	26
3.1.	VRSTA RAZISKAVE.....	26
3.2.	MERSKI INSTRUMENT.....	26
3.3.	OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA	27
3.4.	ZBIRANJE PODATKOV	27
3.5.	ANALIZA PODATKOV	29
3.5.1.	<i>Analiza intervjujev z mladostniki, ki bodo v kratkem zapustili vzgojni zavod</i>	<i>29</i>
3.5.2.	<i>Analiza intervjujev s strokovnimi delavci, ki so zaposleni v vzgojnem zavodu, vzgojni skupini ali stanovanjski skupini.....</i>	<i>35</i>
3.5.3.	<i>Analiza intervjuja z mladostnikom, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu iz vzgojnega zavoda pa se ni vrnil v družino.....</i>	<i>35</i>
3.5.4.	<i>Analiza intervjuja, opravljenega s socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo.....</i>	<i>35</i>
3.5.5.	<i>Analiza intervjuja, opravljenega s profesorico na Fakulteti za socialno delo</i>	<i>36</i>
3.5.6.	<i>Analiza intervjuja, opravljenega z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport</i>	<i>36</i>
3.5.7.	<i>Analiza intervjuja, opravljenega z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti</i>	<i>36</i>
4.	REZULTATI	37
4.1.	REZULTATI INTERVJUJEV Z MLADOSTNIKI, KI SE PRIPRAVLJAJO NA ODHOD IZ ZAVODA	37

4.2.	REZULTATI INTERVJUJEV S STROKOVNIMI DELAVCI, KI SO ZAPOSLENI V VZGOJNEM ZAVODU, VZGOJNI SKUPINI ALI STANOVANJSKI SKUPINI	39
4.3.	REZULTATI INTERVJUJA Z MLADOSTNIKOM, KI JE BIVAL V VZGOJNEM ZAVODU, PO ODHODU IZ VZGOJNEGA ZAVODA PA SE NI VRNIL V DRUŽINO	49
4.4.	REZULTATI INTERVJUJA S SOCIALNO DELAVKO, ZAPOSLENO NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO	51
4.5.	REZULTATI INTERVJUJA S PROFESORICO NA FAKULTETI ZA SOCIALNO DELO	55
4.6.	REZULTATI ODGOVOROV, PRIDOBLENIH Z MINISTRSTVA ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT	57
4.7.	REZULTATI ODGOVOROV, PRIDOBLENIH Z MINISTRSTVA ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI.	58
5.	RAZPRAVA.....	59
6.	SKLEPI	64
7.	PREDLOGI.....	66
8.	OPOMBE	68
9.	LITERATURA IN VIRI.....	69
10.	PRILOGE	74
10.1.	INTERVJUJI IN OBMEJNE IZJAVE Z MLADOSTNIKI, KI BIVAJO V VZGOJNEM ZAVODU	74
10.1.1.	<i>Mladostnik A.....</i>	<i>74</i>
10.1.2.	<i>Mladostnik B.....</i>	<i>75</i>
10.1.3.	<i>Mladostnik C.....</i>	<i>76</i>
10.1.4.	<i>Mladostnik D.....</i>	<i>78</i>
10.1.5.	<i>Mladostnik E</i>	<i>79</i>
10.1.6.	<i>Mladostnik F</i>	<i>80</i>
10.1.7.	<i>Mladostnik G</i>	<i>81</i>
10.2.	INTERVJUJI IN OBMEJNE IZJAVE S STROKOVNIMI DELAVCI, KI SO ZAPOSLENI V VZGOJNEM ZAVODU	82
10.2.1.	<i>Strokovni delavec A.....</i>	<i>82</i>
10.2.2.	<i>Strokovni delavec B.....</i>	<i>84</i>
10.2.3.	<i>Strokovni delavec C.....</i>	<i>86</i>
10.2.4.	<i>Strokovni delavec D</i>	<i>89</i>
10.2.5.	<i>Strokovni delavec E</i>	<i>91</i>
10.2.6.	<i>Strokovni delavec F</i>	<i>94</i>
10.2.7.	<i>Strokovni delavec G</i>	<i>96</i>
10.3.	INTERVJU IN OBMEJNE IZJAVE Z MLADOSTNIKOM, KI JE BIVAL V VZGOJNEM ZAVODU, PO ODHODU IZ VZGOJNEGA ZAVODA PA SE NI VRNIL V DRUŽINO	98
10.4.	INTERVJU IN OBMEJNE IZJAVE S SOCIALNO DELAVKO, ZAPOSLENO NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO	100
10.5.	INTERVJU IN OBMEJNE IZJAVE S PROFESORICO NA FAKULTETI ZA SOCIALNO DELO	104
10.6.	ODGOVORI NA VPRAŠANJA IN OBMEJNE IZJAVE Z MINISTRSTVOMA	106

10.6.1. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.....	106
10.6.2. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.....	107
10.7. PRIPISOVANJE POJMOV OBMEJNIM IZJAVAM PRI INTERVJUJIH Z MLADOSTNIKI, KI BIVAJO V VZGOJNEM ZAVODU..	109
10.7.1. Mladostnik A.....	109
10.7.2. Mladostnik B.....	113
10.7.3. Mladostnik C.....	116
10.7.4. Mladostnik D.....	118
10.7.5. Mladostnik E.....	122
10.7.6. Mladostnik F.....	125
10.7.7. Mladostnik G	128
10.8. PRIPISOVANJE POJMOV OBMEJNIM IZJAVAM ZA INTERVJUJE S STROKOVNIMI DELAVCI, KI SO ZAPOSLENI V VZGOJNEM ZAVODU.....	130
10.8.1. Strokovni delavec A.....	130
10.8.2. Strokovni delavec B.....	140
10.8.3. Strokovni delavec C.....	147
10.8.4. Strokovni delavec D	158
10.8.5. Strokovni delavec E.....	166
10.8.6. Strokovni delavec F.....	176
10.8.7. Strokovni delavec G	187
10.9. PRIPISOVANJE POJMOV OBMEJNIM IZJAVAM ZA INTERVJU Z MLADOSTNIKOM, KI JE BIVAL V VZGOJNEM ZAVODU, PO ODHODU IZ VZGOJNEGA ZAVODA PA SE NI VRNIL V DRUŽINO	194
10.10. PRIPISOVANJE POJMOV OBMEJNIM IZJAVAM ZA INTERVJU S SOCIALNO DELAVKO, ZAPOSLENO NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO.....	202
10.11. PRIPISOVANJE POJMOV OBMEJNIM IZJAVAM ZA INTERVJU S PROFESORICO NA FAKULTETI ZA SOCIALNO DELO	212
10.12. PRIPISOVANJE POJMOV OBMEJNIM IZJAVAM ZA ODGOVORE NA VPRAŠANJA OD MINISTRSTEV	220
10.12.1. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.....	220
10.12.2. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.....	223
10.13. OSNO KODIRANJE	225
10.13.1. Osno kodiranje za mladostnike, ki bivajo v vzgojnem zavodu	225
10.13.2. Osno kodiranje za strokovne delavce, ki so zaposleni v vzgojnem zavodu	234
10.13.3. Osno kodiranje za mladostnika, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu iz vzgojnega zavoda pa se ni vrnil v družino.....	256
10.13.4. Osno kodiranje za socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo	261
10.13.5. Osno kodiranje za profesorico na Fakulteti za socialno delo.....	266
10.13.6. Osno kodiranje za Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	269
10.13.7. Osno kodiranje za Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	271
11. POVZETEK	273

KAZALO TABEL

Tabela 1-1: Seznam vzgojnih zavodov (Bilten Skupnosti CSD Slovenije 2013)	8
--	----------

1. TEORETIČEN UVOD

1.1. Mladost in odrasčanje

S pojmom mladost poimenujemo življenjsko obdobje med otroštvom in odraslostjo. Gre za sociološki pojem, ki obravnava posameznika kot del družbe v določenem življenjskem obdobju, medtem ko psihofizičen razvoj v obdobju mladosti opišemo s pojmom adolescenca.

Adolescenca je obdobje in proces duševnega dozorevanja iz otroka v odraslega. Proces dozorevanja poteka kot medsebojno delovanje med otrokom ter njegovim predmetnim in družbenim okoljem. Od odvisnosti in zaščitenosti v lastni družini mora posameznik preiti na samostojno odločanje in delovanje ter skrb za druge, to pa zahteva reorganizacijo odnosa do sebe in sveta ter pridobitev mnogih novih stališč in zmožnosti (Horvat, Magajna 1987: 233).

Adolescenco delimo na več razvojnih obdobj, vendar si strokovnjaki glede njihovega števila niso enotni, opozarjajo celo na to, da so razmejitve posameznih obdobj zaradi neupoštevanja hitrih družbenih sprememb neustrezne. Kljub temu lahko omenimo tradicionalno delitev adolescence, ki jo je postavila Elizabeth B. Hurlock v petdesetih letih 20. stoletja (Poljšak Škraban 2004: 14):

- predadolescenca (10–12 let);
- zgodnja adolescenca (12–14 let);
- srednja adolescenca (15–19 let);
- pozna adolescenca (20–24 let).

Mladostništvo je prehodno obdobje med dvema jasno definiranim obdobjema, zato velja za labilno in ambivalentno razvojno obdobje in zahteva posebno skrb in nadzor. Odraščajoči se znajdejo v nedefiniranem položaju, v katerem postanejo njihova identiteta, vloga v družbi in vloge ostalih v njihovem okolju nejasne (Ule, Kuhar 2002).

V kratkem obdobju se mladostniku zgodijo velike spremembe, ob vsem tem pa je njegova naloga, da osvoji določene kompetence in oblikuje lastno identiteto. Ule in Miheljak (1995: 16) pojasnjujeta, kako poteka prehod v odraslo obdobje:

- prehod od fluidne in disperzne zavesti posameznika o sebi k zgrajeni podobi o sebi in svojem mestu v družbi (identiteta);

- prehod od razmeroma omejenega spektra socialnih vlog otroka in mladostnika h kompleksnim in celostnim socialnim vlogam odraslega človeka;
- prehod od šolskih dejavnosti in pretežno porabniško in prostočasno usmerjenih dejavnosti k svetu dela in zaposlitve;
- prehod od ekonomske odvisnosti k ekonomski neodvisnosti in samoodgovornosti;
- prehod od pretežnega sprejemanja znanja in informacij k njihovi uporabi.

Zaradi številnih novosti se vsak mladostnik v tem obdobju sreča z negotovostjo in dvomi. Poleg tega postane v tem obdobju bolj čustven. Dogajajo se spremembe v njegovem kognitivnem razvoju, ki vplivajo na čustveno labilnost – eksplozivnost in nenadno menjanje razpoloženja in čustev. Mladostnik svet doživlja zelo intenzivno in se lahko burno odziva na dražljaje iz okolice. Povečane ima sposobnosti zaznavanja, išče se in spoznava. Pri tem preizkuša svoje okolje in omejitve, ki mu ga to postavlja, ocenjuje odzive in čustva svojih bližnjih ter izziva njihovo potrpežljivost. Obnašanje mladostnikov je pogosto »uporniško«, kar nakazuje na težnjo posameznika po osamosvojitvi. Mladostniki odkrivajo nove življenjske vzorce in se oddaljujejo od avtoritet (Žmuc - Tomori 1983).

Nekoč je bil prehod v odraslost jasno definiran z zaključkom šolanja, pridobitvijo poklica, redno zaposlitvijo in lastno družino. Mladostništvo danes nima več konkretne meje, predvsem ko govorimo o zgornji starostni meji. Različni avtorji opozarjajo na to, da se doba mladostništva glede na kriterij samostojnosti podaljšuje. Okoliščine se spreminjajo, Ule in soavtorji (2000) pa opozarjajo, da mladi postajajo vedno bolj občutljivi na zmanjšane življenjske možnosti. V Sloveniji je postal v zadnjih desetih letih problematičen predvsem prehod na trg dela in s tem povezana finančna neodvisnost. Posledično mladi v poznih dvajsetih in celo zgodnjih tridesetih ostajajo doma. Strokovnjaki opozarjajo, da sodobna družba dopušča preveč odlaganja in zavračanja odraslosti ter sprejema neusklajenost vzorcev in časovno doseganje odraslosti med posamezniki v družbi.

Pomembno je, da mladostnik z odraščanjem dobi novo vlogo v družbi. Na to spremembo se mora skozi proces vzgoje in izobraževanja ustrezno pripraviti. Razvojne naloge so tako zahtevne, da mladostnik adolescenco uvršča v krizno obdobje in kadar nima dovolj podpore, je izpostavljen stresu. Na vsakem koraku je na preizkušnji njegovo zaupanje vase in v okolico, njegova sposobnost, da se sooči s težavami in jih konstruktivno rešuje, ter njegova trdnost, ko gre za hude pritiske (Žmuc - Tomori 1983).

Vsi mladostniki gredo na poti v odraslost skozi burno obdobje, vendar pa je za tiste, ki nimajo ustrezne podpore in varnega okolja, odraščanje izredno tvegano obdobje. Ti mladostniki so socialno zelo ranljivi, pri njih se pogosteje razvijejo motnje v psihosocialnem razvoju.

Slednje obravnavam v svoji raziskavi, zato bom v nadaljevanju na kratko predstavil dejavnike, ki vplivajo na proces odraščanja in lahko predstavljajo tveganje za razvoj odklonilnih vedenjskih vzorcev in neustrezno vključevanje v družbo.

Socializacijski dejavniki in socialna ranljivost mladih

Posameznik se mora na prehodu iz otroštva v odraslost socializirati. Gre za večplasten proces vključevanja v družbo, ki je odvisen tako od posameznika kot tudi od vrednot skupnosti. Na uspešno vključevanje v družbo vplivajo številni dejavniki, ki lahko delujejo varovalno ali ogrožajoče. Poštrak (2007: 147–166) jih opiše z naslednjimi besedami: »Dejavniki tveganja so tisti dejavniki, ki v mladostnikovem življenjskem svetu pomenijo ključne točke in vidike ter opredeljujejo tudi njegove strategije ravnanja ali preživetja. Te strategije ravnanja so izdelani vzorci odzivov na vso tisto dogajanje v mladostnikovem življenju, ki je lahko ogrožajoče ali varno, podporno ali destruktivno, ki mu lahko daje ali jemlje moč«. Strokovnjaki največkrat izpostavljajo naslednje: spol, družino, vrednote, vrstnike, šolo in medije (Poštrak 2015). Kljub temu pa moramo upoštevati dejstvo, da je vsak posameznik drugačen in da tudi njegove osebnostne lastnosti vplivajo na to, kako se bo oblikoval skozi proces odraščanja.

Spol: Vloge ženske in moškega v družbi se razlikujejo, zato sta glede na spol različna tudi vzgoja in proces odraščanja. Dečkom se v procesu odraščanja posreduje vrednote, kot so pogum, upornost, žilavost, trdnost in podobno, medtem ko se pri deklicah spodbuja nežnost, preudarnost in previdnost (Miles 1993: 11, v Ule *et al.* 2000: 154). Tomori (2000) navaja, da so različna kulturna merila in vzgojna sporočila pri deklicah in dečkih razlog za desetkrat pogostejše prestopniško vedenje dečkov v obdobju adolescence.

Družina: Družina kot primarna celica, v katero je otrok vpet od svojega rojstva, predstavlja najpomembnejši dejavnik socializacijskega razvoja. V njej otrok vzpostavlja prve stike in oblikuje vedenjske vzorce. V funkcionalni družini se otrok počuti varnega, sprejetega, hkrati pa mu je omogočeno, da se skozi dobo odraščanja razvije v samostojno in odgovorno osebo (Žmuc - Tomori 1983).

Vrednote: Vrednote predstavljajo pomembne stvari, ki vodijo mladostnika ter pogojujejo njegove cilje in trud, ki ga vloži za njihovo dosego. Lestvico vrednot razvije v domačem okolju in jo kasneje preverja in nadgrajuje v širši družbi. Vrednote so lahko družbeno sprejemljive ali pa odstopajo od norm (Musek 1994).

Vrstniki: Otrok skozi proces odraščanja ustvarja vezi zunaj družinskega okolja. Starejši ko je, širši je njegov krog družbe in manj vpliva nanj imajo starši. Vsaka družba ima svoje vrednote in pravila. Ker mladostnik teži k uveljavljanju v družbi in pripadnosti določeni skupini, so njegove vrednote na preizkušnji. Želja po dokazovanju v okolju vrstnikov je lahko tako močna, da mladostnik v celoti sprejme stališča skupine, ki pa niso nujno v skladu z normami (Bučar - Ručman *et al.* 2004).

Šola: Šola je pomemben dejavnik socializacije. Predstavlja formalno institucijo, s katero je otrok v večletnem stiku. Pri tem razvije odnos do vseh družbenih avtoritet (Tivadar 2000: 165). V šoli se začnejo odražati posledice vzgoje v primarni družini, zato ima ravno šola možnost in nalogo, da opazi težave, pristopi k celostni obravnavi in pripomore k vzgoji otroka.

Mediji: V modernem času mladi vse več časa in pomena posvetijo medijem, zato so vedno bolj izpostavljeni njihovem vplivu, ki je lahko pozitiven ali negativen. Vplivajo lahko na oblikovanje mladostnikovega lastnega mnenja, seveda pa lahko pri tem pride tudi do napačnega prepričanja. Mediji pogosto spodbujajo k sprejemanju napačnih vrednot. Pogosto pretirano izpostavljajo določene vrednote, kot so moč, slava, pridobivanje bogastva, pomembnost zunanega videza. Velikokrat prikazujejo popolnost, ki ji želijo slediti mladostniki. Če je ne morejo doseči, se pogosto zgodi, da se znižuje njihova samopodoba (Zega 2010: 56–57).

Nevarnost pa se pojavlja tudi pri prikritih učinkih medijev, saj so raziskave pokazale, da se s prikazovanjem agresivnih obnašanj in nasilja povečuje neobčutljivost za agresivnost. Raziskave so pokazale, da gledalci, ki na televiziji ali po kakšnem drugem mediju gledajo, kako se konflikte rešuje z nasiljem, sprejmejo nasilje kot način za reševanje težav oziroma kot del vsakdanjega življenja (Ule 2008: 200).

Po mojem mnenju mediji velikokrat prikazujejo vsebine, ki niso primerne za zdrav psihosocialni razvoj otroka, kljub temu pa jih mladi zaradi želje po pripadnosti »main streemu« ponotranjajo in se po njih ravnaajo, velikokrat v nasprotju z njihovimi vrednotami in načeli.

Dejavnikom tveganja so izpostavljeni predvsem mladostniki, ki nimajo varnega okolja in podpore. Označujemo jih s pojmom socialno ranljivi mladi. Ti mladostniki lahko razvijejo dolgotrajne motnje v psihosocialnem razvoju. Nenehno so izpostavljeni ponavljajočim se stresnim situacijam, kar še dodatno utrjuje njihove motnje. Zaradi kompleksne motnje se tako delovanje odraža na vseh življenjskih področjih in takšni mladostniki so prikrajšani za normalno odraščanje (Svetin - Jakopič 2005).

Socialno ranljivi mladostniki, ki doma ne dobijo zadostne opore, zaščite in določenih meja ali jih družina celo ogroža pri njihovem razvoju, so pogosto vključeni v zunajdružinske namestitve, kjer jim podporo pri socializaciji in zdravem odraščanju nudi institucija.

1.2. Zunajdružinska oskrba

Kadar opazimo in ugotovimo, da so otroku ali mladostniku kršene njegove pravice, da je ogrožen, da ima čustveno in vedenjsko motnjo, ali da ogroža okolico, sebe ali druge, moramo k ukrepanju pozvati določeno institucijo. Katera institucija bo obravnavala otroka ali mladostnika, je odvisno od narave, vrste in stopnje opaženih vedenjskih odstopanj (Zalokar 2013: 89).

V Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je v 102. členu jasno zapisano, da morajo starši svojim otrokom omogočiti pogoje za zdravo rast in skladen osebni razvoj ter jih usposobiti za samostojno življenje in delo (Uradni list Republike Slovenije, Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih).

Če starši ne zmorejo ali niso sposobni poskrbeti za vzgojo in varstvo svojih otrok, lahko strokovne službe uporabijo postopke nameščanja otrok v nadomestne družine in zavode. Država mora ukrepati in zaščititi otroka, saj se zavezuje, da bo z ustreznimi ukrepi zagotovila uveljavitev otrokovih pravic. Najpomembnejše oblike zunajdružinske oskrbe so: rejništvo, institucionalno varstvo, skrbništvo in posvojitev. Katera je najustreznejša pomoč za otroka ali mladostnika, je odvisno od različnih dejavnikov, pri čemer je treba izhajati iz koristi otroka.

Pri namestitvah gre lahko pri skrbi za otroka za nadomeščanje ene ali več družinskih nalog oziroma za prevzem vseh nalog v družini, bodisi za krajši bodisi daljši čas (Rakar *et al.* 2010).

Rejništvo je posebna oblika varstva in vzgoje otrok, nameščenih v rejniško družino, in je namenjeno otrokom, ki iz različnih vzrokov ne morejo prebivati v matični družini. Namen

rejništva je, da otroku, ki iz različnih razlogov ne more živeti pri starših ali ga je treba zaradi ogroženosti izločiti iz okolja, v katerem živi, omogoči zdravo rast, skladen osebni razvoj, izobraževanje in usposabljanje za življenje in delo (Rakar *et al.* 2010: 6).

Institucionalno varstvo je oblika zunajdružinske namestitve v zavodu, drugi družini ali drugi organizirani obliki, ki upravičencem nadomešča, dopolnjuje ali zagotavlja funkcijo doma oziroma lastne družine. Obsega osnovno in socialno oskrbo v skladu s predpisi socialnega varstva ter zdravstveno varstvo po predpisih zdravstvenega varstva (Institucionalno varstvo).

Skrbništvo je oblika varstva mladoletnih oseb, za katere starši ne skrbijo, ter polnoletnih oseb, ki niso sposobne skrbeti same zase, za svoje pravice, koristi in premoženje. Namen skrbništva nad mladoletnimi je s skrbjo, vzgojo in izobrazbo vsestransko razviti osebnost mladoletnih varovancev ter jih usposobiti za samostojno življenje in delo. Zajema tudi skrb za mladoletnikovo premoženje, pravice in koristi. S tem ukrepom je nadomeščena skrb staršev, ki nočejo, ne morejo ali ne smejo skrbeti za otroka (Skrbništvo).

Posvojitev je posebna oblika varstva mladoletnih oseb v primeru, da so starši neznani, ali če so pred pristojnim organom privolili, da dajo otroka v posvojitev. Privolitev staršev ni potrebna, kadar jim je bila odvzeta roditeljska pravica, ali če trajno niso sposobni izraziti svoje volje, kar sodišče ugotovi v posebnem postopku (Posvojitve).

Moje magistrsko delo sega na področje institucionalnega varstva, natančneje se dotika vzgojnih zavodov in mladinskih domov, zato se bom v nadaljevanju posvetil omenjeni obliki zunajdružinske oskrbe.

V Sloveniji imamo tri mladinske domove, sedem zavodov za vzgojo in izobraževanje ter prevzgojni dom, ki se med seboj razlikujejo glede na:

- starost populacije – nekatere institucije so namenjene le šoloobveznim otrokom, druge mladostnikom po zaključeni šolski obveznosti, spet tretje sprejemajo oboje;
- spol: nekatere sprejemajo le dečke, druge dečke in dekleta;
- organiziranost izobraževanja – nekatere nudijo interno izobraževanje, v drugih otroci in mladostniki obiskujejo šole v okolju, kjer se nahaja ustanova;
- organiziranost življenja – nekatere imajo vzgojne skupine, druge stanovanjske skupine, tretje pa skupino otrok in mladostnikov imenujejo družina;

- to, kdo vanje namešča otroke – v nekatere vzgojne zavode nameščajo otroke le centri za socialno delo, v druge centri za socialno delo in sodišča, v prevzgojni dom pa le sodišča (Krajncan, Šoln Vrbinc 2015: 14).

Št.	Zavod	Kapaciteta	Populacija
1	Mladinski dom Malči Beličeve	60 otrok oz. mladostnikov	Osnovnošolski otroci in mladostniki obeh spolov, stari 6–14 let.
2	Mladinski dom Jarše	Osnovna šola: do 32 otrok Produkcijška šola: 10–12 otrok Stanovanjske skupine: 4 x 8 otrok	Mladi obeh spolov med 12 in 18 letom starosti. Stanovanjske skupine: ohranjena zmožnost integriranega šolanja na sekundarni stopnji, prostovoljni pristanek na bivanje v stanovanjski skupini. Osnovna šola: učenci glede na določila Zakona o osnovni šoli in Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, katerih skupna lastnost so močno izražene čustvene in vedenjske motnje. Produkcijška šola: mladi po zaključeni osnovnošolski obveznosti, ki lahko bivajo doma, imajo pa različne težave, pogosto tudi psihične narave.
3	Mladinski dom Maribor	43 otrok oz. mladostnikov, od tega 40 otrok v petih stanovanjskih skupinah in 3 dečki v enem mladinskem stanovanju.	Mladi obeh spolov od 8 do 18 let. V stanovanjsko skupino so otroci in mladostniki vključeni zaradi čustvene, socialne ali vzgojne ogroženosti in potrebujejo poleg nadomestila za domače okolje, postopne normalizacije in vključitve v socialno življenje tudi strokovno pomoč.
4	Vzgojni zavod Kranj	40 otrok oz. mladostnikov; v vsaki stanovanjski skupini je možna namestitev 8 otrok oz. mladostnikov.	Otroci in mladostniki, stari od 7 do 18 let iz cele Slovenije. Dečki in deklice, ki potrebujejo začasno izločitev iz družine in širšega okolja.
5	Vzgojno izobraževalni zavod Frana Milčinskega Smednik	V centralni dom in interno šolo lahko sprejmejo 40 fantov in deklet s cele Slovenije. Letno sprejmejo v dom približno 20 novih otrok, ravno toliko jih vsako leto zapusti dom. Stanovanjska skupina Ježek sprejme 8 srednješolcev.	V zavod sprejemajo povprečno inteligentne otroke in mladostnike, stare od 11 do 15 let, ki v domačem okolju zaradi čustvenih in vedenjskih težav ne zmorejo več dosegati pozitivnih uspehov.

6	Osnovna šola Veržej – Enota Dom	Maksimalno 60 otrok, ki bivajo v šestih stanovanjih.	Šoloobvezni fantje in dekleta od 1. do 9. razreda. Za vse otroke, ki so sem usmerjeni kot otroci s posebnimi potrebami ali otroci z motnjami vedenja in osebnosti.
7	Vzgojni zavod Planina	V skupini, kjer so prisotne diagnosticirane psihiatrične motnje/bolezni, je normativ 4 otroci oz. mladostniki; v ostalih skupinah do 8. V zadnjih letih so glede na naravo težav v večini skupin po 4 otroci oz. mladostniki (skupaj torej 20–24).	Otroci in mladostniki obeh spolov in vseh starosti (od 7 do 18 let oz. do dokončanja šolanja).
8	Vzgojno izobraževalni zavod Višnja Gora	V petih vzgojnih skupinah prejemajo 35–40 mladostnic in 10–15 mladostnikov, ki so razmeščeni v skupine po 2–3. V stanovanjsko skupino v Ljubljani pa sprejmejo do 8 mladostnic.	Mladostniki in mladostnice po končani osnovnošolski obveznosti, stari od 14 do 18 let, za katere je bilo v prvotnem socialnem okolju ugotovljeno, da zaradi čustvenih in vedenjskih težav potrebujejo posebno, bolj intenzivno, strukturirano pomoč in vodenje.
9	Vzgojni zavod Slivnica	V vzgojnih skupinah je prostora za 30 mladostnikov, v skupini 8–10. V stanovanjski skupini lahko biva 8 mladostnic in mladostnikov.	Mladostniki in mladostnice, stari od 14 do 18 let, na podlagi sklepa pristojnega centra za socialno delo.
10	Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec	Do 30 mladostnikov v zavodu, 16 v stanovanjskih skupinah v Ljubljani in Postojni.	Starost 14–18 let (v nekaterih primerih, predvsem sodnih, se raztegne do 21 leta). Mladostniki, ki prihajajo v zavod, imajo običajno naslednje težave: učno neuspešnost, izostajanje od pouka, konfliktnost v odnosu do domačih, vrstnikov in okolja nasploh, manjša kazniva dejanja, pogosto eksperimentiranje z drogo.
11	Prevzgojni dom Radeče	68 mladostnikov in mladostnic v treh matičnih vzgojnih skupinah in dekliški skupini, skupini na oddelku brez drog, skupini odprtega oddelka, sprejemnem oddelku in posebni vzgojni skupini.	Mladoletniki oz. mladoletnice, stari od 14 do 21 oz. 23 let.

Tabela 1-1: Seznam vzgojnih zavodov (Bilten Skupnosti CSD Slovenije 2013)

1.3. Vzgojni zavodi

Vzgojni zavodi so v zakonu opredeljeni kot institucije za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter za otroke s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. Ustanovila jih je država in so namenjeni otrokom in mladostnikom, ki nimajo ustreznega družinskega varstva, oskrbe in vzgoje. Ti otroci v svoji primarni družini niso prejeli zadostne podpore v času svojega razvoja in naloga zavodov je, da celostno, se pravi na vzgojni, socialni in čustveni ravni, korigirajo primanjkljaje in odklone (Krajncan, Šoln Vrbinc 2015). Med vzgojnimi zavodi je nekoliko drugačen Vzgojni zavod Planina, ki ne sprejema le otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ampak tudi otroke in mladostnike, ki imajo lažjo motnjo v duševnem zdravju (Skalar 1995: 5).

V institucijah, kot so vzgojni zavodi, poteka življenje dan in noč, vse dni v letu, zato so postavljene pred velike izzive in nosijo veliko odgovornost, kako usposobiti otroka, da se bo razvil in odrasel v sposobnega, okrepljenega, zdravega in socializiranega posameznika (Krajncan, Šoln Vrbinc 2015: 14).

Mladostniki, ki bivajo v vzgojnih zavodih, niso le ciljna skupina, tam namreč poteka njihovo življenje, zato morajo biti zadovoljene ne samo njihove ozke, omejene potrebe, temveč v principu vse pomembne življenjske, socialne in čustvene potrebe (Krajncan 2006: 136).

Namen zavodske vzgoje je prekiniti otrokovo/mladostnikovo stagnacijo in zagotoviti ustrezne pogoje za njegov normalen osebostni razvoj in rast. V zavodih si prav tako prizadevajo, da se mladostniki uspešno vključijo v okolje izven zavoda, kar poskušajo doseči z naslednjimi cilji (Škoflek 1991: 36):

- razrešiti mladostnikov bazični razvojni problem (razvojne ovire, zavrnosti itd.);
- odpraviti ali vsaj ublažiti posledice motenj (emocionalne, kognitivne in socialne primanjkljaje);
- izboljšati odnose s starši, družino;
- razvijati sposobnosti, interese;
- izobraževati in/ali poklicno usposablјati.

Pri izvajanju vzgojnega programa otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami v vzgojnih ustanovah veljajo splošni vzgojno-izobraževalni cilji, ki jih je mogoče uresničevati ob upoštevanju razvojnih primanjkljajev in vrzeli. Glavni cilj vzgojnega programa je ponovna uspešna vključitev otroka ali mladostnika v običajno življenjsko

sredino, za uresničevanje glavnega cilja pa pri izvajanju vzgojnega programa zavodi sledijo naslednjim ciljem:

- preventivnim socialnovarstvenim in zdravstvenim ciljem;
- učno-vzgojnim ciljem (zagotavljanje šolske uspešnosti in celovite vzgoje);
- kompenzacijskim ciljem (nadoknaditi zamujeno, nadomestiti manjkajoče v razvoju otroka oz. mladostnika);
- osebnostnim in socialnim integrativnim ciljem (spreminjanje/odpravljanje socialno nesprejemljivih navad, odnosov in vedenj, postopno vključevanje v običajno življenjsko okolje itd.) (Vzgojni program).

Vloga vzgojnih zavodov je vzgojna, kompenzacijska, korektivna in preventivna. Mladostnikom dajejo oskrbo in varstvo, skrbijo za zadovoljevanje njihovih potreb, socializacijo in vzgojo. S šolskimi programi ter programi poklicnega izobraževanja in usposabljanja pripravljajo mlade na samostojno življenje, njihova vzgojna prizadevanja pa so usmerjena k emancipaciji ter njihovi osebnostni in socialni integraciji. To so stične točke med navedenimi vzgojnimi ustanovami, ki upravičujejo skupno vzgojno načrtovanje, so pa med njimi tudi razlike, in sicer v namembnosti in notranjih značilnostih (Skalar 1995: 5).

S povečano represijo, povečanim in izboljšanim kontrolnim mehanizmom in nadzorom, zapiranjem zavoda in dajanjem prednosti kaznovanju lahko začasno sicer zavarujemo okolje pred disocialnimi mladostniki, za same mladostnike, njihovo rast in osebnostno dozorevanje ter učinkovitejše oziroma uspešnejše vključevanje v glavni tok socialnega dogajanja pa se na ta način možnosti zmanjšujejo. Treba se je zavedati, da se povečevanje represije vedno znova izkaže za zelo drago, neekonomično in dolgoročno neučinkovito naložbo, še posebej pri mladostnikih (Skalar 2000: 159).

Linda Lantieri (1996 v Šelih *et al.* 2000: 159–160) pravi, da so zavodi za mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi težavami zadnja javna ustanova, ki jih poskuša naučiti veščin in jim daje napotke za življenje, preden se ti znajdejo v zaporu. Že takrat je bila njenja, da bodo morali vzgojni zavodi, če bodo želeli zagotoviti preživetje mladostnikov v tretjem tisočletju, vzgojiti predvsem njihovo srce, ne le njihovega duha in intelekta. Morali bodo storiti kaj za vzgojo ter osebnostno in socialno integracijo mladostnikov, poleg tega pa se ne bodo smeli ponašati s tem, kako so jim skorajda onemogočili izgrede in pobege. To niso in ne morejo biti merila uspešnosti vzgojnih zavodov, pa tudi ne zunanjih dejavnikov, ki zelo pogosto krojijo usodo vzgojnih zavodov s pritiski in zahtevami, ki bi te kaj hitro

spremenile v zapore ali azile. Treba bi bilo analizirati vzgojne pristope pri delu z mladostniki s čustveno-vedenjskimi težavami in prisluhniti usmeritvam in novostim, ki jih je mogoče zaznati v strokovni literaturi drugih držav. To bi nam pomagalo ustvariti nove, sodobnejše zamisli, koncepte in doktrino pri obravnavanju mladostnikov in delu z njimi.

Vzgojne zavode v Sloveniji so začeli prenavljati v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Najprej so neustrezne zgradbe zamenjali z namensko grajenimi stavbami. Nekateri vzgojni zavodi so se v tem času preimenovali v stanovanjske skupine, ki so vsekakor ustrezna rešitev in pot k normalizaciji (Krajncan, Šoln Vrbinc 2015: 14–15).

Normalizaciji pa se je zaradi več dejavnikov težko približati. Če naštejemo le nekaj primerov:

- zaradi pravne ureditve zavodov stanovanjske skupine ne morejo imeti svojega transakcijskega računa in gotovine, kar bi bilo vzgojno, saj bi se lahko otroci naučili ravnati z denarjem;
- gradnja večjega števila stanovanjskih skupin v majhnem kraju pogosto povzroči, da otroke v okolici še vedno prepoznavajo kot tiste, ki ne sodijo v ta kraj;
- samo ustanovo mimoidoči le zaradi njenega videza pogosto zaznajo kot ustanovo, v kateri morajo prebivati domnevno posebni otroci;
- mreža vzgojnih zavodov bi morala biti bolj regionalno razpršena, s tem bi namreč otroci ohranili socialne vezi in sodelovanje s starši in drugimi ljubljenimi.

Treba bi bilo ustanoviti tudi bolj diferencirane manjše enote, kot so lahko stanovanjske skupine, ki imajo prostor za zelo različne otroke. Zavodi zdaj sprejemajo tudi otroke, ki obiskujejo šole. Če imajo še druge vrste potreb, kot so težave z odvisnostjo ali delinkventnim vedenjem, duševne bolezni in podobno, nastane problem, saj jim vzgojni zavodi ne morejo sami pomagati, drugi resorji so velikokrat neodzivni, centri za socialno delo ali sodišča pa morajo otroka izvzeti iz okolja in ga namestiti v vzgojni zavod (Krajncan, Šoln Vrbinc 2015: 14–15).

Namestitev otrok in mladostnikov v vzgojne zavode

Sama namestitev otrok in mladostnikov v vzgojne zavode, mladinske domove in stanovanjske skupine ni nekaj radostnega, saj si je ti večinoma niso izbrali prostovoljno. Gre za določeno prisilo, katere sporočilo govori, da je otrok ali mladostnik nesposoben in družbeno nezaželen, zato je postopek nameščanja v vzgojni zavod stresen trenutek.

Namestitev v vzgojni zavod naj bi bila zadnja ustrezna rešitev, primerna le, kadar je zaradi neugodnih posledic za otroka oziroma mladostnika neizbežna (Krajncan 2006: 14).

Otroke in mladostnike v vzgojne zavode, mladinske domove in stanovanjske skupine z ukrepom oddaje otroka v zavod namesti pristojen center za socialno delo na osnovi 121. člena Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki pravi, da sme center za socialno delo sam ali v sporazumu s starši oddati otroka v zavod zaradi njegove osebnostne ali vedenjske motenosti, ki bistveno ogroža njegov zdrav osebostni razvoj. Ukrep lahko traja največ tri leta, o ustavitvi njegovega izvrševanja pa center za socialno delo odloča, ko prenehajo veljati razlogi, zaradi katerih je bil ukrep izrečen. Na podlagi mnenja zavoda sme center za socialno delo podaljšati ukrep, tudi če ta poteče. Mladostnik sme ostati v zavodu po dopolnjenem osemnajstem letu le v primeru, če v to sam privoli (Uradni list Republike Slovenije, Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih). Ukrep, ki ga izreče center za socialno delo, je t. i. vzgojno-varstveni in preprečevalni ukrep.

Otroke in mladostnike pa lahko v vzgojni zavod namesti tudi mladinsko sodišče, če jim izreče vzgojni ukrep za oddajo v vzgojni zavod. Pri tem mora biti poskrbljeno, da je z varstvom in pomočjo, nadzorstvom, strokovnim usposabljanjem in razvijanjem osebne odgovornosti mladostnikov zagotovljena njihova vzgoja, prevzgoja in pravilen razvoj (Pravno-informacijski sistem, Kazenski zakonik, 73. člen). Vzgojni ukrep oddaje v vzgojni zavod se lahko izvaja tudi v stanovanjskih skupinah, ki jih organizirajo vzgojni zavodi, ali z dnevnim bivanjem mladoletnikov v vzgojnem zavodu oziroma ustanovi (Vzgojni program). Za izvršitev sklepa sodišča, se pravi ukrepa oddaje v vzgojni zavod, je odgovoren pristojni center za socialno delo.

Primarni razlog za namestitev otrok v vzgojne zavode in mladinske domove so čustvene in vedenjske motnje otrok (Kovač *et al.* 2011: 31). Seveda pa je ostalih razlogov še več, zato je težko določiti enotne kriterije, po katerih bi se strokovni delavci odločali za ukrep oddaje otroka v zavod. V Konvenciji o otrokovih pravicah je zapisano, da je treba otroka varovati pred različnimi oblikami nasilja, zanemarjanja, izkoriščanja, trpinčenja in zlorab, ko je ta pod skrbništvom staršev, zakonitih skrbnikov ali katere koli druge osebe, ki skrbi zanj (Konvencija o otrokovih pravicah – OZN). V primeru, da se otroku dogaja kaj od naštetega, je treba izvesti zaščitni ukrep, ki je lahko tudi oddaja otroka v vzgojni zavod, če je ta zanj koristna.

Špela Rode (2011) v svoji diplomski nalogi navaja naslednje razloge za namestitev v vzgojni zavod:

- šolsko neuspešnost;
- neurejene družinske razmere;
- zasvojenost z alkoholom v družini;
- nasilje nad otroki in mladostniki;
- beganje;
- sum spolne zlorabe;
- odsotnost staršev (pripor, zapor, smrt, odhod v tujino);
- težave v duševnem zdravju staršev.

Za razliko od Špele Rode, ki razlogov ne išče v mladostniku, pa razloge, v katerih se v večini primerov kot »glavni krivec« nahaja mladostnik, naštejeta Bogataj in Vec (1994: 99).

Po njunem so razlogi za oddajo otrok in mladostnikov v vzgojni zavod naslednji:

- neprimeren odnos v šoli do učencev in učiteljev;
- bralno-napisovalne težave;
- motnje v koncentraciji;
- vzgojno zanemarjanje in čustvena prikrajšanost;
- vzgojna nemoč staršev, rejnikov, posvojiteljev;
- pobegi od doma in pohajkovanje;
- druženje s problematičnimi vrstniki;
- kazniva dejanja;
- avtoagresivno vedenje s samopoškodbami, grožnjami s samomorom in poskusi samomora.

Poleg vseh že naštetih razlogov Skalar (2000: 155–156) našteje še nekatere, ki služijo mladinskim sodnikom pri odločitvah za vzgojni ukrep oddaje mladostnika v vzgojni zavod:

- kadar je treba obravnavanega mladostnika začasno izključiti iz avtohtonega socialnega okolja, da ne bi s svojim delovanjem ogrožal vrstnikov, ali pa da ne bi njega ogrožali posamezniki ali skupine, ki so prispevali k njegovi delinkventni dejavnosti;
- kadar je družina mladostnika nesposobna opravljati varstveno in vzgojno funkcijo, ali kadar je družina sama za mladostnika zavajajoča;

- kadar je mladostnik vedenjsko težaven in problematičen v tolikšni meri, da je namestitev v bolj varovano institucijo že zaradi tega neizbežna;
- kadar mladostnik nima dokončane osnovne šole in ni vključen v poklicno usposabljanje, v avtohtonem okolju pa nima realnih možnosti, da bi dokončal osnovno šolo, ali da bi se vključil v proces poklicnega usposabljanja;
- kadar je mladostnik storil takšno kaznivo dejanje (glede na težo in vrsto), da bi bilo neumestno, če bi se sodnik odločil za neinstitucionalni vzgojni ukrep, glede na mladostnikovo kronološko starost pa ne more izreči vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom ali zapor za mladoletne (od 14 do 16 let).

Se pa vseeno dogaja, da mladostnik ni nameščen v nobeno institucijo, saj upoštevajoč njegovo problematiko »ne sodi« v nobeno izmed njih, kljub temu da je država otrokom dolžna zagotoviti posebno varstvo pred ekonomskim, socialnim, telesnim, duševnim in drugim izkoriščanjem ter nuditi posebno varstvo tistim otrokom in mladim osebam, za katere starši ne skrbijo oziroma nimajo staršev ali so brez ustrezne družinske oskrbe (Kovač *et al.* 2011: 19–20).

Najpogostejši razlogi, zaradi katerih zavod odkloni sprejem mladostnika, so zasvojenost, težave v duševnem zdravju in neprostovoljna namestitev. V raziskavi (Kovač *et al.* 2011: 59–60) so ugotovili, da so razlogi za zavračanje vlog predvsem:

- prezasedenost oziroma pomanjkanje prostora v zavodih;
- neprimernost zavoda za problematiko mladostnika – zavodi navajajo, da je problematika mladostnika za zavod preveč kompleksna; ocena strokovnih delavcev zavoda je, da mladostniku ne morejo nuditi ustrezne pomoči;
- nesodelovanje mladostnika oziroma neprostovoljna namestitev – zavodi niso pripravljeni sprejeti otrok in mladostnikov, ki namestitev k njim odločno zavračajo;
- nesodelovanje staršev – v veliko primerih starši zaradi lastne psihosocialne problematike nimajo uvida v potrebo po vključitvi mladostnika v vzgojni zavod;
- prisotnost nedovoljenih substanc, zasvojenost – v večini zavodov velja pravilo, da odklonijo oziroma ne želijo sprejeti mladostnikov, ki uživajo nedovoljene droge ali imajo težave z odvisnostjo;
- postopek na CSD – ker število zavrnjenih vlog narašča, CSD sploh ne pošilja več vlog brez predhodne preveritve na zavodih. Poleg tega so strokovni delavci

izpostavili problem, da je prva namestitvev možna le v času šolskega pouka, ne pa tudi med počitnicami;

- odsotnost nameščanja v času vikenda/počitnic – ponavadi otroci in mladostniki vikende in počitnice preživljajo v domačem okolju, zato so strokovni delavci na CSD kot problem izpostavili dejstvo, da med počitnicami oziroma vikendi ni možno nameščanje v vzgojne zavode.

Naloge strokovnih delavcev v vzgojnih zavodih

Za mladostnike je izredno pomembno, da imajo v vzgojnem zavodu, mladinskem domu ali stanovanjski skupini na razpolago strokovno usposobljenega zaposlenega, na katerega se lahko obrnejo po pomoč in mu zaupajo, ta pa jim zna nuditi vse vrste psihosocialne pomoči, jim svetovati in jih podpirati, ko se pojavijo težave, stiske ali nesoglasja. V vzgojnih zavodih so zaposleni strokovnjaki iz različnih strok: socialni delavci, specialni pedagogi, psihologi, psihiatri, profesorji itd. Pomembno je, da vsak od njih strokovno in odgovorno opravlja naloge, ki so zanj predpisane, ter se po svojih najboljših močeh trudi v korist otroka.

Socialni delavci imajo poleg nalog ob sprejemu otroka ali mladostnika v vzgojni zavod ali mladinski dom tudi druge naloge. Špela Rode (2011) v svoji diplomski nalogi navaja naslednje naloge, ki jih opravlja socialni delavec v vzgojnem zavodu ali mladinskem domu:

- informativno in individualno delo s starši – začne se že pred namestitvijo mladostnika s podajanjem informacij o možnosti namestitve, poteku življenja v ustanovi in možnostih nadaljnjega izobraževanja njihovega otroka. Naloga socialnega delavca je, da ohranja stik s starši tudi po namestitvi mladostnika v vzgojni zavod ali mladinski dom z obiski na domu, pa tudi na roditeljskih in timskih sestankih, na katerih sta prisotna tudi otrok in socialni delavec iz centra za socialno delo;
- individualno delo z otroki in mladostniki – pomembno je, da ima otrok ali mladostnik možnost izraziti svoje mnenje, ki ga v skupini morda ne more. Pogovori so vodilo za nadaljnje delo socialnega delavca, največkrat pa se dotikajo problemov v povezavi z učenjem otroka, njegovimi težavami doma, poklicnimi interesi ipd.;
- skupinsko delo z otroki ali mladostniki: socialni delavec deluje v skupini, kadar se otroci in mladostniki srečujejo z vprašanjem o nadaljnjem šolanju, o izbiri poklica ali študija. Sodeluje tudi v skupini otrok in mladostnikov, ki ne dosegajo zaželenih šolskih uspehov;

- svetovalno delo – obsega delo z otroki in mladostniki, pa tudi svetovanje in posvetovanje z vzgojitelji in učitelji, kadar je to potrebno;
- stiki in sodelovanje z drugimi institucijami – takšno sodelovanje je zelo pomembno, saj lahko socialni delavec le tako zajame celotno otrokovo življenje. Institucije, s katerimi socialni delavec sodeluje, so šola, ki jo otrok obiskuje, pristojni center za socialno delo, športne in kulturne organizacije, ki jih otrok ali mladostnik obiskuje v prostem času, organi pregona itd.

Poleg omenjenih nalog pa mora socialni delavec ob sprejemu otroka ali mladostnika narediti individualni načrt dela in v času bivanja spremljati njegov razvoj. Socialni delavec sodeluje na posvetih in seminarjih, timskih sestankih, pedagoških sestankih, strokovnih zborih ter pri vseh pripravah na informativne in roditeljske sestanke za starše (Rode 2011).

Pri delu z otroki in mladostniki v vzgojnih zavodih je strokovni delavec, vzgojitelj za mladostnika, velikokrat edina referenčna odrasla oseba, s katero ta preživi veliko skupnega časa in lahko z njim vzpostavi zaupen odnos. Mladim lahko na podlagi trenutnih možnosti strokovni delavci ponudijo informacije, znanja, navade in spretnosti, s katerimi se bodo po odpustu iz zavoda lažje znašli v samostojnem življenju (Krajncan, Grum 2013: 309).

Gabi Čačinovič Vogrinčič (2008) pravi, da mora biti strokovna oseba spoštljiv in odgovoren zaveznik otroku ali mladostniku, da ga mora videti s perspektive moči in biti z njim v odnosu in pogovorih, ki to omogočijo. Mladostniku mora biti zaveznik v soustvarjanju novega znanja, pridobivanju kompetenc in krepitvi njegove moči.

|Stanovanjske skupine

Stanovanjske skupine so stanovanja, namenjena otrokom in mladostnikom, v katerih poteka vzgoja, izobraževanje in usposabljanje. V stanovanjske skupine nameščajo otroke in mladostnike centri za socialno delo. Kadar v stanovanjsko skupino namestijo otroka ali mladostnika matični vzgojni zavodi, je to dopolnilna oblika zavodske oskrbe, ki naj bi prispevala k mehkeemu prehodu iz bolj zaprtega in strukturiranega zavodskega okolja v samostojno življenje. Za premestitev v stanovanjsko skupino se vzgojni zavodi odločijo, kadar otroci in mladostniki izpolnjujejo pogoje za bolj samostojno in manj nadzorovano življenje (Skalar 1995: 5–6).

Namen modela življenja v stanovanjskih skupinah je, da se mladostnikom omogoči izkušnja bivanja, ki je čim bolj podobno življenju v družini. Gre za stanovanjsko hišo ali stanovanje, v katerem mladostniki bivajo v skupini in so hkrati deležni določenega spremljanja in

nadzora strokovno usposobljenih delavcev. Nadomestno okolje je oblikovano, tako da mladostnikom omogoča zdravo odraščanje, razvoj potencialov in pridobivanje kompetenc za samostojno življenje ter vključevanje v širši socialni prostor. Za otroke in mladostnike naj bi namestitev v stanovanjsko skupino prispevala k procesu osamosvajanja, pospešenim procesom socializacije ter pridobivanju socialnih navad in strategij (Skalar 1995: 37–40).

Otroci in mladostniki v stanovanjski skupini pridobivajo različna znanja in kompetence, ki jih bodo rabili za samostojno življenje. Za razliko od drugih vzgojno-izobraževalnih ustanov v stanovanjskih skupinah praviloma ni zaposlenih gospodinj, vzdrževalcev, kuharjev in drugega osebja. Za opravila, kot so kuhanje, pranje, likanje in pospravljanje, skrbijo mladostniki sami ob prisotnosti vzgojitelja. Mladostniki, ki bivajo v isti stanovanjski skupini, se skupaj dogovarjajo za pravila, zmanjšuje pa se število predpisanih pravil od zunaj (Rankelj 1997: 38–48).

Cilj vzgoje v stanovanjski skupini je osamosvojitve mladostnika, kar pomeni, da se mora ta naučiti:

- shajati z denarjem in znati z njim razpolagati;
- poskrbeti za samooskrbo pri zadovoljevanju življenjskih potreb;
- spoznati konfliktna situacija, jih presoditi in obvladati;
- pripraviti se na poznejše življenje;
- prevzemati skupno odgovornost in usklajeno delovanje v primerih, ki zadevajo celo skupino;
- demokratično razreševati konflikte v skupini;
- neposredno sodelovati z osebami drugega spola;
- graditi samozaupanje in samozavedanje;
- reševati probleme na osnovi pedagoškega svetovanja in intervencij, v smislu oblikovanja mehanizmov sprejemljivega socialnega funkcioniranja (Imperl 1986).

V stanovanjsko skupino je vključenih do osem otrok ali mladostnikov, različnih starosti in obeh spolov. En vzgojitelj je celostno odgovoren za dva otroke ali mladostnika. Stanovanjska skupina pa je organizirana po načelih družinskega modela; samoregulacije; integriranosti v socialno okolje; dislociranosti od matičnega zavoda, tam, kjer je stanovanjska skupina nastala pod okriljem zavoda; koedukacije; diferenciacije in individualizacije ter normalizacije (Skalar 1995: 40).

V Sloveniji imamo trenutno naslednje stanovanjske skupine:

- Mladinski dom Maribor ima pet stanovanjskih skupin;
- Mladinski dom Jarše ima štiri stanovanjske skupine;
- Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec ima stanovanjsko skupino Rdeča Kljuka;
- Vzgojno-izobraževalni zavod Višnja Gora ima stanovanjsko skupino Brod;
- Vzgojno-izobraževalni zavod Frana Milčinskega Smlednik ima stanovanjsko skupino Ježek;
- Vzgojni zavod Kranj ima pet stanovanjskih skupin;
- Vzgojni zavod Planina ima stanovanjsko skupino Postojna;
- Vzgojni zavod Slivnica ima stanovanjsko skupino VZ Slivnica (Namestitev otrok in mladostnikov v stanovanjske skupine in vzgojne zavode).

Mladinski dom

Mladinski dom je javno-izobraževalni zavod, ustanovljen za opravljanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti, ki se opravlja kot javna služba na področju vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami (Mladinski dom Malči Beličeve).

V mladinske domove sprejemajo predvsem otroke in mladostnike, ki so vzgojno ogroženi in imajo čustvene in vedenjske težave. Večina je hkrati tudi učno manj uspešna. V dom jih usmerjajo centri za socialno delo (Priloga k vzgojnemu programu – Zavodi za vzgojo in izobraževanje).

Namen bivanja je zagotovitev pogojev varnega in zdravega osebnostnega razvoja, cilj pa uspešen zaključek osnovnega in/ali poklicnega izobraževanja. Otroci ali mladostniki, ki se po odpustu iz doma ne morejo vrniti v matične družine, si morajo ustvariti pogoje za samostojno življenje, pri čemer jim pomagata dom in pristojni center za socialno delo (Priloga k vzgojnemu programu – Zavodi za vzgojo in izobraževanje).

Sam vzgojni program se izvaja pretežno v vzgojnih skupinah (v domu) ali stanovanjskih skupinah na različnih lokacijah, odvisno od koncepcije izgradnje oziroma koncepta delovanja doma. Vzgojne skupine (v domu) imajo organizirano skupno oskrbo (prehrano, pranje, likanje itd.), v stanovanjskih skupinah pa otroci/mladostniki ob pomoči vzgojiteljev v celoti skrbijo sami zase (Priloga k vzgojnemu programu – Zavodi za vzgojo in izobraževanje).

Priprava mladostnikov na odhod iz vzgojnega zavoda

Eden od poglobitvenih ciljev vzgojne ustanove je priprava mladostnikov na odgovorno samostojno življenje in vključitev v vse segmente družbe (Krajncan, Šoln Vrbinc 2015: 27).

Vzgojni zavodi kljub vsem pomislekom in kritikam marsikateremu mladostniku pomagajo, da nadoknadi svoje primanjkljaje, pridobi znanje ter se nauči navad in številnih spretnosti, za katere je bil v preteklosti prikrajšan (Krajncan, Grum 2013: 307).

Mladostniki v zavodu bivajo v povprečju od leta in pol do treh let. V zadnjem letu intenzivneje potekajo priprave na odpust, ki sicer tečejo že od samega začetka namestitve v zavod. Kljub temu odhod iz zavoda za mladostnika predstavlja veliko spremembo, s katero sta povezana strah in negotovost. Zavodska oskrba mu namreč predstavlja varno okolje, v katerem so jasno postavljena pravila in dnevna rutina, v katerem goji zdrave medsebojne odnose, in v katerem mu vzgojitelji in ostali mladostniki nemalokrat predstavljajo nadomestno družino (Krajncan, Šoln Vrbinc 2015: 27).

Samostojnost v vzgojnih zavodih pa je tesno povezana tudi s svobodo. V posameznih primerih so mladi zaradi omejevanja svobode kot preventive ali posledice kaznovanja prikrajšani za učenje posameznih spretnosti (Krajncan, Grum 2013: 313). Po drugi strani pa se trudijo zavodi nadomestiti zamujeno učenje mladostnikov. To poskušajo nadoknaditi s pomočjo skupinskih opravil, skrbijo za red in čistočo ter drugimi opravili, podobnimi družinskemu modelu (Priloga k vzgojnemu programu – Zavodi za vzgojo in izobraževanje). Z omenjenim se mladostniki učijo konkretnih znanj in spretnosti za lažji prehod v samostojnost.

Pomembno je tudi učenje ravnanja z denarjem, nekateri mladostniki namreč znajo samostojno delati z denarjem, za druge pa je treba narediti individualni načrt. Ule in soavtorji (1993) pišejo, da je ekonomska nesamostojnost največja prisila, ki mladostnike ohranja v podrejenem položaju v odnosu do odraslih v družbi.

Mladostniki se učijo tudi dela z računalnikom, saj je to nujna spretnost, s katero lahko konkurirajo na zaposlitvenem trgu. Se pa ob vsem učenju spretnosti vzgojitelji strinjajo, da bi lahko bilo še več takšnega učenja za samostojnost mladostnikov (Krajncan, Grum 2013).

Zaznati pa je pomanjkljivost pri povezanosti in stikih mladostnika z okoljem zunaj zavoda. Posledice le-tega občuti ob koncu bivanja v zavodu. Razlog zanj je pogosto velika oddaljenost zavoda od domačega kraja mladostnika (Krajncan, Grum 2013).

Pokazalo se je, da obstajajo pomanjkljivosti v organizaciji in delovanju vzgojnih zavodov, ki vplivajo na samostojnost mladostnika. Dobra priprava mladostnika na samostojnost v času bivanja v vzgojnem zavodu vpliva na njegovo zmanjšanje občutkov negotovosti in izgubljenosti ob koncu bivanja. Kljub temu pa je treba veliko narediti tudi na podpori in pomoči mladostniku po odhodu iz vzgojnega zavoda, saj je ta zaenkrat nezadostna in nenadzorovana. Prav tako bo treba za boljšo pripravo mladostnikov na samostojnost v vzgojnih zavodih modernizirati določene programe, omogočiti večjo samostojnost vzgojnih skupin ter boljše sodelovanje med vsemi akterji. Ne smemo pa pozabiti, da je, četudi se mladostnik dobro pripravi na samostojnost, potrebna ustrezna ureditev tudi zunaj vzgojnih zavodov, ki bo omogočila, da bo lažje dosegel cilje, optimalne za posameznika in okolico (Krajncan, Grum 2013: 319).

1.4. Mladostniki po odhodu iz vzgojnega zavoda

Ko mladi formalno zaključijo bivanje v zavodu, marsikdaj nastane težava, saj v Sloveniji nimamo sistemsko urejene postinstitucionalne podpore mladostnikom, ki se ne morejo vrniti v matične družine. Kot pišeta Krajncan in Šoln Vrbinc (2015: 27) se tretjina mladostnikov vrne v družinsko okolje, tretjina se ob različnih pomočeh osamosvoji, tretjina pa nadaljuje v stanovanjskih skupinah oziroma vzgojnih zavodih. 20 odstotkov pa je tistih, ki nimajo prave izbire, kam naj gredo po zaključku bivanja v zavodu.

Po odhodu iz vzgojnega zavoda je za spremljanje mladostnikov in delo z njimi odgovoren center za socialno delo. Vendar pa centri za socialno delo nimajo javnega pooblastila, s katerim bi imeli možnost spremljati mladostnika v določeni fazi. Kot mi je povedala socialna delavka, zaposlena na centru za socialno delo, bi lahko s takšnim javnim pooblastilom pomagali marsikateremu mladostniku, trenutno pa ti prostovoljno obiščejo center za socialno delo šele, ko potrebujejo pomoč, pogosto pa so takrat že na cesti in imajo dolgove (osebni arhiv: Intervju s socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo).

Problematike se marsikje v tujini že dolgo zavedajo in so s pomočjo države oblikovali programe in številne ukrepe, ki mladim omogočajo lažji prehod v samostojno življenje. Ti programi vključujejo finančno podporo, strokovno svetovanje in zagovorništvo, seznanitev s pravnimi postopki in procedurami, pomoč pri pridobivanju poklica in iskanju zaposlitve ter reševanje stanovanjske problematike (Zupanc 2009).

Raziskava, ki sta jo opravila Razpotnik in Dekleva (2009) med 122 brezdomci iz šestih slovenskih mest, je pokazala, da je 27 odstotkov anketiranih brezdomcev v življenju že imelo izkušnjo prebivanja v mladinskem domu, vzgojnem zavodu, prevzgojnem domu ali materinskem domu. Koliko je v Sloveniji med mladimi, ki so zapustili bivanje v vzgojnih zavodih, brezdomnih, je težko določiti, saj so mnogi v t. i. prikritem brezdomstvu, kar pomeni, da spijo pri prijateljih in sorodnikih, kar pa ne predstavlja trajne rešitve stanovanjske problematike (Boškić *et al.* 2012).

Leskošek (1999: 102–103) poudarja, da pri nas ni stanovanjskih programov, ki bi bili usmerjeni v zagotavljanje stanovanj za mlade. Mladi bi morali živeti v stanovanjskih skupnostih, ki bi morale:

- zagotavljati zasebnost in intimo vsakega posameznika;
- omogočati nemoteno opravljanje osebnih potreb in vzdrževanje osebne higiene;
- omogočati neodvisno hranjenje – pripravljanje lastne hrane po svojem okusu;
- zagotavljati svobodne prihode in izhode;
- omogočati obiske in svobodno partnerstvo;
- omogočati vzpostavitev lastnega reda (ali nereda);
- biti varne.

Te značilnosti so pomembne zlasti zato, ker pomagajo razlikovati stanovanjske projekte od pedagoških ali psihosocialnih. Da bi lahko načrtovali ustrezne stanovanjske programe, bi morali raziskati potrebe mladostnikov in prepoznati situacije, ki potiskajo mlade v prikrito ali odkrito brezdomstvo. Mlade moramo videti kot kompetentno družbeno skupino, ki ima pravico do razvijanja samostojnosti in neodvisnosti, ob tem pa se moramo znebiti ideologij, ki mlade definirajo kot odvisno in nekompetentno družbeno skupino, potrebno nenehnega nadzora. Programi in ostale storitve bi morali zvečati možnosti in omogočiti popoln nadzor nad njihovim življenjem, saj si lahko mladi ustvarjajo življenje le takrat, kadar imajo zagotovljen dom kot temelj zadovoljevanja lastnih potreb (Leskošek 1999: 102–103).

Vzgojni zavodi so predlagali, da bi nujno rabili lastno stanovanjsko skupino, mladinska stanovanja, spremljana stanovanja in podaljšano skrb ter mrežo mladinskih stanovanj (Krajncan, Šoln Vrbinc 2015: 29). S tem bi mladostnikom omogočili lažji in bolj postopen prehod iz vzgojnega zavoda v samostojnost, seveda pa bi bilo treba upoštevati zgoraj navedene značilnosti stanovanjskih skupnosti in omogočiti mladostnikom, da zaživijo samostojno življenje, hkrati pa jim na začetku stati ob strani, če bi potrebovali pomoč.

Mladinska stanovanja

Mladinsko stanovanje predstavlja sestavni, neločljivi del pomoči mladim, ki se po končanem bivanju v vzgojnem zavodu ali stanovanjski skupini nimajo možnosti vrniti v družino. Predstavlja pomemben korak na poti v samostojno življenje mladostnikov. Koncept dela v mladinskem stanovanju še dodatno utrdi rezultate, ki so bili doseženi tekom bivanja oziroma vzgojnega procesa v stanovanjski skupini, ter zagotavlja postopen razvoj neodvisnosti v življenju mladostnika – na podoben način, kot se odvija v družinskem življenju (Mladinsko stanovanje: Polsamostojno življenje, namen, cilji, namestitve).

Kiehn (1997: 76) pravi, da so mladinska stanovanja samostojna stanovanjska skupina s približno petimi odraščajočimi mladostniki, starimi nad 17 let. Oskrba poteka od zunaj, in sicer v obliki svetovanja. V stanovanju ne živi noben skrbnik, zato je temelj oskrbe vzajemno zaupanje. Svetovalec ima nalogo, da stanovalcem svetuje glede življenjskih vprašanj na način, da se znajo ti, ko je potrebno, odločiti sami. Financiranje poteka preko individualne oskrbnine ali pa zanjo prispevajo oskrbovanci sami iz svojega zaslužka, prispevkov staršev ali prispevka socialne pomoči. Mladinska stanovanjska skupina je torej oblika oskrbe, ki v nasprotju z drugimi oblikami izhaja iz tega, da so njeni stanovalci zaradi starosti že dosegli višjo stopnjo zanesljivosti in samostojnosti, tako da ne potrebujejo več stalne, se pravi dnevne in nočne oskrbe.

Za namestitev v mladinskem stanovanju je treba izpolnjevati določene kriterije. Mladinski dom Maribor izhaja iz evalvacije v stanovanjski skupini, kjer opredelijo argumente za namestitev v mladinskem stanovanju. Mladostnik naj bi izpolnjeval naslednje kriterije:

- polnoletnost (izjema je mladoletnik, v tem primeru je potrebno soglasje skrbnikov);
- obvezna zaposlitev oziroma šolanje;
- zrelost v smislu skrbi za lastno prehrano, osebno higieno in urejenost, samostojno učenje, bujenje, pravočasen odhod od doma;
- sposobnost komunikacije s sostanovalcema in širšim okoljem;
- skrb za zdravje;
- racionalno ravnanje z denarjem (Mladinsko stanovanje: Polsamostojno življenje, namen, cilji, namestitve).

Namen in cilji bivanja mladostnika v mladinskem stanovanju pa so sledeči:

- da se opremi za samostojno življenje (realiteta, večja odgovornost itd.);

- da zaključi oziroma nadaljuje izobraževanje (študij, dodatno izobraževanje, pripravništvo itd.);
- da se vključi v delovni proces;
- da poskrbi za lastno stanovanje oziroma možnost bivanja drugje (Mladinsko stanovanje: Posamostojno življenje, namen, cilji, namestitve).

Mladinska stanovanja naj bi bila namenjena mladostnikom za lažji in bolj postopen prehod iz vzgojnega zavoda v samostojnost. Mladostnikova naloga je, da vsakdanje stvari ureja čim bolj samostojno, po potrebi pa še vedno lahko poišče podporo strokovnega delavca oziroma svetovalca. Bivanje v mladinskem stanovanju je prehodno, torej časovno omejeno, mladostnik pa naj bi si v tem času poiskal tudi zaposlitev in novo bivalno enoto, kjer bi začel s samostojnim življenjem.

2. OPREDELITEV PROBLEMA

Mladostniki, ki zaključujejo z izobraževanjem in bivanjem v vzgojnih zavodih, se mnogokrat soočijo s težavo, kaj bo po odhodu iz zavoda. Nekateri izmed njih nimajo socialne mreže, kamor bi se lahko zatekli in kjer bi našli podporo, zato se morajo znajti sami. Težava, ki se pojavi, je večplastna, saj v obdobju po prihodu iz zavoda mladostnik, ki nima kam, pogosto ni deležen osnovne varnosti, ki jo predstavljajo prebivališče ter finančna in strokovna podpora, prav tako pa je sistemska ureditev pri spremljanju mladostnika po odpustu nezadostna. Ob tem se moramo vprašati, kaj bi bilo treba storiti, da bi imeli mladostniki večjo podporo in varnejšo prihodnost. Ali vzgojni zavodi naredijo vse, kar je v njihovi moči? Kaj pa podpora in pomoč države? Se rešitve mogoče nahajajo v večjem sodelovanju vzgojnih zavodov in države?

Dekleva (2014: 97) pravi, da je po ugotovitvah domačih in tujih raziskav med brezdomnimi osebami okrog 30 odstotkov takih, ki so nekoč prebivale v vzgojnih zavodih. Sem spada tudi t. i. prikrito brezdomstvo, kjer oseba spi pri prijateljih in sorodnikih, kar pa ne predstavlja trajne rešitve stanovanjske problematike (Boškič *et al.* 2012).

Krajncan in Grum (2013) sta raziskovala pripravo mladostnikov, ki bivajo v zavodih, na samostojnost s perspektive vzgojiteljev. Ti pravijo, da bi lahko bilo mladostnikom v zavodu ponujenih več možnosti učenja spretnosti za samostojnost, čeprav je teh kljub vsemu veliko. Ob tem je treba dodati, da je v raziskavi podana samo perspektiva strokovnih delavcev, manjka pa perspektiva mladostnikov, ki bi pokazala, kakšne so njihove potrebe za učenje samostojnosti in kaj pričakujejo od zavoda.

Za namen magistrskega dela se mi je zdelo v raziskavo poleg strokovnih delavcev, zaposlenih v vzgojnih zavodih, smiselno vključiti še mladostnike iz različnih vzgojnih zavodov in ostale službe, ki so povezane z vzgojnimi zavodi, mladostniki in njihovimi družinami, saj bodo lahko pridobljene informacije služile za nadaljnjo kvalitetno pripravo programov in aktivnosti v vzgojnih zavodih za odhod mladostnikov v samostojno življenje.

2.1. Raziskovalna vprašanja

- Kako strokovni delavci pripravljajo mladostnike, ki zaključujejo izobraževanje in bivanje v vzgojnem zavodu, na samostojnost?
- Kakšne so potrebe in želje mladostnikov, ki zaključujejo izobraževanje in bivanje v vzgojnem zavodu, glede odhoda v samostojno življenje?

- Kaj bi morali v vzgojnih zavodih izboljšati za lažjo in uspešnejšo integracijo mladostnikov v samostojno življenje?
- Kakšne so rešitve, ki bi mladostnikom omogočile socialno in materialno varnost po prihodu iz vzgojnega zavoda?
- Se na državni ravni pripravljajo kakšne spremembe, ki bi sistemsko uredile problematiko prehoda mladostnikov iz vzgojnih zavodov v samostojnost, s čimer bi se jim omogočilo finančno in stanovanjsko varnost?

2.2. Teze

- Mladostniki v vzgojnih zavodih menijo, da jih strokovni delavci ne pripravijo dovolj na samostojno življenje izven zavoda.
- Po odhodu iz zavoda na ravni države ni urejene ustrezne sistemske podpore za mladostnike, ki se ne morejo takoj vrniti v družino.

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Glede na vrsto podatkov, ki sem jih zbiral, je raziskava kvalitativna, saj sem zbiral besedne opise, ki se nanašajo na raziskovalni problem.

Glede na stopnjo v procesu spoznavanja je raziskava eksplorativna oziroma poizvedovalna, saj sem odkrival problem, ga formuliral in temu primerno postavil teze. Pri raziskavi nisem preučil celotne populacije, ampak sem se omejil na manjše število primerov.

Glede na odnos do neposrednega izkustvenega gradiva je raziskava empirična, saj sem zbiral novo, neposredno izkustveno gradivo, katerega sem uporabil za preverjanje postavljenih tez.

Glede na odnos do praktičnega delovanja je raziskava uporabna, saj lahko rezultati služijo za neposredne potrebe prakse, prav tako pa bodo uporabni pri načrtovanju programov za vzgojne zavode v prihodnje in pri boljšem zagotavljanju potreb, ki jih imajo mladostniki v vzgojnih zavodih oziroma tisti mladostniki, ki so zavod zapustili, a se niso vrnili v svoje družine.

3.2. Merski instrument

Pri raziskavi sem uporabil smernice za nestandardiziran odprt intervju, kar pomeni, da nisem imel do potankosti sestavljenega vprašalnika. Posebej sem imel sestavljene smernice za intervju s strokovnimi delavci, zaposlenimi v vzgojnem zavodu, posebej za mladostnike, ki se pripravljajo na odhod iz zavoda, in posebej za mladostnike, ki so iz zavoda odšli v zadnjih treh letih in se niso mogli vrniti v svoje družine. Za dodatne informacije sem opravil pogovor tudi s socialno delavko, ki je zaposlena na centru za socialno delo in ima izkušnje z obravnavano tematiko, ter profesorico na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani. Po elektronski pošti sta na nekatera zastavljena vprašanja odgovorila še predstavnika Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Vsem sodelujočim sem vnaprej povedal, da bodo ostali njihovi osebni podatki anonimni.

3.3. Opredelitev enot raziskovanja

Populacijo številka 1 sestavljajo strokovne delavke in delavci, ki so po profilu socialni delavci in so v šolskem letu 2015/16 zaposleni v vzgojno-izobraževalnih zavodih (Mladinski dom Jarše, Mladinski dom Maribor, Vzgojni zavod Kranj, Vzgojno-izobraževalni zavod Višnja Gora, Vzgojni zavod Slivnica, Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec). Strokovne delavce sem izbral na podlagi neslučajnostnega priložnostnega vzorca (eden od izbranih strokovnih delavcev ni bil socialni delavec, ampak profesor športne vzgoje). Za vzorec sem izbral sedem strokovnih delavcev.

Populacijo številka 2 sestavljajo mladostniki in mladostnice, ki v šolskem letu 2015/16 zaključujejo bivanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih (Mladinski dom Jarše, Mladinski dom Maribor, Vzgojni zavod Kranj, Vzgojno-izobraževalni zavod Višnja Gora, Vzgojni zavod Slivnica, Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec). Mladostnike sem pridobil z neslučajnostnim priložnostnim vzorcem. Vzorec je štel sedem mladostnikov in mladostnic.

Populacijo številka 3 sestavlja mladostnik, ki se po izhodu iz vzgojno-izobraževalnega zavoda v zadnjih treh letih ni vrnil v matično družino. Mladostnika sem prav tako pridobil z neslučajnostnim priložnostnim vzorcem.

3.4. Zbiranje podatkov

V zaključku meseca maja in začetku meseca junija sem kontaktiral ravnatelje vseh vzgojnih zavodov, ki jih obiskujejo mladostniki, ki se pripravljajo na odhod in samostojnost. Ravnatelje sedmih vzgojnih zavodov sem kontaktiral po telefonu ali elektronski pošti.

Ravnateljem sem predstavil namen pisanja magistrskega dela in jim pojasnil, katere osebe iz vzgojnega zavoda bi potreboval za intervju. Ravnatelji Mladinskega doma Jarše, Mladinskega doma Maribor, Vzgojnega zavoda Kranj, Vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja Gora, Vzgojnega zavod Slivnica ter Zavoda za vzgojo in izobraževanje Logatec so privolili v opravljanje raziskave in so vzpostavili kontakt s strokovnimi delavci, zaposlenimi v vzgojnem zavodu, s katerimi sem se za srečanje dogovoril sam. Strokovni delavci so našli mladostnika, ki je ustrezal kriterijem za opravljanje pogovora in je bil pripravljen sodelovati pri intervjuju. Sodelovanje so odklonili le v Vzgojnem zavodu Planina, saj so bili v tem času preveč obremenjeni s podobnimi prošnjami, jaz sem bil v čakalni vrsti šele na 25. mestu.

Z vsakim strokovnim delavcem sem se posebej dogovoril za datum in čas obiska. V Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec sem šel 1. junija, Vzgojni zavod Kranj sem obiskal 2. junija, in sicer dve stanovanjski skupini, Mladinski dom Jarše 7. junija, v Vzgojno-izobraževalnem zavodu Višnja Gora sem bil 8. junija, 9. junija pa sem obiskal Mladinski dom Maribor in Vzgojni zavod Slivnica. V vsakem zavodu sem na isti dan opravil intervju tako z mladostnikom kot s strokovnim delavcem. Izjema je bil Mladinski dom Jarše, kjer sem intervjuja opravil na različna dneva. Intervjuval sem sedem strokovnih delavcev, zaposlenih v zavodih, od tega jih ima šest profil socialnega delavca, eden pa je profesor športne vzgoje. Šest strokovnih delavcev opravlja vlogo vzgojitelja v vzgojni skupini oziroma stanovanjski skupini, en strokovni delavec pa je zaposlen kot socialni delavec v vzgojnem zavodu.

Z mladostnikom, ki se po odhodu iz zavoda ni vrnil v družino, sem opravil intervju 12. junija.

Podatke sem zbiral s spraševanjem, uporabljal sem vprašalnik, ki je služil za odprt nestandardiziran intervju. Pri samem intervjuvanju nisem imel posebnih težav, če kdo ni povsem razumel vprašanja, sem ga dodatno obrazložil. Pri nekaterih vprašanjih sem dodal tudi podvprašanja, če sem zaznal, da bi lahko s tem pridobil dodatne koristne informacije. V želji po čim bolj iskrenih odgovorih sem mladostnikom pred začetkom pogovora povedal, da bo intervju anonimen, torej ne bodo nikjer objavljena njihova imena in priimki.

Za posamezni intervju s strokovnim delavcem sem porabil od pol ure do uro in pol, medtem ko sem za pogovore z mladostniki rabil od petnajst do petinštirideset minut. Čas je bil odvisen predvsem od tega, ali sem moral podatke sproti beležiti ali so mi dovolili, da snemam pogovor.

Za dodatne informacije, ki mi bodo služile pri analizi in predlogih, sem opravil še intervju s socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo, ki ima veliko izkušenj na obravnavanem področju, in s profesorico na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani.

Na vprašanja sta odgovorila tudi predstavnika Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, in sicer po elektronski pošti, kamor sem poslal napisana vprašanja, saj zaradi časovne stiske ni bilo mogoče opraviti intervjuja z njima.

Skupaj sem tako opravil sedemnajst intervjujev, dva vprašalnika pa sta bila izpolnjena po elektronski pošti.

3.5. Analiza podatkov

Analiza intervjujev z mladostniki, ki bodo v kratkem zapustili vzgojni zavod

Analiza intervjujev z mladostniki, ki bodo v kratkem prenehali z bivanjem v vzgojnem zavodu ali stanovanjski skupini, je potekala na kvalitativen način. Pri sami analizi sem uporabil v nadaljevanju opisane korake.

Štiri intervjuje, ki sem jih na terenu pisno beležil, in tri avdio posnetke sem zapisal in uredil. Vsi niso slovnično urejeni, saj se mi zdi bolje, da sem uporabil dobesečne besede in stavke, ki so mi jih podali mladostniki. Mladostnike sem označil s šiframi: M_A, M_B, M_C, M_D, M_E, M_F, M_G. Dele odgovorov, ki so se mi zdeli pomembni, sem omejil s poševnimi črtami in jih oštevilčil (npr. M_A.01, M_A.02 itd.) Nekatere izjave, ki sem jih oštevilčil prvotno, sem pri kasnejšem postopku še enkrat razdelil in jih dodatno oštevilčil (npr. M_A.03a, M_A.03b itd.).

Sledil je postopek odprtega kodiranja in združevanja sorodnih pojmov v kategorije. Pomembne dele odgovorov sem za vsak intervju prepisal v povsem levi stolpec. V stolpec poleg njega sem pomembnim delom odgovora pripisal pojem. V tretji stolpec sem zapisal podkategorije, torej sem tja združil sorodne pojme. Kategorije, ki so v povsem desnem stolpcu, pa predstavljajo vprašanja iz smernic za intervju z mladostniki v vzgojnem zavodu, ki se pripravljajo na odhod. Pri določenih pomembnih delih odgovorov ni bilo treba zapisati pojma ali podkategorije.

Pri osnem kodiranju sem pomembne dele odgovorov, pojme in podkategorije združil v kategorije, ki so jih predstavljala vprašanja iz smernic za intervju z mladostniki v vzgojnem zavodu, ki se pripravljajo na odhod.

Primer analize intervjuja z mladostnikom v vzgojnem zavodu, ki se pripravlja na odhod (celotna analiza je razvidna v prilogah magistrskega dela)

- Zapis intervjuja z mladostnikom v vzgojnem zavodu, ki se pripravlja na odhod, in obmejevanje pomembnih izjav.

G: Kakšno podporo ti v zavodu nudijo socialni delavci, učitelji in vzgojitelji? Koliko upoštevajo tvoje želje?

M_A: /Podporo imaš vedno, ko jo rabiš. Stojijo ti ob strani./ M_A.04 /S kirmukol lahk maš pogovor tud na samem, zaprta soba, poveš, kar te muči in tako dalje./ M_A.05 /Ko prideš v zavod, imaš strukturiran dan, da ne zapraviš časa/ M_A.06 /ampak po dogovoru se da vse

zmenit, tud za prost dan, za proste ure, da greš kamr želiš/ M_A.07 po dogovoru/ /Morš pa tud neke izpolnjevati, ne morš dogovora dobit takoj, morš pokazat neko zanimanje, neko poboljšanje, prilagodljivost in ti tud oni omogočjo ... morš neki dat, da neki dobiš./ M_A.08

• **Odprto kodiranje in združevanje sorodnih pojmov v kategorije**

PODČRTAN DEL ODGOVORA, ŠTEVILKA IZJAVE	POJEM	PODKATEGORIJA	KATEGORIJA
/Podporo imaš vedno, ko jo rabiš. Stojijo ti ob strani/ M_A.04	Vedno	Podpora vzgojiteljev	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/S kirmukol lahk maš pogovor tud na samem, zaprta soba, poveš, kar te muči in tako dalje./ M_A.05	Vsi	Pripravljenost za pogovor	
/ampak po dogovoru se da vse zmenit, tud za prost dan, za proste ure, da greš, kamr želiš/ M_A.07	Glede izhodov	Možnost dogovora	
/Morš pa tud neke izpolnjevati, ne morš dogovora dobit takoj, morš pokazat neko zanimanje, neko poboljšanje, prilagodljivost in ti tud oni omogočjo ... morš neki dat, da neki dobiš./ M_A.08	Prilagajanje mladostnika	Vzajemnost pri sodelovanju	

/Tudi pri tem velik pogovorov, velik dejstev, ki te prpeljejo do te točke, da se morš ustavit, veš, da je to za tebe./ M_A.09		Pomoč pri reševanju težav	
/Tu mi je vse dobro za mene, sm zadovoljen./ M_A.10	Zadovoljstvo	Počutje v stanovanjski skupini	
/ Socialni delavc kot pri CSD-ju? Tule v stanovanjski skupini imamo 4 vzgojite, vsak je na svoji podlagi izobražen, socialni delavc ... socialni pedagog, vsak je na svoji fazi izobražen. Da bi meli tak posebne, kot ma CSD, pa ne da bi jaz vedo./ M_A.11	Ne ločuje med strokovnimi profili	Vloga socialnega delavca	
/Bolj kot ne sm se nauči s sodelovanjem z vzgojiteljem./ M_A.15	Naučil sodelovanja	Pomoč vzgojitelja	
/Po prihodu iz zavoda se ne končajo stiki, nikoli ni tisto, da ko greš ven, da nisi dobrodošel. Poznam primere, ko hodijo na obisk, pridejo na dva mesca na obisk, na	Občasno	Vzdrževanje stikov po odhodu iz zavoda	

kavico, čaj, ti pomaga, kar je v njegovih močeh. V teh dveh, treh letih vedo, ka je dobro za tebe, te poznajo./ M_A.29			
--	--	--	--

- **Osno kodiranje**

KATEGORIJA	PODKATEGORIJA	POJEM	IZJAVA
Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu	Podpora vzgojiteljev	Vedno	M_A.04, M_C.05
		Večino časa	M_B.04
	Odnos z vzgojitelji	Zaupanja vreden	M_F.10
		Zadovoljstvo	M_G.05
		Neupoštevanje navodil vzgojiteljev	M_G.12
	Podpora učitelja	Učitelj za lesarstvo	M_B.05
		Razredničarka	M_B.25
	Podpora strokovnih delavcev	V redu podpora	M_E.04, M_F.09
	Pripravljenost za pogovor	Vsi	M_A.05
	Možnost dogovora	Glede izhodov	M_A.07
		Glede učenja	M_C.06

		Večja svoboda	M_F.14
		Glede želja	M_G.06
	Nemožnost dogovora	Glede želja	M_B.06a, M_E.05
		Glede izhoda	M_B.06b
		Omejevanje stvari	M_F.13
	Vzajemnost pri sodelovanju	Prilagajanje mladostnika	M_A.08
	Pomoč pri reševanju težav		M_A.09
		Pri vsem	M_D.08.
		Pogovor	M_D.07, M_F.11
		Brez problema	M_F.12
	Pomoč pri iskanju stanovanja	Izdelava načrta	M_D.47
	Počutje v stanovanjski skupini	Zadovoljstvo	M_A.10
	Pomoč pri iskanju zaposlitve	Klicanje delodajalca	M_E.15
		Sodelovanje z različnimi strokovnimi delavci	M_G.11
	Vloga socialnega delavca	Ne ločuje med strokovnimi profili	M_A.11

		Zanimanje po počutju	M_E.09
		Urejanje dokumentacije	M_G.09
	Sodelovanje s socialno delavko	Dobre izkušnje	M_B.07, M_E.08, M_G.07
		Vzajemno sodelovanje	M_G.08
	Pomoč vzgojitelja	Naučil sodelovanja	M_A.15
		Splošna izobrazba	M_C.30
	Naloga vzgojitelja	Usmeritev na pravo pot	M_C.08
		Učitelj za življenje	M_C.09
		Skrb za red	M_D.10
		Nadzor nad učenjem	M_D.11
		Učenje samostojnosti	M_D.12
		Podpora	M_D.13
		Pomoč	M_F.15, M_F.17
		Svetovanje	M_F.16
		Pripravljenost na pogovor	M_F.18

		Pripravljenost poslušati	M_F.19
	Vzdrževanje stikov po odhodu iz zavoda	Občasno	M_A.29
	Pomoč vzgojiteljev za prihodnost	Pripravljenost pomagati	M_G.29

|Analiza intervjujev s strokovnimi delavci, ki so zaposleni v vzgojnem zavodu, vzgojni skupini ali stanovanjski skupini

Analiza in postopek analize treh intervjujev in avdio posnetkov štirih intervjujev s strokovnimi delavci, ki so zaposleni v vzgojnem zavodu, sta enaka kot analiza intervjujev z mladostniki v vzgojnem zavodu, ki se pripravljajo na odhod iz zavoda (glej pod točko 3.5.1). Razlika je zgolj v kraticah pri sogovornikih. Za strokovne delavce, zaposlene v vzgojnem zavodu, sem uporabil šifre: SD_A, SD_B, SD_C, SD_D, SD_E, SD_F, SD_G. Temu primerno sem označil tudi dele odgovorov, ki so se mi zdeli pomembni, npr. SD_A.01, SD_B.02 itd.

|Analiza intervjuja z mladostnikom, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu iz vzgojnega zavoda pa se ni vrnil v družino

Z mladostnikom, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu iz vzgojnega zavoda pa se ni vrnil v družino, sem opravil en intervju. Analiza in postopek analize intervjuja sta enaka kot pri analizi intervjujev z mladostniki v vzgojnem zavodu, ki se pripravljajo na odhod iz zavoda (glej pod točko 3.5.1). Šifra, s katero sem v intervjuju označil mladostnika, je MPO_A. Dele odgovorov, ki so se mi zdeli pomembni, sem označil z MPO_A.01, MPO_A.02 itd.

|Analiza intervjuja, opravljenega s socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo

Za potrebo magistrskega dela sem opravil en intervju s socialno delavko, ki dela na centru za socialno delo in ima izkušnje z mladostniki in vzgojnimi zavodi. Sama analiza in postopek analize intervjuja sta enaka kot pri analizi intervjujev z mladostniki v vzgojnem zavodu, ki se pripravljajo na odhod iz zavoda (glej pod točko 3.5.1). Šifra, s katero sem v

intervjuju označil socialno delavko, je CSD, pomembne dele odgovorov pa sem označil s CSD.01, CSD.02 itd.

|Analiza intervjuja, opravljenega s profesorico na Fakulteti za socialno delo

Na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani sem se za intervju dogovoril s profesorico, ki ima izkušnje na področju dela z mladino in zavodske oskrbe. Analiza in postopek analize intervjuja sta enaka kot pri analizi intervjujev z mladostniki v vzgojnem zavodu, ki se pripravljajo na odhod iz zavoda (glej pod točko 3.5.1). Šifra, s katero sem v intervjuju označil profesorico, je FSD, pomembne dele odgovorov pa sem označil s FSD.01, FSD.02 itd.

|Analiza intervjuja, opravljenega z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport

Odgovore na vprašanja v intervjuju sem od predstavnika Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport dobil po elektronski pošti. Analiza in postopek analize intervjuja sta potekala na enak način kot pri ostalih intervjujih, opravljenih v živo (glej pod točko 3.5.1). Šifra, s katero sem v intervjuju označil spraševanca, je MIZS, pomembne dele odgovorov pa sem označil z MIZS.01, MIZS.02 itd.

|Analiza intervjuja, opravljenega z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Odgovore na vprašanja, ki sem jih zastavil predstavniku Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, sem dobil po elektronski pošti. Analiza in postopek analize intervjuja sta potekala na enak način kot pri ostalih intervjujih, opravljenih v živo (glej pod točko 3.5.1). Šifra, s katero sem v intervjuju označil spraševanca, je MDDSZ, pomembne dele odgovorov pa sem označil z MDDSZ.01, MDDSZ.02 itd.

4. REZULTATI

4.1. Rezultati intervjujev z mladostniki, ki se pripravljajo na odhod iz zavoda

Mladostniki, s katerimi sem opravil intervju in se pripravljajo na odhod iz zavoda, se v vzgojnem zavodu nahajajo med dvema (2 leti in 2 meseca (M_A.01), 2 leti in mesec ter 1 mesec in pol (M_B.01), 2 leti in pol (M_E.01)) in petimi leti (5 let (M_C.01a)).

Razlogi za namestitev mladostnikov v vzgojni zavod so povezani z domačim okoljem, saj je največ mladostnikov poročalo, da so imeli težave doma, ponekod je bilo prisotno celo fizično ali psihično nasilje (*Imam mačeho in je potem bilo psihično nasilje* (M_D.06a)), alkoholizem, nerazumevanje z očetom in občutek manjvrednosti v družini (*Pri njem sem vedno veljala najmanj* (M_F.06)). Drugi razlogi so povezani z odklonskim vedenjem; nekateri mladostniki so izvajali tatvine, drugi so bili udeleženi v pretepih, v posameznih primerih pa je šlo tudi za težave z drogami in neizpolnjevanjem ukrepov (*Nisem hodil na socialno nadzorstvo, ki sm ga meu na CSD-ju* (M_B.03b)). Redkeje so mladostniki kot razlog za namestitev v vzgojni zavod navajali težave v šoli.

Kar se tiče podpore, ki so jo mladostnikom v vzgojnem zavodu nudili strokovni delavci, so nekateri vzgojitelji mladostnike vedno (*Podporo imaš vedno, ko jo rabiš. Stojijo ti ob strani.* (M_A.04)) oziroma večino časa podpirali, prav tako so dobili podporo učitelja (*Največ podpore sem imel od mojstra za lesarstvo* (M_B.05)) in ostalih strokovnih delavcev.

Mladostniki so se lahko pri reševanju težav, iskanju stanovanja ali iskanju zaposlitve obrnili po pomoč k strokovnim delavcem, s katerimi so se lahko pogovorili (*Se z njimi veliko pogovarjam, jim lahko povem svoje težave* (M_F.11)).

Z nekaterimi strokovnimi delavci so imeli mladostniki možnost dogovora, npr. glede izhodov, učenja, želja in večje svobode (*Ampak po dogovoru se da vse zmenit, tud za prost dan, za proste ure, da greš kamr želiš* (M_A.07)), z drugimi pa se o teh temah niso mogli dogovarjati (*Kakor so bila pravila, niso upoštevali želja* (M_B.06a); *Želja se ni upoštevalo* (M_E.05)).

S socialnim delavcem, zaposlenim v vzgojnem zavodu, so imeli mladostniki dobro izkušnjo, vendar jim njegova vloga ni bila povsem jasna. Navedli so le, da se je zanimal za njihovo počutje in urejal dokumentacijo.

V vzgojnem zavodu so mladostniki pridobili tudi določena znanja in kompetence. Največ se jih je naučilo, kako ravnati s časom (*Da si razporediš čas* (M_A.14), *Sploh ko bom delal,*

da si bom znal razporedit, kdaj moram vstat, it spat (M_E.14)), samostojnosti, ravnanja z denarjem (kako razporediti denar, da ga je dovolj za cel mesec, načrtovanje nakupa, varčnosti) in gospodinjskih opravil (kuhanje, pospravljanje, pranje).

Pridobili so tudi določene osebnostne lastnosti (odnos do sebe, sposobnost učenja), lastnosti, pomembne za delo (resnost, zainteresiranost, natančnost, odgovornost), osnovna znanja (risanje, pisanje) ter znanja vsakdanjih opravil (delo na vrtu, košnja trave).

Nekateri mladostniki so ocenili, da jim bodo določene kompetence in znanja, ki so jih pridobili, v življenju koristila. To so predvsem upoštevanje pravil (*Naučila sem se, da se držim pravil, to mi bo pomagalo za naprej (M_F.24)*) in navodil, gospodinjska opravila, razporejanje denarja in časa ter odnos do sebe.

Zunaj vzgojnega zavoda imajo mladostniki različno obsežno podporo v socialnem omrežju. Največji del socialnega omrežja intervjuvanim predstavljajo prijatelji v domačem okolju, na katere se lahko obrnejo tudi po pomoč. Samo en mladostnik je omenil, da mu podporo nudi družinski član (mama), drugače pa družina mladostnikom v večini ne predstavlja socialne mreže, na katero bi se lahko oprli (*Na družino se ne morem na nobenega obrnit (M_F.28)*). V posameznih primerih so navajali, da so brez podpore, da nimajo stika z družino, nekateri pa nimajo stikov z očetom.

Preden so mladostniki odšli v vzgojni zavod, je bil njihov odnos z družino v večini primerov slab (*Preden sem šla v zavod, sem imela v kurcu familio, nismo se razumeli, kregali smo se, to je tudi bil eden od razlogov, da sem šla (M_C.19)*). Deležni so bili groženj, siljenja v delo, fizičnega nasilja (*Če sem karkoli naredil narobe, sem jih dobil od očeta za brez veze. Za kozarec, ki sem ga razbil sem jih dobil od očeta. Pa take stvari (M_D.36)*). Pri približno polovici mladostnikov se je odnos po odhodu v vzgojni zavod izboljšal in je sedaj dober ali vsaj znosen (*Zdaj je veliko bolje, čeprav ni še tist zmere, ampak napreduje odnos (M_D.37)*).

Pomembna odločitev za mladostnike je, kje bodo bivali po odhodu iz vzgojnega zavoda. Vsi mladostniki, ki so povedali, da so bile glavni razlog za odhod v vzgojni zavod težave doma, želijo poiskati stanovanje oziroma bivati na svojem (*Potem pa želim najti tudi prostor, kjer bom na svojem (M_C.27)*, *Šel bom na svoje (M_D.39)*, *Imela bi svoje stanovanje. Sama bi rada šla v stanovanje (M_F.35)*). Nekateri bodo odšli v dijaški dom, spet drugi pa bodo bivali pri starših partnerke ali v študentskem domu. Domov se želijo vrniti le redki (*Domov se ne bom vrnila. Glede na situacijo, ni šans (M_F.34)*).

Nekaj mladostnikov bo imelo pri zagotavljanju finančne varnosti podporo svoje družine (*Starši me tudi finančno podpirajo* (M_A.26a), *Nekaj finančne pomoči lahko dobim tudi doma* (M_E.33)), nekaterim bo finančno pomoč nudila država (štipendija, pokojnina, socialna pomoč), večina pa si bo denar z delom služila sama (*Med tem bom delala, da bom preskrbljena* (M_C.26), *Finance bom dobil z delom* (M_G.27)). V posameznih primerih želijo mladostniki delati v tujini ali opravljati počitniško oziroma študentsko delo.

Večina mladostnikov si želi nadaljevati z izobraževanjem (nadaljevanje srednje šole, večerna šola, fakultetno izobraževanje).

Več kot polovica vprašanih nima strahov o tem, kako bo, ko bodo zapustili vzgojni zavod. Imajo zaupanje vase in v družino (*Po drugi strani pa čutim, da se bom nekako znašla* (M_F.41)), so motivirani (*Še bolj sem motiviran za nove stvari, bo treba biti bolj samostojen, sam živeti v stanovanju* (M_D.48)), navdušeni in se veselijo odhoda iz vzgojnega zavoda.

Pri ostalih pa se pojavlja strah. V posameznih primerih so strahovi povezani s partnerskim odnosom in prepričanju s partnerjem ter s tem, da ne bi dobili zaposlitve. Nekateri dvomijo vase oziroma nimajo zaupanja vase, ne vedo na koga se zanesiti (*Če mi bo sploh uspelo vse, kar sem si zadala. Do sedaj so mi pri ciljih velikokrat pomagali v skupini, če mi je zmanjkalo moči* (M_C.31), *Malo me je strah, ko ne vem, na koga se bom lahko zanesla* (M_F.39)). Strah pa je povezan tudi s finančno negotovostjo in konkretnimi nalogami, ki jih čakajo. En mladostnik se na primer boji, da ne bo naredil izpita za avto.

4.2. Rezultati intervjujev s strokovnimi delavci, ki so zaposleni v vzgojnem zavodu, vzgojni skupini ali stanovanjski skupini

V vzgojnih zavodih so zaposleni strokovni delavci različnih profilov. Šest strokovnih delavcev, ki sem jih intervjuval, je po poklicu socialnih delavcev, eden pa je profesor športne vzgoje.

Večina intervjuvanih strokovnih delavcev opravlja delo vzgojitelja v stanovanjski skupini, nekateri so zaposleni kot vzgojitelji v vzgojnem zavodu, samo eden pa je v vzgojnem zavodu zaposlen kot socialni delavec.

Mladostniki bodo po odhodu iz vzgojnega zavoda zaživel samostojnejše življenje, pri tem bodo morali uporabiti že naučene kompetence in znanja, mnoge pa bodo morali še pridobiti.

Prav vsi strokovni delavci so omenili, da so za samostojno življenje mladostnikov pomembne osebne lastnosti. Izpostavili so samostojnost, iznajdljivost (*Predvsem, da bo dovolj iznajdljiv* (SD_C.03), *Večinoma so iznajdljivi, to so se naučili v družini in jim je sploh omogočilo preživetje znotraj družine* (SD_E.01)), vztrajnost in delovne navade mladostnika (*Da pridobi delovne navade* (SD_G.05)). Poleg teh se jim zdi pomembno, da mladostniki pridobijo občutek odgovornosti (*Da dojame, da je odgovoren za svoje vedenje* (SD_A.01b)), da znajo vstopati v odnos, ter da pridobijo samozavest in samopodobo.

Pomembne kompetence za samostojno življenje mladostnikov so po mnenju strokovnih delavcev tudi izobrazba (*Vsekakor, da dokonča šolo. In sicer tisto, ki si jo mladostnik želi in ki je v njegovih zmožnostih* (SD_D.01)), socialna mreža (*Zelo pomembno je, da ima, tudi če se ne vrne domov, neke stike s sorodniki, starši, vsaj nekoga iz družine* (SD_G.03)), socialne veščine, izvajanje vsakdanjih opravil in funkcionalna pismenost (znati napisati prošnjo, poklicati za delo).

Skoraj polovica intervjuvanih strokovnih delavcev pravi, da mladostnika za pot v samostojnost pripravljajo ves čas bivanja v vzgojnem zavodu, vse do njegovega odhoda (*Pripravlja se ga od začetka prihoda v zavod do izhoda* (SD_A.06), *To je proces, ki poteka od trenutka, ko pride v stanovanjsko skupino* (SD_D.12)).

V tem času se trudijo, da mladostniki pridobijo čim več osnovnih veščin, kot so: socialne veščine, izobrazba, skrb zase, osebna higiena, tehnično znanje, gospodinjska opravila; mladostniki si sami kuhajo (*Zajtrke in večerje si morajo sami pripravljati* (SD_F.22)), perejo, pospravljajo, se učijo ravnanja z denarjem (*Mladostniki gredo tudi sami v trgovino, imamo dobavnico. Vemo, koliko lahko dnevno porabimo in v okviru tega moramo priti skozi, od tega moramo odbiti kosilo, ostalo imamo za prehrano in ostale potrebščine. S tem se tudi učijo ravnati z denarjem* (SD_F.23), načrtovanja urnika itd. Po mnenju strokovnih delavcev je pomembno, da mladostniki krepijo vrednote, kot sta poštenost in iskrenost.

Nekateri strokovni delavci pravijo, da je priprava mladostnika na samostojnost včasih težka, da je treba biti usmerjen v rešitve in delati korak za korakom. Pravijo, da tudi sami kot vzgojitelji mladostniku včasih pomagajo prehitro (*Tudi mi kot vzgojitelji včasih prehitro odreagiramo* (SD_C.17)) in preveč pogosto (*Jim ne pustimo, da bi čist padli in bi se iz teh napak kaj naučili, ampak hitro interveniramo* (SD_C.18)).

Strokovni delavci omenjajo tudi, da so mladostniki bolj uspešni pri pripravi na samostojnost, kadar imajo lastno vizijo in tekom bivanja pokažejo napredek. V kolikor pa

nimajo lastne vizije, nastane večja verjetnost, da bo priprava na samostojnost manj uspešna (*V kolikor ima mladostnik vizijo, da naredi šolo in tako zadovolji sodnico, samo da pride ven, potem pa bo nadaljeval s preprodajo, nima smisla* (SD_A.66)).

Intervjuvani so navedli, da imajo tudi sami določene naloge, ki jih morajo izpolnjevati v odnosu do mladostnikov. Nekateri so omenili, da spremljajo mladostnika pri pridobivanju delovnih izkušenj, ob prvem odhodu domov in na timskih sestankih.

Ker so mladostniki v vzgojnih zavodih pogosto zaradi težav, ki so jih imeli doma, je po mnenju strokovnih delavcev zaradi neizpolnjene starševske vloge njihova naloga tudi nadomestilo staršev (*Starši niso izpolnili tiste naloge v otroštvu, ki bi jo morali, zato otrok rabi nadomestitev tistega* SD_A.11a)) in učenje osnovnih znanj in kompetenc, ki jih mladostnik ni pridobil v matični družini.

Več vprašanih strokovnih delavcev meni, da je njihova naloga tudi pomoč pri iskanju zaposlitve in prakse mladostnika, pomoč pri iskanju namestitve, kjer bo ta bival po odhodu iz vzgojnega zavoda, ter pomoč pri iskanju materialnih stvari in krepitevi socialne mreže. Povedali pa so tudi, da je vsak vzgojitelj matični za določenega mladostnika in v celoti skrbi zanj (*Vsak vzgojitelj je matični dvema mladostnikoma. Pri njima poskrbi za vse, čeprav skrbi tudi za ostale. Odgovoren je za vso nego in oskrbo* (SD_F.12)).

Mladostniki, ki pridejo v vzgojni zavod, imajo pogosto težave v družini. Nekaj strokovnih delavcev je povedalo, da se mladostniki ob vikendih ne vračajo domov, ampak ostajajo v vzgojnem zavodu (*Pri nekaterih je mogoče, da sploh nimajo tako urejenih razmer, da bi otroci lahko šli domov in ostanejo tukaj* SD_C.40)). Navedli so tudi, da je bilo mnogo mladostnikov, ki so prišli v vzgojni zavod, zanemarjenih, da so bili deležni zlorabe, starši jim niso znali postaviti meja in niso imeli časa zanje. Seveda pa je tudi nekaj družin, v katerih so odnosi med mladostniki in starši urejeni, zato se mladostniki za vikende in počitnice vračajo domov.

Zelo pomembno je, kakšna sta sodelovanje in odnos med vzgojnim zavodom in starši. Več vprašanih strokovnih delavcev je povedalo, da si želijo sodelovati s starši in se trudijo, da jih v zavodsko življenje vključujejo že od začetka (*Že pri ogledu in uvodnem razgovoru se pove, da želimo imeti njihovo sodelovanje* SD_D.23)). Povedali so, da je včasih treba vztrajati predvsem pri vabljenju na sestanke (*Starše se na sestanke večkrat poziva, ne sme se obupati* SD_A.26)), kljub temu pa so starši različno odzivni. Večina staršev sodeluje (*Velika večina staršev sodeluje* (SD_D.27a)), nekateri pa sodelovanja ne zmorejo (*Nekateri*

tega ne zmorejo (SD_D.27b), *Starši včasih zaradi določenih razlogov ne zmorejo aktivnejšega sodelovanja* (SD_E.20)). Kot slabost sistemske ureditve so izpostavili neobvezno sodelovanje staršev, saj bi bilo potrebnega več dela s starši, kar je zaenkrat v veliki meri še neuresničeno (*Delamo s starši, vendar nimamo v konceptu dela, da bi delali tako intenzivno* (SD_F.29)). Več strokovnih delavcev je povedalo, da so stiki mladostnikov s starši redni, tedenski, enkrat mesečno pa potekajo tudi razgovori z njimi. Manjši del strokovnih delavcev je podal mnenje, da opažajo manj napredka pri sodelovanju s tistimi starši, pri katerih je prisoten alkohol oziroma duševna motnja.

Zelo pomembno je tudi sodelovanje vzgojnega zavoda s centri za socialno delo, saj ti v večini primerov napotijo mladostnika v vzgojni zavod. Več vprašanih je povedalo, da je potreba po sodelovanju nujna, je pa pripravljenost za sodelovanje različna od centra do centra. Nekateri strokovni delavci so mnenja, da bi morali centri za socialno delo intenzivneje delati z družino, jo bolje pripraviti na vrnitev mladostnika (*Vzpodbujamo centre, naj bolj intenzivno delajo z njimi* (SD_F.30), *Tu dostikrat škripa. Centri mislijo, da ko dajo mladostnika v zavod, da so opravili svoje delo* (SD_G.13)) ter preveriti razmere v družini.

V vzgojne zavode pa napotijo mladostnike tudi sodišča, s katerim je prav tako potrebno dobro medsebojno sodelovanje. Strokovni delavci, ki so omenjali sodelovanje s sodišči, so v večini primerov našli pomanjkljivosti. Povedali so, da je njihova odzivnost, kadar prosijo za spremembo ukrepa za mladostnika, prepočasna (*Ko spoznamo, da mladostnik ne more biti tule, in sporočimo na sodišče, da se spremeni ukrep, traja tudi do pol leta, da se kaj ukrene* (SD_A.57)) oziroma neuslišana, kar je slabo za mladostnika (*V tem času pa ogromno mladostnikov utrpi hudo škodo* (SD_A.58)). Kot pomanjkljivost je bilo omenjeno tudi nameščanje mladostnikov v vzgojni zavod, saj so po mnenju zaposlenih skupaj mladostniki z različno »težkimi« prekrški (*Da sistemsko dovolijo, da se skupaj znajdet, nekdo, ki je ukradel liziko, in nekdo, ki je poskusil ubijati, to je zgrešeno* (SD_A.60)).

Poleg omenjenih institucij so intervjuvani navedli, da poteka sodelovanje še z zdravstvenimi ustanovami, saj je treba za mladostnike urediti zdravstveno oskrbo, včasih zaradi težav v duševnem zdravju potrebujejo dispanzer za mentalno zdravje, mladostniki, ki uživajo marihuano, pa imajo srečanja s psihologi in pedopsihiatri. Po potrebi sodelujejo tudi s policijo, v šoli pa so v stiku predvsem z razredniki in učitelji, kadar pride do težav (*Če se pri otroku pojavijo težave v šoli, smo takoj v povezavi z razrednikom, učitelji* (SD_B.23)).

Večina strokovnih delavcev je izpostavila še multidisciplinarno sodelovanje, saj je pri delu z mladostnikom vedno vključenih več služb in institucij (*Šola, starši, centri, mi, zdravnik, če je treba ... to je ogromno enih ljudi, ki se ukvarja z enim otrokom. Tukaj se zmeraj sodeluje* ((SD_C.44)). Skoraj vsi so povedali, da imajo v vzgojnem zavodu trikrat letno obvezno timske sestanke, kjer so prisotne različne službe (*Kjer so prisotni starši, CSD, po potrebi tudi šola, zdravstvene službe* (SD_D.26)), po potrebi pa skličejo še krizne sestanke. Če pride do težav, je treba iskati nove rešitve, se seznaniti z individualiziranim programom.

Za dobro sodelovanje med mladostniki in strokovnimi delavci slednji uporabljajo koncepte socialnega dela. Skoraj vsi so povedali, da je treba pri tem delu uporabljati vse koncepte, najbolj so izpostavili vzpostavitev delovnega odnosa, krepitev moči in soustvarjanje rešitev, poleg teh pa so našli še zagovornišvo, spoštljivost, individualen pristop, skupinsko dinamiko, poslušanje, delovanje tukaj in zdaj, pogovor ter krepitev mladostnika. Kot posledico uporabe omenjenih konceptov pa je večina navedla, da si z njimi pridobijo zaupanje mladostnika (*Mladostnik ti mora zaupati, moraš najti bližino z njim* (SD_G.27)).

Vprašani prav tako v vzgojnem zavodu vidijo veliko prednosti pri pripravi mladostnika na samostojnost. Kot prvo so nekateri povedali, da imajo v vzgojnih zavodih odlične pogoje in sploh ne zaznajo pomanjkljivosti. Strokovni delavci, ki so na ta sklop vprašanj najobsežneje odgovarjali, so kot prednost izpostavili način dela, ki temelji na spremembah, individualnem pristopu, prisotno pa je tudi manjše število otrok. Kot pozitivna stvar je bil izpostavljen tudi profil zaposlenih, ki je interdisciplinaren, mladostniki pa so vseskozi v stiku s strokovnimi delavci in vzgojitelji, ki jim predstavljajo ključno odraslo osebo (*Zdi se mi, da si tukaj lahko bližje otroku, vidi te podnevi, ponoči, na izletih, sprejme te kot neko ključno odraslo osebo* (SD_F.58)).

Veliko bolj pa so bili zgovorni pri razmišljanju o pomanjkljivostih vzgojnih zavodov pri pripravi mladostnika na samostojnost. Večina jih je omenila, da centri za socialno delo neustrezno nameščajo mladostnike v vzgojni zavod (*CSD včasih kot da ne ve tega in nam pošlje mladostnike, ki ne zmorejo biti v stanovanjski skupini* (SD_D.52)) glede na storjene prekrške (*Pomanjkljivost celotnega sistema pa je pri nameščanju v zavode. Tukaj so nameščeni vsi; od tistih, ki so ukradli samo liziko, do tistih, ki so posiljevali, kradli in prodajali ljudi* (SD_A.56)). Manjše število strokovnih delavcev trdi, da bivanje v vzgojnem zavodu ni realna izkušnja samostojnega življenja za mladostnike (*Težko je, ko je on pri nas, je težka neka stimulacija pravega življenja* (SD_G.39)), potrebnih bi bilo več programov; v nekaterih vzgojnih zavodih mladostnikom ni treba opravljati vsakdanjih opravil, saj imajo

zaposleno kuharico in perico, ki opravita delo namesto njih. Prav tako primanjkuje financ, s katerimi bi mladostniki lahko izkusili doživljajsko pedagogiko, kar bi pomagalo pri nabiranju izkušenj za samostojnost. Na ta način bi mladostniki lahko dobili izkušnjo življenja izven zavoda, v konkretnem primeru od nakupa karte za vlak, organiziranja časa, da z voznega reda razberejo, kdaj vlak odide s postaje, da si morajo priskrbeti malico za na vlak itd. *(Da bi si lahko privoščili doživljajsko pedagogiko, kam iti ven, na primer iti z vlakom na morje je že predrago, čeprav bi bilo super za samostojnost, da bi šel celo pot z vlakom, tako pa moramo šparati in iti s kombijem* ((SD_E.55).

Sogovorniki so se dotaknili tudi pomanjkljivosti bivanja za mladostnike po odhodu iz zavoda. Nekateri so izrazili zaskrbljenost zaradi pomanjkanja ustreznih bivalnih enot *(Pomanjkljivost pa je ta, da so možnosti, kapacitete, kam lahko potem gredo zelo omejene, nimamo mladinskih stanovanj, nekih sob, da bi lahko zgolj spremljal mladostnika* (SD_E.49)), omenili so, da bi morala biti podpora države pri ustanavljanju mladinskih stanovanj večja *(Tu bi rabili več podpore države za tak projekt* (SD_B.32)).

Težava, s katero se sooča manjši del strokovnih delavcev, je prekrivanje privatnega življenja in življenja v službi *(Je pa res, da včasih ne veš, a si v službi ali doma, ker je isto kot doma, samo tukaj jih je več* (SD_F.51)). Glede samega števila zaposlenih so dejali, da gre po eni strani za pomanjkljivost, ker je zaposlenih premalo *(Mogoče, da bi lahko bilo več zaposlenih* (SD_F.49)), po drugi strani pa je to lahko tudi prednost, saj mladostniki sami prevzamejo določene naloge *(Ampak ravno to je prednost, da ni toliko tehničnega osebja, da se ne zanašajo na to, da jim bo kuharica skuhala, ampak morajo sami pospraviti, si skuhati* (SD_F.50)).

Strokovni delavci so navedli tudi ideje, projekte, ki bi služili za boljšo pripravo mladostnika v vzgojnem zavodu na samostojnost. Rekli so, da je idej veliko, žal pa do realizacije le-teh zaenkrat še ni prišlo *(Idej je veliko, vendar ni denarja* (SD_A.63), *Jaz mislim, da je idej veliko, vendar še ne pride do realizacij* (SD_C.88)). Precej je odvisno od ravnateljev posameznih vzgojnih zavodov in njihovih vizij za naprej *(To je odvisno od vizije vodij. Kako si predstavljajo nadaljevanje* (SD_E.56)).

Največ strokovnih delavcev je imelo idejo o mladinskem stanovanju, kjer bi se lahko mladostniki dodatno osamosvojili, hkrati pa bi jih lahko na daljavo spremljali vzgojitelji *(Mi bi jih samo malo spremljali* (SD_B.45), *Še dobijo dodaten suport s strani matičnega*

vzgojitelja (SD_F.34)). Mladostniki bi se po mnenju nekaterih strokovnih delavcev morali še dodatno osamosvojiti ter si okrepiti socialno mrežo.

Mladinska stanovanja je kot najboljšo možno rešitev za bivanje po odhodu iz vzgojnih zavodov omenilo večje število intervjuvanih (*To bi mogla biti neka oblika mladinskih stanovanj* (SD_C.66)). Strokovni delavci so predlagali, da bi mladostniki lahko bivali v hišah, za katere bi poskrbel center za socialno delo, v stanovanjskih oblikah, podobnih stanovanjski skupini, dijaškem domu. Nekateri intervjuvani so ob tem dodali, da bi centri za socialno delo v tem obdobju morali mladostnikom pomagati pri iskanju stanovanja in zaposlitve ter plačevanju stroškov (*Da bi se jim pomagalo s stroški* (SD_A.68)), vse z namenom lažje osamosvojitve mladostnikov.

Največ poudarka so strokovni delavci namenili prav mladinskim stanovanjem. Pri tem so podali več predlogov, kako naj bi bilo urejeno mladinsko stanovanje in po kakšnem principu naj bi delovalo. Princip delovanja bi bil, da se mladostniki učijo samostojnosti na lastnih izkušnjah, bivanje pa bi bilo približek samostojnega življenja (*Da bi bilo več možnosti za mladinska stanovanja v tem smislu, da je res posnetek tega, kar bo kasneje* SD_C.55)). Večina strokovnih delavcev bi ob tem želela, da ima mladostnik na daljavo še vedno določeno podporo vzgojnega zavoda (*Prav tako, da bi bili mi kot podaljšana roka za mladostnike, ki odhajajo, na način kot so mladinska stanovanja* (SD_B.31), *možnost spremljanja mladostnika po odpustu* (SD_E.58)). Omejili bi tudi dolžino namestitve, ki bi trajala od pol leta do maksimalno enega leta (*Da je lahko tam za šest mesecev, eno leto* (SD_F.71)), v tem času pa bi si mladostnik moral poiskati zaposlitev (*Da si najdejo šiht* (SD_A.71)) in stanovanje (*In potem stanovanje* (SD_A.72)). Eden od strokovnih delavcev je omenil še primer dobre prakse mladinskih stanovanj na Danskem, kjer so pomemben člen tudi socialni delavci, ki hodijo po mladinskih centrih in z mladostniki preverjajo njihove individualne načrte in cilje, katere morajo doseči (*Zaposleni so tudi socialni delavci, ki hodijo po teh mladinskih stanovanjih in preverjajo njihove individualne načrte in cilje, ki jih morajo doseči* (SD_D.77)).

Nekdo je podal tudi predlog za vzgojne zavode, kjer bi bilo treba poleg vzgojnih skupin, ki že obstajajo, uvesti še stanovanjske skupine. S tem bi mladostniki imeli možnost prehoda iz bolj zaprte skupine v samostojnejšo stanovanjsko skupino znotraj zavoda (*Dobro je tudi, če imajo zavodi urejen nek prehod. Če so zaprti zavod, da imajo tudi stanovanjsko skupino* (SD_F.74)).

Strokovni delavci so že razmišljali tudi o mladostnikih, ki izpadejo iz izobraževalnega sistema. Pravijo, da bi lahko bila mogoča rešitev sodelovanje s kakšno kmetijo (*Naša ideja je bila, da bi se dogovorili z eno kmetijo in bi tja hodili delat* (SD_B.59)), kamor bi mladostniki hodili delat, pridobivali delovne izkušnje in zaslužili nekaj denarja.

Več strokovnih delavcev je podalo tudi idejo o uvedbi državnega ukrepa, ki bi služil kot podpora mladostnikom, ko zapustijo vzgojni zavod (*V sistemu bi se moral narediti državni aparat, ki bi podpiral mladostnike, ki se osamosvajajo* (SD_D.83)). S tem ukrepom bi finančno, s štipendijami podpirali mladostnike oziroma jim po končanem šolanju poiskali poklic, zaposlitev, seveda pa bi morali ti upoštevati in izpolnjevati določene pogoje.

Zaposleni, s katerimi sem opravljal intervjuje, so spregovorili tudi o sami razvitosti mreže in programov vzgojnih zavodov v Sloveniji. Več strokovnih delavcev je povedalo, da so vzgojni zavodi in zakonodaja zastareli in da so potrebe po spremembah nujne tudi zaradi novih potreb mladostnikov (*Spremembe so nujne, dobivamo mladostnike, ki imajo drugačne potrebe in jih ta sistem ne vzdrži* (SD_E.68)), hkrati pa bi bilo treba posodobiti infrastrukturo vzgojnih zavodov. Čeprav nekateri trdijo, da so ustrezno izobraženi (*Mi se strokovno izobražujemo, uvajamo nove metode, tehnike dela* (SD_A.82)) pa se pri drugih pokažejo tudi pomanjkljivosti, saj se včasih znajdejo v situacijah, ko brez ustrezne pomoči in podpore ne vedo, kam in kako (*Opažamo, da se na enih točkah ustavljamo. Ali je otrok na eni točki tako zabredel, da ne moremo več naprej, ali pa ima takšne težave, da ne vemo, kako, kaj s temi otroki* (SD_B.57)). Potrebovali bi več zaposlenih strokovnih delavcev v vzgojnih zavodih. V primerih, ko je v zavodu več mladostnikov, obstoječi način dela ni ustrezen (*Načini dela z veliko mladostniki ni ustrezen, tako kot sedaj* (SD_E.71)). Nekateri pravijo, da bi bilo potrebno več povezav med teorijo in prakso (*Mislim, da je premalo povezav med fakulteto, teorijo in prakso* (SD_F.84)).

Glede samih vzgojnih zavodov so povedali, da služijo za mladostnike s potrebo večjega nadzora, da pa so v primerjavi s »klasičnimi« vzgojnimi zavodi veliko bolj primerne stanovanjske skupine, saj se lahko v njih mladostniki naučijo več stvari (*Se mi zdi, da se več naučijo v stanovanjskih skupinah kot v zavodih* (SD_F.59)), hkrati pa so napredne oblike, narejene kot približek družini (*Mislim, da so stanovanjske skupine moderen program* (SD_D.96), *ker so narejene kot približek družini* (SD_D.97)). Navedli pa so tudi, da bi bilo smiselno uvesti primere dobrih praks iz tujine.

Vzgojni zavodi pa sodelujejo tudi z ostalimi vladnimi in nevladnimi organizacijami. Nekateri zaposleni so povedali, da sodelujejo z Rdečim križem, ki jim pomaga pri materialnih rečeh za mladostnike, Humanitarni zavod Vid nudi mladostnikom finančno pomoč, mladostnikom, ki imajo težave z uživanjem nedovoljenih substanc nudita podporo Društvo Projekt človek in DrogArt, Projektno učenje za mlajše odrasle nudi možnost izobraževanja tistim, ki izpadejo iz šolskega sistema, poleg teh pa vzgojni zavodi sodelujejo še z mladinskimi centri, študentskimi organizacijami in ostalimi organizacijami, društvi ter institucijami v lokalnem okolju vzgojnega zavoda in se z njimi povezujejo.

Vzgojni zavodi pa se povezujejo tudi med seboj. Večina intervjuvanih je omenila neformalna srečanja, ki jih imajo zaposleni, in sicer »Zavodijado« in »Odbojkijado«. Zaposleni se med sabo srečujejo tudi na študijskih skupinah in na enem do dveh izobraževalnih seminarjih letno. Kljub vsemu pa je več vprašanih povedalo, da se poleg že omenjenih neformalnih srečanj z ostalimi vzgojnimi zavodi srečujejo redko, da so med sabo ločeni (*Vsak zavod je celica za sebe* (SD_D.101)), vsak vzgojni zavod pa ima tudi specifično problematiko, o kateri težko govori z ostalimi (*Treba pa je vedeti, da so zavodi različni z različnim namenom* (SD_E.81a) *in se potem mogoče o vsem ne moreš pogovarjati, ker drugi nima takšnih problemov* (SD_E.81b)). Nekateri so ob tem izpostavili, da premalo poznajo delovanje ostalih vzgojnih zavodov in bi bilo dobro, če bi dobili izkušnjo, kako ostali delujejo, na podlagi tega bi lahko prenesli učinkovite metode dela v vzgojni zavod, kjer delajo sami (*Jaz ne poznam na kakšen način, kako drugi delajo, razen s tistimi, ki prijateljujem in mi povedo, kako delajo. Zame je to minus, da ne vem točno, kako oni tam delajo. Ne veš potem, kam pošlješ otroka, ker se je ustvarila takšna močna stigma, na kakšen način delajo. Vse je na nivoju govoric. Bilo bi dobro, da bi šli malo tudi do ostalih in bi se potem poskusili uskladiti* (SD_C.91), *Sodelovanje med zavodi teče, sicer si iz prakse včasih želimo, da bi imeli izmenjave, da bi npr. videli, kako delo poteka v drugem zavodu ...* (SD_F.85)).

Je pa podobno delovanje v vseh vzgojnih zavodih, kar se tiče stikov z mladostnikom po odhodu iz vzgojnega zavoda. Več strokovnih delavcev je povedalo, da z rokom, ki je naveden v odločbi, nimajo več pristojnosti nad mladostnikom (*Ko se konča odločba CSD-ja, mi nimamo več pristojnosti nad mladostnikom* (SD_D.88)) in je potem osebna odločitev mladostnika, če bo še imel stike z vzgojnimi zavodi oziroma zaposlenimi, s katerimi je ustvaril močnejši odnos (*Mladostniki radi pokličejo, pridejo obiskat, vsaj še nekaj let, dokler še koga poznajo* (SD_E.65)). Strokovni delavci so povedali, da se mladostniki

odločajo za stike ob spoznanju, da jim je bilo bivanje v korist. Nekateri pa so povedali, da z večino nimajo stikov, saj za mladostnike to obdobje življenja in bivanje v vzgojnem zavodu predstavlja stigmo.

Vsi sogovorniki so povedali, da je za financiranje vzgojnih zavodov odgovorno Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Ureja oskrbnino za mladostnike (*Mladostniki imajo oskrbnino, ki jim pripada* (SD_B.34)), mesečni dodatek za razširjeno oskrbo in infrastrukturo. Nekateri so ob tem povedali, da sredstva, ki jih dobivajo od ministrstva, zadostujejo za osnove, za kaj več pa ne (*Ministrstvo tisto osnovo da, kaj več pa tudi ne, kar je pa skoraj premalo oziroma zadostuje za minimum* (SD_F.66)), poleg tega pa se sredstva iz leto v leto krčijo, zato tudi sami iščejo donacije in sponzorstva, ki jih je po mnenju več vprašanih težko pridobiti (*Težko dobimo donatorje, sponzorje* (SD_E.50)). Tako pridobivajo dodatne finančne vire na različne načine: sami z akcijami (*Poskusimo pa tudi sami kaj zaslužiti, da naredimo kakšno akcijo, s tem otroci zaslužijo in imajo občutek, da so sami zaslužili in si lahko kaj privoščijo* (SD_C.60)), s prijavi na razpise in s samoiniciativnostjo zaposlenih.

Na splošno pa so s podporo države nezadovoljni, saj so potrebe zavodov, ki jih redno sporočajo, neuslišane (*Sporočam jim redno, kaj bi potrebovali, kako bi se morali spremeniti normativi za delavce, mladostnike, financiranje, možnosti bivanja, možnosti raznih programov* (SD_E.83), *Zmanjka že pri dialogu, kaj šele pri sklepanju in uresničitvah konkretnih stvari* (SD_E.84)). Za vse dodatne projekte, ki so v korist mladostnikov, morajo vzgojni zavodi najti sredstva sami, težava je tudi pri nezadostni podpori glede ustanavljanja in financiranja mladinskih stanovanj (*Bolj je problem na višji ravni, mladinska stanovanja, drugačni programi* (SD_C.93)). Po drugi strani pa so nekateri s pomočjo države zadovoljni, saj imajo podporo za mladinsko stanovanje (*Zaenkrat smo dobili podporo za mladinsko stanovanje, sicer se je trenutno nekaj zataknilo, ampak mislim, da bo šlo* (SD_B.64)), dobivajo dovolj denarja za delovanje vzgojnega zavoda (*Država ima denar in nam ga da dovolj* (SD_D.103)) in tudi sredstva za šolo v naravi (*Oni dajo sredstva za šolo v naravi* (SD_F.92)).

4.3. Rezultati intervjuja z mladostnikom, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu iz vzgojnega zavoda pa se ni vrnil v družino

Mladostnik je povedal, da je pred tremi leti prišel iz vzgojnega zavoda, v katerem je bival eno leto in devet mesecev, in sicer zaradi težav doma (*Ker se doma nisem zastopil s starši* (MPO_A.04)) in slabe družbe v osnovni šoli.

Sam pravi, da je sicer imel podporo strokovnih delavcev (*Pa imel sem podporo* (MPO_A.24)), vendar po njegovem mnenju ni bil deležen dovolj šne pomoči vzgojiteljev (*Vzgojitelji so delali svoje delo, ti moraš biti tam, oni imajo svoj sistem dela, ti ne pomagajo lih* (MPO_A.14)), prav tako pa je to pomoč enkrat dobil, drugič pa ne (*Vzgojitelji so mi poskušali pomagati, po eni strani bi, po drugi ne bi, ne vem kakšen sistem imajo* (MPO_A.19)).

V vzgojni zavod ga je napotil center za socialno delo, a mu tam niso veliko pomagali (*CSD mi ni kaj preveč pomagal. Samo kolikor ti lahko uradno pomaga* (MPO_A.68)), čeprav so se nekateri potrudili do neke mere. Kot primer je navedel, da mu na njegovem centru niso znali povedati niti za Kralje ulice (*Na CSD-ju niso vedeli niti za Kralje ulice* (MPO_A.70)).

O bivanju v vzgojnem zavodu ni povedal veliko pozitivnih stvari. Od kompetenc in znanj, ki naj bi se jih tam naučil, ni imel koristi, saj se je v vzgojnem zavodu naučil samih neumnosti (*Doktoriral sem s pizdrijami. Tega se največ naučiš. Ker so itak večinoma s temi problemi* (MPO_A.07)), premalo pa se je naučil stvari, ki bi bile pomembne za šolo (*Sem se naučil več pizdrij kot pa stvari za šolo* (MPO_A.09)).

Mladostnik je povedal, da v vzgojnem zavodu ni imel niti interesa za pridobitev kompetenc in znanj (*Meni je bilo vseeno, kaj je bilo treba notri delati* (MPO_A.10)) Če sem pucal ali ne, meni je bilo vseeno (MPO_A.11a)), kar je doprineslo k temu, da si tekom bivanja v vzgojnem zavodu slednjih tudi ni pridobil. Povedal je, da je razna dela znal že preden je prišel v vzgojni zavod, saj se je vsega naučil z delom na kmetiji, kjer je živel prej (*Razna dela in ostalo sem že prej znal, preden sem šel v zavod* (MPO_A.15)), *Saj sem živel na kmetiji in sem se moral tam vse naučiti* (MPO_A.16)). Meni, da bi ga v zavodu morali naučiti, kako se dela in pogovarja z ljudmi (*Naučiti bi me morali, kako se dela z ljudmi* (MPO_A.20)), *pogovarja* (MPO_A.21)) ter bolj splošnih znanj, kot je iskanje službe, pisanje prošenj itd.

O življenju po odhodu iz vzgojnega zavoda je povedal, da najprej ni imel kam in je zato bival pri neznanem človeku (*Ko sem prišel iz zavoda sem šel živet k enemu x človeku, ki ga sploh nisem poznal* (MPO_A.27)). Takrat je bil brez dohodka, zato je začel z različnimi

kaznivimi dejanji. Pravi, da je se je pri tem neznanem človeku počutil, kot bi bil v suženjstvu. Za delo ni prejemal denarja, ampak je imel z njim pokrito le bivanje in hrano (*Delal sem za hrano in stanovanje* (MPO_A.32b)).

Zaradi pomanjkanja denarja je začel izvajati tudi tatvine, da bi si lahko kaj privoščil (*Imel sem šest vlomov in eno večjo krajo, sedaj sem na pogojni. Zato da sem imel denar, da sem si lahko privoščil malo luksuza* (MPO_A.36)).

Poleg tatvin se je takrat srečal še z nekaterimi drugimi težavami. Pojavljati so se začele težave z alkoholom, zaradi česar je postal odvisen, a se je kasneje ozdravil (*Bil sem alkoholik, zdaj sem ozdravljen alkoholik* (MPO_A.39)). Povedal je tudi, da se mu je bilo po odhodu iz zavoda težko navaditi na drugačen način življenja, kot ga je imel v vzgojnem zavodu. Povedal je, da mu delanje neumnosti ni predstavljalo težav. (*Navada tistega življenja v zavodu. Ko se enkrat navadiš tistega življenja in delaš pizdarije, se težko odvadiš. Ti je normalno, nič takega* (MPO_A.57)). Poleg tega se je večkrat spopadal z lakoto, saj ni imel denarja za hrano, je pa ob tem pridobil pomembno izkušnjo, s katero si bo v bodoče v primeru lakote znal poiskati hrano (*Če sem lačen se sedaj znajdem in tudi čez 10 let, če bom lačen, se bom znašel, ne bo problema* (MPO_A.58)), in z brezdomstvom, saj je bil eno leto na ulici (*Eno leto sem bil na ulici* (MPO_A.59)). Takrat mu ni nihče pomagal. Da je preživel, je moral krasti, šele po pol leta bivanja na ulici je izvedel za Društvo Kralji ulice (*Pol leta, potem me je en x človek pripeljal sem* (MPO_A.61)), ki mu je od tedaj v največjo pomoč.

Mladostnik je povedal, da so bile težave v družini eden od razlogov za odhod v vzgojni zavod. Pred odhodom v vzgojni zavod je bil njegov odnos z družino zelo slab, starša sta se ločila in od tretjega leta naprej je živel na kmetiji pri babici. Očeta je videl samo takrat, ko je storil kaj narobe, kar je bil povod za fizično nasilje (*Očeta sem videl samo takrat, ko je bilo kaj narobe* (MPO_49a), *Takrat je prišel in sem jih dobil* (MPO_A.49b)). Mamo je spoznal šele pri štirinajstih letih na internetu, vendar ni želela imeti stikov z njim. Tudi po odhodu iz vzgojnega zavoda ima mladostnik stike z očetom, le kadar ga potrebuje, v največjo podporo in pomoč pa mu je babica.

Trenutno mladostnik biva pri Kraljih ulice, pri katerih tudi opravlja prostovoljno delo, zaradi česar bo dobil dodatek pri denarni socialni pomoči, ki jo prejema (*Delam prostovoljno tukaj* (MPO_A.42), *To se mi bo poznalo na socialni, bom dobil dodatek* (MPO_A.43)). Povedal je, da je s trenutnim stanjem dokaj zadovoljen in da ogromno časa

namenja osebnostni rasti, veliko razmišlja o sebi (*Drugače moraš pa veliko na sebi delati. Ko imaš čas razmišljati, moraš razmišljati o sebi, je pa to težko. Pa misliš da nič ne narediš na tem, ampak se ful pozna, pa sploh ne vidiš tega* (MPO_A.65)). S septembrom želi tudi nadaljevati šolanje.

O samem vzgojnem zavodu in idejah, ki bi pripomogle k boljši pripravi mladostnika na samostojnost, je povedal naslednje. Pravi, da bi moral biti način nameščanja mladostnikov v vzgojne zavode drugačen. Po njegovem bi bilo treba skupaj nameščati mladostnike z istimi problemi (*V zavodu bi spremenil, da se ne bi mešalo skupin v zavodu. Tisti, ki imajo samo doma probleme, ki še niso toliko zapadli v kriminal, bi morali biti posebej* (MPO_A.89), *Tistih, ki so delali velika kazniva dejanja, povozili policaja, bili pri 14-ih v zaporu, ne moreš dati z ostalimi v zavod* (MPO_A.90)), prav tako pa bi morali biti mladostniki, ki jih v vzgojni zavod napoti sodišče, ločeni od mladostnikov, ki pridejo v vzgojne zavode preko centrov za socialno delo (*Naredijo pa napake, ker dajo skupaj tiste iz sodišča in iz socialne, potem pa se naučiš vsega notri* (MPO_A.08)).

Mladostnik je povedal tudi, kaj bi bilo potrebno za lažje osamosvajanje po odhodu mladostnika iz vzgojnega zavoda. Želel bi, da bi imeli vzgojni zavodi na voljo mladinska stanovanja (*Ko prideš iz zavoda, bi morali imeti oni eno stanovanje, kamor bi šel* (MPO_A.73)) ali samostojne hiše, saj je po njegovem mnenju vedno več mladostnikov, ki nimajo kam iti (*Takih, ki iz zavoda nimajo kam iti, je vedno več* (MPO_A.76)). Sam pravi, da bi si iz takšne vrste bivanja mladostniki lahko potem iskali službo ali priložnostno delo za nekaj časa, ob tem pa bi imeli podporo enega ali dveh zaposlenih. Maksimalna dolžina bivanja v takšni ustanovi bi bila omejena na eno leto, v tem času pa bi si morali mladostniki najti službo (*Če službe pol leta ne dobim, bi bil pol leta noter, maksimum bi dal eno leto* (MPO_A.87a)). Povedal je tudi, da bi morala obstajati določena pravila, ki bi se jih bilo treba držati.

4.4. Rezultati intervjuja s socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo

Socialna delavka na centru za socialno delo je predstavila, kakšni sta vloga in naloga centrov za socialno delo in vzgojnega zavoda ob odhodu mladostnika iz vzgojnega zavoda; kako poteka delo z družino pred odhodom mladostnika v vzgojni zavod in tekom bivanja v njem; kakšna je priprava mladostnika v zadnjem obdobju bivanja v vzgojnem zavodu na odhod; o samem življenju mladostnikov po odhodu iz vzgojnega zavoda ter njihovi vrnitvi v

družino; o primerih dobrih praks iz tujine in idejah za sistemsko ureditev podpore mladostnikom pri osamosvajanju. Dotaknila se je tudi mreže vzgojnih zavodov v Sloveniji in vloge državnih institucij in organov.

Med centrom za socialno delo in vzgojnimi zavodi ob odpustu mladostnikov ni veliko sodelovanja (*Z zavodi pri odhodu mladostnika iz zavoda ne sodelujemo veliko* (CSD.01)). Le pri zadnjem sestanku morajo izpeljati in izdati odločbo o odpustu mladostnika. Sama še ni doživela, da bi v vzgojnem zavodu kdo pokazal zanimanje, kaj bo z mladostnikom po odhodu iz vzgojnega zavoda (*Nisem še doživela, da bi zavod vprašal, kako bo mladostnik živel po odhodu iz zavoda* (CSD.03)). Povedala je, da je naloga centra za socialno delo, da mladostniku po 18. letu priskrbi podaljšanje bivanja v vzgojnem zavodu, če si to želi in se s tem strinja oziroma da pripravi pogoje za življenje mladostnika izven vzgojnega zavoda (*V tem času, ko se planira odpust, mora center zagotoviti pogoje, kam bo ta mladostnike šel* (CSD.06)).

Kot zelo pomembno je izpostavila sodelovanje centra za socialno delo z družino, ki ga začne center izvajati že pred odhodom mladostnika v vzgojni zavod (*Delo z družino se začne že preden gre mladostnik v zavod. Ukrep oddaje v vzgojni zavod je tisti zadnji ukrep. Ko izvemo, da gre za vedenjske ali čustvene težave pri mladostniku, ali če je v družini nasilje, odvisnost, kakšna druga stvar, družino obiščemo že prej in z njo delamo* (CSD.29)) in poteka tekom celotnega bivanja mladostnika v vzgojnem zavodu.

Socialna delavka je povedala, da je sodelovanje centra za socialno delo z družino v zadnjem obdobju bivanja v vzgojnem zavodu bolj intenzivno. V primeru, da je z družino potekalo redno sodelovanje, se dogovarjajo tudi o vrnitvi mladostnika v družino (*Če je družina sodelujoča, se dogovarjamo, na kakšen način bodo nadaljevali skupno življenje* (CSD.26)).

Centri za socialno delo so dolžni v obdobju, ko mladostnik biva v vzgojnem zavodu, pripraviti razmere v družini, ki bi omogočale njegovo vrnitev. Če družina sodeluje, je mogoče razmere v družini v času bivanja mladostnika v vzgojnem zavodu urediti do te mere, da se ta po odhodu vrne nazaj (*Tam, kjer so družine sodelujoče, starši sodelujoči, se da v teh dveh, treh leti razmere v družini sanirati* (CSD.08)), če pa staršev ni oziroma ne sodelujejo, pa nastopi t. i. sivo polje, ker se mladostnik nima kam vrniti (*Problem pa nastane tam, kjer staršev ni in otroka nimaš kam vrniti* (CSD.09)).

Na tem mestu je omenila, da za mladostnike, ki odidejo iz vzgojnega zavoda, manjkajo poststanovanjske oblike (*Med bivanjem v zavodu oziroma stanovanjski skupini, po odhodu*

iz zavoda in predno si najdejo stanovanje nam manjkajo poststanovanjske oblike (CSD.10)), ki bi jim omogočile lažjo osamosvojitve. Prav tako je na voljo premalo stanovanj za mlade, če pa že so, so najemnine previsoke, mladostniki ne prejemaajo ustrezne finančne pomoči, da bi lahko najeli stanovanje, prav tako pa nimajo prednosti pri razpisih za socialna stanovanja. Lahko pa center za socialno delo pri pridobivanju stanovanja za mladostnike na javnih razpisih poda pozitivno mnenje (npr. v Mestni občini Ljubljana), mladostnikom pomaga z materialno pomočjo, jih uči osnovnih veščin, potrebnih za samostojno življenje (*Ko je iskala prva stanovanja, smo ji pomagali pri tem, da se je učila, kako sklepati pogodbe, na kaj je treba biti pozoren, kljub temu da je bila polnoletna* (CSD.19), *Ona teh socialnih veščin ni imela. Ko je šla iz stanovanjske skupine, je bila vključena v storitev osebne pomoči z namenom, da se nauči, kako je treba v odraslem življenju delati, plačevati položnice, se prijavljati na roke* (CSD.20)), oziroma jim ponudi storitve socialnega varstva.

V tujini poznajo kar nekaj primerov dobre prakse za mladostnike po odhodu iz vzgojnega zavoda, ki bi jih lahko uvedli tudi v Sloveniji. Najprej bi bilo sicer treba preveriti tuje programe in ugotoviti, kateri od njih imajo dobre reference. Socialna delavka pravi, da vzgojni zavodi poznajo mnogo dobrih programov iz tujine, ne ve pa, zakaj jih pri nas ne uvajajo v sistem (*Mislím, da so koncepti dela zahodnoevropskih držav zavodom poznani, nimam pa odgovora na to, zakaj se tega ne uvaja* (CSD.68)).

Po njenem bi bilo treba za mladostnike, ki odidejo iz vzgojnih zavodov in iščejo stanovanja, uvesti več cenovno dostopnih kapacitet, saj ti potrebujejo nizko najemnino in varen prostor (*Ko si mladostnik in nimaš družine, rabiš varen prostor in nizko najemnino* (CSD.49)). Država bi jim lahko pomagala tudi pri iskanju zaposlitve, saj bi si z delom mladostniki lahko sami našli stanovanje (*Drugo bi bile zaposlitve. Če bi bilo delo, bi si tudi mladi lahko sami na prostem našli stanovanje. Mladi bi morali imeti tudi prednost ali pomoč pri iskanju zaposlitev* (CSD.52)). Pravi, da bi bilo dobro, če bi imeli tudi centri za socialno delo še dodatno javno pooblastilo, s katerim bi lahko spremljali mladostnika v fazi po odpustu iz vzgojnega zavoda do odraslega življenja (*Za mladostnike, ki zapustijo vzgojne zavode in se osamosvajajo, bi jaz ponudila še eno javno pooblastilo za centre. Ko odidejo je konec javnega pooblastila in storitve. Tako bi imel CSD od 18. do 21. leta javno pooblastilo za spremljanje mladostnika v odraslo življenje* (CSD.53)). Meni, da bi lahko s tem mnogim mladostnikom pravočasno pomagali, da ne zabredejo v težave, na katere lahko naletijo v samostojnem življenju (*S tem bi država nekoliko prisilila mladostnika k sodelovanju,*

zaprostitvi za pomoč. Ker če je to prostovoljno, pridejo pogosto prepozno po pomoč, ko so že na cesti, imajo dolgove (CSD.54)).

Opozorila je tudi na uvedbo novih programov, ki jih imajo nevladne organizacije. Meni, da so nekateri programi, ki jih uporabljajo vzgojni zavodi pri delu z mladostniki, stari in potrebni zamenjave. Ob tem je dodala še, da je treba spremeniti način prvih stikov med mladostniki in vzgojnimi zavodi, saj so se pri vseh, pri katerih je bila v zadnjih letih navzoča, mladostnikom postavljali pogoji in informacije, ki so zanje nesprejemljivi (*V zadnjih petnajstih letih na uvodnih razgovorih, kjer mladostniku predstavim zavod, iz ust ravnateljev in vzgojiteljev slišim stavke, kot so, »če boš upošteval pravila, boš pri nas, drugače boš moral iti«* (CSD.69), *Ne slišim pa stavkov v smislu »tole ti ponujamo, dobrodošel, bomo skupaj naredili načrt dela in potem videli, kako bo šlo«*. Ne vem, zakaj je treba v prvi uri dati otroku informacijo, da ni dobrodošel v sistemu (CSD.70)).

Dotaknila se je še mreže vzgojnih zavodov v Sloveniji, ki so po njenem mnenju zastareli, ne gredo v korak s časom, imajo slab izobraževani sistem (*Biti bi moralo več programov, nič se ne spreminjajo* (CSD.61)), *Tukaj niso samo zavodi krivi, ampak je izobraževalni sistem fuč* (CSD.62)), premalo dvoletnih programov in premalo mest v stanovanjskih skupinah, z izjemo enega zavoda, ki je napreden, saj dela na osnovi potreb otroka in uvaja tudi nove načine dela (*Uvedeni so bili novi načini dela, ustanavljajo se nove skupine* (CSD.58)).

Po njenih besedah bi morala tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti narediti določene premike. Težava nastane v povezavi z mladostniki, ki ne zmorejo šolanja, saj nimamo zavoda, ki bi bil pod okriljem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, in ki bi lahko pokrival to področje (*To je slabo. Velik problem je, kaj s tistimi mladostniki, ki ne zmorejo šolanja* (CSD.71)), *Nimamo zavoda, ki bi bil pod okriljem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Otroka lahko gre v vzgojni zavod samo, če je kam vpisan* (CSD.72)).

Prav tako je omenila, da manjkajo kapacitete za mladostnike, ki v določenem trenutku zaradi prevelikih osebnih težav ne zmorejo šolanja, saj zanje ne obstajajo ustrezne namestitve, in za mladostnike, ki imajo kombinirane motnje (*Manjkajo kapacitete za tiste mladostnike, ki so v tem trenutku preveč obremenjeni s svojimi težavami in trenutno ne zmorejo šolanja. Za te ni namestitev* (CSD.73)), *Za otroke, ki imajo kombinirane motnje, ni*

nikjer prostora. Super bi bilo, da bi imelo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti svoje kapacitete (CSD.74)).

4.5. Rezultati intervjuja s profesorico na Fakulteti za socialno delo

Profesorica s Fakultete za socialno delo pravi, da je vzgojnih zavodov preveč (*Vsak vzgojni zavod ki je, se mi zdi preveč in odveč* (FSD.01)) in da bi jih bilo treba preoblikovati v stanovanjske skupine, ki so zanjo najprimernejša oblika. Teh skupin je v Sloveniji po njenem mnenju premalo, prav tako so preveč skoncentrirane (*Stanovanjske skupine so preveč koncentrirane, premalo razpršene po Sloveniji* (FSD.05)). Po njenih besedah bi jih morali obvezno ustanoviti v urbanem okolju, saj se morajo mladostniki naučiti osnovnih stvari, kot so kupiti mesečno vozovnico, iti sami v šolo, v trgovino itd. Povedala je, da bi bilo treba ustanoviti tudi institucijo za mladostnike s specifičnimi težavami, zaposleni pa bi morali imeti ustrezno znanje za delo s takšnimi mladostniki (*Ljudje, ki so zaposleni v vzgojnih zavodih, bi morali imeti razumevanje in spretnosti za soočanje z dejanskimi problemi, s katerimi otroci tja prihajajo* (FSD.16)).

Koncepti dela v vzgojnih zavodih se ne spreminjajo bistveno in so v glavnem usmerjeni v problematiziranje otrokovega vedenja, namesto da bi problematizirali vzrok, zaradi katerega je mladostnik prišel v vzgojni zavod (*V glavnem se usmerjajo v problematiziranje otrokovega vedenja* (FSD.12), *Namesto da bi problematizirali vzrok, zaradi katerega je otrok prišel tja* (FSD.13)).

Opisala je nekatere oblike vzgojnih zavodov v tujini, kjer ni več velikih vzgojnih zavodov, kot jih poznamo pri nas, ampak imajo vzgojne zavode v manjših oblikah, kot bivalne enote, stanovanja (*Recimo v državah Beneluks, je veliko različnih modelov, manjših bivalnih enot* (FSD.22)). Tudi sam koncept dela je v tujini drugačen. V Skandinaviji prevladuje delo v skupnosti in skupnostni programi, ki nadomeščajo vzgojne zavode. To pomeni, da prvotno delujejo v primarnem okolju in se trudijo, da otrok/mladostnik ostane v domačem okolju (*Veliko delajo v primarnem okolju, kjer otrok biva, in težko se odločajo za izločanje otroka iz družine* (FSD.24)).

V našem sistemu bi morali z mladostniki in vsemi vpletenimi (*Vsi bi mogli intenzivno delati. Centri za socialno delo, vzgojni zavodi in otrok bi morali zelo intenzivno sodelovati, seveda tudi družina, če je pripravljena* (FSD.29)) vsaj zadnje pol leta bivanja mladostnika v vzgojnem zavodu intenzivneje delati pri pripravi na odhod. Pri tem bi morali dati pomemben

poudarek dogovarjanju o vsakdanjih rečeh (*Treba se je zmeniti, v katero šolo bo hodil, kako si bo iskal službo, kakšne prijatelje bo imel, s kakšnimi dejavnostmi se bo ukvarjal* (FSD.31)).

Mladostnik bi moral imeti ob odhodu iz vzgojnega zavoda močno podporo (*Prehod iz vzgojnega zavoda v skupnost je večni problem. To so tvegana obdobja. Če v to obdobje nekdo ne vstopa intenzivno, se lahko ponovi situacija, zaradi katere je otrok šel v zavod* (FSD.27)), za vrnitev v domače okolje pa predhodno urejene okoliščine (*Če se ničesar ne naredi ne doma ne v okolju, se mladostnik vrne v okolje, v katerem problem ostane* (FSD.28)). Prav tako bi moral biti prehod iz vzgojnega zavoda bolj postopen, ne tako kot zdaj, ko mladostnik tako rekoč čez noč, s koncem odločbe zapusti vzgojni zavod in se poda v novi svet (*Prehod iz zavoda v okolje bi moral biti postopen. Da bi šel najprej za kakšen teden iz zavoda. Da počasi zdrkne iz zavoda v okolje* (FSD.32), *Sedaj so ti prehodi zelo ostri. Je v zavodu, čez noč pa ostane nekje zunaj* (FSD.33)).

Omenila je tudi težavo vzgojnih zavodov pri pripravi mladostnikov na samostojnost, saj po njenem mnenju rigidni vzgojni zavodi pri mladostnikih izzivajo več nasilja in upora (*Pri mladostnikih, ki pridejo iz bolj rigidnih sistemov, pa vidimo to težavo zavodov. Vidimo, kaj je potem z mladostniki, ki pridejo ven* (FSD.45), *Ti zavodi so problematični, ker kar nekako izzivajo nasilje in upor* (FSD.46)), hkrati pa od mladostnikov ne moremo pričakovati, da se bodo v samostojno življenje vključili brez težav, če vemo, da so bili prej nekaj let »zaprti« in kontrolirani v vzgojnem zavodu (*Težko je omejevati človeka, ki je bil 3-4 leta kontroliran, zaprt, ko pride na svobodo, pa le to zajame s polno žlico* (FSD.49b), *To se mi zdi nerešljiva zadeva. Če imaš trd sistem, moraš imeti številne programe, da jih lahko potem vključuješ notri* (FSD.50)).

Za mladostnike, ki se po odhodu iz vzgojnega zavoda ne morejo vrniti v svojo družino, bi bila najboljša rešitev mladinska stanovanja. Pri tem bi profesorica želela, da so ta stanovanja samostojne enote, ločene od vzgojnih zavodov, kjer bi več takšnih enot skupaj imelo enega zaposlenega, ki bi bil v podporo mladostnikom. Ta stanovanja bi služila za prehodno obdobje, tako da bi mladostniki lahko tam bivali največ eno leto, ta čas pa bi bil namenjen prehodu v skupnost. Bivanje v takšnem mladinskem stanovanju bi jim omogočilo, da se zaposlijo in si potem najdejo svoje stanovanje.

Za mladostnike, ki izpadejo iz šolskega sistema, pa je profesorica podala idejo iz tujine. Pravi, da imajo za takšne mladostnike na Finskem podobno kot pri nas urejen PUM –

Projektno učenje mlajših odraslih in da so se tam na delavnicah učili spretnosti za preživetje (*Na Finskem so imeli veliko učenja spretnosti. Imeli so delavnice, ki so jih obiskovali mladostniki, ki so izpadli iz šolskega sistema, kjer so izdelovali čoln brez enega samega žeblja* (FSD.54)), hkrati pa so jih vzpodbujali k ponovnemu šolanju. Sama pravi, da je dobro, da se mladostniki s podobno izkušnjo med sabo povezujejo in si ustvarijo nekaj, s čimer lahko preživijo.

4.6. Rezultati odgovorov, pridobljenih z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport

Na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju MIZS) so odgovorili, da poznajo oblike in sisteme vzgojnih zavodov v tujini, vendar jih ni možno enostavno prenesti v Slovenijo (*Nikakor ni možno tujih sistemov kopirati k nam* (MIZS.01b)).

Povedali so, da je v pripravi projekt, ki bo služil izboljšanju priprav mladostnikov za samostojno življenje. Projekt se bo imenoval »Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih« (*Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih* (MIZS.02)). Projekt bo deloval na področju dela z mladostniki in na področju dela z družinami. Pri delu z mladostniki je v načrtu: vzpostavitev dodatnih timov za pomoč otrokom; priprava individualiziranih programov; pomoč pri prehodu v samostojno življenje; delo z otroki v rednih šolah in priprava evalvacij in strokovnih podlag za delo z otroki in mladostniki, ki imajo največ težav.

Pri programih za delo z družino pa želijo vzpostaviti oblike profesionalnega skrbništva, razvoj programov doživljajske pedagogike ter delo z družinami otrok, ki so v vzgojnih zavodih. Pripraviti nameravajo tudi modele za delo s starši in otroki, saj so zaznali slabo sodelovanje med centri za socialno delo in starši (*Pri tem zaznavajo velikokrat slabo sodelovanje CSD-ja in staršev* (MIZS.07), *Zato bi v okviru ukrepa skupaj s CSD-jem pripravili modele dela s starši in otroki* (MIZS.08)). Dodali so še, da je ta projekt v fazi dogovarjanj z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Glede financiranja vzgojnih zavodov so povedali, da MIZS financira vzgojne zavode, ki imajo zakonsko osnovo in ne vsakega vzgojnega zavoda s posebno pogodbo. Na vprašanje o mladinskih stanovanjih so povedali, da jih je premalo in da so trenutno dobili nekaj stanovanj, ki jih bodo namenili ravno temu, če se bodo vzgojni zavodi za to odločili (*Mladinska stanovanja pri nas obstajajo, jih je pa premalo* (MIZS.21), *Prav zdaj smo od*

MORS-a v upravljanje prejeli 10 stanovanj (MIZS.22), Nekatera od njih bodo namenjena prav temu, če se bodo zavodi tako odločili (MIZS.23)).

4.7. Rezultati odgovorov, pridobljenih z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju MDDSZ) so o projektih, ki jih pripravljajo z namenom izboljšanja priprav mladostnikov na samostojno življenje, zapisali, da je v resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 tudi točka, ki govori o mreži programov za otroke in mladostnike, prikrajšane za primerno družinsko življenje, ter mreža programov, namenjenih otrokom in mladostnikom s težavami v odraščanju, za katero je predvidena vzpostavitev nastanitvenih programov, torej stanovanjske skupine in specializirane stanovanjske skupine s celovito celodnevno podporo prehodnih stanovanjskih skupin za polnoletne mladostnike po izteku bivanja v rejniški družini ali zavodu.

Pravijo, da je v naslednjih letih predvidena vzpostavitev dveh stanovanjskih skupin za mladostnike, k bosta namenjeni nastanitvi in podpori polnoletnih mladostnikov po odhodu iz institucije (*Do leta 2020 je predvidena vzpostavitev dveh stanovanjskih skupin za mladostnike (MDDSZ04a), Ki bosta namenjeni prav nastanitvi in podpori polnoletnih mladostnikov po izhodu iz institucije (MDDSZ.04b)).*

MDDSZ trenutno financira določene programe, ki so namenjeni vključevanju starejših mladostnikov: Skupnostni program za mlade, Svetovalnico s podpornimi programi in Stanovanjsko skupino Katapult.

Za mladostnike, ki po odhodu iz vzgojnih zavodov iščejo zaposlitev, ni posebnih programov, lahko pa koristijo ukrepe in aktivnosti Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje. Prek njih se lahko mladostniki vključujejo v ukrepe aktivne politike zaposlovanja in druge dejavnosti.

5. RAZPRAVA

Informacije, ki sem jih pridobil z intervjuji in sem jih zapisal kot rezultate, bom uporabil za razpravo in odgovore na raziskovalna vprašanja in teze, ki sem jih postavil v magistrskem delu.

Priprava mladostnikov na odhod iz vzgojnega zavoda v samostojnost poteka ves čas njihovega bivanja v vzgojnem zavodu, se pravi od prihoda pa vse do odhoda. Strokovnim delavcem je pomembno, da mladostniki v tem obdobju pridobijo osebnostne lastnosti (samostojnost, iznajdljivost, vztrajnost itd.), občutek odgovornosti, samozavest in izobrazbo, da si razširijo socialno mrežo, ter da se naučijo socialnih veščin in opravljanja vsakdanjih opravil. Z mladostniki prav tako iščejo namestitve za bivanje po odhodu iz vzgojnega zavoda in zaposlitev, da bodo imeli zagotovljene osnovne življenjske pogoje.

Priprava na odhod iz vzgojnega zavoda bi morala biti prisotna že od začetka njihovega bivanja v vzgojnem zavodu. Mladostniki, ki bivajo v stanovanjskih skupinah oziroma mladinskih domovih, imajo več možnosti, da se tekom bivanja učijo samostojnosti, kot mladostniki, ki bivajo v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Mladostniki, ki imajo v vzgojnem zavodu interno šolanje, namreč redkeje zapuščajo ustanovo in nimajo veliko stika z zunanjim svetom. Mladostniki, ki bivajo v stanovanjski skupini ali mladinskem domu, ga imajo precej več, zato je pomembno, da imajo ravnatelji ustanov in strokovni delavci pri pripravi programov v mislih, kako mladostnikom omogočiti pridobivanje znanj in izkušenj za samostojnost tudi v praksi, da se bodo po odhodu iz vzgojnega zavoda znašli in bodo opremljeni z osnovnimi znanji in veščinami.

Mladostniki, ki bivajo v vzgojnih zavodih, so povedali, da jim strokovni delavci nudijo podporo in pomoč, dobro izkušnjo pa imajo tudi s socialnim delavcem, zaposlenim v vzgojnem zavodu.

Odnos med mladostnikom in strokovnim delavcem lahko vpliva na celotno pripravo mladostnika na samostojnost. Če je vzpostavljen odnos pozitiven, je večja možnost, da bo mladostnik bolj zadovoljen z bivanjem v vzgojnem zavodu, in večja verjetnost, da bo sprejemal nasvete in pomoč strokovnega delavca.

Na drugi strani pa je pomembno, da so strokovni delavci ustrezno izobraženi, in da se redno dodatno izobražujejo, saj vzpostavljanje stikov z mladostniki, ki imajo različne težave, zahteva poznavanje in uporabo različnih metod in konceptov. Strokovni delavci so v intervjujih kot pomanjkljivost pogosto izpostavili nameščanje mladostnikov v vzgojne

zavode. Z ustreznimi metodami bi lahko v skupino lažje vključevali mladostnike z različnimi težavami. Smiselno bi bilo večje povezovanje med vzgojnimi zavodi in zaposlenimi, saj bi na ta način strokovni delavci dobili izkušnjo, kako delujejo drugi vzgojni zavodi; na podlagi tega bi lahko v svoje delo vnesli tudi metode dela drugih vzgojnih zavodov. Poleg tega na ta način ne bi prihajalo do situacij, v katerih socialni delavci ne vedo, kako naprej. Pomembno je, da strokovni delavec mladostniku nudi uporabne informacije, ko jih ta potrebuje, saj na ta način zmanjša njegove težave, hkrati pa poveča zaupanje v zaposlenega.

Za mladostnike sta najpomembnejši potrebi po odhodu iz vzgojnega zavoda finančna in bivanjska varnost. Večina mladostnikov po odhodu iz vzgojnih zavodov ne bo bivala doma, zato je pomembno, da že v vzgojnem zavodu načrtujejo njihovo prihodnost. Kot je povedala profesorica iz Fakultete za socialno delo, bi morali z mladostnikom pri pripravi na odhod intenzivneje delati vsaj zadnje pol leta bivanja v vzgojnem zavodu, poudarek pa bi moral biti na vsakdanjih rečeh, da bo znal mladostnik po odhodu sam plačevati položnice, iti v trgovino po hrano, kupiti obleke, ravnati z denarjem itd.

Kot je povedala večina intervjuvanih, bi v ta namen potrebovali več mladinskih stanovanj, kjer bi mladostniki lahko prebivali. Ta stanovanja bi služila kot odskočna deska za popolno osamosvojitve. V času bivanja v omenjenih stanovanjih bi si mladostniki morali najti zaposlitev ter s tem finančno varnost. Pri tem je pomembno, da bi bila stanovanja ločena od vzgojnih zavodov, kar pomeni, da bi mladostniki imeli svobodo, ne bi bili ves čas pod nadzorom drugih. Bi pa imeli možnost, da se s strokovnim delavcem posvetujejo ali pogovorijo, če bi potrebovali pomoč. Večjo pomoč bi morale na tem mestu pokazati občine in ustrezna ministrstva z zagotovitvijo in subvencioniranjem več kapacitet stanovanj za mladostnike po odhodu iz vzgojnih zavodov. Predstavnik Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport je omenil, da bodo namenili nekaj stanovanj za potrebe mladinskih stanovanj, če se bodo vzgojni zavodi odločili za to možnost. V tem primeru bo obstajala povezava med mladinskimi stanovanji in vzgojnimi zavodi, bodo pa ti morali dopuščati čim več svobode mladostnikom. Zaposleni v vzgojnih zavodih imajo idejo o mladinskih stanovanjih že tekom bivanja mladostnikov v vzgojnih zavodih, in sicer da bi vzgojitelji nudili mladostnikom podporo na daljavo.

Poleg finančne in bivanjske varnosti so mladostniki navajali še potrebo po nadaljnjem šolanju in delu po odhodu iz vzgojnega zavoda. Razlog za manjše število navedenih potreb mladostnikov je po mojem mnenju tudi ta, da je v vzgojnih zavodih poskrbljeno za osnovne

potrebe mladostnikov. V nekaterih vzgojnih zavodih zaposleni skrbijo, da imajo mladostniki oprana oblačila in skuhan obrok, premalo pa imajo stika z zunanjim svetom, z opravljanjem vsakdanjih stvari, kot trdijo tudi nekateri strokovni delavci. Na tak način življenje v vzgojnem zavodu ni realna izkušnja samostojnega življenja. Posebej to velja za mladostnike, ki v vzgojnih zavodih preživijo dlje časa in nimajo možnosti izkušnje opravljanja vsakdanjih opravil. Na tem mestu se strinjam z izjavo profesorice iz Fakultete za socialno delo, ki pravi, da se morajo mladostniki naučiti osnovnih stvari, kot je kupiti mesečno vozovnico, iti sami v šolo, v trgovino, za kar pa je treba imeti vzgojne zavode ali stanovanjske skupine v urbanem okolju.

Vsekakor bi bili vzgojni zavodi v urbanem okolju izboljšava, ki bi pripomogla k lažji in uspešnejši integraciji mladostnikov v samostojno življenje. Pri tem bi bilo potrebno večje povezovanje okolice in vzgojnih zavodov, saj bi se na ta način zmanjšala stigma, ki jo imajo omenjene institucije in mladostniki, ki bivajo v njih. Dober primer sem dobil v eni izmed stanovanjskih skupin, kjer so mi povedali, da so sosedje na začetku z nezaupanjem gledali na mladostnike, kasneje pa so vzpostavili odličen odnos in si med sabo tudi pomagajo. Sosedje so se najprej bali, kako bo, ko pride nova stanovanjska skupina v hišo, ki jo je vzgojni zavod dobil kot donacijo. Graditev odnosov pa so začeli z vsakodnevnim pozdravljanjem, pisanjem novoletnih čestitk ipd., in ko so sosedje videli, da imajo napačno predstavo o mladostnikih, da gre za povsem običajne otroke, so jim tudi sami začeli dajati kakšne malenkosti, denarno pomagati, prihajati na obiske ipd.

V vzgojnih zavodih bi bilo treba ponuditi tudi več izobraževalnih programov in jih posodobiti, da bi se mladostniki učili za poklice, s katerimi bi imeli po odhodu iz vzgojnega zavoda večje možnosti za zaposlitev, posledično pa lažji vstop v samostojno življenje.

V ta namen je po besedah Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju MIZS) v pripravi projekt z naslovom »Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih«, ki bo služil izboljšanju priprave mladostnikov za samostojno življenje. Projekt bo deloval na področju dela z mladostniki in na področju dela z družinami. A projekt le delno odgovori na potrebe mladostnikov, ki bivajo v vzgojnih zavodih, in tiste, ki so vzgojne zavode že zapustili. MIZS namreč financira in spodbuja projekte le za mladostnike, ki so vključeni v izobraževalni sistem. Na problematiko mladostnikov, ki v določenem trenutku ne zmorejo šolanja, je v svojih odgovorih opozorila

tudi socialna delavka na centru za socialno delo, ki pravi, da zanje ni ustreznih kapacitet, kamor bi lahko bili v tistem času nameščeni.

Tudi na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti nameravajo v naslednjih letih vzpostaviti dve stanovanjski skupini za mladostnike po odhodu iz institucije. Vsekakor je to vzpodbudna novica, vendar pa bo treba po vsej verjetnosti ustanoviti še več takšnih stanovanjskih skupin in to v čim krajšem času. Po mojem mnenju je treba mladostnikom omogočiti takšne oblike namestitve, saj jim bodo služile kot odskočna deska v samostojnost.

Pomanjkanje poststanovanjskih oblik za bivanje mladostnikov je omenila tudi socialna delavka na centru za socialno delo, ki je hkrati povedala, da mladostniki, ki zapustijo vzgojni zavod in iščejo stanovanje, nimajo nobene prednosti pri razpisih za socialna stanovanja. Mladostnikom, ki želijo po odhodu iz vzgojnega zavoda nadaljevati življenje na svojem, pa nimajo ustrezne podpore in pomoči svoje družine ali bližnjih (v tem primeru predvsem finančne), bi morala država pomagati pri iskanju bivalnega prostora. Deček, ki se po odhodu iz vzgojnega zavoda ni vrnil v svojo družino, je med drugim nekaj časa živel kot brezdomec, saj ni imel kam iti. Odgovorne službe mu prav tako niso posredovale ustreznih informacij, ki jih je potreboval, na koncu pa so mu bivanje omogočili pri Društvu Kralji ulice. To je le eden izmed primerov, najbrž pa je še veliko mladostnikov, ki se srečujejo s podobnimi težavami in bi jim dodatna pomoč države prišla še kako prav.

Poleg že omenjenih stanovanjskih skupin, ki bi jih moralo biti več, in večje podpore za mladostnike, ko odidejo iz vzgojnega zavoda in si iščejo bivališče ter zaposlitev, bi komentiral še nekaj idej, ki so jih sogovorniki izpostavili v intervjujih.

Govorili so o pomembnosti dela z družino. Mladostniki pogosto pridejo v vzgojni zavod ravno zaradi težav v družini, zato je nujno tudi aktivno delo z družinami. Ker so lahko odhodi mladostnikov iz družine v vzgojne zavode posledica slabega stanja v družini, bi morali v času, ko je mladostnik v vzgojnem zavodu, izvajati intenzivno delo z družino, da bi stanje izboljšali do te mere, da bi se lahko mladostnik vrnil nazaj.

Med samim bivanjem mladostnika v vzgojnem zavodu bi moralo biti sodelovanje institucij (centri za socialno delo, šole, zdravstvene ustanove, vzgojni zavodi, sodišča), ki delajo z družino, večje.

S strani vzgojnih zavodov je bilo do sedaj podanih veliko različnih idej, kaj bi se dalo izboljšati pri pripravi mladostnika na odhod iz vzgojnega zavoda in na kakšen način bi

mladostnikom olajšali pripravo na samostojnost po odhodu iz vzgojnega zavoda. Vzgojni zavodi ideje redno pošiljajo na pristojna ministrstva, vendar želenih rezultatov ni.

Omejitve raziskave

Omejitve moje raziskave predstavlja majhen vzorec strokovnih delavcev, zaposlenih v vzgojnih zavodih, in majhen vzorec mladostnikov, ki tu bivajo, saj sem iz vsakega vzgojnega zavoda pridobil po enega strokovnega delavca in mladostnika. Kot omejitev prav tako štejem raznolikost v delovanju vzgojnih zavodov, stanovanjskih skupin in mladinskih domov, poleg tega pa so mladostniki v njih nameščeni glede na različne težave in problematiko, različne osebne okoliščine, ki vplivajo na njihovo življenje v vzgojnih zavodih, pa tudi na življenje po odhodu iz vzgojnega zavoda.

Nekatere osebe, ki sem jih intervjuval, niso privolile v snemanje pogovora, zato sem pogovor sproti zapisoval, zaradi česar obstaja možnost, da izjave niso zapisane dobesedno.

Zaradi prezasedenosti obeh ministrstev intervjuja z njima nisem mogel izvesti v živo in pridobiti konkretnjših odgovorov na zastavljena vprašanja.

6. SKLEPI

- Intervjuvani mladostniki, ki bivajo v vzgojnih zavodih, so zadovoljni s podporo in pripravo na samostojnost, ki jo nudijo strokovni delavci.
- Razlogi za namestitev mladostnika v vzgojni zavod so pogosto povezani z razmerami v družini.
- Intervjuvani mladostniki imajo pomanjkljivo vedenje o vlogi socialnega delavca v vzgojnem zavodu.
- Znanja in kompetence, ki so jih mladostniki pridobili v vzgojnem zavodu, so: ravnanje s časom, samostojnost, ravnanje z denarjem, gospodinjska opravila, določene osebnostne lastnosti.
- Pomembna znanja in kompetence za samostojnost mladostnikov, ki so jih omenili strokovni delavci, so: občutek odgovornosti, izobrazba, socialna mreža, socialne veščine, izvajanje vsakdanjih opravil ter razvoj osebnostnih lastnosti.
- Več kot polovica mladostnikov si želi po odhodu iz vzgojnega zavoda nadaljevati z izobraževanjem.
- Večina mladostnikov se veseli odhoda iz vzgojnega zavoda in nima strahov pred prihodnostjo.
- Manj kot polovica zaposlenih omenja, da mladostnike na samostojnost pripravljajo skozi celotno bivanje v vzgojnem zavodu.
- Intervjuvani strokovni delavci menijo, da imajo mladostniki v vzgojnih zavodih odlične pogoje za pripravo na samostojnost.
- Družina intervjuvanim mladostnikom večinoma ne predstavlja socialne mreže, na katero se lahko oprejo.
- Manj kot polovica vprašanih mladostnikov čuti negotovost ali strah pred prihodnostjo.
- Sodelovanje vzgojnega zavoda s centrom za socialno delo in starši je pomembno od samega začetka.
- Naloga centrov za socialno delo je, da tekom bivanja mladostnika v vzgojnem centru v njegovi družini vzpostavijo razmere, ki bodo omogočile vrnitev mladostnika vanjo, če bo to le mogoče.
- Po mnenju strokovnih delavcev je pomanjkljivost vzgojnih zavodov sistem nameščanja mladostnikov vanje.

- Po mnenju strokovnih delavcev izkušnja samostojnega življenja v vzgojnem zavodu ne more biti realna.
- Občutno premalo je ustreznih bivalnih enot za mladostnike po odhodu iz vzgojnih zavodov.
- Strokovni delavci imajo veliko idej za izboljšanje priprave mladostnikov na samostojnost. Vzgojni zavodi so ideje za izboljšanje priprave mladostnikov na samostojnost posredovali ministrstvu, vendar še ni prišlo do njihovega uresničenja.
- Mladinska stanovanja so rešitev za mladostnike po odhodu iz vzgojnih zavodov.
- Vzgojni zavodi in zakonodaja so zastareli in potrebujejo spremembe.
- Nimamo ustreznih institucij za mladostnike, ki v določenem trenutku ne zmorejo šolanja, imajo težave z odvisnostmi ali motnjami hranjenja oziroma se pri njih pojavljajo kombinirane motnje.
- Izobraževalni programi v vzgojnih zavodih imajo premalo različnih dvoletnih programov.
- Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport so poznane oblike in sistemi vzgojnih zavodov v tujini, vendar jih ni enostavno prenesti v Slovenijo.

7. PREDLOGI

- Ustanoviti več stanovanjskih skupin, ki se bodo nahajale v urbanih okoljih.
- Vzgojne zavode postopoma preoblikovati v stanovanjske skupine.
- Delo z mladostnikom skozi celotno njegovo bivanje v vzgojnem zavodu usmerjati v učenje kompetenc in znanj, ki mu bodo v pomoč, ko bo zapustil vzgojni zavod in šel svojo pot.
- Povečati število zaposlenih strokovnih delavcev z namenom reorganizacije vzgojnih zavodov v manjše bivalne enote in povečanja možnosti individualnega pristopa pri delu z mladostniki.
- Intenzivno sodelovanje vzgojnega zavoda s centrom za socialno delo in starši od začetka izvajanja ukrepa oddaje mladostnika v vzgojni zavod do njegovega odhoda, po potrebi pa tudi naprej.
- Ponuditi mladostnikom, ki niso vključeni v izobraževalni sistem, projektno učenje, kot je npr. PUM, kjer bi se učili raznih tehničnih del ter pridobili certifikat in znanje za samostojno življenje.
- Raziskati izobraževalne programe vzgojnih zavodov in načine priprave mladostnikov na samostojnost v tujini ter ustrezne prenesti v Slovenijo.
- Urediti z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti večjo podporo in pomoč mladostnikom, ki zaključijo z bivanjem v vzgojnem zavodu in grejo svojo pot.
- Ustanoviti več mladinskih stanovanj, ki bodo mladostnikom služila kot vmesna oblika po izhodu iz vzgojnega zavoda, dokler ne pridobijo svoje finančne varnosti in ne najdejo stanovanja.
- V vzgojne zavode uvesti nove, aktualne izobraževalne programe.
- Omogočiti mladostnikom v vzgojnih zavodih doživljajske programe, kjer bodo pridobivali izkušnje realnega življenja zunaj ustanove.
- Večje povezovanje in sodelovanje vzgojnih zavodov z okolico in lokalno skupnostjo.
- Omogočiti zaposlenim v vzgojnem zavodu stik in izkušnjo dela v preostalih vzgojnih zavodih.
- V vzgojne zavode uvesti nove delavnice in programe, ki jih izvajajo nevladne organizacije.
- Vzpostaviti tesnejše sodelovanje vzgojnih zavodov in centrov za socialno delo.

- Podati Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti jasne ideje in načrte za izboljšanje priprave mladostnikov na samostojnost in z vztrajanjem tudi želen izid.
- V vzgojne zavode prednostno umestiti programe za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog.

8. OPOMBE

V magistrskem delu sem uporabljal moški spol. Moške oblike samostalnikov, npr. mladostnik, strokovni delavec ipd., so uporabljene v generičnem smislu kot oblike nezaznamovanega slovničnega spola. Za uporabo enega spola sem se odločil zgolj zaradi poenostavljenega pisanja magistrskega dela in čim boljšega varovanja osebne identitete sodelujočih.

Priloge niso lektorirane.

9. LITERATURA IN VIRI

Bilten Skupnosti CSD Slovenije (2013), *Kaljenje št. 12*. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.

Bogataj, B., Vec, T. (1994), Pregled pojavnosti in nekaterih značilnosti moten vedenja in osebnosti pred prihodom v vzgojni zavod. *Defektologica Slovenica*, 2, 1: 97-101.

Bučar – Ručman, A. (ur.), Boštjančič, B., Štolfa, M. (2004), *Nasilje in mladi*. Ljubljana: Salve.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008), *Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Dekleva, B. (2014), Zavodska vzgoja in brezdomstvo – razmislek o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov pred odhodom iz zavodov. V: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, *Posvet: Partnerstvo Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani in vzgojno – izobraževalnih institucij*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Horvat, L., Magajna, L. (1987), *Razvojna psihologija: [gradivo za učence]*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Imperl, F. (1986), Stanovanjske skupine v zahodnem Berlinu – od modela k samostojnim organizacijam. *Ptički brez gnezda* 11, 23: 61-70.

Intervju s socialno delavko zaposleno na centru za socialno delo. Osebni arhiv.

Kiehn, E. (1997), *Socialnopedagoška oskrba otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah*. Ljubljana: [samozaložba] A. Učakar.

Kobolt, A. (2015), *Moči, izzivi, vizije vzgojnih zavodov*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta univerze v Ljubljani.

Krajncan, M. (2006), *Na pragu novega doma: Oddaja otrok v vzgojni zavod*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Krajncan, M., Grum, B. (2013), Priprava za samostojnost mladostnikov v vzgojnih zavodih iz perspektive vzgojiteljev. *Socialno delo*, 52, 5: 307 - 320.

Krajncan, M., Šoln Vrbinc, P. (2015), Med preteklostjo in prihodnostjo zavodske vzgoje. V: Kobolt, A. (ur.), *Moči, izzivi, vizije vzgojnih zavodov*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta univerze v Ljubljani (11-33).

- Leskošek, V. (1999), Stanovanje kot pomemben prispevek k samostojnosti mladih. V: Mandič, S. (ur.), *Pravica do stanovanja: Brezdomstvo in druga stanovanjska tveganja ranljivih skupin*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B. (1997), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II: študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Musek, J. (1994), Vrednote, življenjski cilji in ideali. V: Lamovec, T. (ur.), *Psihodiagnostika osebnosti 2*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete (205-220).
- Poljšak Škraban, O. (2004), *Obdobje adolescence in razvoj identitete. Izbrane teme*. Univerza v Ljubljani: Pedagoška fakulteta
- Poštrak, M. (2007), Preventivna funkcija prostega časa. V: Kristančič, A. (ur.), *Svoboda izbire – moj prosti čas*. Ljubljana: AA Inserco, svetovalna družba (147-166).
- Poštrak, M. (2015) *Koncepti socialnega dela z mladimi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (gradivo za predmet Koncepti socialnega dela z mladimi v študijskem letu 2015/16).
- Rakar, T., Čačinovič Vogrinčič, G., Zaviršek, D., Boškić, R., Boljka, U., Smolej, S., Sobočan, A. M., Urh, Š., Dremelj, P., Kobal Tomc, B., Nagode, M., Žiberna, V., Kovač, N. (2010), *Postopki, organizacija in standardi na področju rejništva: končno poročilo, priloge*. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.
- Rankelj, J. (1997), Proces deinstitutionalizacije. *Ptički brez gnezda* 18, 36: 38-48.
- Razpotnik, Š., Dekleva, B. (2009), *Brezdomstvo, zdravje in dostopnost zdravstvenih storitev*. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje.
- Rode, Š. (2011), *Vzroki in posledice namestitve v mladinski dom (študija primera)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomsko delo).
- Skalar, V. (1995), *Okvirni vzgojni program za delo v vzgojnih zavodih, mladinskih domovih in prevzgojnim domu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Skalar, V. (2000), Vzgojni zavodi v funkciji preprečevanja delinkventnosti in disocialnosti pri otrocih in mladostnikih. V: Šelih, A. (ur.), *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih*. Ljubljana: Bonex (151-164).
- Svetin – Jakopič, S. (2005), Obravnava otrok in mladostnikov z vedenjskimi motnjami na centru za socialno delo: pomoč ali prisila. *Socialna pedagogika* 9, 4: 391-422.

- Šelih, A. (ur.), Brinc, F., Bubnov-Škoberne, A., Čačinovič Vogrinčič, G., Dekleva, B., Filipčič, K., Friedl, J., Grozdanič, V., Nastran – Ule, M., Skalar, V., Tomori, M., Zupančič, K. (2000), *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih: vzroki, pojavi, odzivanje*. Ljubljana: Bonex.
- Škoflek, I. (1991), Teoretične predpostavke in stvarnost zavodske (pre)vzgoje. V: Ule, M., Bečaj, J., Škoflek, I., Brinc, F., Toler, J., Musec, J., Nečimer, R., *Drugačni otroci in mladostniki-drugačne metode*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo (33-58).
- Tivadar, B. (2000), Mladost kot problem: Dejavniki prestopniškega vedenja. V: Ule, M. (ur.), *Socialna ranljivost mladih*. Maribor: Aristej (143-168).
- Tomori, M. (2000), Psihosocialni dejavniki pri mladoletniškem prestopništvu. V: Šelih, A. (ur.), *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih: vzroki, pojavi, odzivanje*. Ljubljana: Bonex (89-111).
- Ule, M. (2008), *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Fakulteta za družbene vede: Založba FDV.
- Ule, M., Miheljak, V., Mencin, M., Vaupotič, M. (1993), *Mladina, 93. Raziskava: delno poročilo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, M., Miheljak, V. (1995), *Pri(e)hodnost mladine*. Ljubljana: DZS, Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Ule, M., Renner, T., Mencin Čeplak, M., Tivadar, B. (2000), *Socialna ranljivost mladih*. Maribor: Aristej.
- Ule, M., Renner, T., Miheljak, V. (ur.), Mencin Čeplak, M., Tivadar, B., Kuhar, M., Kamin, T., Štebe, J. (2002), *Mladina 2000: slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Ule, M., Kuhar, M. (2002), Sodobna mladina: Izziv sprememb. V: Miheljak, V. (ur.), *Mladina 2000: slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino (39-77).
- Zalokar, L. (2013), *Evalvacija institucionalnega obravnavanja mladinske odklonskosti – primer Vzgojnega zavoda Planina*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta (doktorska disertacija)

Zega, P. (ur.) (2010), *Vpliv družbe in medijev na oblikovanje mladostnika: 21. otroški parlament: Zbornik za mentorje/-ice in organizatorje/-ice otroških parlamentov*. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije (ZPMS).

Zupanc, T. (2009), *Prehod mladih iz izvendružinskih oblik skrbi v samostojno življenje..* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomska naloga).

Žmuc-Tomori, M. (1983), *Pot k odraslosti: Kaj je in kaj ni motnja v otrokovem duševnem razvoju*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

SPLETNI VIRI

Boškić, R., Narat, T., Rakar, T., Lebar, L., Kobal Tomc, B. (2012), *Življenjski poteki oseb, ki so bile prikrajšane za normalno družinsko življenje*. Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo. Dostopno na:

http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/druzina/raziskava_Zivljenjski.poteki_koncno.porocilo.pdf (ogledano 13. 7. 2016).

Institucionalno varstvo. Dostopno na:

http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/socialnovarstvene_storitve/institucionalno_varstvo/ (ogledano 1. 8. 2016).

Konvencija o otrokovih pravicah (OZN). Dostopno na: <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/konvencija-o-otrokovih-pravicah-ozn/> (ogledano 29. 6. 2016).

Kovač, N., Nagode, M., Kobal Tomc, B., Javornik Novak, L., Ferlan Istinič, M., Bužan, V., Švab, V., Zalokar, L., Centrih, M., Klajnšček, M., Pavlič, S. (2011), *Otroci in mladostniki s hudimi motnjami vedenja – analiza stanja*. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo. Dostopno na:

http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/otroci-hude_motnje_vedenje-porocilo-20-6-11.pdf (ogledano 13. 7. 2016).

Mladinski dom Malči Beličeve. Dostopno na: <http://www2.arnes.si/~mdljmb1s/> (ogledano 14. 7. 2016).

Mladinsko stanovanje: Polsamostojno življenje, namen, cilji, namestitve. Dostopno na: <http://www.mladinski-dom-mb.si/mladinsko-stanovanje/> (ogledano 13. 7. 2016).

Namestitev otrok in mladostnikov v stanovanjske skupine in vzgojne zavode. Dostopno na: <http://www.csd-lj-siska.si/dejavnosti/dejavnosti.asp?DID=85036312> (ogledano 13. 7. 2016).

Posvojitve. Dostopno na: <http://www.scsd.si/posvojitve.html> (ogledano 1. 8. 2016).

Pravno-informacijski sistem, Kazenski zakonik. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO905#> (ogledano 30. 6. 2016).

Priloga k vzgojnemu programu. Zavodi za vzgojo in izobraževanje. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/programi/Priloga_vzgojni_program.pdf (ogledano 14. 7. 2016).

Skrbnništvo. Dostopno na: <http://www.scsd.si/skrbnistvo.html> (ogledano 1. 8. 2016).

Uradni list Republike Slovenije, Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200469&stevilka=3093> (ogledano 29. 6. 2016).

Vzgojni program. Dostopno na: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2011/programi/media/pdf/programi/Vzgojni_program.pdf (ogledano 29. 6. 2016).

10. PRILOGE

10.1. Intervjuji in obmejne izjave z mladostniki, ki bivajo v vzgojnem zavodu

Mladostnik A

G: Koliko časa si v zavodu? In kako si prišel v zavod?

M_A: /2 leti pa dva mesca/ M_A.01. /Prišu sm pa preko CSD Velenja/ M_A.02. Odločba je do moje polnoletnosti, po njej se odločba prekine.

G: Kateri so bili razlogi za tvojo namestitev v zavodu? Zarad česa si prišel?

M_A: /Težave doma/ M_A.03a in težave z drogami./ M_A.03b

G: Kakšno podporo imaš v zavodu od socialnih delavcev, učiteljev, vzgojiteljev, zavoda? Koliko upoštevajo tvoje želje?

M_A: /Podporo imaš vedno ko jo rabiš. Stojijo ti ob strani./ M_A.04 /S kirmukol lahk maš pogovor tud na samem, zaprta soba, poveš kar te muči in tako dalje./ M_A.05 /Ko prideš v zavod imaš strukturiran dan, da ne zapraviš časa/ M_A.06, /ampak po dogovoru se da vse zmenit, tud za prost dan, za proste ure, da greš kam želiš/ M_A.07 po dogovoru/ /Morš pa tud neke izpolnjevati, ne morš dogovora dobit takoj, morš pokazat neko zanimanje, neko poboljšanje prilagodljivost in ti tud oni omogočjo...morš neki dat da neki dobiš./ M_A.08 Večerni izhodi ko končam dolžnosti, kot so dežurstva učne ure, imaš izhode do 9 ure večer, če so koncerti, ko sm biu zuni do enih zutre, do 12ih. Po dogovoru, razn č s šolo ni v redu, oziroma slabe ocene, maš izhod od 0-2 ure, dokler ne spraviš situacije nazaj na noge.

G: So te tudi pri tvojih težavah, ki si jih imel, pri tem podpirali?

M_A: /Tudi pri tem velik pogovorov, velik dejstev, ki te prpeljejo do te točke, da se morš ustavit, veš da je to za tebe./ M_A.09 /Tu mi je vse dobro za mene, sm zadovoljen./ M_A.10

G: Kakšne izkušnje imaš s socialnim delavcem v zavodu? Kaj je bila po tvojem mnenju njegova naloga?

M_A: / Socialni delavc kot pri CSDju? Tule v Stanovanjski skupini imamo 4 vzgojite, vsak je na svoji podlagi izobražen, socialni delavc...socialni pedagog, vsak je na svoji frazi izobražen. Da bi meli tak posebe kot ma CSD, pa ne da bi jaz vedo./ M_A.11

G: Kaj vse si se v zavodu naučil za samostojno življenje? (delo, gospodinjska opravila, ravnanje z denarjem, odnosi z ljudmi, izobrazba, sposobnost najti informacije, ki jih rabiš, npr. kako najti stanovanje, kako najti službo)

M_A: /Bolj kot ne sm se nauču s sodelovanjem z vzgojiteljem./ M_A.12 /Naučiš se samostojnosti/

M_A.13a, /kuhanja/ M_A.13b, da si pereš cote/ M_A.13c, /da si razporediš čas/ M_A.14 /Bolj kot ne sm se nauču s sodelovanjem z vzgojiteljem./ M_A.15/, /tud razporavanje denarja, čeprav to morm jaz še malo povadit, da bo še bolj šlo, ker itak na primer, ko maš dnar, maš dnar in greš na vlko ...morš si pa razporedit še čez mesec, če rabiš obleke, če rabiš za šolo, tud za razvajanje in tako dalje. To se tak s časom naučiš/ M_A.16. Vlk tud pomagajo glede tega, da prideš lepo čez. Za kuhanje smo meli gospodinca, karkol nisi znau ti je pokazo, tud če je blo treba stokrat, pomago ti je jedilnik pripraviti. Ni blo problema.

G: Kaj pa ostala opravila, ki jih imate po urniku, si se navadil, ti bo koristilo?

M_A: /Navadiš se ne hitr, ker je za vsakega neke novga, da ti nekdo reče to morš nardit, to morš nardit. ampak pol vidiš da ti bo to koristlo tud v življenju naprej, da boš znal neke za sebe nardit./ M_A.17 Neke dobrega kar ti pač koristi, /itak ti je pa težko če nič ne delaš, se spravit..okej moram si skuhat, moram si dat prat, moram posodo pomit, moram se učiti. Dobiš to s časom, takoj ne. Mi bo pa definitivno koristlo za naprej./ M_A.18

G: Katere so tiste stvari, ki si se jih v zavodu naučil in ti bodo verjetno koristile v življenju? Kaj pa je takega, kar bi te morali naučiti pa te niso?

M_A: Ja definitivno, razporejanje časa, dolžnosti, denarja, to vsakmu prav pride. Bl težko mi je pa odgovorit to kar me niso..bol kot ne te vse naučijo. Vse tiste osnove, ki jih morš znat za naprej te naučijo./ M_A.19

G: Naštej mi nekaj tvojih talentov, znanj, kjer veš, da si dober. Koliko si jih v zavodu lahko pokazal ostalim?

M_A: /Sem odločen in trmast. Ko neke rečem, da bom to naredu, ne rečem, lahka mi velikrat spodleti, bom probo to spelat, ni nujno v kakem času./ M_A.20 To mislim da je kar okej. Drgač sm pa treniro kickboks pa fitnes. Sproščanje jeze .treningi, da izklopim zunanji svet. Da se posvetim napravam, da v sebe pogledam, da pridem nov vn. Da maš neko motivacijo, da pozabiš na drugo, da razčistiš stvari in tako dalje.

Kje bi lahko te talente uporabil?

G: Kakšna je tvoja socialna mreža izven zavoda (prijatelji, družina, ostali), na koga se lahko obrneš, prosiš za pomoč, ti bo vedno stal ob strani?

M_A: /Prjatlje mam doma, odrasli smo skup čez vrtec, osnovno šolo...bol kot ne so vsi športniki, prjatlji niso bli nkol problem./ M_A.21 /Tud doma se je situacija, glede na to, kaka je bla 2 leti in 2 meseca nazaj, se je zlo pobolšala/ M_A.22a. /Doma se razumemo, vse je v redu, brez kreganja, brez dretja in tako dalje/ M_A.22.b /S sorodniki pa niti nimam stikov, mam družino dedi oma, babi dedi, druga pa tak ne rabim./ M_A.23

G:Kakšen je bil tvoj odnos z družino preden si odšel v zavod in kakšen je sedaj?

M_A: /Ja zde glede na to, da so tud doma vidli tiste bistvene premike na samostojnosti, kk se obnašaš, kaj hočeš, na samorasti..100 % podpirajo da grem ven, da grem v dijaka, da začnem na novo, da naredim šolo, da si sestavim življenje./M_A.24

G:Kakšni so tvoji načrti po prihodu iz zavoda? Kaj bi rad počel? Se boš vrnil k družini? Če ne, kam? Kako se boš finančno preskrbel (boš delal, dobival žepnino,kaj drugega..)?

M_A: /Če bo po sreči sm še dobr tedn v zavodu, uradno pa do konca junija. Potem nameravam nadaljevati šolanje v Ljubljani, za vikende bom pa doma. V Ljubljani bom v dijaškem domu/M_A.25. /Starši me tudi finančno podpirajo/M_A.26a. /Imam tudi štipendijo/M_A.26b, /penzijo po očetu. Lahko se obrnem na družino/M_A.26.c /Med počitnicami bom delal počitniško delo prek občine, kar ti pač rečejo to pa delaš./ M_A.27

G: Torej meniš, da si pripravljen na življenje po odhodu iz zavoda, torej na dijaški dom?

M_A: Men se zdi, da sm kar pripravljen za ta prelomni korak...iz nekega sistema na svoje res malo več svobode, sam druge si morš pa tak sam porihtat...kar hočeš met, tak si morš porihtat.

G:Koliko so vam strokovni delavci pripravljeni stati ob strani pri iskanju službe, stanovanja, ko pridete iz zavoda? V tvojem primeru za dijaški dom?

M_A: /Ja to smo vse zrihtali, jaz mama in moj matični vzgojitelj smo se pozanimali, dali prijavnico, zde gremo sam še podpisat da je to fiksno. So pomagali, smo tudi šli na ogled, v Tabor, DIC-a...se jim gre za to, da res nekaj najdeš, da ne bi pol zabluzu, oziroma si premislu v zadnji minuti. Skoz te sprašujejo če si še za, ti še ke pomagamo, gremo še enkrat na ogled, res misliš, da je to zate./ M_A.28

/Po prihodu iz zavoda se ne končajo stiki, nikoli ni tisto, da ko greš ven, da nisi dobrodošel. Poznam primere, ko hodijo na obis, pridejo na dva mesca na obisk, na kavico, čaj, ti pomaga, kar je v njegovih močeh. V teh dveh, treh letih vedo ka je dobro za tebe, te poznajo./ M_A.29

G:Ali se ti porajajo kakšna vprašanja o tem, kako bo ko boš prišel iz zavoda? Na kaj največkrat pomisliš?

M_A: /Jaz bom probo, tak ko sm tuki po neki mirni poti, da premisliš, kaj lahko narediš, reagiraš, da odgovarjaš za sebe no. Če bom naletu na kako težavo je družina vedno na prvem mestu./ M_A.30

Mladostnik B

G: Koliko časa si v zavodu?

M_B: Pršu sm 15. aprila.../Dve leti in mesec in pol./M_B.01

G:Kateri so bili razlogi za tvojo namestitve v zavodu?

M_B: /Sodišče./ M_B.02 /Zaradi različnih kraj/M_B.03a, /nisem hodil na socialno nadzorstvo, ki sm ga meu na CSDju./ M_B.03b

G: Kakšno podporo imaš v zavodu od socialnih delavcev, učiteljev, vzgojiteljev, zavoda? Koliko upoštevajo tvoje želje?

M_B: /Podpora je bila prvo v redu, potem ko so videli da se malo zafrkavam so popustili, potem je blo pa spet okej/ M_B.04 /Največ podpore sem imel od mojstra za lesarstvo./ M_B.05

G: Kaj pa tvoje želje, najbrž se je nekoliko spremenilo vse skupaj, ko si prišel v zavodu, tukaj imaš točen urnik, dejavnosti...?

M_B: /Kakor so bla pravila, niso upoštevali želja./M_B.06a /Izhodov zaradi THC nism imel./ M_B.06b

G: Kakšne izkušnje imaš s socialnim delavcem v zavodu? Kaj je bila po tvojem mnenju njegova naloga?

M_B: /S socialno delavko imam dobre izkušnje, mi je stala ob strani. Pazila je, kdaj mam sodišče, če me je ke motlo mi je pomagala, svetovala./ M_B.07

G: Kaj vse si se v zavodu naučil za samostojno življenje? (delo, gospodinjska opravila, ravnanje z denarjem, odnosi z ljudmi, izobrazba, sposobnost najti informacije, ki jih rabiš, npr. kako najti stanovanje, kako najti službo)

M_B: /Glede dela, da morš bit resen/M_B.08a /in pokazat zanimanje za to./ M_B.08b /Spoštljivost in kulturo sm meu že od prej./ M_B.09 Glede službe, sm jo iskal ampak je nisem želel najti.

G: Katere so tiste stvari, ki si se jih v zavodu naučil in ti bodo verjetno koristile v življenju? Kaj pa je takega, kar bi te morali naučiti pa te niso?

M_B: /Natančnosti. Mojstru sm lahko pokazal, da ko začnem delat, bom naredu v redu./ M_B.10

G: Naštej mi nekaj tvojih talentov, znanj, kjer veš, da si dober. Koliko si jih v zavodu lahko pokazal ostalim?

M_B: /Natančnost in to bi lahko uporabil./ M_B.11

G: Kje bi lahko te talente uporabil?

M_B: /Pri delu./ M_B.12 Pa povsod je to možno.

G: Kakšna je tvoja socialna mreža izven zavoda (prijatelji, družina, ostali), na koga se lahko obrneš, prosiš za pomoč, ti bo vedno stal ob strani?

M_B: /Imam par pravih prjatlu doma./ M_B.13 /Pa punca, dobil bom otroka./ M_B.14 /Z očetom se videvama, nimava stikov/M_B.15a, z mamo ok odnosi./ M_B.15b

G: Kakšen je bil tvoj odnos z družino preden si odšel v zavod in kakšen je sedaj?

M_B: /Z družino je biu odnos preden sem odšel v zavod ni bil ok. Preveč smo bli skupi, ko manj vidiš človeka ga pogrešaš./ M_B.16 /Zde je v redu./ M_B.17

G: Kakšni so tvoji načrti po prihodu iz zavoda? Kaj bi rad počel? Se boš vrnil k družini? Če ne, kam? Kako se boš finančno preskrbel (boš delal, dobival žepnino, kaj drugega..)?

M_B: Danes grem vn iz zavoda. /Iskal si bom službo./ M_B.18 /Trenutno živim pri puncu, oziroma pri njenih/M_B.19a. Čakava še stanovanje. Za občinsko stanovanje sva na čakalni listi./ M_B.19b /Denar dobivam jaz štipendijo, dva mesca še jo mam./ M_B.20 /pol pa pomoč od mame/M_B.21a /in njenih./ M_B.21b /Po enem letu bom šel študirat na zdravstveno v Slovenj Gradec./ M_B.22

G: Koliko so vam strokovni delavci pripravljeni stati ob strani pri iskanju službe, stanovanja, ko pridete iz zavoda?

M_B: /Pri iskanju stanovanja bo pomagala mama./ M_B.23 /Za službo bom mogu pa sam, mislim da mi drugi ne bodo mogli pomagat./ M_B.24 /V zavodu mi je službo za prakso pomagala iskat razredničarka./ M_B.25 S socialno delavko iz CSD ne bi sodeloval.

G: Ali se ti porajajo kakšna vprašanja o tem, kako bo ko boš prišel iz zavoda? Na kaj največkrat pomisliš?

M_B: /Ko bo pršu otrok me najbolj skrbi, da bi se skregal s punco./ M_B.26 /Da bodo kaki problemi s službo./ M_B.27

|Mladostnik C

G: Koliko časa si v zavodu? In kako si prišel v zavod?

M_C: /V zavodu sem 5 let, od 9. razreda./ M_C.01a /Preko CSD-ja./M_C.01b

G: Kateri so bili razlogi za tvojo namestitev v zavodu? Zarad česa si prišel?

M_C: /Problemi v šoli/M_C.02 in /družba/ M_C.03, tudi /problemi v družini./ M_C.04

G: Kakšno podporo imaš v zavodu od socialnih delavcev, učiteljev, vzgojiteljev, zavoda? Koliko upoštevajo tvoje želje?

M_C: /Od vzgojiteljev imam podporo glede vsega./M_C.05 /Za učne se dogovarjamo, če imam kakšne težave, mi najdejo inštrukcije/ M_C.06, /če rabim mi ni treba v šolo, da se lahko naučim./ M_C.07

G: Kakšne izkušnje imaš s socialnim delavcem v zavodu? Kaj je bila po tvojem mnenju njegova naloga?

M_C: /Ja mislim, da je naloga vzgojitelja, da me spravi na boljšo pot/ M_C.08, /da mi pokažejo kar mi starši niso mogli pokazati, me niso mogli naučiti./ M_C.09

G: Kaj vse si se v zavodu naučil za samostojno življenje? (delo, gospodinjska opravila, ravnanje z denarjem, odnosi z ljudmi, izobrazba, sposobnost najti informacije, ki jih rabiš, npr. kako najti stanovanje, kako najti službo)

M_C: /Naučila sem se nekaj dela, gospodinjskih opravil./ M_C.10 /Izobrazba, ko sem bila doma nisem nič delala za šolo/M_C.11, /tukaj pa želim biti čim boljša./ M_C.12 /Naučila sem se pisati tudi življenjepis z vzgojiteljico, tega prej nisem znala./M_C.13

G: Katere so tiste stvari, ki si se jih v zavodu naučil in ti bodo verjetno koristile v življenju? Kaj pa je takega, kar bi te morali naučiti pa te niso?

M_C: /Samostojnega življenja, tule so me veliko pustili samo, sploh zdaj, ko sem se učila za maturo/M_C.14a, sem za vikende ostala sama tule, so mi zaupali, / M_C.14b /pustili so mi kartico za trgovino, da sem si lahko šla kupiti stvari za jest/ M_C.15, /hkrati pa sem morala paziti da ne zapravim preveč./ M_C.16 /Doma nisem imela šanse samostojno urejati stvari./M_C.17

G: Naštej mi nekaj tvojih talentov, znanj, kjer veš, da si dober. Koliko si jih v zavodu lahko pokazal ostalim?

M_C: /Dobra sem v športu./ Sem se tudi udeleževala različnih eventov.

G: Kje bi lahko te talente uporabil?

M_C: /Za naprej, bom lahko šla sama na primer smučati, če bom hotela./

G: Kakšna je tvoja socialna mreža izven zavoda (prijatelji, družina, ostali), na koga se lahko obrneš, prosiš za pomoč, ti bo vedno stal ob strani?

M_C: /Prijatelji. Imam ozek krog ljudi s katerimi se družim in jim zaupam. So pa prijatelji ti, ki mi pomagajo, če imam težave v šoli ali kje drugje./ M_C.18

G: Kakšen je bil tvoj odnos z družino preden si odšel v zavod in kakšen je sedaj?

M_C: /Preden sem šla v zavod sem imela v kurcu familio, nismo se razumeli, kregali smo se, to je tudi bil eden od razlogov, da sem šla./ M_C.19

/Zdaj pa kadar se dolgo ne vidimo se mam na začetku fino/ M_C.20, /potem pa je vse po starem./ M_C.21

G: Kakšni so tvoji načrti po prihodu iz zavoda? Kaj bi rad počel? Se boš vrnil k družini? Če ne, kam? Kako se boš finančno preskrbel (boš delal, dobival žepnino, kaj drugega..)?

M_C: /Ne domov si ne želim lih vrniti, zdaj že dva meseca nisem bila doma./M_C.22 /Šla bom v študentski dom./M_C.23 /To mi bo pomagala socialna delavka na CSD-ju./M_C.24 /Študirala bom/M_C.25, /med tem bom delala, da bom preskrbljena/M_C.26, /potem pa želim najti tudi prostor, kjer bom na svojem./M_C.27 /Rada bi uživala, uspela v poklicu./M_C.28 /Če bi bila kriza bi se na starše lahko obrnila, da bi mi pomagali. Ampak samo materialno./M_C.29

G: Koliko so vam strokovni delavci pripravljeni stati ob strani pri iskanju službe, stanovanja, ko pridete iz zavoda?

M_C: /Vzgojiteljica mi je ogromno svetovala, napisali sva življenjepis, želi, da čimprej napišem prošnjo za delo./M_C.30

G: Ali se ti porajajo kakšna vprašanja o tem, kako bo ko boš prišel iz zavoda? Na kaj največkrat pomisliš?

M_C: /Če mi bo sploh uspelo vse kar sem si zadala. Do sedaj so mi pri ciljih velikokrat pomagali v skupini,

če mi je zmanjkalo moči/ M_C.31. /Drugače pa imam 2 sestri, ena se je že osamosvojila, čeprav je komaj malo starejša od mene in mi bo ona pomagala, če bo treba./M_C.32

Mladostnik D

G: Koliko časa si v zavodu? In kako si prišel v zavod?

M_D: /V zavodu sem četrto leto, prišel sem v 8. razredu./M_D.01 /Najprej sem bil v kriznem centru pol leta, skoraj eno leto, sm dokončal šolo, razred do konca, naslednji razred pa sem šel sem/M_D.02. /Sem dobil odločbo od CSD-ja./M_D.03 /V krizni center sem prišel preko šole./ M_D.04

G: Kateri so bili razlogi za tvojo namestitev v zavodu? Zarad česa si prišel?

M_D: /Doma/M_D.05. /Imam mačeho in je potem bilo psihično nasilje/ M_D.06a in fizično./ M_D.06b

G: Kakšno podporo imaš v zavodu od socialnih delavcev, učiteljev, vzgojiteljev, zavoda? Koliko upoštevajo tvoje želje?

M_D: /Da mi pomagajo. S pogovorom./M_D.07 /Pri vsem mi pomagajo/ M_D.08. /Upoštevajo tudi moje želje. Včasih se da dogovoriti, drugič ne. Pridemo nekako do sredine./ M_D.09

G: Kakšne izkušnje imaš s socialnim delavcem v zavodu? Kaj je bila po tvojem mnenju njegova naloga?

M_D: /Da je red, ker nas je osem tukaj./ M_D.10 /Da za šolo skrbimo/ M_D.11, /pa tako me usmerjajo, da se čim bolj osamosvajam počasi, da postajam čim bolj samostojen./ M_D.12 /So mi kot podpora./ M_D.13

G: Kaj vse si se v zavodu naučil za samostojno življenje? (delo, gospodinjska opravila, ravnanje z denarjem, odnosi z ljudmi, izobrazba, sposobnost najti informacije, ki jih rabiš, npr. kako najti stanovanje, kako najti službo)

M_D: /V bistvu vse, kar je tako v življenju/ M_D.14. /Delo/ M_D.15, /gospodinjska opravila/ M_D.16, /opravljanje z denarjem/ M_D.17, /odnosi/ M_D.18. /Z ljudmi sem znal že prej/M_D.19, /neke sem se pa tule naučil, kaj skuhati/M_D.20, /z denarjem razporejati./M_D.21 /Malo sem napredoval pri vsem./ M_D.22 /Ja lihkar delamo, skupaj delamo plan, kako priti do tega. Zaenkrat do stanovanja./M_D.23 /Za službo bom moral bol sam najti,/M_D.24a /da bom delal za vikende./M_D.24b /Zdaj čez počitnice bom delal verjetno./M_D.25

G: Katere so tiste stvari, ki si se jih v zavodu naučil in ti bodo verjetno koristile v življenju? Kaj pa je takega, kar bi te morali naučiti pa te niso?

M_D: /Red na primer, da ko pridem iz šole naredim vse tako kot je, potem še za šolo naredim./M_D.26 /Odnosi z ljudmi./M_D.27 /Mislim, da so me že preveč naučili, tak da ni nič takšnega./M_D.28

G: Naštej mi nekaj tvojih talentov, znanj, kjer veš, da si dober. Koliko si jih v zavodu lahko pokazal ostalimi?

M_D: /Šport. So mi tudi zrihtali da sem brezplačno treniral, ko sem prišel./

G: Kje bi lahko te talente uporabil?

M_D: Nevem, morebiti, ja pa ne. /Mislim ne bo mi neke ful koristilo./

G: Kakšna je tvoja socialna mreža izven zavoda (prijatelji, družina, ostali), na koga se lahko obrneš, prosiš za pomoč, ti bo vedno stal ob strani?

M_D: /Kakšen prijatelj ziher./M_D.29 /Mama z mamo imam tudi stike, samo mama živi v Bosni./M_D.30 /S fotru sem prišel pa sem, tukaj ima novo ženo./M_D.31 /Starša sta ločena. /M_D.32

G: Kakšen je bil tvoj odnos z družino preden si odšel v zavod in kakšen je sedaj?

M_D: /Preden sem odšel v zavod je bil odnos slab./M_D.33 /Mogu sem delat pa take stvari, silili so me da nekaj delam./M_D.34 /Oba, oče in mačeha./M_D.35 /Če sem karkoli naredil narobe, sem jih dobil od očeta za brezveze. Za kozarec, ki sem ga razbil sem jih dobil od očeta. Pa take stvari./M_D.36 /Zdaj je veliko boljše, čeprav ni še tist zmere, ampak napreduje odnos./M_D.37 /Za vikende hodim v krizni center, čez dan pa hodim za kakšno uro do očeta./M_D.38

G: Kakšni so tvoji načrti po prihodu iz zavoda? Kaj bi rad počel? Se boš vrnil k družini? Če ne, kam? Kako se boš finančno preskrbel (boš delal, dobival žepnino, kaj drugega..)?

M_D: /Šel bom na svoje./M_D.39 /Prvo moram šolo dokončat, sedaj sem drugi letnik./M_D.40 /pol za vikende bom delal./ /Pol sem še razmišljal, da bi delal večerno šolo./ M_D.41 /Mi bo lažje, si bom eno službo našel. Ko končam tretji letnik/M_D.42. /Da bi plus dva delal večerno šolo, mi bi blo lažje, mislim bilo bi težje, vendar bi imel še denar zraven. Da bi si lahko plačeval/ M_D.43 /Štipendije nimam/M_D.44, /mama mi pošilja 50 EUR na mesec/M_D.45 /in nekaj še delam sam./M_D.46

G:Koliko so vam strokovni delavci pripravljeni stati ob strani pri iskanju službe, stanovanja, ko pridete iz zavoda?

M_D: /Zmenjeni smo, da bomo sodelovali. Načrta še nimamo napisanega, ker to bo pol, bol na hard bomo začeli oktobra, tudi za stanovanja iskat. Če bi zdaj gledal za stanovanja za pol leta naprej nima smisla./M_D.47

G:Ali se ti porajajo kakšna vprašanja o tem, kako bo ko boš prišel iz zavoda? Na kaj največkrat pomisliš?

M_D: /Še bolj sem motiviran, nove stvari, bo treba biti bolj samostojen, sam živeti v stanovanju./M_D.48 /Sploh me ni strah, komaj čakam po eni strani, če si že štiri leta tukaj, maš že malo zadosti./M_D.49

Mladostnik E

G: Koliko časa si v zavodu?

M_E: /Dve leti in pol/M_E.01. /Prišel sem preko CSDja./ M_E.02

G: Kateri so bili razlogi za tvojo namestitev v zavodu?

M_E: /Imel sem probleme z Romi. Stepli smo se./ M_E.03

G: Kakšno podporo imaš v zavodu od socialnih delavcev, učiteljev, vzgojiteljev, zavoda?

Koliko upoštevajo tvoje želje?

M_E: /Podpora je v redu, nimam kaj reči/ M_E.04. /Želj se ni upoštevalo/ M_E.05. /Urnik je tak kakršen je/ M_E.06. /Če sem bil brez prekrškov dlje časa, sem enkrat tedensko lahko imel obisk./ M_E.07

G:Kakšne izkušnje imaš s socialnim delavcem v zavodu? Kaj je bila po tvojem mnenju njegova naloga?

M_E: /Dobre izkušnje/ M_E.08. Nisem bil dosti pri njej, ene 4 krat. /Mislim, da je njena naloga, da me povpraša, kako se počutim v zavodu./ M_E.09

G: Kaj vse si se v zavodu naučil za samostojno življenje? (delo, gospodinjska opravila, ravnanje z denarjem, odnosi z ljudmi, izobrazba, sposobnost najti informacije, ki jih rabiš, npr. kako najti stanovanje, kako najti službo)

M_E: /Prenehal oziroma zmanjšal sem s kajenjem trave, pitjem alkohola/ M_E.10. /Mislim da sem tako izboljšal odnos do sebe/ M_E.11. /Zamenjal sem tudi družbo/ M_E.12. /Ja za naprej si bom tudi lahko lažje razporedil čas/ M_E.13. /Sploh ko bom delal, da bom si znal razporedit kdaj moram vstat, it spat/ M_E.14. /Smo pa imeli tudi prakso v zavodu, zavod je tudi poklical enega delodajalca/ M_E.15,/ pri katerem sem lahko delal/M_E.16a in tudi za naprej bom tam dobil zaposlitev/ M_E.16b.

G:Katere so tiste stvari, , ki si se jih v zavodu naučil in ti bodo verjetno koristile v življenju? Kaj pa je takega, kar bi te morali naučiti pa te niso?

M_E: /Ja urnik. Da si bom lahko načrtoval dan/ M_E.17. /Mislim, da so me dovolj naučili/ M_E.18.

G: Naštej mi nekaj tvojih talentov, znanj, kjer veš, da si dober. Koliko si jih v zavodu lahko pokazal ostalim?

M_E: /Petje, pel sem tukaj na proslavah/ /pa šport/.

G: Kje bi lahko te talente uporabil?

M_E: /Pišem rap komade, mogoč tudi da bi kdaj kaj posnel./

G: Kakšna je tvoja socialna mreža izven zavoda (prijatelji, družina, ostali), na koga se lahko obrneš, prosiš za pomoč, ti bo vedno stal ob strani?

M_E: /Zgubil sem zaupanje v človeka/ M_E.19. /Nimam nobenga tapravga prijatelja ali osebe, ki bi ji zaupal, kaj je v meni./ M_E.20

G: Kakšen je bil tvoj odnos z družino preden si odšel v zavod in kakšen je sedaj?

M_E: /Preden sem šel v zavod je bil dober odnos z družino./M_E.21. /Zdaj ko sem v zavodu je šlo na slabše/

M_E.22. /Z mamu se ne razumem več/ M_E.23. /Razlog za to sva po njenem jaz pa sestra/ M_E.24. /Prvo leto je bilo v redu. Drugo leto sem jaz bil pol leta na begu, potem sem se vrnil v zavod/ M_E.25. /Potem pa je prišla še sestra v zavod in je začela s trdimi drogami/ M_E.26. /Zastopim se z očimom/ M_E.27. /z očetom pa nimam stikov, v zadnjem letu in pol/ M_E.28.

G: Kakšni so tvoji načrti po prihodu iz zavoda? Kaj bi rad počel? Se boš vrnil k družini? Če ne, kam? Kako se boš finančno preskrbel (boš delal, dobival žepnino, kaj drugega..)?

M_E: /Za nekaj časa se bom vrnil domov/ M_E.29. /Za par mesecev si bom našel šiht/ M_E.30. /potem nameravam iti delat v Nemčijo./ M_E.31

/Dober mesec še bom prejemal štipendijo/ M_E.32. /nekaj finančne pomoči lahko dobim tudi doma/ M_E.33. /če pa ne bom našel šihta imam zmenjeno, da bom dobil socialno pomoč/ M_E.34.

G: Koliko so vam strokovni delavci pripravljeni stati ob strani pri iskanju službe, stanovanja, ko pridete iz zavoda?

M_E: /To bom sam našel/ M_E.35.

G: Ali se ti porajajo kakšna vprašanja o tem, kako bo ko boš prišel iz zavoda? Na kaj največkrat pomisliš?

M_E: /Nimam strahov/ M_E.36. /Veselim se, da grem ven, bil sem notri dve leti in pol./ M_E.37

Mladostnik F

G: Koliko časa si v zavodu?

M_F: /V stanovanjski skupini sem 4 leta/ M_F.01. Če ne naredim letnika grem po vsej verjetnosti ven.

G: Kateri so bili razlogi za tvoj o namestitev v zavodu?

M_F: /Prišla sem preko CSDja/ M_F.02. /Zaradi družinskih problemov/ M_F.03. /mama je alkoholik/ M_F.04. /z očetom se nisem nikoli razumela/ M_F.05. /Pri njem sem vedno veljala najmanj/ M_F.06. tudi dobila sem najmanj od vseh otrok od njega. /Delal je razlike med nami/ M_F.07. /Prisotno je bilo tudi fizično nasilje/ M_F.08.

G: Kakšno podporo imaš v zavodu od socialnih delavcev, učiteljev, vzgojiteljev, zavoda? Koliko upoštevajo tvoje želje?

M_F: /V redu podpora je/ M_F.09. /Vedno bolj jim zaupam/ M_F.10. /Se z njimi veliko pogovarjam, jim lahko povem svoje težave/ M_F.11 /in mi radi pomagajo/ M_F.12. /Na začetku, ko sem prišla, so mi bolj omejevali vse stvari/ M_F.13. /sedaj mi že bolj puščajo/ M_F.14. Če se držiš recimo ure, do kdaj imaš izhod, če si priden, ti več pustijo.

G: Kakšne izkušnje imaš s socialnim delavcem v zavodu? Kaj je bila po tvojem mnenju njegova naloga?

M_F: Vzgojitelj, /da pomaga/ M_F.15. /svetuje/ M_F.16. /rešuje probleme/ M_F.17. Mora bit prijazen, dobre volje, /rad se mora pogovarjat/ M_F.18. /Pa da te posluša, da ne gre čez eno uho not in drugo ven./ M_F.19

G: Kaj vse si se v zavodu naučil za samostojno življenje? (delo, gospodinjska opravila, ravnanje z denarjem, odnosi z ljudmi, izobrazba, sposobnost najti informacije, ki jih rabiš, npr. kako najti stanovanje, kako najti službo)

M_F: /Pospravljanja, prej mi ni bilo do tega/ M_F.20. Sem imela razmetano sobo. /Red/ M_F.21. /Kuhanja/ M_F.22. /Učite sem se začela, v osnovni šoli se nisem nič učila/ M_F.23. /Naučila sem se, da se držim pravil, to mi bo pomagalo za naprej/ M_F.24. So mi pa tukaj veliko omogočili. Zrihtali so mi treninge za ples. /Nisem se še naučila ravnati z denarjem, to se še moram. Vse kar mam zapravim/ M_F.25. Čeprav nekaj sem našparala.

G: Katere so tiste stvari, ki si se jih v zavodu naučil in ti bodo verjetno koristile v življenju? Kaj pa je takega, kar bi te morali naučiti pa te niso?

M_F: /Pospravljanja/ M_F.26. /kuhanja/. /Samostojnosti/ M_F.27. Tukaj so tuji ljudje, ki ti znajo dobro svetovati. Dosti sem se naučila. Če bi lahko zbiral, bi še kar ostala tukaj.

G: Naštej mi nekaj tvojih talentov, znanj, kjer veš, da si dober. Koliko si jih v zavodu lahko pokazal ostalim?

M_F: Risanje, ples.

G:Kje bi lahko te talente uporabil?

M_F: Ples, da bi bila učiteljica plesa. Rada bi delala z otroci.

G:Kakšna je tvoja socialna mreža izven zavoda (prijatelji, družina, ostali), na koga se lahko obrneš, prosiš za pomoč, ti bo vedno stal ob strani?

M_F: /Na družino se ne morem na nobenega obrnit/ M_F.28. Še tuji ljudje bi mi znali bolj pomagati. /Prijatelje imam v okolici Maribora/ M_F.29 /in doma/ M_F.30, /nanje se lahko zanesem/ M_F.31.

G: Kakšen je bil tvoj odnos z družino preden si odšel v zavod in kakšen je sedaj?

M_F: /Preden sem odšla sem bila žalostna, predvsem ker sem pogrešala sestro/ M_F.32. Ostalo sem ti že zgoraj opisala. /Zdaj bi lahko zdržala brez staršev tudi več let, že več mesecev nisem v stiku z njimi./ M_F.33

G:Kakšni so tvoji načrti po prihodu iz zavoda? Kaj bi rad počel? Se boš vrnil k družini? Če ne, kam? Kako se boš finančno preskrbel (boš delal, dobival žepnino,kaj drugega..)?

M_F: /Domov se ne bom vrnila. Glede na situacijo sedaj ni šans/ M_F.34 /Imela bi svoje stanovanje/ M_F.35, /svojo službo/ M_F.36 /Glede financ ne vem, nekak se bom mogla sama na noge postaviti/ M_F.37 Sama bi rada šla v stanovanje.

G:Koliko so vam strokovni delavci pripravljeni stati ob strani pri iskanju službe, stanovanja, ko pridete iz zavoda?

M_F: So. /Če bom rabila kakšen nasvet, mi je vzgojiteljica rekla, da mi bodo poskušali pomagati./ M_F.38

G: Ali se ti porajajo kakšna vprašanja o tem, kako bo ko boš prišel iz zavoda? Na kaj največkrat pomisliš?

M_F: /Malo me je strah, ko ne vem, na koga se bom lahko zanesla/ M_F.39 /Strah me je, da bi finančno popušila/ M_F.40 /Po drugi strani pa čutim, da se bom nekako znašla/ M_F.41

Mladostnik G

G: Koliko časa si v zavodu?

M_G: /Zdaj bo tri leta/M_G.01. Čez tri mesece grem ven.

G: Kateri so bili razlogi za tvojo namestitev v zavodu?

M_G: /Pretep/ M_G.02 pa /kraja/ M_G.03. /Prišel sem preko sodišča./ M_G.04

G: Kakšno podporo imaš v zavodu od socialnih delavcev, učiteljev, vzgojiteljev, zavoda? Koliko upoštevajo tvoje želje?

M_G: /Z vzgojitelji sem ful zadovoljen/ M_G.05. /Se da z njimi vse zmenit. Želje se upošteva/ M_G.06.

G: Kakšne izkušnje imaš s socialnim delavcem v zavodu? Kaj je bila po tvojem mnenju njegova naloga?

M_G: /S socialno delavko imam v redu izkušnje/ M_G.07. /Da naredi to kar jaz rečem in ko ona meni reče, da to drži/ M_G.08. /Ko rihtama dokumente/. M_G.09

G: Kaj vse si se v zavodu naučil za samostojno življenje? (delo, gospodinjska opravila, ravnanje z denarjem, odnosi z ljudmi, izobrazba, sposobnost najti informacije, ki jih rabiš, npr. kako najti stanovanje, kako najti službo)

M_G: /Naučil sem se vsa opravila. Nekaj malega sem znal že prej, dosti sem se tukaj naučil./ M_G.10 /Za iskanje službe smo se skupaj pripravljali s timom./ M_G.11

/Prvič ko sem prišel sem, sem vse mislil po svoje. Vzgojitelji so mi rekli, da moram biti priden, upoštevati pravila. Na začetku jih nisem upošteval, sem bil ves čas na begu./ M_G.12 /Po enem mesecu sem jih začel upoštevati, sem prišel k pameti/ M_G.13. /Tukaj sem nekaj iz sebe naredil. Vem da bom nekaj naredil iz sebe, imel nekaj svojega./ M_G.14

G: Katere so tiste stvari, ki si se jih v zavodu naučil in ti bodo verjetno koristile v življenju? Kaj pa je takega, kar bi te morali naučiti pa te niso?

M_G: /To pa moram narediti. Recimo če hočem imeti službo, moram redno hoditi/ M_G.15. /Delati na vrtu/ M_G.16, /travo kositi/ M_G.17, /risati/ M_G.18, /pisati/ M_G.19.

G: Kakšna je tvoja socialna mreža izven zavoda (prijatelji, družina, ostali), na koga se lahko obrneš, prosiš za pomoč, ti bo vedno stal ob strani?

M_G: /Na socialno/ M_G.20a /in mamu/ M_G.20b, drugega ni. /Prijateljev imam več v Slivnici kot doma/ M_G.21.

G: Kakšen je bil tvoj odnos z družino preden si odšel v zavod in kakšen je sedaj?

M_G: /Preden sem šel v zavod ni bilo v redu/ M_G.22. /Sem imel grožnjo v družini. Starši in bratje so mi grozili/ M_G.23. /Sedaj so se spremenili, ker sem jaz postal drugačen kot oni/ M_G.24. Recimo jaz bom imel službo, oni je pa nimajo. Sem jim povedal, da naj tudi oni kaj naredijo in bodo imeli kaj za delat. Sem pa hodil za vikende domov.

G: Kakšni so tvoji načrti po prihodu iz zavoda? Kaj bi rad počel? Se boš vrnil k družini? Če ne, kam? Kako se boš finančno preskrbel (boš delal, dobival žepnino, kaj drugega..)?

M_G: /Služba/ M_G.25. /Stanoval bom doma/ M_G.26. /Finance bom dobil z delom/ M_G.27./ In od zavoda, socialna pomoč/ M_G.28.

G: Koliko so vam strokovni delavci pripravljeni stati ob strani pri iskanju službe, stanovanja, ko pridete iz zavoda?

M_G: /Mi bodo pomagali/ M_G.29.

G: Ali se ti porajajo kakšna vprašanja o tem, kako bo ko boš prišel iz zavoda? Na kaj največkrat pomisliš?

M_G: /Za izpit za avto me skrbi, da ga ne bi naredil. Se bom potrudil, da ga naredim./ M_G.30

10.2. Intervjuji in obmejne izjave s strokovnimi delavci, ki so zaposleni v vzgojnem zavodu

|Strokovni delavec A

G: Katere kompetence so po vašem mnenju pomembne za samostojno življenje mladostnikov?

SD_A: /Odgovornost/ SD_A.01a, /da dojamemo, da je za svoje vedenje odgovoren./SD_A.01b /Izobrazba/SD_A.02a, /tule se lahko izobrazijo za nižje poklicne izobrazbe: pomočnik v tehničnih poklicih, obdelovalec lesa./ SD_A.02b /Samostojnost./ SD_A.03 /Razširitev socialne mreže/ SD_A.04a /če nimajo opore ni nič; prej so imeli samo vrstnike, ki so delali kazniva dejanja./ SD_A.04b /Treba jih je naučiti pogovarjati se z družino./ SD_A.05

G: Na kakšen način mladostnika učite/pripravljate za pot v samostojnost?

SD_A: /Pripravlja se ga od začetka, prihoda v zavod, do izhoda/ SD_A.06. /Mladostnik se uči vsega/ SD_A.07, /od socialnih veščin/ SD_A.08, /do izobraževanja/ SD_A.09, /na začetku ga je potrebno učiti res vse/ SD_A.10. /Starši niso izpolnili tiste naloge v otroštvu, ki bi jo morali, zato otrok rabi nadomestitev tistega/ SD_A.11a. /Tu se gre, da ga naučimo, kar a v otroštvu niso./SD_A.11b /Nekateri ne znajo iti niti na pošto/ SD_A.12 ... /Pri vseh mladostnikih se pojavljajo težave v družini/ SD_A.13. /Nekateri so bili zanemarjeni/ SD_A.14, /zlorabljeni/ SD_A.15, /niso imeli postavljenih meja/ SD_A.16. /Starši so pa prav tako večinoma socialno ogroženi/ SD_A.17, /nimajo časa za njih./ SD_A.18

G: Kakšno je vaše sodelovanje z otrokovimi starši, skrbniki? Kako ravnate, če opazite, da jih za mladostnika ne skrbi? Kako se pripravljate s starši na prihod mladostnika domov oziroma na odhod iz zavoda?

SD_A: /Imamo sistem, da vedno vključimo starše ali skrbnike/ SD_A.19./Starši/skrbniki morajo hoditi na timske sestanke./ SD_A.20 /Imajo možnost individualne obravnave s socialno delavko, psihologinjo, da se jih ozavešča, kako z mladostnikom naprej./ SD_A.21 /Starše je treba včasih kar prisiliti, da sodelujejo/ SD_A.22, /ampak morajo, ker je sodišče dalo otroka v zavod in zahteva sodelovanje/ SD_A.23. /Z naše strani je pomembno sodelovati s Centri za socialno delo/ SD_A.24, /sodiščem/ SD_A.25. /Starše se na sestanke večkrat poziva, ne sme se obupat./ SD_A.26 /Preko celotne obravnave, ko je mladostnik nameščen v zavod, predvidoma okrog 2 leti, kolikor traja izobraževanje, mora v tem času nekaj narediti zase./ SD_A.27 /Po prvem letu mora mladostnik med počitnicami delati počitniško delo v domačem kraju vsaj pol

meseca/ SD_A.28. /Tudi pri tem se ga spremlja./ SD_A.29 /Mladostniki, ki so tukaj v zavodu, gredo vsak vikend domov/SD_A.30 , /po vikendu pa se starši slišijo z matičnimi vzgojitelji in si poročajo kako je bilo./ SD_A.31

/Ko gre mladostnik prvič domov po prihodu v zavod, ga pospremi matični vzgojitelj/ SD_A.32, /da z družino naredijo načrt strukture vikendov, počitnic in potem tako dalje./ SD_A.33 /CSD mora sodelovati/ SD_A.34. /Po 2 - 3 letih, ko je ukrep končan, mora CSD aktivno iskati zaposlitev za mladostnika v domačem okolju/ SD_A.35. /Načrtovanje z mladostnikom mora trajati ves čas./ SD_A.36

G: Ali priprava mladostnika na odhod vključuje tudi multidisciplinarno obravnavo? V kakšni meri sodelujete z družino, CSDjem, ostalimi institucijami? Na kakšen način?

SD_A: /Vsekakor. Odvisno je od vsakega CSDja koliko časa so si pripravljeni vzeti/ SD_A.37. /S CSDji se slišimo, mladostnik ima tam pogovore s socialno delavko 1x mesečno/ SD_A.38, /če je potrebno tudi več./ SD_A.39 /Sodelujemo s sodiščem/ SD_A.40, /zdravstvenimi domovi – ko je mladostnik nameščen opravi pregled, on rabi zdravnika in zobozdravnika, če želi mu uredimo, da ga ima tukaj v Logatcu, drugače ga vozimo v domači kraj/ SD_A.41. Zato imamo zaposleno tudi medicinsko sestro, da vse to koordinira, preverja korektnost z ene in druge strani./ /Tudi s policijo sodelujemo, ko vedenja presegajo meje, potem jih pokličemo in pridejo./ SD_A.42

/Na koncu pred odhodom se sestane zaključni tim/ SD_A.43, /starši/ SD_A.44, /socialna delavka/ SD_A.45, /strokovni delavci vzgojnega zavoda/ SD_A.46, /mladostnik/ SD_A. 47 /in naredimo načrt za naprej./ SD_A.48 /Poleg tega imamo interne timske sestanke/ SD_A.49a, kjer se korigira vedenje, /strokovne delavnice znotraj zavoda/ SD_A.49b; timske sestanke, kjer se povabi vse, so pa sklicani odvisno od potrebe. /Na pol leta je vsaj 1 večji timski sestanek, torej za vsakega mladostnika sta letno vsaj 2 timska sestanki in še eden, takoj ko pridejo v zavodu, tudi na primer po počitnicah po prvem letu, kjer se pove pričakovanja, metode./ SD_A.50

G: Kot socialni delavec, katere koncepte socialnega dela uporabite pri svojem delu in ali so uspešni?

SD_A: /Mladostniki rabijo vse od zagovorništva/ SD_A.51 /do tega da postanejo odgovorni/ SD_A..52 /Socialna delavka uporablja vse metode/ SD_A.53. /In mladostniki ji zaupajo/ SD_A.54.

G: Kje vidite največje prednosti in pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnikov na samostojno življenje?

SD_A: /Prednosti da se navadijo novih pogledov na svet, ki jih prej niso vedeli./ SD_A.55 /Pomanjkljivost celotnega sistema pa je pri nameščanju v zavode. Tukaj so nameščeni vsi od tega da so ukradli samo liziko, do tega, da so posiljevali, kradli, prodajali ljudi. / SD_A.56 Zaradi tega je tok večja naša odgovornost, da poskušamo delati strokovno. /Ko spoznamo, da mladostnik ne more biti tule, in sporočimo na sodišče, da se spremeni ukrep traja tudi do pol leta, da se kaj ukrene/ SD_A.57. /V tem času pa ogromno mladostnikov utрпи hudo škodo./ SD_A.58 /Sodišče včasih sploh noče slišati za spremembo/ SD_A.59. /Da sistemsko dovolijo da se skupaj znajdejo nekdo, ki je ukradel liziko in nekdo, ki je poskusil ubijati, to je zgrešeno./ SD_A.60

G: Krajncan in Grum sta v svoji raziskavi Priprava za samostojnost mladostnikov v vzgojnih zavodih iz perspektive vzgojiteljev od vzgojiteljev dobila odgovor, da bi lahko bilo več učenja spretnosti za samostojnost mladostnikov. Nekateri so ob tem povedali, da bi institucija lahko naredila več v tej smeri. Kakšno je vaše mnenje?

SD_A: Naša naredi vse kar je možno v dopustnem z zakonom v sistemu.

G: Imate kot zavod dovolj sredstev za kvalitetno usposabljanje mladih za samostojno življenje? Dobivate sredstva za delovanje zgolj od ministrstva?

SD_A: /Ne/ SD_A.61. /Da, ministrstvo./ SD_A.62

G: Kakšne so vaše ideje, načrti, projekti, ki bi pripomogli k boljši pripravi mladostnika za samostojnost?

SD_A: /Idej je veliko, vendar ni denarja./ SD_A.63

G: Mladostniki, ki odidejo iz zavoda, se pogosto ne morejo vrniti v svojo družino (pristanejo na ulici). Imate kakšen predlog, kako sistemsko, na ravni države rešiti to problematiko?

SD_A: /Odvisno je od mladostnikove vizije./ SD_A.65 /V kolikor ima mladostnik vizijo, da naredi šolo in tako zadovolji sodnico, samo da pride ven, potem pa bo nadaljeval s preprodajo nima smisla./ SD_A.66 /Drugače bi pa bilo dobro, da bi prek CSD-ja dobili neke vmesne hiše, kjer bi lahko živeli/ SD_A.67, /da bi se jim pomagalo s stroški/ SD_A.68, /pri iskanju službe/ SD_A.69. /Kot stanovanjska skupina, namenjena mladim/ SD_A.70, /da si najdejo šiht/ SD_A.71 /in potem stanovanje/ SD_A.72. /Npr. 1 leto časa bi imeli, da si to najdejo./ SD_A.73a V enem letu se da to najdit, če ne bi bilo omejeno se jim lahko spet daje potuho./ SD_A.73b

G: Ste po odhodu mladostnika iz zavoda še naprej v stiku z njim, ga spremljate, podpirate? Na kakšen način? Kako je to zakonsko urejeno?

SD_A: /Po odhodu, ko je odločba zaključena nimamo več stika z mladostnikom/ SD_A.74, /niti nimamo pravice./ SD_A.75 /Nekateri se potem oglasijo, pokličejo, da povedo kaj se jim dogaja./ SD_A.76

G: S katerimi organizacijami (vladnimi, nevladnimi) sodelujete in na kakšen način?(iskanje stanovanja, iskanje dela, učenje sposobnosti za samostojno življenje, ...)

SD_A: /Rdeči križ/SD_A.77a, tja hodimo po oblačila za mulce, ker jih nimajo./ SD_A.77b /Iščemo delo za tiste mladostnike, za katere mojster zastavi svojo besedo/ SD_A.78. /Mladostnik dela tudi en mesec prakso zunaj in mi mu jo pomagamo najti./ SD_A.79 /CSD išče stanovanja za mladostnike./ SD_A.80

G: Kakšna je po vašem mnenju mreža zavodov in program zavodov v Sloveniji? Se modernizira ali je zastarela?

SD_A: /Zastarela. Sistem je zastarel./ SD_A.81 /Mi se strokovno izobražujemo, uvajamo nove metode, tehnike dela/ SD_A.82, /samo sistem bi se pa moral spremeniti./ SD_A.83

G: Imate z ostalimi zavodi in ministrstvi srečanja, evalvacije, kjer raziskujete, kako bi nadgrajevali programe v zavodih, da bi le-ti mladostnikom ponudili čim več uporabnih znanj? Če da – kako je to organizirano?

SD_A: /Imamo, na prijateljski bazi, včasih pridejo na tekmovanja, vsak zavod ima specifična tekmovanja. Kot strokovni delavci imamo zavodijade/ SD_A.84a / in odbojkajade, kjer se povežemo./ SD_A.84b /Z ministrstvom ima stike samo ravnatelj./ SD_A.85 /V zavodu smo imeli tudi dva strokovna posveta, ki smo ju mi organizirali, udeležili so se ga tudi s sodišča, policije, mislim da je tudi z ministrstva bil nekdo./ SD_A.86

G: Kakšna je podpora države pri izvajanju zelenih projektov?

SD_A: /Podpora države je taka...sami se moramo znajti izmed ponujenega, da karkoli dobimo./ SD_A.87

|Strokovni delavec B

G:Katere kompetence so po vašem mnenju pomembne za samostojno življenje mladostnikov?

SD_B: /Ko pridejo jih je večina slabo opremljenih za karkoli. Štartamo iz nule, začetka./ SD_B.01 Tudi to na primer, da mladostniku pokažemo kako priti do šole. Ne znajo od ene do druge točke z busom, pa četudi je kratka razdalja. /Poskušamo, da so funkcionalno pismeni, včasih zaradi takšnih ali drugačnih težav ne zmorejo dvigniti telefona, poklicati zdravnika./ SD_B.02 /Učimo jih samostojnosti/ SD_B.03 /o skrbi zase/ SD_B.04, /osebne higiene/ SD_B.05, /kuhanja/ SD_B.06 /pranja/ SD_B.07, /pospravljanja/ SD_B.08. /Prav tako ravnanja z denarjem, ki je tudi pomembno/ SD_B.09. /Včasih smo imeli naročilnico za Mercator, da sta mladostnika dva naenkrat hodila v trgovino in sta kupila kar je bilo potrebno za pripravo kosila. Morala sta paziti, koliko denarja lahko zapravita na eno osebo, prav tako pa če je bilo treba kupiti še kaj drugega, da se ni preseglo meje. Nekateri to odgovornost hitro pokažejo, pri drugih pa to traja./ SD_B.10 /Učimo jih tudi zakaj so pravila in zakaj so pomembna./ SD_B.11

G: Na kakšen način mladostnika učite/pripravljate za pot v samostojnost?

SD_B: /Z mladostnikom se v prvih tridesetih dneh po prihodu napiše individualni program, ki se ves čas dopolnjuje./ SD_B.12 Otroka opazujemo, spremljamo, včasih traja več mesecev, tudi do pol leta, da se opazijo težave mladostnika. /Kar se tiče kompetenc je potem odvisno tudi od mladostnika, koliko zna zunaj skupine mladostnik prenesti naučene stvari v življenje./ SD_B.13

G: Kakšno je vaše sodelovanje z otrokovimi starši, skrbniki? Kako ravnate, če opazite, da jih za mladostnika ne skrbi? Kako se pripravljate s starši na prihod mladostnika domov oziroma na odhod iz zavoda?

SD_B: /Intenzivno/ SD_B.14. /Veliko sodelujemo s CSD-ji, psihologi, starški, skrbniki./ SD_B.15 /Starši so vabljeni na vse timske sestanke/ SD_B.16, /če so kakšni problemi se slišimo z njimi/ SD_B.17, /dogovarja se za preživljanje vikendov/ SD_B.18. Če starši ne zmorejo sodelovanja, potem nastopi CSD./ SD_B.19 /Če starši dvignejo roke od mladostnika, sistemsko nimamo urejeno, da bi se nanje bolj pritisnilo, da bi se zavedali, da je njihova skrb/ SD_B.20. Starši pogosto mislijo, da ko so otroci v zavodu je pa rešeno. /V primeru, da so doma neurejene razmere, lahko mladostniki ostanejo tudi čez vikende v zavodu./ SD_B.21 Odprti smo 365 dni v letu.

G: Ali priprava mladostnika na odhod vključuje tudi multidisciplinarno obravnavo? V kakšni meri sodelujete z družino, CSDjem, ostalimi institucijami? Na kakšen način?

SD_B: /Veliko sodelujemo s CSD-ji, psihologi, starški, skrbniki./ SD_B.22 /Če se pri otroku pojavijo težave v šoli, smo takoj v povezavi z razrednikom, učitelji/ SD_B.23, /če pa so težave še kje drugje, se povežemo še z drugimi tudi z dispanzerjem za mentalno zdravje v Kranju smo v povezavi./ SD_B.24 /Na timskih sestankih sodelujemo z različnimi institucijami, odvisno od problema./ SD_B.25

G: Kot socialni delavec, katere koncepte socialnega dela uporabite pri svojem delu in ali so uspešni?

SD_B: /Vsi koncepti so vključeni v naše delo/ SD_B.26, /od zagovorništva/ SD_B.27, /opolnomočenja/ SD_B.28... Ne moreš otroka imeti tu in ignorirati težav. Treba je poklicat v šolo, ga peljat k zdravniku... /Velik poudarek damo na odnos z mladostnikom, da vzpostavimo zaupen odnos in da otrok potem ko pride sprejme skupino./ SD_B.29

G: Kje vidite največje prednosti in pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnikov na samostojno življenje?

SD_B: /Pomanjkljivost vidim v sodelovanju s CSD-ji, da bi bolj pripravili družino na prihod otroka./ SD_B.30 /Prav tako, da bi bili mi kot podaljšana roka za mladostnike, ki odhajajo, na način kot so mladinska stanovanja./ SD_B.31 /Tu bi rabili več podpore države za tak projekt./ SD_B.32

G: Imate kot zavod dovolj sredstev za kvalitetno usposabljanje mladih za samostojno življenje? Dobivate sredstva za delovanje zgolj od ministrstva?

SD_B: /Ministrstvo je krovno SD_B.33. /Mladostniki imajo oskrbnino, ki jim pripada./ SD_B.34 /Pogoji so odlični./ SD_B.35 /Finančno pa je različno. Dostikrat se zgodi da nekateri otroci nimajo sredstev/ SD_B.36. /Obračamo se na humanitarni zavod Vid/ ki s finančnimi nakazili pomaga mladostnikom/ SD_B.37a, ki s finančnimi nakazili pomaga mladostnikom/ SD_B.37b, /na ZPM/ SD_B.38, /preko iskanja sponzorstev./ SD_B.39 /Ne morem pa trditi da bi nam posebej ekstra manjkalo./ SD_B.40 /Za otroke, ki nimajo štipendij, bogatejših staršev, se potrudimo, da bi imeli toliko, da gredo na izlete/ SD_B.41. /Nekako zberemo za končne izlete, obleke mladostnikov, ki jih nimajo./ SD_B.42

G: Kakšne so vaše ideje, načrti, projekti, ki bi pripomogli k boljši pripravi mladostnika za samostojnost?

SD_B: /V načrtu je projekt mladinskega stanovanja/ SD_B.43. /Tam mladostniki lahko prevzemajo odgovornost, delajo, se šolajo, so samostojni/ SD_B.44. /Mi bi jih samo malo spremljali/ SD_B.45, /seveda pa je potem stvar posameznika, kako to naredi v praksi./ SD_B. 46

G: Mladostniki, ki odidejo iz zavoda, se pogosto ne morejo vrniti v svojo družino (pristanejo na ulici). Imate kakšen predlog, kako sistemsko, na ravni države rešiti to problematiko?

SD_B: /Mladinska stanovanja kot podaljšek stanovanjske skupine/ SD_B.47a, katerim bi sledila osamosvojitve/ SD_B.47b /Rešitev bi bila po mojem mnenju tudi namestitve v dijaški dom./ SD_B.48 /Mislim, da imamo včasih preveč straha kaj bo z mladostnikom./SD_B.49a /Tisti, ki bo hotel bo zaplaval, kdor pa ne bo želel pa ne bo/ SD_B.49.b

G: Ste po odhodu mladostnika iz zavoda še naprej v stiku z njim, ga spremljate, podpirate? Na kakšen način? Kako je to zakonsko urejeno?

SD_B: /Tudi če je potrebno, temu pravimo spremljanje na daljavo./ SD_B.50 /Odločba se zaključi, potem se pa dogovorimo. Ob dopolnjenem 18.letu gre mladostnik na CSD in se mora pisno strinjati, da ostane v

skupini, drugače gre domov./ SD_B.51 /Drugače smo z mladostniki v stiku/ SD_B.52a, /mnogi pridejo tudi na obisk/ SD_B.52b.

G: S katerimi organizacijami (vladnimi, nevladnimi) sodelujete in na kakšen način?(iskanje stanovanja, iskanje dela, učenje sposobnosti za samostojno življenje, ...)

SD_B: /Z ZPM/ SD_B.53, /CPM, ki finančno pomagajo/ SD_B.54, /v društvo Projekt človek hodijo na obravnave/ SD_B.55a, če so pozitivni na substance/ SD_B.55b, /s PUM-om sodelujemo pri mladostnikih, ki izpadejo iz šolskega sistema./ SD_B.56

G: Kakšna je po vašem mnenju mreža zavodov in program zavodov v Sloveniji? Se modernizira ali je zastarela?

SD_B: /Opažamo, da se na enih točkah ustavljamo. Ali je otrok na eni točki tako zabredel, da ne moremo več naprej, ali je s takšnimi težavami, da nevedo kako, kaj s temi otroci.../ SD_B.57 /Razmišljali smo tudi o mladostnikih, ki izpadejo iz šolskega sistema/ SD_B.58, /naša ideja je bila, da bi se dogovorili z eno kmetijo in bi tja hodili delat./ SD_B.59 /Moralo bi biti večje sodelovanje s starši, da bi se tudi nanje izvedel večji pritisk, da bi napravili kakšno spremembo./ SD_B.60

G: Imate z ostalimi zavodi in ministrstvi srečanja, evalvacije, kjer raziskujete, kako bi nadgrajevali programe v zavodih, da bi le-ti mladostnikom ponudili čim več uporabnih znanj? Če da – kako je to organizirano?

SD_B: /Ravnatelj hodi okrog./ SD_B.61 /Kot zavod se trudimo, povabili smo vse CSD-je, s katerimi sodelujemo, imeli smo razne posvete, kako izboljšati program./ SD_B.62 /Prav tako na nivoju ministrstva na sestanke hodi ravnatelj, ki nam potem na naših sestankih predstavi kaj so se pogovarjali./ SD_B.63

G: Kakšna je podpora države pri izvajanju zelenih projektov?

SD_B: /Zaenkrat smo dobili podporo za mladinsko stanovanje, sicer se je trenutno nekaj zataknilo, ampak mislim da bo šlo./ SD_B.64

Strokovni delavec C

G: Katere kompetence so po vašem mnenju pomembne za samostojno življenje mladostnikov?

SD_C: /Ogromno nekih socialnih veščin/ SD_C.01. Dokler so v nekem procesu šolanju gre včasih na to. /Ko gre na samostojno življenje upaš, da si bo znal plačat položnico, si skuhat, skrbet za sebe, higieno/ SD_C.02. /Predvsem da bo dovolj iznajdljiv/ SD_C.03. /Da če bo pred kako težavo, da bo znal tudi zaprosit za pomoč/ SD_C.04, /da zna napisat prošnjo/ SD_C.05, /da zna poklicat za službo/ SD_C.06, /da zna vstopat v odnose/ SD_C.07.

G: Na kakšen način mladostnika učite/pripravljate za pot v samostojnost?

SD_C: Skozi različne stvari. /Ali skozi odnose, ki jih poskušamo vzpostavljati v skupini/ SD_C.08a in da se učijo od nas starejših/ SD_C.08b, /kako bi ravnal v določenih situacijah, da na primer če ima težave z agresivnostjo, kako reagirati v določeni situaciji/ SD_C.09. /Tukaj v skupini jih probaš usmerit, kk bi rešvali stvari za naprej/ SD_C.10. /Ene stvari so čist tehnične/ SD_C.11, /srednješolci že kuhajo/ SD_C.12a, /perejo/ SD_C.12b, /da gledajo na študentski servis za službe/ SD_C.13, /napisat prošnjo/ SD_C.14. /Ko pridemo do ene faze, nekako probamo vse aspekte, ki mu bodo kasneje prav prišli za samostojno življenje sprobamo/ SD_C.15. /To odgovornost. /Tukaj je včasih težko, ker dlje časa kot so v sistemu, tukaj se jim veliko nudi/ SD_C.16, /tudi mi kot vzgojitelji včasih prehitro odreagiramo/ SD_C.17, /jim ne pustimo, da bi čist padli in bi se iz teh napak kaj naučili, ampak hitro interveniramo/ SD_C.18. /Bolj kot so starejši probamo čim manj tega. /Če si zafrknu si zafrknu. Jim rečemo naj probajo sami rešit. Bolj jim pustiš, da se malo opečejo./ SD_C.19

G: Kakšno je vaše sodelovanje z otrokovimi starši, skrbniki? Kako ravnate, če opazite, da jih za mladostnika ne skrbi? Kako se pripravljate s starši na prihod mladostnika domov oziroma na odhod iz zavoda?

SD_C: /sodelovanje se začne že na začetku, ko otroka pripeljejo/ SD_C.20. /Osnova za naše sodelovanje je individualiziran program (IP)/ SD_C.21. /V 30 dneh po tem ko pridejo otroci, ga moramo sestavit katerega del so starši./ SD_C.22 /Delo staršev se vpiše tudi notri. Vsekakor mora ito skupaj z njimi./ SD_C.23 /Na določenih šolah al drugje je praksa, da ljudje sami to spišejo, prinesejo starši pa samo podpišejo. Mi težimo k

temu, da se zadeva skupaj določi. Nekatere stvari so določene ampak vseeno vprašaj je to mogoče, se da na ta način/ SD_C.24. /Ta IP je osnova za delo naprej, je živa stvar, ki se spreminja/ SD_C.25. /V grobem imamo tri takšne timske sestanke na leto, če ni kaj hujšega. To pomeni da pride socialna delavka, starši, mi, šola če je treba. Drugače pa sodelovanje je čist v redu/ SD_C.26. Že to ko gre otrok domov se rabiš slišat, a je ke za šolo. Pri enih otrocih rabiš več pri drugih manj. /Tudi pri starših je različno eni rabijo več stika s tabo/ SD_C.27, /drugi ne bi imeli nič stikov, imajo že s tem dovolj težav, da so otroke dali sem/ SD_C.28. /Je pa res, da se vseeno mi ne moremo toliko vključevati, kolikor mislimo da bi bilo treba delati na drugi strani s starši/ SD_C.29. /Tukaj bi moral CSD prevzeti večjo vlogo/ SD_C.30, /ali da bi bila neka oblika, da bi se s starši bolj intenzivno delalo/ SD_C.31, /oziroma da bi se starši vključevali in videli kako mi tukaj delamo in da bi kakšen od nas šel k njim domov/ SD_C.32, /ampak to so takšne napredne oblike, ki še ne zaživijo/ SD_C.33. /Mi sodelujemo, težava je tudi pri centrih, ker je sodelovanje s starši prostovoljno/ SD_C.34. /V osnovi ni bilo nikoli mišljeno, da bo otrok tukaj 8 let. Mišljeno je bilo, da bi bil tukaj kratek čas, medtem bi se intenzivno delalo z njim, potem bi se pa vrnil v družino. Ker se pa mogoče ne dela s starši tako intenzivno, da bi se razmere spremenile, se obravnava otroka potem zavleče/ SD_C.35. /Je pa vsekakor težava, če je pri starših prisoten alkohol, droge, vemo da so programi pri tem dokaj neuspešni/ SD_C.36, /ali če je duševna motnja, tukaj vemo, da ne moreš tako močno vplivat na te stvari/ SD_C.37. Je spet individualno kako pristopiti k staršem. Je pa ogrožje, ogrožje mora biti. /IP tam se zavežeš, kako bomo sodelovali, kako bodo delali in potem sproti komunikacija, telefoni, mejli, tudi k nam pridejo, pogovori, svetovalni razgovor/ SD_C.38... /Če komunikacija med nami in starši ne gre potem obvestimo tudi center. ne sicer za vsako malenkost, če pa je večja stvar se center vključi, ker se to potem tudi evalvira/ SD_C.39. /Pri nekaterih je mogoče, da sploh niso razmere, da bi otroci šli domov in ostanejo tukaj/ SD_C.40. /Za mladostnike, ki odhajajo je eden od teh treh timskih sestankov, kjer se pogovarjamo za naprej, če bo še v obravnavi, če ja, kaj bo počel med počitnicami/ SD_C.41. Tega sledenja med tem časom potem ni toliko več. Če se kaj zakomplicira lahko otrok vedno pride k nam, tudi med počitnicami.

G: Ali priprava mladostnika na odhod vključuje tudi multidisciplinarno obravnavo? V kakšni meri sodelujete z družino, CSDjem, ostalimi institucijami? Na kakšen način?

SD_C: /Trije timi, ki jih imamo letno, so razširjeni./ SD_C.42 /Če so kakšni krizni sestanki se že prej dobimo, tukaj je ogromno enega sodelovanja./ SD_C.43 /Šola, starši, centri, mi, zdravnik, če je treba...to je ogromno enih ljudi, ki se ukvarja z enim otrokom. Tukaj se zmerja sodeluje./ SD_C.44

G: Kot socialni delavec, katere koncepte socialnega dela uporabite pri svojem delu in ali so uspešni?

SD_C: To je tako, vsak malo drugače. /Koncepti so soustvarjanje/ SD_C.45, probaš, /nekatero vsebine se ne da tako dogovarjati, npr. hišni red/ SD_C.46, /so pa določene vsebine, ki se jih z otrokom zmeraj usedeš, dogovoriš, probaš ga navaditi, da še vedno pride in se poskuša s tabo dogovoriti in probaš potem v okviru mej skupine se zmeriti SD_C.47. /Ena osnovna težava pri soustvarjanju se pojavi že na začetku, že to ko pridejo otroci k nam, včasih ne vedo pravega razloga, zakaj so prišli sem/ SD_C.48. Včasih je to ena taka zgodba, k se jo zaplete v to zadevo, da mogoče ni uspešen v šoli in pridejo otroci sem in mislijo, da ko bomo uspešni v šoli bomo šli pa domov. Težave pridejo včasih pri teh sestankih, ki so na centrih, ker je tam vse prostovoljno. In se mi zdi, da jih včasih zapeljejo v to smer, da nekako otroci in mogoče celo starši mislijo, da je zaradi šole. In jim moramo potem dolgo razlagati, da je za to podaljšano bivanje in zaradi tega ne rabijo biti pri nas, če je samo šola, /pri nas je celostna obravnavo/ SD_C.49. In je že tukaj en crash, preden pridemo do te točke, da vemo zakaj smo sploh tukaj, da probamo sploh začeti odprto sodelovati, ne da si ves čas lažemo, da so tukaj zaradi šole, ker vemo, da ni zaradi šole. Da so doma težave in tudi na drugih področjih in ni samo šola. /Ja sigurno opolnomočenje/ SD_C.50, /soustvarjanje/ SD_C.51, /mogoče so po eni strani to fraze, ampak to se vse da uporabiti. Probaš to čez dneven proces to dati/ SD_C.52. Tudi opolnomočiti za življenje naprimer, skozi socialne veščine, ki mu jih daješ, da ne zgleda tako umetno.

G: Kje vidite največje prednosti in pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnikov na samostojno življenje?

SD_C: /Da bi moglo biti še več programov/ SD_C.53, /na primer mladinska stanovanja, torej vmesni programi, se pravi, ko vidimo, da je nekdo dovolj zrel, da se ima opcijo učiti še več na lastnih izkušnjah/ SD_C.54. Meni je kranjski koncept zelo všeč, ker je bolj odprt. Fina bi bila nadgradnja, recimo imaš eno skupino, sčasoma opaziš, da sta dva pripravljena za to zadevo, ne pa še čisto. Ali pa to, da bi bila ena skupina

bolj za take, da to malo bolj živijo v stanovanjski skupini skupaj, ali /da bi bilo več možnosti za mladinska stanovanja v tem smislu, da je res posnetek tega kar bo kasneje/ SD_C.55. /Neka nadgradnja tega sistema. Mogoče je naš malo bolj rigiden, potem greš iz tega v bolj sproščena ali pa že takoj, če je otrok dovolj samostojen v mladinsko stanovanje, malo ti bomo še pomagali te spremljali, da ne boš zablužil, potem pa takoj, ko zaključimo obravnavo naslednji mesec že plača položnico/ SD_C.56. Kot je že leto nazaj delal, ampak da se mora takrat potruditi, da bo še za jest si naredil. Da ni ves čas tukaj pa gospodinja in pranje, če bi jih tako crkljali spet ne bi bilo v redu.

G: Imate kot zavod dovolj sredstev za kvalitetno usposabljanje mladih za samostojno življenje? Dobivate sredstva za delovanje zgolj od ministrstva?

SD_C: /Določen denar je, ministrstvo da/ SD_C.57. Vidiš, da /nismo ravno podhranjeni, tudi po hiši vidiš, da je infrastruktura v redu/ SD_C.58. /Mogoče tukaj manjkajo različni programi SD_C.59. /Poskusimo pa tudi sami kaj zaslužiti, da naredimo kakšno akcijo, s tem zaslužijo in imajo občutek, da so s tem zaslužili in si s tem kaj privoščijo/ SD_C.60. /Lahko se tudi na kakšne razpise javljaš/ SD_C.61. /Na temo osamosvajanja je odvisno od tima, posameznika, koliko se bo angažiralo in organiziralo kakšno stvar, je pa smiselno, če želiš, da bo prehod na koncu fajn/ SD_C.62. /En izziv za naprej bi lahko bil vzpostavitev mreže s podjetji tukaj okoli/ SD_C.63.../po eni strani je to spet crkljanje, tukaj imaš ves čas to mejo, ko ne veš, da bi blo fajn, da ne zrihtaš preveč, ker bi blo fino, da si sami zrihtajo. Meja je zlo taka nedoločljiva, vemo pa da je danes težko dobiti službo, če kdo ne pomaga, mogoče njim še težje./ SD_C.64

G: Kakšne so vaše ideje, načrti, projekti, ki bi pripomogli k boljši pripravi mladostnika za samostojnost?

SD_C: /Čim več takšnih dobrih projektov, kamor jih lahko vključiš. Na primer, če v privat življenju organiziraš kakšne dogodke, da jih tudi not vključuješ. / SD_C.65

G: Mladostniki, ki odidejo iz zavoda, se pogosto ne morejo vrniti v svojo družino (pristanejo na ulici). Imate kakšen predlog, kako sistemsko, na ravni države rešiti to problematiko?

SD_C: /To bi mogla biti neka oblika mladinskih stanovanj/ SD_C.66. /Je odvisno, v zaprtem tipu zavoda je malo drugače, odvisno kakšne težave imajo/ SD_C.67. /Pri nas je malo lažje. Ravno sedaj smo dobili z občine predloge, da bi občine s pomočjo ministrstva delali hiše, stanovanja, da bi premostili ta del./ SD_C.68

G: Ste po odhodu mladostnika iz zavoda še naprej v stiku z njim, ga spremljate, podpirate? Na kakšen način? Kako je to zakonsko urejeno?

SD_C: Zelo različno. /Z enim ja/ SD_C.69a, /z večino ne/ SD_C.69b. So iz različnih koncev Slovenije, včasih tudi ne gre narazen na lep način, rabijo čas, da to predelajo. /To je tudi ena takšna stvar spremljanje po obravnavi, da bi bila opcija mogoče malo bolj, da bi se dalo/ SD_C.70. /Je dosti osebna odločitev/ SD_C.71. /Nekateri imajo težave se vračati, kljub temu, da je to stanovanjska skupina obstaja določena stigma še zmeri./ SD_C.72

G: S katerimi organizacijami (vladnimi, nevladnimi) sodelujete in na kakšen način?(iskanje stanovanja, iskanje dela, učenje sposobnosti za samostojno življenje, ...)

SD_C: Tukaj spet kreativnost. Z vladnimi z vsemi možnimi, /šolami/ SD_C.73, /psihologi/ SD_C.74, /centri/ SD_C.75, /zdravniki/ SD_C.76,... To je uraden del. /Neuraden pa stvar kreativnosti in povezovanja v lokalnem okolju. Koliko si se ti pripravljen to zgodbo iti. Opcij je ogromno, koliko si pripravljen iti sodelovat/ SD_C.77. Je dosti odvisno od skupine, posameznika. /Preko projekta MEPI hodijo sem/ SD_C.78, /s šolo sodelujemo, hodijo prostovoljci ves čas sem/ SD_C.79, /tukaj imamo Zavod O/ SD_C.80, /študentska organizacija, sodelujemo z njimi odstopijo ples/ SD_C.81 /so mladinski centri s katerimi sodelujemo v okolici./ SD_C.82

/Za iskanje stanovanja in službe jih usmerjamo bolj v to smer, da gledajo, da spremljajo/ SD_C.83, posebej ta dva, ki jih pripravljamo da bosta šla v mladinsko stanovanje, da sta se zavezala da bosta delala, da bosta ščasoma nek denar položila za ta namen, ker je to dosti resen projekt, ker se tudi z občino dogovarjamo. Še vedno je to proces, zato morajo včasih otroci biti kar odgovorni, da gredo v to, morajo imeti nekaj našparano, nekako morajo imeti mrežo dela, da bodo delali že malo odprto, kar je za njih težko. Kljub vsemu jim zavod tukaj nudi vse in jim tega ni treba narediti, kar je včasih tudi zelo težko narediti to. Tukaj so si zelo različni. Ta dva, ki sta v procesu, ju vzpodbujamo, da bi vsak vikend delala.

G: Kakšna je po vašem mnenju mreža zavodov in program zavodov v Sloveniji? Se modernizira ali je

zastarela?

SD_C: /Mislim, da je zelo zastarela/ SD_C.84. /Razen par stanovanjskih skupin, ki jih imamo so ostalo še vedno zavodi/ SD_C.85. /Jaz verjamem da se vse fakultete FSD, PeF trudijo, da bi kakšne programe, ki so tudi zunaj, da bi se uvedli tudi tukaj/ SD_C.86. /Zdaj je močna deinstucionalizacija vse v manjše, ampak to bi bilo fajn, da je dodelano. Z enimi prehodi, oz. da je še kakšen intenziven oddelek vseeno/ SD_C.87. /Jaz mislim da je idej veliko, vendar še ne pride do realizacij./ SD_C.88

G: Imate z ostalimi zavodi in ministrstvi srečanja, evalvacije, kjer raziskujete, kako bi nadgrajevali programe v zavodih, da bi le-ti mladostnikom ponudili čim več uporabnih znanj? Če da – kako je to organizirano?

SD_C: /Z ostalimi zavodi imamo te skupne zavodijado/ SD_C.89a /in odbojkijado/ SD_C.89b. /Mogoče je bolj na ravni ravnateljev, da se posvetujejo/ SD_C.90. /Jaz ne poznam na kakšen način kako drugi delajo, razen s tistimi, ki si prijatelj in ti povedo kako delajo. Zame je to minus, da jaz ne vem točno kako oni tam delajo. Ne veš potem kam pošlješ otroka, ker se je ustvarila takšna močna stigma na kakšen način delajo. Vse je na nivoju govoric. Bilo bi dobro, da bi šli malo tudi do ostalih in bi potem poskusili uskaldit./

SD_C.91

G: Kakšna je podpora države pri izvajanju zelenih projektov?

SD_C: /Mi tukaj notri imamo dosti stvari/ SD_C.92./ Bolj je problem na višji ravni, mladinska stanovanja, drugačni programi/ SD_C.93. Jaz mislim, da nam tukaj v skupini ne manjka prav veliko.

Strokovni delavec D

SD_D: /Vsekakor, da konča šolo. In sicer tisto, ki si jo mladostnik želi in ki je v njegovih zmožnostih/ SD_D.01. Nekateri so delali šolo in jim ni šlo, potem so jih dali pa na program, ki je prelahek. To ni v redu, ker tam jim potem ni treba nič delati, sposobni pa so. Treba je najti takšno šolo, kjer imajo cilj, jim je všeč in lahko napredujejo.

/Samozavest/ SD_D.02. /Potrebno jim jo je krepiti/ SD_D.03. /Nekateri pridejo povsem brez samozavesti/ SD_D.04, /drugi pa kar kipijo od nje./ SD_D.05 /Pogosto se izkaže, da jim kot skrivanje pred slabostmi./ SD_D.06

/Dobra samopodoba, mladostniki jo potrebujejo./ SD_D.07. /Z njo lahko potem gredo samozavestno v odnos, v pogovore, se dobro počutijo/ SD_D.08. /In vztrajnost/ SD_D.09, /morajo biti vztrajni, da lahko spremenijo določena svoja vedenja/ SD_D.10, /da sledijo ciljem/ SD_D.11.

G: Na kakšen način mladostnika učite/pripravljate za pot v samostojnost?

SD_D: /To je proces, od trenutka ko pride v stanovanjsko skupino/ SD_D.12 /v sodelovanju s CSDjem in starši/ SD_D.13. /Najprej se naredi individualni program za vsakega mladostnika/ SD_D.14. /CSD pošlje otroka v zavod z odločbo/ SD_D.15, /na kateri je tudi izrek v katerem piše zakaj je prišel/ SD_D.16. So to težave v šoli, vedenje, težave doma... /V stanovanjski skupini poteka projektno delo z nekim redom. Imamo določen red, ki se ga morajo držati./ SD_D.17 /Pomembno je, da krepimo vrednote, poštenost, iskrenost/ SD_D.18. /Potem pa delamo na malih malenkostih/ SD_D.19. /Potrebno je veliko truda, ponavljan, da odpravljamo malenkosti/ SD_D.20. /Delamo na tem, da se odpravijo razlogi, zaradi katerih je mladostnik prišel/ SD_D.21. /Ampak za to je potreben čas in sodelovanje./ SD_D.22

G: Kakšno je vaše sodelovanje z otrokovimi starši, skrbniki? Kako ravnate, če opazite, da jih za mladostnika ne skrbi? Kako se pripravljate s starši na prihod mladostnika domov oziroma na odhod iz zavoda?

SD_D: /Že pri ogledu in uvodnem razgovoru se pove, da želimo imeti njihovo sodelovanje./ SD_D.23 /Potem imamo enkrat mesečno razgovor z njimi/ SD_D.24, /trikrat letno poteka tudi timski sestanek/ SD_D.25, /kjer so prisotni starši, CSD, po potrebi tudi šola, zdravstvene službe/ SD_D.26 /Velika večina staršev sodeluje/ SD_D.27a, /nekateri tega ne zmorejo/ SD_D.27b, /ko se jim pove, kje je določena težava, da bodo morali spremeniti kakšno vedenje, se nekateri smejijo, ne vidijo težave/ SD_D.27c. /Tudi starši se morajo spremeniti./ SD_D.28 /Potem pa skupaj s CSDjem odločimo, če je okolje dovolj varno, da se mladostnik vrne v družino./ SD_D.29

/Mladostniki so po navadi v zavodu 3 leta, kolikor je odločba/ SD_D.30. /Ko to poteče gredo mnogi takoj ven./ SD_D.31 /Včasih potečejo tri leta pa nimajo kam, takrat smo jim tudi že omogočili, da so bili v

skupini še pol leta, da dokončajo šolo, oziroma dopolnijo 18. leto./ SD_D.32 /če je tudi z njihove strani pokazana perspektiva./ SD_D.33

G:Ali priprava mladostnika na odhod vključuje tudi multidisciplinarno obravnavo? V kakšni meri sodelujete z družino, CSDjem, ostalimi institucijami? Na kakšen način?

SD_D: /Če imamo recimo 8 mladostnikov ima vsak dva matična vzgojitelja./ SD_D. 34 /Ta sta vsak teden v stiku s starši/ SD_D.35a, /CSDjem/ SD_D.35b, /šolo če je potrebno/ SD_D.35c. /Ves čas je dogovarjanje./ /Informacije med nami tečejo, sodelovanje je ves čas/ SD_D.36. /Če tega ni ni možnih premikov/ SD_D.37. /Tako da delo z mladostnikom, družino in ostalimi institucijami je večji projekt, kar pomeni, da se dogaja ves čas./ SD_D.38

G:Kot socialni delavec, katere koncepte socialnega dela uporabite pri svojem delu in ali so uspešni?

SD_D: /Uporabljam vse/ SD_D.39. /Če ni delovnega odnosa/ SD_D.40, /potem ni dialoga ni pretočnosti misli, se ne da delati sprememb/ SD_D.41. /Na osnovi odnosa lahko gradiš potem vse z mladostnikom/. SD_D.42

/Zaupanje mora biti/ SD_D.43. /Vzpostavitev stika/ SD_D.44, /da z mladostnikom začnemo govoriti isti jezik/ SD_D.45. /To ne pomeni, da ga popolnoma razumem, ampak da približno vem, katere besede uporablja za določena čustva, kako se izraža./ SD_D.46

G:Kje vidite največje prednosti in pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnikov na samostojno življenje?

SD_D: /Prej smo imeli zavod/ SD_D.47. /Smo imeli ožji okvir, kar pomeni, da smo bolj bdeli nad njimi/ SD_D.48. /V Stanovanjski skupini/ SD_D.49 /imamo širši okvir, so bolj samostojni/ SD_D.50. /CSDji včasih kot da ne vedo tega in nam pošljejo mladostnike, ki ne zmorejo biti v stanovanjski skupini/ SD_D.52. /Se izkaže, da ko imajo več svobode izražajo preveč nasilja/ SD_D.54, /si podrejajo druge/ SD_D.55. /CSDji bi morali vedeti, da so stanovanjske skupine najmilejši ukrep in da ne more vsak priti sem/ SD_D.56. /Moralo bi se pa tudi potem, ko otrok gre iz družine bolj pripraviti družino/ SD_D.57, /oziroma delati z njo, da se otrok lahko vrne/ SD_D.58. /Da tudi otrok vidi smisel/ SD_D.59.

G:Imate kot zavod dovolj sredstev za kvalitetno usposabljanje mladih za samostojno življenje? Dobivate sredstva za delovanje zgolj od ministrstva?

SD_D: /Da, dobimo dovolj sredstev/ SD_D.60. /Od Ministrstva za šolstvo./ SD_D.61
/Razen če sami dobimo kakšne sponzorje, projekte/ SD_D.62. /To pa je odvisno od ljudi, koliko dela vložijo v to/ SD_D.63.

G:Kakšne so vaše ideje, načrti, projekti, ki bi pripomogli k boljši pripravi mladostnika za samostojnost?

SD_D: /Ideje mogoče še bolj projektno delo/ SD_D.64. /Torej iskati cilje mladostnika za njegov lajf/ SD_D.65. /Da mladostnik sam najde cilj/ SD_D.66. /Mu pomagati, da doseže te cilje/ SD_D.67. Seveda realne. /V stanovanjski skupini imamo zato enkrat tedensko skupinske sestanke/ SD_D.68, /kjer so vključeni vsi mladostniki v skupini/ SD_D.69 in /delamo na spremembah/ SD_D.70.

G:Mladostniki, ki odidejo iz zavoda, se pogosto ne morejo vrniti v svojo družino (pristanejo na ulici). Imate kakšen predlog, kako sistemsko, na ravni države rešiti to problematiko?

SD_D: /Mladinska stanovanja s točno določenimi pogoji in cilji/ SD_D.72, /s finančnim budžetom/ SD_D.73, /ki je pogojen z njihovim angažiranjem/ SD_D. 74 /in uresničevanjem ciljev/. SD_D.75
/Ko sem bil pred leti na Danskem, imajo tam urejena mladinska stanovanja za takšne primere/ SD_D.76. /Zaposleni so tudi socialni delavci, ki hodijo po teh mladinskih stanovanjih in preverjajo njihove individualne načrte in cilje, ki jih morajo doseči/ SD_D.77. /Če tega ni, odletiš/ SD_D.80. /Morajo biti odgovorni/ SD_D.81.

/Kot drugo pa bi morali CSDji in zavodi več delati na odnosih/ SD_D.82. /V sistemu bi se moral narediti državni aparat, ki bi podpiral mladostnike, ki se osamosvajajo/ SD_D.83 /s štipendijami/ SD_D.84, /ko bi se izšolali, da bi dobili poklic/ SD_D.85, /ali pripravništvo/ SD_D.86. /Seveda pod določenimi pogoji/ SD_D.87.

G:Ste po odhodu mladostnika iz zavoda še naprej v stiku z njim, ga spremljate, podpirate? Na kakšen način? Kako je to zakonsko urejeno?

SD_D: /Ko se konča odločba CSDja, mi nimamo več pristojnosti nad mladostnikom/ SD_D.88. /Mladostniki imajo drugače zeleno luč, da nas obiščejo, da gremo na kavo, poklepetamo, se pogovorimo o kakšnih težavah./ SD_D.89

G: S katerimi organizacijami (vladnimi, nevladnimi) sodelujete in na kakšen način?(iskanje stanovanja, iskanje dela, učenje sposobnosti za samostojno življenje, ...)

SD_D: /Projekti v katere se vključuje mladostnike so npr. Center Most/ SD_D.90, /fitnes v Fužinah/ SD_D.91, /Mladi zmaji/ SD_D.92, /MUZA – za mladostnike, ki imajo težave s prehranjevanjem/ SD_D.93, /UP – kjer izvajajo nizkopražne programe za droge/ SD_D.94. Ti projekti so preko CSDja. /Povežemo pa se tudi z ostalimi, npr. s Centrom za mentalno zdravje./ SD_D.95

G: Kakšna je po vašem mnenju mreža zavodov in program zavodov v Sloveniji? Se modernizira ali je zastarela?

SD_D: /Mislim, da so stanovanjske skupine moderen program/ SD_D.96, /ker so narejene kot približek družini/ SD_D.97. /Ostali zavodi pa morajo bit/ SD_D.98, /ker so tam mladostniki, ki to rabijo, ki rabijo večji nadzor./ SD_D.99

G: Imate z ostalimi zavodi in ministrstvi srečanja, evalvacije, kjer raziskujete, kako bi nadgrajevali programe v zavodih, da bi le-ti mladostnikom ponudili čim več uporabnih znanj? Če da – kako je to organizirano?

SD_D: /Zelo redko/ SD_D.100. /Vsak zavod je celica za sebe/ SD_D.101. /Če naredi kaka fakulteta posvet ali kaj podobnega pridemo skupaj SD_D.102 /. Sem pa pred leti sodeloval ko smo imeli organizirano kot posvet strokovnih delavcev, ki delujemo v zavodih, kot nekakšna študijska skupina, vendar se tega ne udeležujem več.

G: Kakšna je podpora države pri izvajanju zelenih projektov?

SD_D: /Država ima denar in nam ga da dovolj. / SD_D.103

Strokovni delavec E

G: Katere kompetence so po vašem mnenju pomembne za samostojno življenje mladostnikov?

SD_E: /Večinoma so iznajdljivi, to so se naučili znotraj družine in jim je omogočilo sploh preživetje znotraj družine/ SD_E.01. /Naredit si meje, kaj sem jaz, kaj so drugi, kaj so moja čustva, kaj so čustva drugega/ SD_E.02. To je fajn, če se naučijo. Ne se pridružiti dejanjem drugih, kje si ti, kaj tebi to pomeni, kaj pa pomeni to nekomu drugemu. Če se učijo teh meja je veliko. /Ko imam mladostnika pred sabo ga želim razumet celostno/ SD_E.03. /Od kod mu prihaja stiska, kaj mu dela stisko. Na tistem, kar mu začne delat stisko delamo/ SD_E.04. Treba ugotoviti, kaj mu povzroča stisko, da on išče mehanizme preživetja. Treba delati na vzrokih, da se ga podpre tam, kjer on išče pomoč, kjer rabi pomoč, jo je sploh pripravljen sprejeti. In potem lahko druga problematika odpade.

G: Na kakšen način mladostnika učite/pripravljate za pot v samostojnost?

SD_E: /Sistem v vzgojnem zavodu je narejen tako, da se vsako leto pregleda mladostnikov individualiziran vzgojni načrt/ SD_E.05 /in za zaključne letnike, ki gredo ven, se na začetku leta že načrtuje, kaj potrebuje, katere kompetence razvijati, na katerih področjih, da se ga pripravlja celo leto na odpust./ SD_E.06 Ali bo to pomenilo odpust v domače okolje ali katero drugo, ugotavljamo glede na možnosti. /Potem vzgojitelji v vzgojni skupini konkretno z njim delajo/ SD_E.07, razvijajo stvari če potrebujejo, neke strokovne usmeritve, če imajo vprašanja, če je potrebno prilagoditi metode tehnike dela za osamosvajanje, /potem se sredi leta dobimo, pregledamo načrt, kaj je bilo za nekoga dogovorjenega, ga spremenimo, če je potrebno, da bi šel čim bolj pripravljen/ SD_E.08. /Včasih se do zadnjega ne ve, ali ga pripravljamo na odpust domov ali kam drugam, ker mladostniki prihajajo iz okolij, kjer ni stabilnosti./ SD_E.09 /Hkrati se poskuša držati družinska mreža/ SD_E.10, /izboljševati odnose v domačem okolju, da bi odnosi bili čim boljši, da se mladostnik lahko vrne/ SD_E.11, hkrati pa iskati še druge možnosti, če je potrebno. /Za dekleta je stanovanjska skupina, ki jo imamo v Ljubljani./ SD_E.12 /Namenjeno še vedno šolanju, sicer namenjeno osamosvajanju, iskanju službe./ SD_E.13 /Mora se vedeti za kaj je tam, s kakšnim namenom se ji pomaga za odpust, za koliko časa je tam? To je to iskanje nekih vmesnih možnosti/ SD_E.14. /Da imajo nekaj podpore še vseeno./ SD_E.15

/Mladostnika se v pripravi faze na odhod sprobajo določene faze na to, kako bo ko boš sam. npr. ravnanje z denarjem. Če je mladostnik sposoben tega, lahko preidemo na drugo fazo/. SD_E.17 /Nekdo, ki je blizu doma lahko gre zvečer domov, ne rabi biti tukaj in lahko samostojno pride zjutraj in se vidi, če je sposoben priti./ SD_E.18 /Mi delamo individualno, pogledamo kaj mladostnik zmore/ SD_E.19. In potem če izpolni določeno stopnjo gremo naprej.

G: Kakšno je vaše sodelovanje z otrokovimi starši, skrbniki? Kako ravnate, če opazite, da jih za mladostnika ne skrbi? Kako se pripravljate s starši na prihod mladostnika domov oziroma na odhod iz zavoda?

SD_E: /Starši včasih zaradi določenih razlogov ne zmorejo aktivnejšega sodelovanja./ SD_E.20 /Je odprto območje, kjer manjkajo kakšni mehanizmi./ SD_E.21 /Po zakonodaji se starš ni dolžan vključiti v neke programe./ SD_E.22 medtem ko je mladostnik nameščen v zavod dolžen da pride. /Zakonodaja ne določa staršu, da mora neke stvari spremeniti./ SD_E.23 /Zgolj na našem trudu, motivaciji.../ SD_E.24 /veliko pomeni, da ko mladostnik pride sem in se odnosi sprostijo, ker ne preživljajo vse dneve skupaj in ko vidijo neke uspehe mladostnika v zavodu, / SD_E.25 /jim to dosti pomeni in lahko pri staršu malenkost vzbudi več zanimanja za otroka, ni pa to vedno tako./ SD_E.26

G: Ali priprava mladostnika na odhod vključuje tudi multidisciplinarno obravnavo? V kakšni meri sodelujete z družino, CSDjem, ostalimi institucijami? Na kakšen način?

SD_E: Mladostniki tukaj bivajo čez teden, hodijo v šolo, ob tem probamo čim bolj celostno vplivati na vsakega posameznika glede na njegove primanjkljaje, potrebe. /Nekdo pa ima večplastne težave, vedno več je mladostnikov, ki imajo več težav skupaj, npr. težave z uživanjem drog v povezavi s težavami v duševnem zdravju in druge kombinacije. Ko se to sešteje skupaj je včasih težko ustavit. Zelo težko je s temi mladostniki kaj doseči, zato sodelujemo z ostalimi institucijami./ SD_E.27 /Ko se išče rešitve, ki so bolj kompleksne, je pomembno, da so zraven vsi iz področij, kjer je posameznik vključen./ SD_E.28 /Od CSDja/ SD_E.29, /Centra za odvajanje odvisnosti od prepovedanih drog./ SD_E.30 /Društva Projekt človek/ SD_E.31, /sodišča/ SD_E.32, /tožilstva/ SD_E.33, /predstavniki našega zavoda (vzgoja, psihologinja, socialna delavka, ravnatelj)/ SD_E.34, /pedopsihiatrinja./ SD_E.35 /Če je potrebno, da so druge institucije, takrat povabim njih, oziroma gre naš tim k njim/ SD_E.36. /Poskusimo jim razložiti, da za določene mladostnike nimamo ustreznih pogojev, pa nismo uslišani./ SD_E.37 /Zato velikokrat dobimo mladostnike, ki niso ustrezni za bivanje pri nas v zavodu, jim težko pomagamo. / SD_E.38 /Hkrati pa to vpliva na druge mladostnike/ SD_E.40, /rata interakcije, rata nov problem, pri tem, ki ga prej ni imel/ SD_E.41. /Zato obveščamo druge institucije, te ki nameščajo in ostale za katere menimo, da bi bilo potrebno, da jih obravnavamo./ SD_E.42

G: Kot socialni delavec, katere koncepte socialnega dela uporabite pri svojem delu in ali so uspešni?

SD_E: /Multidisciplinarno sodelovanje/ SD_E.43, /krepitev uporabnika./ SD_E.44 /Pri delu z mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami je nujno uporabljat vse, od osnov naprej./ SD_E.45 /Spoštljivost do vseh udeležencev./ SD_E.46

G: Kje vidite največje prednosti in pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnikov na samostojno življenje?

SD_E: /Mladostnik lahko ima veliko pomoči, če jo je pripravljen sprejeti./ SD_E.47 /Pomanjkljivost pa je ta, da so možnosti, kapacitete, kam lahko potem gredo zelo omejene, nimamo mladinskih stanovanj, nekih sob, da bi lahko zgolj spremljal mladostnika./ SD_E.49

G: Imate kot zavod dovolj sredstev za kvalitetno usposabljanje mladih za samostojno življenje? Dobivate sredstva za delovanje zgolj od ministrstva?

SC_E: Ni enostavno bit financiran če imaš mladostnike s vedenjsko čustvenimi motnjami, ki včasih kam vlomijo, se stepejo...težko se kdo usmili in da denar. /Težko dobimo donatorje, sponzorje./ SD_E.50 /So nekatera podjetja, ki so vsako leto pripravljene dati kake nagrade, ko imamo kakšen dogodek./ SD_E.51 /Pridobimo kakšna sponzorska sredstva, kakšno kopanje./ SD_E.52 /Drugače smo pa financirani z ministrstva./ SD_E.53 /Sredstva se izjemno krčijo, jih je čedalje manj./ SD_E.54 /Da bi si lahko privoščili doživljajsko pedagogiko it kam ven, na primer it z vlakom na morje je že predrago, čeprav bi bilo super za samostojnost, da bi šel celo pot z vlakom, tako pa moramo šparati in iti s kombijem./ SD_E.55

G: Kakšne so vaše ideje, načrti, projekti, ki bi pripomogli k boljši pripravi mladostnika za samostojnost?
SD_E: /To je odvisno od vizije vodij. Kako si predstavlja nadaljevanje./ SD_E.56

G: Mladostniki, ki odidejo iz zavoda, se pogosto ne morejo vrniti v svojo družino (pristanejo na ulici). Imate kakšen predlog, kako sistemsko, na ravni države rešiti to problematiko?

SD_E: /Kakšna stanovanja/ SD_E.57, /možnost spremljanja mladostnika po odpustu/ SD_E.58, /vključenost v kakšne programe bila potrebna./ SD_E.59 /Da financiranje teh programov ne bi bilo takoj na grbi mladostnika./ SD_E.60 /ker ne bo zmogel tega, ker se mora najprej preživet./ SD_E.61 /Tudi na tej ravni pomoč. Stanovanjska pomoč. Nekdo, ki ima čustveno vedenjske motnje je težje deležen takšne pomoči/ SD_E.62, da bi se mu kar omogočilo neko stanovanje, da bi bil obravnavan kot socialno šibkejši. Običajno rečejo on noče, za nekoga drugega pa rečejo on ne zmore. Tukaj nastane odpor okolice do pomoči mladostniku s čustveno vedenjskimi težavami.

G: Ste po odhodu mladostnika iz zavoda še naprej v stiku z njim, ga spremljate, podpirate? Na kakšen način? Kako je to zakonsko urejeno?

SD_E: /Ko se odločba zaključi se zaključi./ SD_E.63 Tudi ni financiranja. /Običajno je ta odnos, ki ostane, s tistim, s katerim se je mladostnik počutil najbližje tisti, ki določa koliko bo potem še v stiku./ SD_E.64 /Mladostniki radi pokličejo, pridejo obiskat, vsaj še nekaj let, dokler še koga poznajo./ SD_E.65 /Radi se oglasijo sploh tisti, ki so ugotovili na koncu bivanja, da jim je bilo to v korist./ SD_E.66

G: S katerimi organizacijami (vladnimi, nevladnimi) sodelujete in na kakšen način?(iskanje stanovanja, iskanje dela, učenje sposobnosti za samostojno življenje, ...)

SD_E: /Veliko jih je. Ali je področje zdravja, psihiatrija,...velika paleta je. Mladostnik biva tukaj, kot bi doma starši za otroka zrihtali, tako moramo mi tukaj, probamo pa starše vključevati v te stvari, ker tudi podpise skrbnika rabimo. / SD_E.67

G: Kakšna je po vašem mnenju mreža zavodov in program zavodov v Sloveniji? Se modernizira ali je zastarela?

SD_E: Predlogov je veliko, ministrstvo zbira predloge, pravijo, da bodo nekatere spremembe možne. /Spremembe so nujne, dobivamo mladostnike, ki imajo drugačne potrebe in jih ta sistem ne vzdrži./ SD_E.68 /Niti normativi niso ustrezni./ SD_E.69 /niti prostori./ SD_E.70 /načini dela z veliko mladostniki ni ustrezen, tako kot imamo sedaj./ SD_E.71 /Manjka pedopsihiatrični oddelek v Ljubljani./ SD_E.72 Če ima nek mladostnik težave v duševnem zdravju in je ogrožen gre na psihiatrijo med odrasle, ker ni oddelka za mladoletne. To seveda ni ustrezno okolje za mladostnika, zato ga ne želijo sprejeti, ga vrnejo k nam. Pri nas se pa ogroža, se ga ogroža in on ogroža druge. In je začaran krog. /Na vsaki od ravni, zdravstvo, pravosodje, notranje ministrstvo na ravni policije, če izdamo tiralico, mi nimamo kadra, policija nima kadra, kdo ga bo pripeljal, mladostnik se noče vrniti, ga gremo iskat, se noče vrniti, ga pustimo tam, ker ni druge rešitve/ SD_E.73 .../ogromno je takih odprtih vprašanj, ki jih ne uspemo razrešiti, ker ni zakonske podlage./ SD_E.74 /Približno 10 -15 let se razrešujejo stvari, ministrstva se tako hitro menjajo, da ne pride do možnosti skupnih iskanj rešitev./ SD_E.75 /Premakne se zaenkrat nič/ SD_E.76, se pa dela, daje se predloge, ideje.

G: Imate z ostalimi zavodi in ministrstvi srečanja, evalvacije, kjer raziskujete, kako bi nadgrajevali programe v zavodih, da bi le-ti mladostnikom ponudili čim več uporabnih znanj? Če da – kako je to organizirano?

SD_E: /Kadar organiziramo posvet, povabimo socialne delavke, delavce, tožilce, sodnike, zdravstvene organizacije, te ki sodelujemo z njimi, Varuha človekovih pravic, ministrstvo./ Mi podamo strokovna stališča, na ravni vodij pa je, da svoje vizije usklajujejo z njimi./ SD_E.77

/Ravnatelji različnih zavodov imajo svoje sodelovanje./ SD_E.78 /V okviru svetovalne službe sodelujem v študijski skupini, oziroma sedaj je aktiv socialnih delavcev, da se lahko dobivamo./ SD_E.79 /Imamo intervizije in si dajemo drug drugemu informacije, kako delati, iščemo rešitve./ SD_E.80 /Trebajo pa je vedeti, da so zavodi različni z različnim namenom/SD_E.81a in se potem mogoče o vsem ne moreš pogovarjati, ker drugi nima takšnih problemov./ SD_E.81b

G: Kakšna je podpora države pri izvajanju zelenih projektov?

SD_E: /Zelo pomanjkljiva./ SD_E.82 /Sporoča se jim redno, kaj bi potrebovali, kako bi se morali spremeniti normativi za delavce, mladostnike, financiranje, možnosti bivanja, možnosti raznih programov./ SD_E.83 /Zmanjka že pri dialogu, kaj šele pri sklepanju in uresničitvah konkretnih stvari./ SD_E.84

Strokovni delavec F

G: Katere kompetence so po vašem mnenju pomembne za samostojno življenje mladostnikov?

SD_F: /Naučijo se vztrajnosti/ SD_F.01 in /delavnosti/ SD_F.02. /S šolami smo dogovorjeni, da nas obveščajo, če manjkajo, imajo učne težave, nam sporočijo/ SD_F.03. /Imajo obvezne učne ure, ki jih tudi prilagajamo, odvisno od tega, kdaj pridejo iz šole/ SD_F.04. /Dobijo tudi delavne navade/ SD_F.05, /ker se morajo ob vsem ritmu življenja, ki poteka tako kot doma, znotraj tega organizirat/ SD_F.06. Tukaj jih je 8 in odrasli, in morajo poskrbeti za celo skupino. Znati se morajo dogovarjati, kaj bodo naredili. /Vključujemo jih v interesne dejavnosti/. SD_F.07, /ker hodijo v srednje šole si morajo znati načrtovati urnik/. SD_F.08 /Pomembni so tudi odnosi, veliko delamo na njih/ SD_F.09. Tako mladostnik – mladostnik, kot mladostnik – vzgojitelj. /Zato tudi imamo evalvacije, individualni pogovori, da preko odnosov rešujemo stvari./ SD_F.10

G: Na kakšen način mladostnika učite/pripravljate za pot v samostojnost?

SD_F: /V stanovanjski skupini imamo interdisciplinarni pristop dela, da smo v stanovanjski skupini različni profili in matičnost vzgojitelja./ SD_F.11 /Vsak vzgojitelj je matični dvema mladostnikoma. Pri njima poskrbi za vse, čeprav skrbi tudi za ostale. Za vso nego in oskrbo je odgovoren./ SD_F.12 /Zavzame se tudi za finance, za šolo./ SD_F.13 /Osnovna skrb je nega, vzgoja in izobraževanje, ter seveda vsa ostala skrb, ki jo potrebujejo tukaj./ SD_F.14 /Ob sprejemu, ko mladostnik pride k nam naredimo individualni načrt v roku enega meseca, potem se ga dopolnjuje. Notri so vse smernice in načrt./ SD_F.15 /Tudi mladostnik naredi svoj načrt, imamo vprašalnik, ki ga skupaj z matičnim vzgojiteljem naredi./ SD_F.16 /In potem skupaj načrtujemo./ SD_F.17 /Ko se individualni načrt sprejme, so povabljeni starši, socialna delavka in skupaj potrdimo. Tudi razrednik je včasih povabljen, psiholog, tako da je celostno zajeto področje./ SD_F.18 Potem pa to evalviramo, koliko smo naredili, kaj še nismo, kaj še moramo. Da otrok pride k nam se mora tudi on strinjati. Zato je tudi predhoden ogled, da mladostnik vidi. /Mi imamo srednješolce, zato tudi nimamo gospodinje, tako da vse delamo skupaj z mladostniki. Nimamo čistilke, perice, ampak je samo vzgojitelj z mladostniki./ SD_F.19 /Jaz pravim stanovanjske skupine so popotnice za življenje. Tu se potem učijo./ SD_F.20 /Jih je osem in se morajo dogovarjati, kaj bo kdo počel imamo dežurstva./ SD_F.21 /Zajtrke in večerje si morajo sami pripravljati./ SD_F.22 /Mladostniki gredo tudi sami v trgovino, imamo dobavnico. Vemo koliko lahko dnevno porabimo in v okviru tega moramo priti skozi, od tega moramo odbiti kosilo, ostalo imamo za prehrano in ostale potrebščine. S tem se tudi učijo, ravnati z denarjem./ SD_F.23

G: Kakšno je vaše sodelovanje z otrokovimi starši, skrbniki? Kako ravnate, če opazite, da jih za mladostnika ne skrbi? Kako se pripravljate s starši na prihod mladostnika domov oziroma na odhod iz zavoda?

SD_F: /Vključujemo jih že na začetku, da pridejo na ogled zraven. Tudi če je otrok v kriznem centru, poskušamo s CSDjem urediti, da pridejo takrat pogledat./ SD_F.25 /Vključujemo jih, ko delamo individualni načrt./ SD_F.26 /Kjer so pogoji s starši, težimo k temu, da hodijo otroci za vikende domov, za počitnice./ SD_F.27 /Kjer ni pogojev, da staršev nima ali so drugi razlogi, s CSDjem poskušamo urediti vikend rejništva, da bo lahko nekam odhajal, da ne bo samo tukaj, če je tako poiščemo tudi sorodstvene vezi, da gre lahko malo ven od tukaj./ SD_F.28 /Delamo s starši, vendar nimamo v konceptu dela, da bi delali tako intenzivno/ SD_F.29 kot bi lahko s centri. /Vzpodbujamo centre, naj bolj intenzivno delajo z njimi./ SD_F.30 /Mi jih sicer vabimo sem na srečanja, timske sestanke, jih obveščamo po telefonu, spodbujamo jih, da gredo na roditeljske sestanke, vendar ni tako intenzivno/ SD_F.31, /v prvi vrsti mi delamo z otroci. Ker so otroci pri nas tudi po več let./ SD_F.32 /Če na koncu nimajo pogojev imamo možnost, da gredo še v mladinsko stanovanje/SD_F.33a, /kjer so tudi lahko 6 mesecev ali več./ SD_F.33b /da se še dodatno osamosvojijo./ SD_F.33c /Še dobijo dodaten suport s strani matičnega vzgojitelja./ SD_F.34 /določen finančni suport, da lahko gredo potem v samostojnost./ SD_F.35

G: Ali priprava mladostnika na odhod vključuje tudi multidisciplinarno obravnavo? V kakšni meri sodelujete z družino, CSDjem, ostalimi institucijami? Na kakšen način?

SD_F: /V vsakem primeru, ko se mladostnik pripravlja, da bo odšel, vključimo CSD in seveda tudi, če je otrok pri psihologu, da se raziščejo pogoji pri starših, če so kakšne spremembe, da poteka celostno in se vidi, če se otrok lahko vrne domov./ SD_F.36 /Dosti mladostnikov se ne vrača domov, gredo potem naprej, mnogo jih gre v študenta, kar jim mi poskušamo pomagat uredit ali gredo v najeta stanovanja, sobico./ SD_F.38 /to tudi vključimo donatorje/ SD_F.39. /Mladostniki namensko varčujejo tukaj imajo varčevalne knjižice, da ko odidejo od nas lahko odidejo v študentsko sobico, podnajemniško./ SD_F.40 /Pomagamo jim tudi pri zaposlitvi, pripravnistvu, kar je sedaj malo težje./ SD_F.41

G: Kot socialni delavec, katere koncepte socialnega dela uporabite pri svojem delu in ali so uspešni?

SD_F: /Individualni pristop/ SD_F.42 in /skupinska dinamika./ SD_F.43 To moraš skoz uporabljat. /Otroka moraš slišat./ SD_F.44 /Reševat moraš takoj tukaj in zdaj, ne moreš čakati./ SD_F.45 /Imamo dogovorjeno, da te otrok lahko pokliče, tudi ko si odsoten, če želi tvoj nasvet, pomoč. Tudi če si odsoten narediš včasih intervencijo. Podpora otroku ves čas mora biti./ SD_F.46 /Pa odnos, če ti otrok zaupa, če imata dober odnos ti bo povedal, tudi če kakšno neumnost naredi./ SD_F.47

G: Kje vidite največje prednosti in pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnikov na samostojno življenje?

SD_F: /Težko bi rekla, kaj je kakšna pomanjkljivost./ SD_F.48 /Mogoče, da bi bilo več zaposlenih/ SD_F.49, /ampak ravno to je prednost, da ni toliko tehničnega osebja, da se ne zanašajo na to, da mi bo kuharica skuhalo, ampak morajo sami pospraviti, si skuhati./ SD_F.50 /Je pa res, da včasih ne veš, a si v službi ali doma, ker je isto kot doma, samo tukaj jih je več./ SD_F.51 /Zdi se mi da individualni pristop/ SD_F.52, /manjše število otrok/ SD_F.53, /interdisciplinaren tim, mi je všeč, se mi zdi pravilen/ SD_F.54, /tako da se mi zdi koncept stanovanjskih skupin bližje kot v klasičnih zavodih./ SD_F.55 /Tukaj ga vidiš tudi kako v skupini deluje, ga vidiš v dejanjih./ SD_F.56 /Družinski tip vzgoje, kot je stanovanjskih skupinah se mi zdi dober, mladostniki tudi veliko odnesejo./ SD_F.57 /Zdi se mi da si tukaj lahko bližje otroku, te vidi podnevi, ponoči, na izletih, te sprejme kot neko ključno odraslo osebo./ SD_F.58 /Se mi zdi da se več naučijo v stanovanjskih skupinah kot v zavodih./ SD_F.59

G: Imate kot zavod dovolj sredstev za kvalitetno usposabljanje mladih za samostojno življenje? Dobivate sredstva za delovanje zgolj od ministrstva?

SD_F: /Mesečno dobivamo dnevno oskrbnino za mladostnika/ SD_F.60 in /mesečno dobimo še dodatek za razširjeno oskrbo za mladostnika./ SD_F.61 /Za ostale stvari pa iščemo donacije./ SD_F.62 /V času zimskih počitnic gredo mladostniki, ki nimajo kam na zimovanje, ta sredstva moramo pridobiti./ SD_F.63 Imamo tudi sodelovanje s Splitom, tako da pridejo oni pozimi k nam, mi gremo pa k njim poleti. /Drugače pa pišemo prošnje donatorjem, vedno manj je tega, vedno težje se dobi./ SD_F.64 /In pa od kakih dobrih ljudi dobimo kaj./ SD_F.65

/Ministrstvo tisto osnovo da, kaj več pa tudi ne, kar je pa skoraj premalo, oziroma zadostuje za minimum./ SD_F.66

G: Kakšne so vaše ideje, načrti, projekti, ki bi pripomogli k boljši pripravi mladostnika za samostojnost? Mladostniki, ki odidejo iz zavoda, se pogosto ne morejo vrniti v svojo družino (pristanejo na ulici). Imate kakšen predlog, kako sistemsko, na ravni države rešiti to problematiko?

SD_F: /Nadgradnja so ta mladinska stanovanja./ SD_F.67 /da lahko tisti, ki nima zaledja v družini, da ga še zadržiš za določeno obdobje in mu lahko s suptom pomagaš/ SD_F.68, / ob tem pa iščeš dodatne možnosti/ SD_F.69. /Mladinskih stanovanj bi bilo potrebnih več. Mislim, da je to prihodnost, ne moreš otroka pri 18ih dat ven, če nima zaledja./ SD_F.70 /Da je lahko tam za 6 mesecev, eno leto/ SD_F.71, /da si najde službo./ SD_F.72 /Če pa tega ni pa te opcije več nimaš, kaj potem. širit socialno mrežo, to delamo ves čas, da se vseeno najde nekaj./ SD_F.73 /Dobro je tudi, če imajo zavodi urejen nek prehod. Če so zaprti zavod, da imajo tudi stanovanjsko skupino./ SD_F.74 /Da kljub vsemu tisti, ki so malo samostojnejši, da imajo možnost večje samostojnosti. / SD_F.75

G: Ste po odhodu mladostnika iz zavoda še naprej v stiku z njim, ga spremljate, podpirate? Na kakšen način? Kako je to zakonsko urejeno?

SD_F: /Mladostniki sami potem prihajajo nazaj, nam povedo, kako so se znašli, ker mi ne vodimo, kam naši mladostniki odidejo, ker to ima center na čez. Mladostniki sami pridejo povedat./ SD_F.76

G: S katerimi organizacijami (vladnimi, nevladnimi) sodelujete in na kakšen način?(iskanje stanovanja, iskanje dela, učenje sposobnosti za samostojno življenje, ...)

SD_F: /Med letom imamo dogovorjeno, da mladostnikom poleg nas pri učenju pomagajo tudi prostovoljci iz fakultet, to otrokom dosti pomeni./ SD_F.77

s strokovnimi organizacijami, fakultetami, /centri/ SD_F.78, /zdravstvenimi zavodi imamo sodelovanje./ SD_F.79 /Včasih šola ne zagotavlja prakse, tako da takrat se mi vključimo./ SD_F.80 /oziroma pokličemo center, če imajo oni kakšne možnosti./ SD_F.81 /Vključimo tudi starše. To je večplastno sodelovanje./ SD_F.82 /Veliko je odvisno od matičnih vzgojiteljev, koliko potem iščejo, kličejo naokoli in iščejo za mladostnika./ SD_F.83

G: Kakšna je po vašem mnenju mreža zavodov in program zavodov v Sloveniji? Se modernizira ali je zastarela?

SD_F: /Mislim, da je premalo povezav med fakulteto, med teorijo in prakso./ SD_F.84 Sodelovanje bi moralo biti večje. /Sodelovanje med zavodi teče, sicer si iz prakse včasih želimo, da bi imeli izmenjave, da bi npr. videli, kako delo poteka v drugem zavodu.../ SD_F.85

G: Imate z ostalimi zavodi in ministrstvi srečanja, evalvacije, kjer raziskujete, kako bi nadgrajevali programe v zavodih, da bi le-ti mladostnikom ponudili čim več uporabnih znanj? Če da – kako je to organizirano?

SD_F: /Imamo zavodijado, to je tekmovanje zaposlenih med zavodi/ SD_F.86 /in odbojkijado, to je med delavci./ SD_F.87 /Za mladostnike je Krpanova pot, organizira VZ Logatec, potem Višnja Gora organizira od Litije do Čateža, kaj drugega pa med zavodi že ni./ SD_F.88

/Kar se tiče programov pa poteka preko upravnih odborov in študijskih skupin./ SD_F.89 /Vsako leto imamo potem tudi izobraževanja, kjer je med zavodi in centri se vključujejo./ SD_F.90

G: Kakšna je podpora države pri izvajanju zelenih projektov?

SD_F: /Lahko bi bilo več./ SD_F.91 Projekt je treba res dobro utemeljit. /Oni dajo sredstva za šolo v naravi/ SD_F.92, /za ostale stvari pa moraš bol zbirat sam, v lastni režiji./ SD_F.93 /Tiste osnove dejavnosti pokrijejo, so vedno pokrivali/ SD_F.94, /kar pa je malo več, je potrebno pa sam najti./ SD_F.95

Strokovni delavec G

G: Katere kompetence so po vašem mnenju pomembne za samostojno življenje mladostnikov?

SD_G: /Da ni odvisnosti/ SD_G.01a, /ker potem lahko mladostnik začne s čisto glavo razmišljati./

SD_G.01b /Tudi odgovornost do denarja, do porabe denarja./ SD_G.02 /Zelo pomembno je, da tudi če se ne vrne domov, da ima neke stike s sorodniki, starši, vsaj nekoga iz družine./ SD_G.03 /Da zaključi šolanje./

SD_G.04 /Da pridobi delovne navade./ SD_G.05 / /Predvsem pa samostojnost/ SD_G.07, /od osebne higiene./ SD_G.08 /da ni več kaznivih dejanj./ SD_G.09

G: Na kakšen način mladostnika učite/pripravljate za pot v samostojnost?

SD_G: /Od prvega dneva, ko je tukaj se uči kompetence./ SD_G.10 Problem je pri fantih, ki nimajo stika z družino. /Do neke mere lahko fanta učimo, pripravimo./ SD_G.11 /naslednji korak je pa sigurno stvar centrov./ SD_G.12 /Tu dostikrat škripa. Centri mislijo, da ko dajo mladostnika v zavod, da so opravili svoje delo./ SD_G.13

/Fantje si morajo pripravljat zajtrk in večerjo, za kosilo imamo kuharico. Skupaj kuhamo tudi za vikende./ SD_G.14

G: Kakšno je vaše sodelovanje z otrokovimi starši, skrbniki? Kako ravnate, če opazite, da jih za mladostnika ne skrbi? Kako se pripravljate s starši na prihod mladostnika domov oziroma na odhod iz zavoda?

SD_G: /S starši smo lahko dnevno v stikih ali prek telefona./ SD_G.15 /potem so redni roditeljski sestanki./

SD_G.16 /starši so vedno vabljeni na time, ki so namenjeni mladostnikom./ SD_G.17 /Se pa eni bolj odzovejo, drugi pa manj, od posameznika do posameznika različno./ SD_G.18 /Mi se lahko potrudimo in smo čim bolj vztrajni./ SD_G.19 /potem pa je nekaj odvisno tudi od centra./ SD_G.20

G: Ali priprava mladostnika na odhod vključuje tudi multidisciplinarno obravnavo? V kakšni meri sodelujete z družino, CSDjem, ostalimi institucijami? Na kakšen način?

SD_G: /Mi, vzgojitelji, mladostnik, ravnateljica, strokovni sodelavki, starši, center, naredimo na začetku tim./ SD_G.21 /tudi ko končuje sestavimo tim se pogovorimo./ SD_G.22 /Drugače pa sodelujemo tudi s psihologi./ SD_G.23 /pedopsihiatri./ SD_G.24 /s sodišči./ SD_G.25

G: Kot socialni delavec, katere koncepte socialnega dela uporabite pri svojem delu in ali so uspešni?

SD_G: /Najprej je pogovor. To je osnova./ SD_G.26 /Mladostnik ti mora zaupat, moraš najti bližino z njim./ SD_G.27 /Potem so tudi nagrade/ SD_G.28 /in kazni./ SD_G.29 /Tudi kakšne dejavnosti, ki jih skupaj opravljamo, kakšni doživljajski dogodki, da si s fanti skupaj./ SD_G.30

G: Kje vidite največje prednosti in pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnikov na samostojno življenje?

SD_G: /Pomanjkljivost je sigurno sodelovanje s centri./ SD_G.31 /Ko enkrat fant zaključi, ko pride do meje, da ni več smiselno bivat pri nas in se potem nima kam vrniti, tam so največji problemi./ SD_G.32 /Bilo bi tudi fajn imeti možnost do mladinskih stanovanj, za tiste, ki so dovolj sposobni živeti samostojno./ SD_G.33 /Vendar pa je tukaj težava finančno./ SD_G.34

G: Imate kot zavod dovolj sredstev za kvalitetno usposabljanje mladih za samostojno življenje? Dobivate sredstva za delovanje zgolj od ministrstva?

SD_G: /Denar dobivamo od ministrstva./ SD_G.35 /Do sredstev preko donacij težko pridemo ./ SD_G.36 Stanovanjske skupine, mladinski domovi lažje pridejo do financ. /Dostikrat smo kar vzgojitelji donatorji, da priskrbimo kakšne obleke, športno opremo./ SD_G.37 /Če bi bilo več denarja, bi se dalo narediti še več stvari v programu./ SD_G.38

G: Kakšne so vaše ideje, načrti, projekti, ki bi pripomogli k boljši pripravi mladostnika za samostojnost?

SD_G: /Težko je, ko je on pri nas je težka neka stimulacija pravega življenja./ SD_G.39 /Tukaj imajo oprano, skuhamo, za spat/ SD_G.40 /in fantje nimajo realne predstave kako je v samostojnem življenju/ SD_G.41

/Sigurno nek program spremljanja otroka po odpustu./ SD_G.42

G: Mladostniki, ki odidejo iz zavoda, se pogosto ne morejo vrniti v svojo družino (pristanejo na ulici). Imate kakšen predlog, kako sistemsko, na ravni države rešiti to problematiko?

SD_G: . /Da bi obstajala organizacija/posamezniki, ki bi s temi fanti nadaljevali in jih spremljali./ SD_G.43 /Mogoče bi bil pri nas v ta namen zaposlen delavec./ SD_G.44

G: Ste po odhodu mladostnika iz zavoda še naprej v stiku z njim, ga spremljate, podpirate? Na kakšen način? Kako je to zakonsko urejeno?

SD_G: /Kot bivši vzgojitelji, se nekateri fantje oglasijo./ SD_G.45 /Tudi neformalno jim pomagamo, če lahko./ SD_G.46 /Tisti, ki so imeli dobre izkušnje se vračajo./ SD_G.47

G: S katerimi organizacijami (vladnimi, nevladnimi) sodelujete in na kakšen način?(iskanje stanovanja, iskanje dela, učenje sposobnosti za samostojno življenje, ...)

SD_G: /Za fante, ki veliko uživajo travo imamo psihologinjo./ SD_G.48 /hodijo k pedopsihiatru./ SD_G.49 /z DrogArt./ SD_G.50 /Projekt človek/ SD_G.51 sodelujemo. /Sodelujemo tudi z drugo gimnazijo Maribor, da imamo prostovoljce za učenje./ SD_G.52 /V lokalni skupnosti sodelujemo pri kakšnih prireditvah./ SD_G.53

G: Kakšna je po vašem mnenju mreža zavodov in program zavodov v Sloveniji? Se modernizira ali je zastarela?

SD_G: Nekateri stvari so zastarele, nekatere se modernizirajo, /ne vem pa če imamo nek enoten koncept dela./ SD_G.54 Je pa res, da je zavod od zavoda različen. /Mogoče bi bilo dobro imeti diagnostični center, trenažni center./ SD_G.55 /kjer bi mladostnika spremljali npr. 3 mesece in potem rekli, ti si primeren za ta zavod, ti za tisti/ SD_G.56.../ker včasih potem dobimo mladostnika, ki ni primeren za naš zavod./ SD_G.57 /Tu gre nekaj kritike na sodišča in centre, ki ne poznajo dovolj naših razmer./ SD_G.58

G: Imate z ostalimi zavodi in ministrstvi srečanja, evalvacije, kjer raziskujete, kako bi nadgrajevali programe v zavodih, da bi le-ti mladostnikom ponudili čim več uporabnih znanj? Če da – kako je to organizirano?

SD_G: /So študijske skupine./ SD_G.59 /srečanja ravnateljev./ SD_G.60 /Vzgojitelji se srečujemo ob drugačnih priložnostih, kot so odbojkijada./ SD_G.61a, /zavodijada./ SD_G.61b bolj športna srečanja /Imamo tudi en do dva seminarja na leto./ SD_G.62

G: Kakšna je podpora države pri izvajanju zelenih projektov?

SD_G: /Naš največji problem je da smo mali. Vodení smo pod osnovno šolo, čeprav imamo same srednješolce./ SD_G.63 Naša tematika je povsem drugačna. /Tudi z ministrstvi s katerimi sodelujemo, nimajo pojma o naši problematiki./ SD_G.64

10.3. Intervju in obmejne izjave z mladostnikom, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu iz vzgojnega zavoda pa se ni vrnil v družino

G: Koliko časa si bil v zavodu in v katerem?

MPO_A: /V zavodu sem bil 1 leto in 9 mesecev./ MPO_A.01 Bil sem v Logatcu.

G: Kdaj si prišel iz zavoda?

MPO_A: / Iz zavoda sem prišel 3 leta nazaj./ MPO_A.02

G: Razlogi zaradi katerih si bil v zavodu?

MPO_A: /V zavodu sem šel preko CSDja/ MPO_A.03, /ker se doma nisem zastopil s starši./ MPO_A.04

/Najprej sem šel v krizni center, potem stanovanjska in na koncu zavod./ MPO_A.05 /V osnovni šoli je bila tudi slaba družba./ MPO_A.06

G: Česa si se v zavodu naučil?

MPO_A: /Doktoriral sem s pizdarijami. Tega se največ naučiš. Ker so itak večinoma s temi problemi./

MPO_A.07 /Naredijo pa napake, ker dajo skupaj tiste iz sodišča in iz socialne, potem pa se naučiš vsega notri./ MPO_A.08 /Sem se naučil več pizdarij, kot pa stvari za šolo./ MPO_A.09

/Meni je bilo vseeno, kaj je bilo treba notri delat./ MPO_A.10 /Če sem pucal ali ne, meni je bilo vseeno/

MPO_A.11a, /ker sem bil skoz notr, nisem imel kam it in se mi je po domače j..../ MPO_A.11b

/Za vikende sem spizdil ven, imel sem tiralico, iskala me je policija in to je to. Po navadi me niso našli./ MPO_A.12

G: Kakšna znanja za samostojno življenje si dobil v zavodu? Česa te niso naučili?

MPO_A: /Bolj ne./ MPO_A.13 /Vzgojitelji so delali svoje delo, ti moraš bit tam, oni majo svoj sistem dela, ti ne pomagajo lih./ MPO_A.14 /Razna dela in ostalo sem že prej znal preden sem šel v zavod./ MPO_A.15 /saj sem živel na kmetiji in sem se moral tam vse naučit./ MPO_A.16 /V zavodu pač moraš bit, če si preko sodišča, moraš tam bit, naredit šolo in greš potem ven./ MPO_A.17 /Sodišča ne zanima, kaj boš potem delal v prihodnosti. Jim to ni interes, jih ne zanima./ MPO_A.18 Jaz sem bil prek CSDja, pa sem si delal norca iz vseh not.

/Vzgojitelji so mi poskušali pomagat, po eni strani bi, po drugi ne bi, ne vem kakšen sistem imajo. /

MPO_A.19

/Naučiti bi me morali, kako se dela z ljudmi/ MPO_A.20, /pogovarja/ MPO_A.21, /kako se išče službo/

MPO_A.22, /piše prošnje/ MPO_A.23.

G: Koliko podpore si imel s strani strokovnih delavcev v zavodu? So ti pomagali pri iskanju dela, stanovanja? Kako?

MPO_A: /Pa imel sem podporo/ MPO_A.24, /sam takrat ne razmišljaš o tem, da bi ti lahko koristilo/

MPO_A.25. /Misliš samo na probleme in probleme. Sam pizdarije ti še hodijo po glavi/ MPO_A.26.

G: Kako si po odhodu iz zavoda našel prenočišče, denar, hrano?

MPO_A: /Ko sem prišel iz zavoda sem šel živeti k enemu x človeku, ki ga sploh nisem poznal/ MPO_A.27,

/ker nisem imel kam it./ MPO_A.28 /Tam sem začel še pizdarije delat/ MPO_A.29, /ker nisem imel

dohodka./ MPO_A.30

/Ravnatelj iz zavoda mi je našel tega človeka, odločiti sem se moral sam./ MPO_A.31. Za v zavodu mi ni bilo več bit, nekam sem moral it. Če ne tam, bi pa nekje drugje zabredu. /Tam sem bil v suženjstvu./ MPO_A.32a /Delal sem za hrano in stanovanje./ MPO_A.32b/ Popravljaj sem kamione./ MPO_A.33 /Denarja nisem nič dobil./ MPO_A.34 /Da sem si lahko kaj kupil./ MPO_A.35a /sem moral vlamljati, krasti./ MPO_A.35b /Imel sem šest vlomov in eno večjo krajo, sedaj sem na pogojni. Zato da sem imel denar, da sem si lahko privoščil malo luksuza./ MPO_A.36 /V tistem kraju sem delal še pri enem na črno/ MPO_A.37, /mi ni plačal/ MPO_A.38, /bil sem alkoholik, zdaj sem ozdravljen alkoholik./ MPO_A.39

G: Kako se preživljaš, kje stanuješ?

MPO_A: /Zdaj stanujem pri Kraljih ulice/ MPO_A.41, /delam prostovoljno tukaj./ MPO_A.42 /To se mi bo poznalo na socialni, bom dobil dodatek./ MPO_A.43 /Septembra grem v šolo./ MPO_A.44 /Vse gre na bolje. Prisiljen si sam na tem ogromno delat. /Če sam nimaš volje tudi drugi nimajo volje. Če sam ne bi hotel naredit spremembe, mi nič ne bi pomagalo./ MPO_A.45

G: Kakšen je bil tvoj odnos z družino preden si odšel v zavod?

MPO_A: /Zelo slab./ MPO_A.46 /Starša sta bila ločena/ MPO_A.47, /od tretjega leta naprej sem živel pri babici./ MPO_A.48 /Očeta sem videl samo takrat, ko je bilo kaj narobe./MPO_A.49a /Takrat je prišel in sem jih dobil./ MPO_A.49b /Mame nisem poznal na začetku/ MPO_A.50, /pri 14ih sem jo spoznal preko Facebooka imela sva nekaj stikov/ MPO_A.51, /potem ona ni hotela več./ MPO_A.52 Kar je bilo je bilo, gremo naprej.

G: Kakšen je tvoj odnos z družino sedaj?

MPO_A: /Z očetom sva v stikih kolikor ga rabim/ MPO_A.53. /Pomagati mi mora, saj mu drugega ne preostane./ MPO_A.54 /Z dedkom se ne slišiva več, sva se skregala./ MPO_A.55 /Z babico sva v redu, mi je ko mami. Babica mi največ pomeni, kadarkoli mi pomaga./ MPO_A.56

G: S katerimi težavami si se največkrat soočil po odhodu iz zavoda?

MPO_A: /Navada tistega življenja v zavodu. Ko se enkrat navadiš tistega življenja in delaš pizdarije, se težko odvadiš. Ti je normalno, nič takega./ MPO_A.57 /Če sem lačen se sedaj najdem in tudi čez 10 let, če bom lačen, se bom znašel, ne bo problema./ MPO_A.58

G: Koliko časa si v brezdomstvu oziroma prikritem brezdomstvu?

MPO_A: /Eno leto sem bil na ulici./ MPO_A.59 /Takrat kraljev nisem poznal./ MPO_A.60 /Pol leta, potem me je en x človek pripeljal sem./ MPO_A.61 /Takrat ko sem bil na ulici sem kradel, da sem lahko preživel./ MPO_A.62

G: Kdo ti sedaj največ pomaga, od koga si deležen pomoči? Prijateljev, družine, različnih organizacij? In kakšna je ta pomoč?

MPO_A: /Največ Kralji ulice./ MPO_A.63 /Pri njih tudi stanujem./ MPO_A.64 /Drugače moraš pa veliko na sebi delat. Ko maš čas razmišljat, moraš razmišljat o sebi, je pa to težko. Pa misliš da nič ne narediš na tem, ampak se ful pozna, pa sploh ne vidiš tega./ MPO_A.65 /Pomagala mi je še Vincencijeva zveza dobrote/ MPO_A.66, /tam dobiš za jest, oblečt, tuše imaš./ MPO_A.67

G: Kakšne so tvoje izkušnje s socialnimi delavci v zavodu, na centru za socialno delo in v različnih organizacijah? Kako so ti pomagali reševati probleme?

MPO_A: /CSD mi niso kaj preveč pomagali. Samo kolikor ti lahko uradno pomagajo./ MPO_A.68 /Ti na primer skopirajo nekaj potem pa ti iščeš sam./ MPO_A.69 /Na CSDju niso vedeli niti za Kralje ulice./ MPO_A.70 /Socialni delavci, so se potrudili do neke mere./ MPO_A.71

G: Si zadovoljen s trenutnim statusom? Kaj bi želel, da se spremeni na bolje?

MPO_A: /Tam nekih 60 %./ MPO_A.72 Za prihodnost želim: Bodi sprememba, ki jo želiš videt v svetu.

G: Kakšna tvoja ideja, kako bi moralo biti urejeno po odhodu mladostnika iz zavoda v samostojno življenje?

MPO_A: /Ko prideš iz zavoda, bi mogli imet oni eno stanovanje, kamor bi šel./ MPO_A.73 /Potem bi od tam iskal službo/ MPO_A.74 /in oni bi ti mogli pomagat./ MPO_A.75 Ne pa da greš kar nekam, k ne veš kam greš. /Taki, ki iz zavoda nimajo kam it je vedno več./ MPO_A.76 /Naredit bi mogli eno ustanovo, eno samostojno hišo./ MPO_A.77 /Kjer bi živeli ti, ki imajo sami cilj, kaj bi radi v življenju./ MPO_A.78 Tisti, ki niso za tako ustanovo, gredo tako naprej v ustanovo. /Da bi se jim pomagalo poiskat službo, ali pa priložnostno delo za nekaj časa./ MPO_A.79 /Pa kako funkcionira družina./ MPO_A.80 Tako eno bajto, /pa da dva zaposlena delata, kot ena družina./ MPO_A.81 /Da si bolj samostojen, hodiš na izhode kadar češ./ MPO_A.82 /Ob tisti uri, ko si zmenjen moraš bit doma./ MPO_A.83 /Da čim bolj samostojno zalaufaš./ MPO_A.84 /Ena pravila pa tako morajo bit povsod./ MPO_A.85 /Od tu bi hodil na šiht en, dva, tri mesece, potem pa lahko greš naprej./ MPO_A.86 Če imaš službo ene tri mesece, potem dobivaš dohodek in potem počasi lahko zaživiš. /Če si službe pol leta ne dobim, bi bil pol leta noter, maksimum bi dal eno leto/ MPO_A.87a, /do takrat si moraš najti službo/ MPO_A.87b, če ne pa veš kaj te čaka. V tem času se da najti delo, kdor hoče delati, si bo našel delo.

G: Imaš za konec še kakšno idejo, kaj bi bilo potrebno spremeniti v vzgojnem zavodu, za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost?

MPO_A: /V zavodu bi spremenil, da se ne bi mešalo skupin v zavodu. Tisti, ki imajo samo doma probleme, ki še niso toliko zapadli v kriminal bi mogli bit posebej/ MPO_A.89, /tisti, ki so delali velika kazniva dejanja, povozili policaja, bili pri 14ih v zaporu, ga ne moreš dat z onimi v zavod. / MPO_A.90 /Da bi dali iste z istimi problemi skupaj./ MPO_A.91

10.4. Intervju in obmejne izjave s socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo

G: Kako sodelujete z vzgojnimi zavodi za mladostnike ob odhodu mladostnika iz zavoda?

CSD.: /Z zavodi pri odhodu mladostnika iz zavoda ne sodelujemo veliko./CSD.01 /Samo to, ko imamo zadnji sestanek pred odpustom, da center izpelje in izda odločbo o odpustu./ CSD.02 /Nisem še doživela, da bi zavod vprašal, kako bo mladostnik po odhodu iz zavoda živel./ CSD.03 /To je vloga centra. Mi smo dolžni v okviru ukrepa oddaja v zavod pripraviti razmere, da se otrok vrne v družino./ CSD.04 /Dolžina bivanja v zavodu je tako omejena na 1-3let. Če želi ostati dlje pa je treba ponovno preveriti razmere in speljati postopek, naredi se ocena ali moraš ostati ali ne./ CSD.05 /V tem času, ko se planira odpust, mora center zagotoviti pogoje, kam bo ta mladostnike šel./ CSD.06 /To pa je eno veliko sivo polje./ CSD.07 /Tam, kjer so družine sodelujoče, starši sodelujoči, se v teh dveh, treh leti da razmere v družini sanirati./ CSD.08 /Problem pa nastane tam, kjer staršev ni in otroka nimaš kam vrnit./ CSD.09 /Med bivanjem v zavodu, oziroma stanovanjski skupini in po odhodu iz zavoda in predno si najdeš stanovanje nam manjkajo post stanovanjske oblike./ CSD.10 /Prvič je problem, ker stanovanj za mlade ni./ CSD.11 /stanarine so nedostopne./ CSD.12 /denarna pomoč je v višini okoli 288 EUR, tako da si ne moreš najeti kaj drugega kot sobice./ CSD.13 Primer: Projekt stanovanjske skupine, kot program post stanovanjske oblike, kot priprava na odpust mladostnika. Tudi v Planini so sedaj odprli eno skupino znotraj zavoda za srednješolce, ki imajo višje sposobnosti, imajo pa vseeno drugačne potrebe. V Vrhnikih so ustanovili to stanovanjsko skupino z namenom, da je lažji prehod v odraslo življenje, ko gredo ven.

Jaz sem imela eno deklico, ki je bila v postanovanjski obliki v MD Jarše. Mislim, da je tam bivala ene pol leta. Takoj ko je bila stara 18 let, smo oddali vlogo na Javni stanovanjski skladi. To govorim samo za področje Ljubljane, drugi nimajo. Če je otrok iz območja Medvod, Vodic, te možnosti nimamo. /Mora biti na področju MOL. Oddali smo vlogo za nujno bivalno vlogo, čakalne dobe so 3- 4 leta./ CSD.14 S tem da je deklica imela izgubo staršev, bila je v dveh rejniških družinah, bila je priča spolni zlorabi,... ampak je vseeno trajalo 3,5 leta, da je dobila stanovanje. Ta čas je krpala s tem, da je bila v slabših nastanitvah, morala je delati, da je lahko preživela to obdobje. /Potem je dobila to nujno bivalno enoto, to so majhne stvari, do 17m2. Ko to enkrat dobiš lahko kandidiraš na razpisih MOL-a./ CSD.15 /center pa lahko poda mnenje, če je ta oseba upravičena do stanovanja. Mi smo to redno delali, dekle je lani dobila enosobno stanovanje. Sedaj ima stanovanje, zaključuje šolo, ves čas smo aktivno sodelovali./ CSD.16 /Pri

komunikaciji z javnim stanovanjskim skladom./ CSD.17 /v obliki materialne pomoči./ CSD.18 /ko je iskala prva stanovanja, smo ji pomagali pri tem, da se je učila kako sklepati pogodbe, na kaj je treba biti pozoren, kljub temu, da je bila polnoletna./ CSD.19 Ona teh socialnih veščin ni imela. /Ko je šla ven iz stanovanjske skupine je bila vključena v storitev osebno pomoč z namenom, da se nauči, kako je treba v odraslem življenju delat. Plačevat položnice, se prijavljat na roke.../ CSD.20

/Prvo je vloga CSDja, da ko je še ukrep, da pripravi pogoje, da preveri, kam bo otrok šel./ CSD.21 /Drugo pa, da smo dolžni, če ne zakonsko pa moralno, da ponudimo mladostniku, ki je star 18 let storitev, ali je to osebna pomoč ali kakšna druga oblika, zato, da ga naučimo samostojnosti, če nima podpore svoje matične/rejniške družine./ CSD.22 V primeru te deklice, sem jo spremljala, ko je bila v stanovanjski skupini in potem sem jo imela 4-5 let osebno pomoč. /Ko mladostnik zapusti vzgojni zavod in nima ostale podpore, mu mora CSD najprej razložiti osnove, da se je treba prijavljat na zavod./ CSD.23 Če ima starše, se uredi mladostniku brezplačna pravna pomoč, se izterja kakšna preživnina. To je treba mladostniku pojasnit, mladostniki tega ne vedo, ne vedo, kako poiskati določene stvari. Da je pogoj za denarno pomoč prijava na zavod za zaposlovanje.../Tako da mislim, da je to dolžnost in vloga CSDja, da pripravi polnoletno osebo, že med trajanjem izreka in tudi po odpustu, da pride na zeleno vejo./ CSD.24 Tam, kjer so družine kar uspemo, če pa ni družine je pa kar zahtevno, ampak se da.

G: Ste v zadnjem obdobju, preden mladostnik zapusti zavod, v stiku z njim, z družino in zavodom, ter skupaj načrtujete rešitve? Na kakšen način?

CSD: /V zadnjem obdobju je veliko bolj intenzivno./ CSD.25 /Če je družina sodelujoča, se dogovarjamo na kakšen način bodo nadaljevali življenje./ CSD.26 /Večina vzgojnih zavodov ima tudi oblike pomoči za starše: svetovanje, šola za starše, tudi jih obiščejo na domu in na tak način se starši pripravljajo, da se bo otrok vrnil v družino./ CSD.27 /Če še CSD opravi to svojo nalogo in si redno v stikih s starši, mi jih poskušamo motivirati, da se vključijo v svetovanje, terapijo, da se najdejo sredstva za preživetje/ CSD.28 ... Staršem, ki sodelujejo pomagamo, jim ponudimo pomoč, če boste kaj rabili se lahko obrnete na nas. Prav tako se lahko mladostnik obrne na nas.

/Delo z družino se začne že preden gre mladostnik v zavod. Ukrep oddaja v vzgojni zavod je tisti zadnji ukrep. Ko izvemo, da gre za vedenjske ali čustvene težave pri mladostniku, ali če je v družini nasilje, odvisnost, kakšna druga stvar, družino srečamo že prej in z njo delamo./ CSD.29 Včasih ta ambulantni pristop za mladostnika ne zadošča. Se naredi ocena ali bo dovolj, kar z njimi delamo in če ocenimo, da ni dovolj in da mu ni v korist, da biva v matični družini potem se gre v javno pooblastilo, ukrepi za zaščito koristi, oddaja v vzgojni zavod ali stanovanjsko skupino. /Delamo že pred tem s starši in ves čas, ko je mladostnik nameščen v zavod./ CSD.30 /Pri zahtevnih primerih lahko tudi vsak mesec delamo skupaj, gremo na obisk v domače okolje, se ves čas pogovarjamo o prihodih mladostnikov domov za vikende, počitnice in to spremljamo./ CSD.31 Če vidimo, da so se razmere spremenile, da so v otrokovo korist, tudi strokovni komisiji, ki pripravi mnenje, ali se otroka odpusti domov, lažje utemeljimo, da je prišlo do sprememb. Ves čas je treba delati s starši.

Starše lahko ovadiš zaradi suma kaznivega ravnanja, na primer zanemarjanje.

/Mnoge stanovanjske skupine so čez poletje zaprte. Kje bo mladostnik bival, ker domov ne more./ CSD.32 Raziskali smo vse živo, na srečo ima ena punca pokojnino po očetu in bo bivala v dijaškem domu, kar je zame nesprejemljivo, saj zakon pravi, da so stanovanjske skupine odprte 365 dni na leto, po drugi strani pa delovne inšpekcije ravnatelje teh zavodov opozarjajo, da delavci ne morejo delati ne vem koliko nadur in morajo koristiti dopust. Zato ta deklica sedaj na vse pretege išče kje bi lahko bivala med počitnicami. To je neverjeten pritisk na otroka. Namesto da bi uživala počitnice mora iskati bivanje. Naša naloga je tudi opozarjanje ministrstva, na razne probleme.

/Mladostniki so namešчени iz več razlogov. Lahko zaradi dejavnikov v družini: nasilje v družini, bolezen, izrazita revščina, bivalna stiska./ CSD.33 /Drugi razlog pa so vedenjske in čustvene težave./ CSD.34 V obeh primerih skušamo navezati stik z družino. Eno deklico smo zaradi vseh razmer, ki jih je imela doma namestili v stanovanjsko skupino. Deklica je zaradi vsega imela že čustvene in vedenjske težave. Ker se ob vikendih zaradi maminega verbalnega nasilja ni mogla vračati domov, /smo jo namestili v vikend rejništvo.

To je tudi ena od možnih oblik pomoči./ CSD.35 Deklica bo vse vikende, počitnice, praznike preživljala pri rejniški družini. Zdaj se pa pogovarjamo o primernosti stikov, kdaj se bodo začeli z mamo. Mama obiskuje skupino za nenasilno komunikacijo, hodi na terapijo, k meni na pogovore in tudi na pogovore z vzgojiteljem v stanovanjski skupini, z njihovim psihologom. Da se bo naučila nenasilne komunikacije in da ne bo nasilnega odnosa. Prav je, da tudi storilci dobijo možnost, da spremenijo svoje vedenje. Če delamo z mladostniki, moramo tudi s starši, ker se otrok lahko spremeni na super, ko bo pa prišel v svojo družino, kjer ne bo urejenih razmer bo otroku lahko še slabše. Vedno je dobro širit socialno mrežo, tudi dedki, babice, da imamo več možnosti, kje bi otrok lahko dobil podporo. Ob sobotah in nedeljah dežuramo preko interventnih služb. Otroci in starši, če ne bi zmogli, lahko pokličejo interventno službo. Najprej se pokliče policijo in policija potem interventno službo. Če je potrebno gremo tudi na teren, da se v tistem trenutku uredi zadeva vsaj do naslednjega delavnega dne.

G: Mladostniki so pogosto bili nameščeni v zavod zaradi težkih razmer v družini? Na kakšen način se potem dela z družino, da se omogoči mladostniku vrnitev vanjo po odhodu iz zavoda? So družine pripravljene na sodelovanje in ustvarjanje sprememb, ki bi omogočile mladostniku vrnitev vanjo? Koliko je takšnih primerov dobre prakse? Opišite!

CSD.: /Več kot 90 % družin je pripravljenih na sodelovanje in tudi na ustvarjanje sprememb. Sprejmejo tudi zunanje oblike pomoči. Torej vključitev nevladne organizacije, tudi zdravljenje odvisnosti sprejmejo./ CSD.36 V tem trenutku imam aktivnih 85 mladostnikov, lahko bi rekla, da ena družina slabo sodeluje, njeno delovanje od 1-10 bi ocenila s 6. Ne dovolj dobro, to je primer, ko se deklica ne more vrniti v družino. Starša deklice nista pripravljena predelati stvari iz preteklosti in zaradi tega ne moreta narediti koraka naprej. Tudi za vključitev v terapijo moraš biti pripravljen. Deklica se je sedaj, ko je dopolnila 18 let odločila, da se domov ne bo vračala. /Primerov dobre prakse je 9 od 10. Jaz z vsemi starši otrok lahko ocenim s svojega vidika da dobro sodelujem./ CSD. 37 /To pomeni, da starši prihajajo, so aktivni, če naredimo skupaj načrt, da potem to izpolnijo. Poskušamo si porazdeliti delo, da ne pritisnemo preveč na njih./ CSD. 38 Tudi poleti med počitnicami jih obiščemo, da ima družina občutek, da jih ne pustiš povsem same.

G: Kakšna je vaša naloga po odpustu mladostnika? Kako pomagata mladostniku pri iskanju zaposlitve, stanovanja? Koliko in kako sodelujete z družino in mladostnikom v smeri iskanja skupne rešitve?

CSD.: /Da se jim ponudi socialno varstvene storitve./ CSD.39 /Pri denarnih pomočeh nimajo nobenih prednosti./ CSD.40 /tudi za socialna stanovanja je čakalna doba 3-4 leta za nujno bivalno enoto./ CSD.41 Razpisi so po navadi za osebe z oviranostjo, mlade družine, /za te mladostnike pa ni posebnega razpisa./ CSD.42 /V Ljubljani je teh kapacitet vedno več, se trudijo, čeprav potreb je pa tudi vedno več./ CSD.43 Jaz se trudim delati celostno obravnavo, lahko bi se držala samo izvajanja ukrepa, ampak potem ne bi mirno spala.

G: Ali polnoletni mladostniki po prihodu iz zavoda na CSDju lahko zaprosijo za denarno pomoč? Imajo kakšno prednost pri dodeljevanju finančne pomoči in socialnih stanovanj?

CSD.: /Polnoletni mladostniki po prihodu iz zavoda lahko zaprosijo za denarno pomoč, če nimajo več statusa dijaka ali študenta./ CSD.44 Če pa imajo, lahko od staršev izterjajo preživnino. To je lahko sporazumno, da se starše pozove k temu, da so dolžni skrbeti za otroka dokler se šolajo oz. do 26ga leta, če pa nimajo statusa pa jim damo informacijo, da se lahko prijavijo na zavod za zaposlovanje, kakšne možnosti imajo za redno denarno pomoč, izredno, občinske subvencije za najemnino. Na začetku se jim tudi pomaga kako izpolniti razne vloge. /Večina mladostnikov je preveč varovanih, da ne znajo izpolniti vloge, kje se ureja zdravstveno zavarovanje, kje dobiš bančne izpiske, torej veliko osnov./ CSD.45 /Celoten sistem izobraževanja otrokom ne dopušča, da bi se učili socialnih veščin./ CSD.46 Polno je učenja na pamet, ampak meni se zdi veliko bolj pomembno, da bi si otrok znal urediti papirje, dokumente. /Otroci so kar malo razvajeni, včasih odrasli, vzgojitelji, starši, učitelji naredijo kaj namesto otroka. Ne vem, če je to lih najboljša stvar./ CSD.47

Včasih tudi CSD ne naredi dela tako kot je treba, upam, da je teh primerov čim manj. Otroci morajo od nas dobiti informacije, da se mladostnik lahko odloči.

G: Imate kakšno idejo, kako sistemsko urediti podporo mladostnikom, ko zapustijo zavod, da bi se radi osamosvojili?

CSD.: /Nizozemci imajo to zelo dobro urejeno. Imaš različno dostopna stanovanja./ CSD.48 /Ko si mladostnik in nimaš družine, rabiš varen prostor in nizko najemnino./ CSD.49 Potem so mlade družine, ki tudi rabijo stanovanje z nižjo najemnino. Drugo je, če si intelektuallec, z dobro plačo, potem si lahko privoščiš. /Mislim, da bi mladi morali imeti na voljo več kapacitet, stanovanj./ CSD.50 /Da bi tudi država subvencionirala najemnino za mlade. To bi bil prvi korak, da pomagaš mlademu do osamosvojitve./ CSD.51 /Drugo bi bile zaposlitve. Če bi bilo delo, bi si tudi mladi lahko sami na prostem našli stanovanje. Mladi bi morali imeti tudi prednost ali pomoč pri iskanju zaposlitev./ CSD.52 Veliko je govornih projektov, kjer se govori koliko mest za delo se je odprlo, ko pa bližje pogledaš pa vidiš, da so to kratkotrajni, enomesečni programi za usposabljanje na delovnem mestu, ti pa rabiš najemnino plačevati vsak mesec. Država bi morala pomagati s stanovanji in zaposlitvami. Jaz vidim alternativo v tem, da bi lahko delali uro, dve manj in bi se s tem odprlo določeno število novih delovnih mest.

To, da si bil v vzgojnem zavodu ni nikjer v spričevalu zabeleženo, tako da zaradi tega mladostniki naj ne bi imeli večjih težav. Več težav je, če so mladoletniki v zaporu. Je pa izredno malo mladoletnikov, ki so preživljali kazen v zaporu.

/Za mladostnike, ki zapustijo vzgojne zavode in se osamosvajajo, bi jaz ponudila še eno javno pooblastilo za centre. Ko odidejo je konec javnega pooblastila in storitve. Tako bi CSD imel med 18-21 leta imel javno pooblastilo spremljanje v fazi v odraslo življenje do 21. leta./ CSD.53 /S tem bi država nekoliko prisilila mladostnika k sodelovanju, zaprositvi za pomoč. Ker če je to prostovoljno pridejo pogosto prepozno po pomoč, ko so že na cesti, imajo dolgove./ CSD.54 /Če pa bi pisalo, da morajo po odpustu še kakšno leto ali dve hoditi na pogovore, bi po mojem mnenju lahko prihranilo marsikatero težavo./ CSD.55

G: Kakšna je po vašem mnenju mreža vzgojnih zavodov v Sloveniji? Moderna, zastarela?

CSD.: /Zelo zastarela./CSD.56a, /razen en zavod, ki mi trenutno deluje pozitivno./ CSD.56b /Začeli so delati s potrebami otroka./ CSD.57 Oni so edini, ki delajo z odločbo otrok, ki so usmerjeni, torej ne z našo odločbo ali odločbo sodišča. /Uvedeni so bili novi načini dela, ustanavljajo se nove skupine./ CSD.58 zdravstvene skupine imajo psihiatra. /Drugace pa v mnogih zavodih ne gredo naprej s časom./ CSD.59 Spijo na lovorikah izpred let nazaj. /V zavodih bi lahko imeli tudi mobilne službe. Na primer, če nimaš dovolj znanja na določenem področju, bi več zavodov skupaj lahko imelo specialista npr. za spolno nasilje in bi imel ves čas delo. ni potrebno, da je stacioniran na enem mestu./ CSD.60 /Biti bi moralo več programov, nič se ne spreminjajo./ CSD.61 Imamo pomočnik tega, pomočnik tistega, ... /Tukaj niso samo zavodi krivi, ampak je izobraževalni sistem fuč./ CSD.62 /Teh dvoletnih programov ni skoraj nič, ne vem, če jih je 10 v celi Sloveniji./ CSD.63

Včasih malo zamerim kakšni stanovanjski skupini, ker rečejo ta mladostnik je pa prezahteven. /Lahko bi bilo več kapacitet v stanovanjskih skupinah./ CSD.64

G: Koncepti dela iz tujine, ki bi se jih dalo uvesti v Sloveniji?

CSD.: /Jaz bi si želela, da se najprej pedagoška stroka poenoti v smislu, kako pristopiti k mladostniku in kakšne metode in tehnike dela z mladostniki uporabiti./ CSD.65 Ali je smiselno, da se uvaja k mladostnikom v institucijo kjer bivajo, ker to je tako, kot bi živel doma in bi terapevt hodil k tebi domov, ali pa bivaš tam in hodiš v neko organizacijo. /Potrebno je preveriti, vedeti kateri programi so dobri imajo neke reference./ CSD.66 /Mogoče kakšne stare programe zamenjati z novimi, ki jih ponujajo nevladne organizacije./ CSD.67 /Mislim, da so koncepti dela držav zahodnih Evrop zavodom poznani, nimam pa odgovora na to, zakaj se tega ne uvaja./ CSD.68 /V zadnjih petnajstih letih na uvodnih razgovorih, kjer mladostniku predstavim zavod iz ust ravnateljev in vzgojiteljev slišim stavke, če boš upošteval pravila boš pri nas, drugače boš moral iti./ CSD.69 /Ne slišim pa stavkov v smislu, tole ti ponujamo, dobrodošel, bomo skupaj

naredili načrt dela in potem videli kako bo šlo. Zakaj je potrebno v prvi uri otroku dat informacijo, da on ni dobrodošel v sistem./ CSD.70

G: Vzgojne zavode financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Kdo je potem odgovoren za mladostnike, ki zapustijo vzgojni zavod?

CSD.: /To je slabo. Velik problem je kaj s tistimi mladostniki, ki ne zmorejo šolanja./ CSD.71 /Nimamo zavoda, ki bi bil pod okriljem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Otrok lahko gre v vzgojni zavod samo če je vpisan kam./ CSD.72 Kaj pa mladostniki, ki so npr. v določenem trenutku preveliki odvisniki od drog in ne morejo slediti šolskemu sistemu, ali takšni mladostniki nimajo pravice do bivanja v inštituciji? To je velik manjko. /Manjkajo kapacitete za tiste mladostnike, ki so v tem trenutku preveč obremenjeni s svojimi težavami, bodisi vedenjske, odvisnosti in trenutno ne zmorejo šolanja. Za te ni namestitev./ CSD.73 /Za otroke, ki imajo kombinirane motnje ni nikjer prostora. Super bi bilo, da bi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti imelo svoje kapacitete./ CSD.74

10.5. Intervju in obmejne izjave s profesorico na Fakulteti za socialno delo

G: Kakšna se vam zdi mreža vzgojnih zavodov, stanovanjskih skupin in mladinskih stanovanj v Sloveniji? Ali oblike, ki obstajajo zadostijo potrebam mladostnikov za pripravo na samostojnost? Kaj bi bilo potrebno spremeniti, dodelati za boljše delovanje? Bi po vašem mnenju bilo potrebno odpreti še več vzgojnih zavodov, stanovanjskih skupin, mladinskih stanovanj?

FSD: /Vsak vzgojni zavod ki je, se mi zdi preveč in odveč./ FSD.01 /Pri nas so vzgojni zavodi naredili preskok konec 80ih, začetek 90ih let, ko so se množično začeli preoblikovati v stanovanjske skupine./FSD.02 /Vzgojni zavodi so se prestavili iz gradov in starih zgradb v novejše, koncepti se pa bistveno niso spremenili./ FSD.03 /Menim, da je vzgojnih zavodov preveč, premalo pa je stanovanjskih skupin./ FSD.04 /Stanovanjske skupine so preveč koncentrirane, premalo razpršene po Sloveniji./ FSD.05

/Problematičen je osnovni pogled na otroka. Hitro se ga označi, da ima čustvene in vedenjske težave./ FSD.06 /Če pogledate iz druge strani, je velika večina otrok v zavodu, ker ima neznosne življenjske pogoje. Ali živijo v velikem nasilju, zanemarjanju ali kaj drugega./ FSD.07 /Otroci t.i. vedenjske težave razvijajo v strategijo preživetja v situaciji v kateri živijo. Če nasilje doživljaš več čas, se boš branil z nasiljem, če drugega ne veš in ne znaš./ FSD.08 /Zdi se mi, da je osnovni koncept zavodov, da so usmerjeni v spreminjanje vedenja in osebnosti mladostnikov./ FSD.09 /spregledajo pa resnične razloge zakaj je otrok tam./ FSD.10 Otroci postanejo krivi za to, kar se jim dogaja. /Zelo težko se pa najde institucija, kjer bi znali delati z zlorabljenimi mladostniki, delati s posledicami nasilja./ FSD.11 /V glavnem se usmerjajo v problematiziranje otrokovega vedenja./ FSD.12 /namesto da bi problematizirali vzrok, zaradi katerega je otrok prišel tja./ FSD.13 /Potrebno bi bilo pravo svetovalno delo z otrokom in družino, tudi s šolo./ FSD.14 /saj otroci dostikrat razvijajo težave zaradi situacij v šoli./ FSD.15 /Ljudje, ki so zaposleni v vzgojnih zavodih bi morali imeti razumevanja in spretnosti za soočanje z dejanskimi problemi s katerimi otroci tja prihajajo./ FSD.16

/Spremeniti bi se morala doktrina vzgojnih zavodov./ FSD.17 Vseeno se mi zdi zavod nehuman. Kakorkoli že imajo organizirane neke manjše skupine, neke družine, to je še vseeno velik zavod. /Najbolj primerne so stanovanjske skupine ali manjša stanovanja./ FSD.18 /ki mora biti obvezno v urbanem središču./ FSD.19 /saj se morajo otroci naučiti spretnosti življenja v urbanem okolju, od it v šolo sam, kupit mesečno vozovnico, pospravljat svojo sobo,... / FSD.20

G: Zanima me, če in koliko poznate urejenost sistemov vzgojnih zavodov, stanovanjskih skupin in mladinskih stanovanj v tujini? Poznate primere dobre prakse, kjer so vzgojni zavodi urejeni drugače kot pri nas? Na kakšen način je urejen? Bi bilo smiselno katero obliko iz tujine vključiti tudi v naš sistem?

FSD: /Kjer so uvedli sistem deinstitucionalizacije do popolnosti nimajo več teh velikih zavodov./ FSD.21 V Veliki Britaniji ne boste več našli velikih zavodov. Isto /recimo v državah Beneluksa, je veliko različnih modelov, manjših bivalnih enot./FSD.22 /Recimo v skandinavskih državah je veliko dela v skupnosti, skupnostnih programov in skupnostnih oblik, ki nadomeščajo zavode./ FSD.23 /Veliko delajo v primarnem okolju, kjer otrok je in težko se odločajo za izločanje otroka iz družine./ FSD.24 /Če so razmere takšne, da otroka ne morejo pustiti doma ga vzamejo ven. Imajo manjše bolj humane oblike stanovanj, kjer potem bivajo otroci./ FSD.25 /Veliko delajo na tem, da otrok, če ni hudo zlorabljen in če ni hudega nasilja ostane doma in tam rešujejo probleme./ FSD.26

G: Kakšne so vaše ideje, načrti, ki bi pripomogli k boljši pripravi mladostnika na samostojnost? Česa bi moralo biti več v vzgojnih zavodih?

FSD: /Prehod iz vzgojnega zavoda v skupnost je večni problem. To so tvegana obdobja. Če tukaj nekdo ne vstopa intenzivno v to obdobje, se lahko ponovi ista situacija zaradi katere je otrok šel v zavod./ FSD.27 /Če se nič ne naredi ne doma ne v okolju in se mladostnik vrne v okolje, kjer problem ostane./ FSD.28 /Vsi bi mogli intenzivno delati. Centri za socialno delo, vzgojni zavodi in otrok bi morali zelo intenzivno sodelovati, seveda tudi družina, če je pripravljena./ FSD.29 /vsaj pol leta preden otrok zapusti zavod./ FSD.30 /Potrebno se je zmeniti od tega, v katero šolo bo hodil, kako si bo iskal službo, kakšne prijatelje bo imel, s kakšnimi dejavnostmi se bo ukvarjal/ FSD.31, ... Veliko stvari ga čaka zunaj, ki so lahko past. /Prehod iz zavoda v okolje bi moral biti postopoma. Da bi šel najprej za kakšen teden iz zavoda. Da počasi zdrkne iz zavoda v okolje./ FSD.32 /Sedaj so ti prehodi zelo ostri. Je v zavodu, čez noč pa ostane nekje zunaj. / FSD.33

G: Mladostniki, ki zapustijo vzgojne zavode, se pogosto ne morejo vrniti, oz. včasih tudi ne želijo, v svoje družine. Imate kakšen predlog, kako sistemsko na ravni države rešiti to problematiko? Do sedaj sem po večini dobil kot rešitev mladinska stanovanja, kot rešitev po odhodu iz vzgojnega zavoda in pred dokončno osamosvojitvijo. So še kakšne druge rešitve? So mladinska stanovanja ustrezna tudi za mladostnike, ki so imeli do sedaj večji nadzor, večjo strukturo dneva, interno šolanje znotraj zavoda (npr. Logatec, Planina, Višnja Gora), ali bi bil za njih preskok iz vzgojnega zavoda na popolno samostojnost prevelik?

FSD: /Z mladinskimi stanovanji. To so dobre oblike./ FSD.34 Nekateri vzgojni zavodi so imeli stanovanjske skupine za tiste, ki po odhodu niso mogli takoj domov. /To bi lahko tudi občine uredile./ FSD.35 Kot imajo stanovanja za brezdomce. /Ampak ne isto kot stanovanjske skupine, ne mislim v tem smislu, da se ti kot zavod podaljša. Ker takoj ko imaš strukturirano kot stanovanjsko skupino, v bistvu nisi mladostnika odpustil iz zavoda ampak si ga dal v nek nov zavod./ FSD.37 /Da bi bilo kot samostojno stanovanje./ FSD.38 /kjer bi bil en človek zaposlen za več stanovanj/ FSD.39 /in bi bil podpora tem mladostnikom./ FSD.40 /Ta stanovanja bi morala obvezno biti prehodna./ FSD.41 /Da imajo čas biti tam eno leto, da počasi preidejo v skupnost iz tistega zavodskega režima./ FSD.42 /Da se zaposlijo, dobijo nekaj denarja, da lahko najamejo potem svojo stanovanje./ FSD.43 /Ob tem pa da imajo možnost do neke podporne osebe. / FSD.44 /Pri mladostnikih, ki pridejo pa iz bolj rigidnih sistemov pa vidimo to težavo zavodov. Vidimo, kaj je potem z mladostniki, ki pridejo ven./ FSD.45 /Ti zavodi so problematični, ker kar nekako izzivajo nasilje in upor./ FSD.46 /Nekateri zavodi so preveč kaznovalni. Delujejo preveč po sistemu korenček in palica./ FSD.47 /Dokler bo tak sistem bo ista težava, kako bo z mladostniki, ko pridejo ven./ FSD.48 /Brez spremembe koncepta delovanja zavoda se boš vedno soočil z istim problemom./ FSD.49a /Težko je omejevat človeka, ki je bil 3-4 leta kontroliran, zaprt, ko pride na svobodo pa le to zajame s polno žlico./ FSD.49b /To se mi zdi nerešljiva zadeva. Če imaš trd sistem moraš ne vem koliko programov imet, da jih lahko potem notri vključuješ./ FSD.50

G: V vzgojnih zavodih, stanovanjskih skupinah, mladinskih stanovanjih so mladostniki, ki se šolajo. Kaj pa mladostniki, ki so bili v katerem od vzgojnih zavodov in izpadejo iz šolskega sistema, ne zaključijo šolanja? Se zanje tudi poskrbi ali so prepuščeni samemu sebi in svoji iznajdljivosti?

FSD: /Imam primer s Finske, sicer že pred leti. Malo se temu pri nas približuje program PUM./ FSD.51 /Nekateri v Sloveniji so zelo dobri. Recimo tisti v Radovljici se mi zdi kvaliteten./ FSD.52 /Veliko mladostnikov se odloči iti potem nazaj v šolo./ FSD.53 Tam so res ustvarjalni. /Na Finskem so imeli veliko učenja spretnosti. Imeli so delavnice, kjer so bili mladostniki, ki so izpadli iz šolskega sistema in so

izdelovali čoln brez enega samega žeblja./ FSD.54 Finta je bila, da so se oni to res naučili. Da je to dragoceno delo, da če ga znaš opravljat in imaš certifikat, lahko s tem potem nekaj zaslužiš. Imeli so tudi delavnice popravljanja koles, motorjev. /Da se naučijo spretnosti, ki jim pomagajo preživeti./ FSD.55 /Hkrati ob tem delu pa so jih vseeno spodbujali, da se vrnejo v šolo./ FSD.56 Če mladostnikom ne uspe iti nazaj v šolo, da bi se vsaj izobrazili za neke spretnosti, se lahko med sabo povežejo, če znajo ustvarjat, da znajo nekaj delat, s čimer lahko preživijo. /Dobro bi bilo da se ti mladostniki med sabo povezujejo/ FSD.57 /in da bi se jim pomagalo ustanavljati kot socialno podjetje, nekaj časa biti z njimi, jih podpirati, potem pa počasi začnejo sami delat./ FSD.58

G: Imate mogoče številčne, procentualne podatke o tem, koliko je mladostnikov, ki se iz zavoda ne vrnejo v matično družino. Koliko jih potem živi v brezdomstvu oziroma prikritem brezdomstvu?

FSD: O tem pa ne vem.

10.6. Odgovori na vprašanja in obmejne izjave z ministrstvom

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

G: Ali poznate oblike in sisteme vzgojnih zavodov v tujini? Obstajajo primeri dobre prakse, ki so drugačni od vzgojnih zavodov in stanovanjskih skupin v Sloveniji? Če da, kakšne so razlike med njimi in vzgojnimi zavodi/stanovanjskimi skupinami v Sloveniji? Menite, da so takšni načini boljši za pripravo mladostnikov za samostojnost?

MIZS: /Poznamo, spremljamo./MIZS.01a /Nikakor ni možno tujih sistemov kopirati k nam./MIZS.01b

G: Kakšne projekte in programe, s katerimi se bo mladostnike čim bolj pripravilo na samostojno življenje, načrtujete skupaj z vzgojnimi zavodi in ostalimi organizacijami, ki delujejo na tem področju? Naštete jih. Vam različne ideje posredujejo vzgojni zavodi in stanovanjske skupine, ali jih predlagate vi? Po kakšnem ključu se odločite podpreti določen projekt?

MIZS: V okviru nove evropske perspektive se pripravlja projekt: /Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih./MIZS.02 Šlo bo predvsem za:

- /vzpostavitev oblike »profesionalnega skrbništva« za otroke s čustvenimi in vedenjskimi motnjami,/MIZS.03

- /vzpostavitev timov za pomoč otrokom z duševnimi boleznimi in odvisnostmi v vzgojnih zavodih skozi celostno obravnavo,/ MIZS.04

- /razvoj in vzpostavitev programov doživljajske pedagogike za otroke s posebnimi potrebami in delo s starši otrok,/ MIZS.05

- /priprava individualiziranih programov za te otroke oz. mladostnike/ MIZS.06 /(pri tem zaznavajo velikokrat slabo sodelovanje CSD in staršev,/ MIZS.07 /zato bi v okviru ukrepa skupaj s CSD pripravili modele dela s starši in otroki)/ MIZS.08

- /vzpostavitev nadstandardnih programov za otroke s posebnimi potrebami, saj le-ti potrebujejo več pozornosti in skrbi,/ MIZS.09

- /pomoč otroku s čustvenimi in vedenjskimi motnjami pri prehodu v samostojno življenje,/ MIZS.10

- /delo z družinami otrok, ki so v vzgojnih zavodih,/ MIZS.11

- /delo z otroki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v rednih šolah,/ MIZS.12

- /razvijanje dnevnih in poldnevni programov,/ MIZS.13

- /priprava evalvacij in strokovnih podlag za delo z najtežavnejšimi otroci in mladostniki./ MIZS.14

/Projekt je še v fazi pogajanj z MDDSZ./ MIZS.15

G: Katere so največje, nujne želje in potrebe vzgojnih zavodov/stanovanjskih skupin, ki jih je potrebno čim prej realizirati?

MIZS: /Težko izpostavimo le nekatere, večini predlogov sledimo z zgoraj opisanim projektom./ MIZS.16

G: Koliko financ nameni ministrstvo za reševanje omenjene tematike (financiranje programov in projektov v vzgojnih zavodih/stanovanjskih skupinah, za zaposlene) in kakšen je strukturni in finančni plan za naslednje obdobje? Se obeta odprtje kakšnega novega vzgojnega zavoda? Nameravate v vzgojnih zavodih in stanovanjskih skupinah nameniti dodatna sredstva za nove zaposlene (vzgojitelje/vzgojiteljice, socialne delavce/delavke), če vemo, da je narava dela intenzivna in psihično naporna? Imate v planu posodobiti infrastrukturo vzgojnih zavodov?

MIZS: Več načrtov je, /delovna skupina na ministrstvu pripravlja analizo in vizijo razvoja./ MIZS.17

/temeljitejše spremembe bodo sledile evalvaciji zgornjega projekta./ MIZS.18 /Ministrstvo ne financira vsakega posameznega zavoda s pogodbo, ampak financira po namenih, ki imajo zakonsko osnovo./

MIZS.19 /Nekateri so financirani tudi s strani občin (npr. OŠ Veržej),/ MIZS.20 tako, da predlagamo, da se obrnete na zavode.

G: Kot del vzgojnih zavodov/stanovanjskih skupin lahko obstajajo tudi mladinska stanovanja, namenjena mladostnikom, ki so pokazali pripravljenost in sposobnost po več samostojnosti. Je ureditev več mladinskih stanovanj v vaših načrtih za bližnjo prihodnost? V katerih vzgojnih zavodih nameravate ustanoviti mladinska stanovanja? Poznate še kakšno drugo obliko bivanja, kjer bi se mladostniki lahko še boljše pripravili na samostojnost? Če da, kakšno?

MIZS: /Mladinska stanovanja pri nas obstajajo, jih je pa premalo./ MIZS.21 /Prav zdaj smo od MORS v upravljanje prejeli 10 stanovanj./ MIZS.22 /nekatera od njih bodo namenjena prav temu, če se bodo zavodi tako odločili./ MIZS.23

G: Imate številčne, procentualne podatke o tem, koliko je mladostnikov, ki se iz zavoda ne vrnejo v matično družino. Koliko jih postane brezdomcev oziroma živijo v prikitem brezdomstvu?

MIZS: /Ne, morda to spremljajo posamezni zavodi./ MIZS.24

G: V vzgojnih zavodih in stanovanjskih skupinah so mladostniki/mladostnice, ki so v izobraževalnem sistemu. Kaj pa mladostniki/mladostnice, ki izpadejo iz izobraževalnega sistema? Ima vaše ministrstvo pregled nad njimi ali je to že pristojnost katerega od drugih ministrstev?

MIZS: /MDDSZ/ MIZS.25

G: Ko mladostnik zaključi izobraževanje in bivanje v vzgojnem zavodu/stanovanjski skupini in je odločba zaključena, se pristojnost za mladostnika prenese na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Kakšno je vaše sodelovanje z omenjenim ministrstvom, če govorimo o tematici priprave mladostnika, ki biva v vzgojnem zavodu na samostojno življenje in v primeru, ko se po odhodu iz zavoda mladostnik ne more vrniti v svojo družino?

MIZS: /Vzgojni zavodi sodelujejo s CSD./ MIZS.26

|Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

G: Kakšni projekti, načrti so v pripravi, s katerimi bi mladostniku po odhodu iz vzgojnih zavodov omogočili lažji vstop v samostojno življenje? Npr. stanovanja za mlade, možnost zaposlitve, finančna pomoč, strokovna podpora, ...?

MDDSZ: /V resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020, ki je bila objavljena v Uradnem listu RS, št. 39/2013, dne 6. 5. 2013 je v poglavju 3. 2. Mreža javne službe na področju socialnovarstvenih programov, točka V. Mreža programov za otroke in mladostnike, prikrajšane za primerno družinsko življenje, ter mreža programov, namenjenih otrokom in mladostnikom s težavami v odraščanju, predvidena vzpostavitev./MDDSZ.01

- /nastanitvenih programov: stanovanjske skupine in specializirane stanovanjske skupine/MDDSZ.02a /s celovito celodnevno podporo/ MDDSZ.02b in

- /prehodnih stanovanjskih skupin za polnoletne mladostnike po izteku bivanja v rejniški družini ali zavodu./ MDDSZ.03

/Do leta 2020 je predvidena vzpostavitev dveh stanovanjskih skupin za mladostnike/MDDSZ.04a /ki bodo namenjene prav nastanitvi in podpori polnoletnih mladostnikov po izhodu iz institucije,/ MDDSZ.04b /na način, da bo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) v prihodnjih letih v okviru javnega razpisa za sofinanciranje programov socialnega varstva razpisalo zgoraj navedeno vsebino./ MDDSZ.05

/Trenutno MDDSZ sofinancira naslednje programe namenjene socialnemu vključevanju starejših mladostnikov./ MDDSZ.06

- /Center za socialno delo Ljubljana Moste Polje, program: Skupnostni program za mlade (podprogram: Korak)/ MDDSZ.07,

- /Društvo Center za pomoč mladim, program Svetovalnica s podpornimi programi/ MDDSZ.08

- /Center za socialno delo Kranj; Stanovanjska skupina Katapult/ MDDSZ.09.

G: Na kakšen način sodelujete z zavodom za zaposlovanje in kako iščete rešitve za zaposlovanje mladih, ki pridejo iz vzgojnih zavodov? So bodoči delodajalci upravičeni do kakšnih olajšav, subvencij, v primeru da zaposlijo mladostnika, ki pride iz vzgojnega zavoda?

MDDSZ: /Mladostniki, ki pridejo iz vzgojnih zavodov se lahko vpišejo v evidenco iskalcev zaposlitve/ MDDSZ.10 /ali evidenco brezposelnih na Zavodu RS za zaposlovanje, če izpolnjujejo nekatere pogoje določene z zakonom./ MDDSZ.11

V primeru, da oseba ne izpolnjuje pogojev za vpis v evidenco brezposelnih oseb in išče zaposlitev se lahko prijavi v evidenco iskalcev zaposlitve pri Zavodu za zaposlovanje, če je zaposlena, samozaposlena ali upokojenec, gospodinjec, dijak, študent ali drugače delovno neaktivni.

Po vpisu v evidence mladostnik in osebni svetovalec zaposlitve definirata zaposlitvene cilje in oblikujeta zaposlitveni načrt, ki vsebuje aktivnosti za doseg zaposlitvenega cilja. V svetovalnem procesu se nato spremlja uresničevanje aktivnosti in glede na to usmerja mladostnika k dopolnjevanju zaposlitvenega načrta. /Svetovalec zaposlitve tudi prepozna dejavnike, ki bi povečali možnost zaposlitve mladostnika, in mu pri tem svetuje ter ga vključuje v ukrepe aktivne politike zaposlovanja in druge aktivnosti./ MDDSZ.12

/Mladostnik se tako lahko vključi v različne delavnice za pridobivanje veščin za iskanje zaposlitve in seminarje, na katerih informirajo brezposelne o vrstah pomoči, ki jih omogoča prijava na zavodu za zaposlovanje in o trendih na trgu dela./ MDDSZ.13

/Mladostniki, ki pridejo iz vzgojnih zavodov se prav tako lahko vključijo v različne programe aktivne politike zaposlovanja (usposabljanja, neformalna izobraževanja, programe subvencioniranih zaposlitev itd.)/MDDSZ.14/Za navedene mladostnike ni posebnih programov,/ MDDSZ.15 /vendar pa lahko, kot je že navedeno, delodajalci tudi za to skupino oseb koristijo vse spodbude za zaposlitev mladostnikov,/MDDSZ.16 /mladostniki pa koristijo vse ukrepe in aktivnosti Zavoda(pod pogojem, da so mladostniki vpisani v evidence zavoda)/MDDSZ.17

10.7. Pripisovanje pojmov obmejnim izjavam pri intervjujih z mladostniki, ki bivajo v vzgojnem zavodu

Mladostnik A

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/2 leti pa dva mesca/ M_A.01	2 leti in 2 meseca	Dolžina bivanja v zavodu	Osnovni podatki o bivanju mladostnika v zavodu
/Prišu sm pa preko CSD Velenja/ M_A.02	CSD - Velenje	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	
/Težave doma/ M_A.03a	Težave doma	Razlogi za namestitev v zavodu	
/ in težave z drogami./ M_A.03b	Težave z drogami	Razlogi za namestitev v zavodu	

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Podporo imaš vedno ko jo rabiš. Stojijo ti ob strani/ M_A.04	vedno	Podpora vzgojiteljev	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/S kirmukol lahk maš pogovor tud na samem, zaprta soba, poveš kar te muči in tako dalje./ M_A.05	vsi	Pripravljenost za pogovor	
/ampak po dogovoru se da vse zmenit, tud za prost dan, za proste ure, da greš kam želiš / M_A.07	Glede izhodov	Možnost dogovora	
/Morš pa tud neke izpolnjevati, ne morš dogovora dobit takoj, morš pokazat neko zanimanje, nekoboljšanje prilagodljivost in ti tud oni omogočjo...morš	Prilagajanje mladostnika	Vzajemnost pri sodelovanju	

neki dat da neki dobiš./ M_A.08			
/Tudi pri tem velik pogovorov, velik dejstev, ki te prpeljejo do te točke, da se morš ustavit, veš da je to za tebe./ M_A.09		Pomoč pri reševanju težav	
/Tu mi je vse dobro za mene, sm zadovoljen./ M_A.10	zadovoljstvo	Počutje v stanovanjski skupini	
/ Socialni delavc kot pri CSDju?Tule v Stanovanjski skupini imamo 4 vzgojite, vsak je na svoji podlagi izobražen, socialni delavc...socialni pedagog, vsak je na svoji frazi izobražen. Da bi meli tak posebe kot ma CSD, pa ne da bi jaz vedo./ M_A.11	Ne ločuje med strokovnimi profili	Vloga socialnega delavca	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/Bolj kot ne sm se nauči s sodelovanjem z vzgojiteljem./ M_A.15	Naučil sodelovanja	Pomoč vzgojitelja	
/Po prihodu iz zavoda se ne končajo stiki, nikoli ni tisto, da ko greš ven, da nisi dobrodošel. Poznam primere, ko hodijo na obis, pridejo na dva mesca na obisk, na kavico, čaj, ti pomaga, kar je v njegovih močeh. V teh dveh, treh letih vedo ka je dobro za tebe, te poznajo./ M_A.29	občasno	Vzdrževanje stikov po odhodu iz zavoda	

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
--------	-------	---------------	------------

/Ko prideš v zavod imaš strukturiran dan, da ne zapraviš časa/ M_A.06		Strukturiran urnik	Pridobljene kompetence in znanja
Naučiš se samostojnosti, M_A13a	Samostojnost	Osebnostne lastnosti	
Kuhanja M_A13b	Kuhanje	Gospodinjska opravila	
/,da si pereš cote, /M_A.13 c	Pranje	Gospodinjska opravila	
/da si razporediš čas/ M_A.14	Ravnanje s časom	Strukturiran urnik	
/tudi razporejanje denarja, čeprav to morda jaz še malo povadit, da bo še bolj šlo, ker itak na primer, ko imaš denar, imaš denar in greš na vlako ...morš si pa razporedit še čez mesec, če rabiš obleke, če rabiš za šolo, tudi za razvijanje in tako dalje. To se tak s časom naučiš/ M_A.16	Razporejanje čez mesec	Ravnanje z denarjem	Korist pridobljenih kompetenc in znanj za prihodnost za prihodnost?
/Navadiš se ne hitr, ker je za vsakega neke novga, da ti nekdo reče to morš naredit, to morš naredit..ampak pol vidiš da ti bo to koristilo tudi v življenju naprej, da boš znal neke za sebe naredit./M_A.17	Korist zase	Upoštevanje navodil	
/itak ti je pa težko če nič ne delaš, se spravi..okej moram si skuhat, moram si dat pranje, moram posodo pomiti, moram se učiti. Dobiš to s časom, takoj ne. Mi bo pa definitivno koristilo za naprej./ M_A.18	Korist zase	Smiselnost izvajanja gospodinjskih opravil	
Ja definitivno, razporejanje časa, dolžnosti, denarja, to vsakemu prav pride. Bi težko mi je pa odgovoriti to kar me niso..bol kot ne te vse naučijo. Vse tiste osnove, ki jih morš znati za naprej te naučijo./ M_A.19	Korist zase	Smiselnost razporejanja časa in denarja	

Socialna mreža mladostnika izven zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Prjatelje imam doma, odrasli smo skupaj čez vrtec, osnovno šolo...bol kot ne so vsi športniki, prijatelji niso bili nikoli problem./ M_A.21	V domačem okolju	Prijatelji	Socialna mreža mladostnika

/Tud doma se je situacija, glede na to, kaka je bila 2 leti in 2 meseca nazaj, se je zlo poboljšala. M_A 22a		Družina	
/S sorodniki pa niti nimam stikov, mam družino dedi oma, babi dedi, druga pa tak ne rabim./ M_A.23	Ni stikov	Ostalo sorodstvo	
Doma se razumemo, vse je v redu, brez kreganja, brez dretja in tako dalje/M_A.22b	Sedaj - dober	Odnos z družino	Odnosi
/Ja zde glede na to, da so tud doma vidli tiste bistvene premike na samostojnosti, kk se obnašaš, kaj hočeš, na samorasti..100 % podpirajo da grem ven, da grem v dijaka, da začnem na novo, da naredim šolo, da si sestavim življenje./M_A.24	Izboljšan	Odnos z družino	

Načrti za prihodnost po prihodu iz zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Če bo po sreči sm še dobr tedn v zavodu, uradno pa do konca junija. Potem nameravam nadaljevati šolanje v Ljubljani, za vikende bom pa doma. V Ljubljani bom v dijaškem domu./M_A.25	Nadaljevanje srednje šole	Šolanje v prihodnosti	Načrti za prihodnosti
/Starši me tudi finančno podpirajo.M_A26a,	Podpora družine	Finančna varnost	
Imam tudi štipendijo M_A26b	Štipendija	Finančna varnost	
penzijo po očetu. Lahko se obrnem na družino./M_A.26c	Pokojnina po očetu	Finančna varnost	
/Med počitnicami bom delal počitniško delo prek občine, kar ti pač rečejo to pa delaš./ M_A.27	Preko občine	Počitniško delo	
Ja to smo vse zrihtali, jaz mama in moj matični vzgojitelj smo se pozanimali, dali prijavnico, zde gremo sam še podpisat da je to fiksno. So pomagali, smo tudi šli na ogled, v Tabor, DIC-a...se jim gre za to, da res nekaj najdeš, da ne bi pol zablužu, oziroma si premislu v zadnji minuti.	Stanovanje, dijaški dom	Bivanje po odhodu iz zavoda	

Skoz te sprašujejo če si še za, ti še ke pomagamo, gremo še enkrat na ogled, res misliš, da je to zate./ M_A.28			
/Jaz bom probo, tak ko sm tuki po neki mirni poti, da premisliš, kaj lahko narediš, reagiraš, da odgovarjaš za sebe no. Če bom naleto na kako težavo je družina vedno na prvem mestu./ M_A.30	Zaupanje vase in v družino	Ni strahov	Vprašanja in strahovi po odhodu iz zavoda.

Mladostnik B

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
Dve leti in mesec in pol./M_B.01	2 leti in 1 mesec in pol	Dolžina bivanja v zavodu	Osnovni podatki o bivanju mladostnika v zavodu
/Sodišče./ M_B.02	Sodišče	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	
/Zaradi različnih kraj./M_B.03a	Tatvine	Razlogi za namestitev v zavodu	
nisem hodil na socialno nadzorstvo, ki sm ga meu na CSDju./ M_B.03b	Neizpolnjevanje ukrepa	Razlogi za namestitev v zavodu	

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Podpora je bila prvo v redu, potem ko so videli da se malo zafrkavam so popustili, potem je blo pa spet okej/ M_B.04	Večino časa	Podpora vzgojiteljev	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/Največ podpore sem imel od mojstra za lesarstvo./ M_B.05	Učitelj za lesarstvo	Podpora učitelja	
/V zavodu mi je službo za prakso pomagala iskat razredničarka./ M_B.25	Razredničarka	Podpora učitelja	

/Kakor so bla pravila, niso upoštevali želja./M_B.06a	Glede želja	Nemožnost dogovora	
Izhodov zaradi THC nism imel./ M_B.06b	Glede izhoda	Nemožnost dogovora	
/S socialno delavko imam dobre izkušnje, mi je stala ob strani. Pazila je, kdaj mam sodišče, če me je ke motlo mi je pomagala, svetovala./ M_B.07	Dobre izkušnje	Sodelovanje s socialno delavko	

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Glede dela, da morš bit resen/M_B.08a	Resnost	Pomembne lastnosti za delo	Pridobljene kompetence in znanja
in pokazat zanimanje za to./ M_B.08b	Zainteresiranost	Pomembne lastnosti za delo	
Spoštljivost in kulturo sm meu že od prej./ M_B.09	Že naučene	Osebnostne lastnosti	
/Natančnosti. Mojstru sm lahko pokazal, da ko začnem delat, bom naredu v redu./ M_B.10	Natančnost	Pomembne lastnosti za delo	
/Natančnost in to bi lahko uporabil./ M_B.11	Natančnost	Osebnostne lastnosti	

Socialna mreža mladostnika izven zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Imam par pravih prijatlu doma./ M_B.13	V domačem okolju	Prijatelji	Socialna mreža mladostnika
/Pa punca, dobil bom otroka./ M_B.14	Noseča punca	Partnerstvo	
/Z očetom se videvama, nimava stikov./M_B.15a	Ni stikov z očetom	Družina	
z mamο ok odnosi./ M_B.15b	Dober odnos z mamο	Odnos z družino	Odnosi
/Z družino je odnos preden sem odšel v zavod ni bil ok. Preveč smo bli skupi,	Prej - slab	Odnos z družino	

ko manj vidiš človeka ga pogrešaš./ M_B.16			
/Zde je v redu./ M_B.17	Sedaj - dober	Odnos z družino	

Načrti za prihodnost po prihodu iz zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Iskal si bom službo./ M_B.18	Iskati sam	Zaposlitev	Načrti za prihodnost
/Za službo bom mogu pa sam, mislim da mi drugi ne bodo mogli pomagat./ M_B.24			
/Trenutno živim pri puncih, oziroma pri njenih./ M_B.19a	Pri starših od punce	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Čakava še stanovanje. Za občinsko stanovanje sva na čakalni listi./ M_B.19b	Preko občine		
/Pri iskanju stanovanja bo pomagala mama./ M_B.23	Pomoč mame		
/Denar dobivam jaz štipendijo, dva mesca še jo mam./ M_B.20	Štipendija	Finančna varnost	
/pol pa pomoč od mame/M_B.21a	Podpora mame	Finančna varnost	
in njenih./ M_B.21b	Podpora punčine družine		
/Po enem letu bom šel študirat na zdravstveno v Slovenj Gradec./ M_B.22	Fakultetno izobraževanje	Šolanje v prihodnosti	
/Ko bo pršu otrok me najbolj skrbi, da bi se skregal s punco./ M_B.26	Prepir	Strah	Vprašanja in strahovi po odhodu iz zavoda
/Da bodo kaki problemi s službo./ M_B.27	Zaposlitev		

Mladostnik C

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V zavodu sem 5 let, od 9. razreda./ M_C.01a	5 let	Dolžina bivanja v zavodu	Osnovni podatki o bivanju mladostnika v zavodu
/Preko CSD-ja./M_C.01b	CSD	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	
/Problemi v šoli/M_C.02	Težave v šoli	Razlogi za namestitev v zavodu	
/družba/ M_C.03	Slaba družba		
/problemi v družini./M_C.04	Težave doma		

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Od vzgojiteljev imam podporo glede vsega./M_C.05	Vedno	Podpora vzgojiteljev	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/Za učne se dogovarjamo, če imam kakšne težave, mi najdejo inštrukcije/ M_C.06	Glede učenja	Možnost dogovora	
/če rabim mi ni treba v šolo, da se lahko naučim./ M_C.07			
/Ja mislim, da je naloga vzgojitelja, da me spravi na boljšo pot/M_C.08	Usmeritev na pravo pot	Naloga vzgojitelja	
da mi pokažejo kar mi starši niso mogli pokazat, me niso mogli naučit./ M_C.09	Učitelj za življenje	Naloga vzgojitelja	
/Vzgojiteljica mi je ogromno svetovala, napisali sva življenjepis, želi, da čimprej napišem prošnjo za delo./M_C.30	Splošna izobrazba	Pomoč vzgojitelja	

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Naučila sem se nekaj dela, gospodinjskih opravil./M_C.10	Nekaj	Gospodinjska opravila	

/Izobrazba, ko sem bila doma nisem nič delala za šolo./M_C.11	Prej – ni bilo	Želja po izobrazbi	Pridobljene kompetence in znanja
/tukaj pa želim biti čim boljša./ M_C.12	Zdaj - velika		
/Naučila sem se pisati tudi življenjepis z vzgojiteljico, tega prej nisem znala./M_C.13	Življenjepis	Splošna izobrazba	
/Samostojnega življenja, tule so me veliko pustili samo, sploh zdaj, ko sem se učila za maturo/M_C.14a	Samostojnost	Osebnostne lastnosti	
sem za vikende ostala sama tule, so mi zaupali./ M_C.14b	Zaupanja vredna		
/pustili so mi kartico za trgovino, da sem si lahko šla kupit stvari za jest/ M.C.15	Načrtovanje nakupa	Ravnanje z denarjem	
/hkrati pa sem morala paziti da ne zapravim preveč./ M.C.16	Varčnost		
/Doma nisem imela šanse samostojno urejati stvari./M_C.17	Nezaupanje - doma	Osebnostne lastnosti	

Socialna mreža mladostnika izven zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Prijatelji. Imam ozek krog ljudi s katerimi se družim in jim zaupam. So pa prijatelji ti, ki mi pomagajo, če imam težave v šoli ali kje drugje./M_C.18	Pomoč	Prijatelji	Socialna mreža mladostnika
/Preden sem šla v zavod sem imela v kurcu famlijo, nismo se razumeli, kregali smo se, to je tudi bil eden od razlogov, da sem šla./ M_C.19	Prej - slab	Odnos z družino	Odnosi
/Zdaj pa kadar se dolgo ne vidimo se mammo na začetku fino/ M_C.20	Ob obisku - dober		
/potem pa je vse po starem./ M_C.21	Čez čas - nespremenjen		

Načrti za prihodnost po prihodu iz zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
--------	-------	---------------	------------

/Ne domov si ne želim lih vrniti, zdaj že dva meseca nisem bila doma./M_C.22	Doma ne	Bivanje po odhodu iz zavoda	Načrti za prihodnosti
/Šla bom v študentski dom./M_C.23	Študentski dom		
/To mi bo pomagala socialna delavka na CSD-ju./M_C.24	Pomoč socialne delavke na CSD		
/Študirala bom/M_C.25	Študij	Šolanje v prihodnosti	
/med tem bom delala, da bom preskrbljena/M_C.26	Delo	Finančna varnost	
/potem pa želim najti tudi prostor, kjer bom na svojem./M_C.27	Iskanje stanovanja	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Rada bi uživala, uspela v poklicu./M_C.28	Poklic	Želja po uspehu	
/Če bi bila kriza bi se na starše lahko obrnila, da bi mi pomagali. Ampak samo materialno./M_C.29	Starši	Materialna podpora	Vprašanja in strahovi po odhodu iz zavoda
/Če mi bo sploh uspelo vse kar sem si zadala. Do sedaj so mi pri ciljih velikokrat pomagali v skupini, če mi je zmanjkalo moči /M_C.31	Dvom, zaupanje vase	Strah	
/Drugače pa imam 2 sestre, ena se je že osamosvojila, čeprav je komaj malo starejša od mene in mi bo ona pomagala, če bo treba./M_C.32	V primeru težav	Pomoč sestre	

Mladostnik D

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V zavodu sem četrto leto, prišel sem v 8. razredu./M_D.01	4 leta	Dolžina bivanja v zavodu	Osnovni podatki o bivanju mladostnika v zavodu
/Najprej sem bil v kriznem centru pol leta, skoraj eno leto, sm dokončal šolo, razred do konca, naslednji razred pa sem šel sem/M_D.02	Skoraj eno leto	Dolžina bivanja v kriznem centru	
/Sem dobil odločbo od CSD-ja./M_D.03	CSD	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	

/V krizni center sem prišel preko šole./ M_D.04	Šola	Institucija, ki je mladostnika napotila v krizni center	
/Doma/M_D.05	Težave doma	Razlogi za namestitev v zavodu	
/Imam mačeho in je potem bilo psihično nasilje/ M_D.06a	Psihično nasilje doma	Razlogi za namestitev v zavodu	
/in fizično./ M_D.06b	Fizično nasilje doma		

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Da mi pomagajo. S pogovorom./M_D.07	Pogovor	Pomoč pri reševanju težav	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/Pri vsem mi pomagajo/ M_D.08.	Pri vsem.		
/Upoštevajo tudi moje želje. Včasih se da dogovoriti, drugič ne. Pridemo nekako do sredine./ M_D.09	Včasih	Možnost dogovora	
/Da je red, ker nas je osem tukaj./ M_D.10	Skrb za red	Naloga vzgojitelja	
/Da za šolo skrbimo/ M_D.11	Nadzor nad učenjem		
/pa tako me usmerjajo, da se čim bolj osamosvajam počasi, da postajam čim bolj samostojen./ M_D.12	Učenje samostojnosti		
/So mi kot podpora./ M_D.13	Podpora		
/Zmenjeni smo, da bomo sodelovali. Načrta še nimamo napisanega, ker to bo pol, bol na hard bomo začeli oktobra, tudi za stanovanja iskat. Če bi zdaj gledal za stanovanja za pol leta naprej nima smisla./M_D.47	Izdelava načrta	Pomoč pri iskanju stanovanja	

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
--------	-------	---------------	------------

/V bistvu vse, kar je tako v življenju/ M_D.14	Vse	Naučena opravila	Pridobljene kompetence in znanja
/Delo/ M_D.15		Delo	
/gospodinjska opravila/ M_D.16		Gospodinjska opravila	
/opravljanje z denarjem/ M_D.17		Ravnanje z denarjem	
/odnosi/ M_D.18		Odnosi	
/ z ljudmi sem znal že prej/ M_D.19	Že znal	Odnosi z ljudmi	
/neke sem se pa tule naučil, kaj skuhati/ M_D.20	Kuhanje	Gospodinjska opravila	
/z denarjem razporejati./ M_D.21	Razporeditev denarja	Ravnanje z denarjem	
/Malo sem napredoval pri vsem./ M_D.22	Napredek	Pridobljena znanja	
/Red na primer, da ko pridem iz šole naredim vse tako kot je, potem še za šolo naredim./M_D.26	Ravnanje s časom	Strukturiran urnik	
/Odnosi z ljudmi./M_D.27		Odnosi z ljudmi	
/Mislim, da so me že preveč naučili, tak da ni nič takšnega./M_D.28	Dovolj	Naučene kompetence in znanja	

Socialna mreža mladostnika izven zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Kakšen prijatelj ziher./M_D.29		Prijatelji	Socialna mreža mladostnika
/Mama z mamom imam tudi stike, samo mama živi v Bosni./M_D.30	Ima stike, živi v Bosni	Družina, mama	
/S fotru sem prišel pa sem, tukaj ima novo ženo./M_D.31	Živi v Sloveniji	Družina, oče	
/Starša sta ločena. /M_D.32	Ločena	Družina, starša	
/Za vikende hodim v krizni center, čez dan pa hodim za kakšno uro do očeta./M_D.38	Stik ob vikendih za kakšno uro	Družina, oče	

/Preden sem odšel v zavod je bil odnos slab./M_D.33	Prej - slab	Odnos z družino	Odnosi
/Mogu sem delat pa take stvari, silili so me da nekaj delam./M_D.34	Siljenje v delo		
/Oba, oče in mačeha./M_D.35		Družina	
/Če sem karkoli naredil narobe, sem jih dobil od očeta za brezveze. Za kozarec, ki sem ga razbil sem jih dobil od očeta. Pa take stvari./M_D.36	Fizično nasilje	Družina, oče	
/Zdaj je veliko boljše, čeprav ni še tist zmere, ampak napreduje odnos./M_D.37	Počasi napreduje	Odnos z družino	

Načrti za prihodnost po prihodu iz zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ja lihkar delamo, skupaj delamo plan, kako priti do tega. Zaenkrat do stanovanja./M_D.23	V fazi iskanja	Bivanje po odhodu iz zavoda	Načrti za prihodnosti
/Za službo bom moral bol sam najti,/M_D.24a	Iskati sam	Študentsko delo	
da bom delal za vikende./ M_D.24a	Ob vikendih		
/Zdaj čez počitnice bom delal verjetno./M_D.25	Čez počitnice		
/Šel bom na svoje./M_D.39	Na svojem	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Prvo moram šolo dokončat, sedaj sem drugi letnik,/M_D.40	Dokončanje srednje šole	Šolanje v prihodnosti	
/Pol sem še razmišljal, da bi delal večerno šolo./ M_D.41	Večerna šola		
/Mi bo lažje, si bom eno službo našel. Ko končam tretji letnik/M_D.42	Delo	Finančna varnost	
/Da bi plus dva delal večerno šolo, mi bi blo lažje, mislim bilo bi težje, vendar bi imel še denar zraven. Da bi si lahko plačeval/M_D.43	Delo ob večerni šoli		

/Štipendije nimam/M_D.44	Brez štipendije	Finančna nesigurnost	
/mama mi pošilja 50 EUR na mesec/M_D.45	Podpora mame	Finančna varnost	
/in nekaj še delam sam./M_D.46	Lasten zaslužek		
/Še bolj sem motiviran, nove stvari, bo treba biti bolj samostojen, sam živeti v stanovanju./M_D.48	Motiviranost	Ni strahov	Vprašanja in strahovi po odhodu iz zavoda
/Sploh me ni strah, komaj čakam po eni strani, če si že štiri leta tukaj, maš že malo zadosti./M_D.49	Navdušenost	Ni strahov	

Mladostnik E

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Dve leti in pol/M_E.01	2 leti in pol	Dolžina bivanja v zavodu	Osnovni podatki o bivanju mladostnika v zavodu
/Prišel sem preko CSDja./ M_E.02	CSD	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	
/Imel sem probleme z Romi. Stepli smo se./ M_E.03	Pretep	Razlogi za namestitev v zavodu	

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Podpora je v redu, nimam kaj reči/ M_E.04	V redu podpora	Podpora strokovnih delavcev	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/Želj se ni upoštevalo/ M_E.05	Glede želja	Nezmožnost dogovora	
/Dobre izkušnje/ M_E.08	Dobre izkušnje	Sodelovanje s socialno delavko	
/Mislim, da je njena naloga, da me povpraša, kako se počutim v zavodu./ M_E.09	Zanimanje po počutju	Vloga socialnega delavca	

/Smo pa imeli tudi prakso v zavodu, zavod je tudi poklical enega delodajalca/ M_E.15	Klicanje delodajalca	Pomoč pri iskanju zaposlitve	
--	----------------------	------------------------------	--

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Prenehal oziroma zmanjšal sem s kajenjem trave, pitjem alkohola/ M_E.10	Zmanjšana uporaba drog in alkohola	Odnos do sebe	Pridobljene kompetence in znanja
/Mislim da sem tako izboljšal odnos do sebe/ M_E.11	Odnos do sebe	Osebnostna lastnost	
/Ja za naprej si bom tudi lahko lažje razporedil čas/ M_E.13	Ravnanje s časom	Strukturiran urnik	
/Sploh ko bom delal, da bom si znal razporedit kdaj moram vstat, it spat/ M_E.14	Ravnanje s časom		
,/ pri katerem sem lahko delal/M_E.16a	Delo	Delovne izkušnje	
/Ja urnik. Da si bom lahko načrtoval dan/ M_E.17	Načrtovanje dneva	Strukturiran urnik	
. /Mislim, da so me dovolj naučili/ M_E.18.	Zadostno	Naučena znanja in kompetence	

Socialna mreža mladostnika izven zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Zamenjal sem tudi družbo/ M_E.12	Zamenjava družbe	Prijatelji	Socialna mreža mladostnika
/z očetom pa nimam stikov, v zadnjem letu in pol/ M_E.28.	Ni stikov	Družina, oče	
/Zgubil sem zaupanje v človeka/ M_E.19	Nezaupanje	Zaupanje v ljudi	Odnosi
/Nimam nobenga tapravga prijatelja ali osebe, ki bi ji zaupal, kaj je v meni./ M_E.20	Nezaupanje		

/Preden sem šel v zavod je bil dober odnos z družino./M_E.21	Prej - dober	Odnos z družino	
/Zdaj ko sem v zavodu je šlo na slabše/ M_E.22	Sedaj - slab		
. /Z mamu se ne razumem več/ M_E.23	Slab	Odnos z družino, mama	
/Razlog za to sva po njenem jaz pa sestra/ M_E.24	Jaz in sestra	Razlog za slab odnos z družino	
/Prvo leto je bilo v redu. Drugo leto sem jaz bil pol leta na begu, potem sem se vrnil v zavod/ M_E.25	Beg iz zavoda		
/Potem pa je prišla še sestra v zavod in je začela s trdimi drogami/ M_E.26	Uživanje trdih drog sestre		
/Zastopim se z očimom/ M_E.27	Dober	Odnos z družino, očim	

Načrti za prihodnost po prihodu iz zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/in tudi za naprej bom tam dobil zaposlitev/ M_E.16b/.	Urejeno	Zaposlitev	Načrti za prihodnosti
/Za nekaj časa se bom vrnil domov/ M_E.29	Doma	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Za par mesecev si bom našel ših/ M_E.30	Iskati sam	Zaposlitev	
/potem nameravam iti delat v Nemčijo./ M_E.31	Delo v tujini	Finančna varnost	
/Dober mesec še bom prejemal štipendijo/ M_E.32	štipendija		
/nekaj finančne pomoči lahko dobim tudi doma/ M_E.33	Podpora družine		
, /če pa ne bom našel šihta imam zmenjeno, da bom dobil socialno pomoč/ M_E.34.	Socialna pomoč		

/To bom sam našel/ M_E.35.	Iskati sam	Zaposlitev	
/Nimam strahov/ M_E.36		Ni strahov	Vprašanja in strahovi po odhodu iz zavoda
/Veselim se, da grem ven, bil sem notri dve leti in pol./ M_E.37	Vesetje po odhodu iz zavoda		

Mladostnik F

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V stanovanjski skupini sem 4 leta/M_F.01	4 leta	Dolžina bivanja v zavodu	Osnovni podatki mladostnikov v vzgojnih zavodih
/Prišla sem preko CSDja/ M_F.02	CSD	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	
/Zaradi družinskih problemov/ M_F.03	Težave doma	Razlogi za namestitev v zavodu	
mama je alkoholik/ M_F.04	Alkoholizem v družini		
/z očetom se nisem nikoli razumela/ M_F.05	Nerazumevanje z očetom		
. /Pri njem sem vedno veljala najmanj/ M_F.06	Občutek manjvrednosti v družini		
/Delal je razlike med nami/ M_F.07	Razlikovanje med otroci		
/Prisotno je bilo tudi fizično nasilje/ M_F.08.	Fizično nasilje v družini		

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V redu podpora je/ M_F.09	V redu podpora	Podpora strokovnih delavcev	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/Vedno bolj jim zaupam/ M_F.10	Zaupanja vreden	Odnos z vzgojitelji	
/Se z njimi veliko pogovarjam, jim lahko povem svoje težave/ M_F.11	Pogovor	Pomoč pri reševanju težav	

/in mi radi pomagajo/ M_F.12	Brez problema		
/Na začetku, ko sem prišla, so mi bolj omejevali vse stvari/ M_F.13	Omejevanje stvari	Nemožnost dogovora	
/sedaj mi že bolj puščajo/ M_F.14	Večja svoboda	Možnost dogovora	
/da pomaga/ M_F.15	Pomoč	Naloga vzgojitelja	
/svetuje/ M_F.16	Svetovanje		
/rešuje probleme/ M_F.17	Pomoč pri reševanju problema		
/rad se mora pogovarjat/ M_F.18	Pripravljenost na pogovor		
/Pa da te posluša, da ne gre čez eno uho not in drugo ven./ M_F.19	Pripravljenost poslušati		

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Pospravljanja, prej mi ni bilo do tega/ M_F.20	Pospravljanje	Gospodinjska opravila	Pridobljene kompetence in znanja
/Red/ M_F.21		Red	
/Kuhanja/ M_F.22	Kuhanje	Gospodinjska opravila	
/Učite sem se začela, v osnovni šoli se nisem nič učila/ M_F.23	Sposobnost učenja	Osebnostna lastnost	
/Nisem se še naučila ravnati z denarjem, to se še moram. Vse kar mam zapravim/ M_F.25	Še ne naučeno	Ravnanje z denarjem	
/Pospravljanja/ M_F.26	Pospravljanje	Gospodinjska opravila	
/./Samostojnosti/ M_F.27	Samostojnost	Osebnostna lastnost	Korist pridobljenih kompetenc in
/Naučila sem se, da se držim pravil, to mi bo pomagalo za naprej/ M_F.24	Korist zase	Upoštevanje pravil	

			znanj za prihodnost za prihodnost?
--	--	--	--

Socialna mreža mladostnika izven zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Na družino se ne morem na nobenega obrnit/ M_F.28	Brez podpore	Družina	Socialna mreža mladostnika
/Prijatelje imam v okolici Maribora/ M_F.29	Okolica zavoda	Prijatelji	
/in doma/ M_F.30	Doma		
/Zdaj bi lahko zdržala brez staršev tudi več let, že več mesecev nisem v stiku z njimi./ M_F.33	Sedaj – ni stikov	Družina	
/nanje se lahko zanesem/ M_F.31	Zaupanje	Prijatelji	Odnosi
/Preden sem odšla sem bila žalostna, predvsem ker sem pogrešala sestro / M_F.32	Navezanost na sestro	Odnos z družino	

Načrti za prihodnost po prihodu iz zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Domov se ne bom vrnila. Glede na situacijo sedaj ni šans/ M_F.34	Doma ne	Bivanje po odhodu iz zavoda	Načrti za prihodnost
/Imela bi svoje stanovanje/ M_F.35	Na svojem		
/svojo službo/ M_F.36	Delo	Finančna varnost	
/Glede financ ne vem, nekak se bom mogla sama na noge postaviti/ M_F.37	Znajti se sama		
/Če bom rabila kakšen nasvet, mi je vzgojiteljica rekla, da mi bodo poskušali pomagati./ M_F.38	Pomoč v prihodnosti	Vzgojitelji	
/Malo me je strah, ko ne vem, na koga se bom lahko zanesla/ M_F.39	Na koga se zaneš	Strah	Vprašanja in strahovi po odhodu iz zavoda
/Strah me je, da bi finančno popuščila/ M_F.40	Finančna nesigurnost		

/Po drugi strani pa čutim, da se bom nekako znašla/ M_F 41	Zaupanje vase	Ni strahov	
--	---------------	------------	--

Mladostnik G

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Zdaj bo tri leta/M_G.01	3 leta	Dolžina bivanja v zavodu	Osnovni podatki mladostnikov v vzgojnih zavodih
/Prišel sem preko sodišča./ M_G.04	Sodišče	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	
/Pretep/ M_G.02	Pretep	Razlogi za namestitev v zavodu	
/kraja/ M_G.03	Tatvine		

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci v vzgojnem zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Z vzgojitelji sem ful zadovoljen/ M_G.05	Zadovoljstvo	Odnos z vzgojitelji	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/Se da z njimi vse zmenit. Želje se upošteva/ M_G.06.	Glede želja	Možnost dogovora	
/S socialno delavko imam v redu izkušnje/ M_G.07	Dobre izkušnje	Sodelovanje s socialno delavko	
/Da naredi to kar jaz rečem in ko ona meni reče, da to drži/ M_G.08	Vzajemno sodelovanje		
/Ko rihtama dokumente/. M_G.09	Urejanje dokumentacije	Vloga socialne delavke	
10 /Za iskanje službe smo se skupaj pripravljali s timom./ M_G.11	Sodelovanje z različnimi strokovnimi delavci	Pomoč pri iskanju zaposlitve	
/Prvič ko sem prišel sem, sem vse mislil po svoje. Vzgojitelji so mi rekli, da moram biti priden, upoštevati pravila. Na začetku jih nisem upošteval, sem bil ves čas na begu./ M_G.12	Neupoštevanje navodil vzgojiteljev	Odnos z vzgojitelji	

/Mi bodo pomagali/ M_G.29	Pripravljeni pomagat	Pomoč vzgojiteljev za prihodnost	
---------------------------	----------------------	----------------------------------	--

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Naučil sem se vsa opravila. Nekaj malega sem znal že prej, dosti sem se tukaj naučil./ M_G.10	Veliko	Naučene kompetence in znanja	Pridobljene kompetence in znanja
/Po enem mesecu sem jih začel upoštevati, sem prišel k pameti/ M_G.13	Korist zase	Upoštevanje pravil	
/To pa moram naredit. Recimo če hočem imeti službo, moram redno hoditi/ M_G.15	Odgovornost	Pomembne lastnosti za delo	
/Delati na vrtu/ M_G.16	Delo na vrtu	Vsakdanja opravila	
/travo kosit/ M_G.17	Košnja trave		
/risat/ M_G.18	Risanje	Osnovna znanja	
/pisat/ M_G.19	Pisanje		
/Tukaj sem nekaj iz sebe naredil. Vem da bom nekaj naredil iz sebe, imel nekaj svojega./ M_G.14	Korist zase	Odnos do sebe	Korist pridobljenih kompetenc in znanj za prihodnost za prihodnost

Socialna mreža mladostnika izven zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Na socialno/ M_G.20a	Podpora	Socialna delavka	Socialna mreža mladostnika
/in mamo/ M_G.20b	Podpora	Družina, mama	
/Priatelj imam več v Slivnici kot doma/ M_G.21.	Okolica zavoda	Prijatelji	
/Preden sem šel v zavod ni bilo v redu/ M_G.22	Prej - slab	Odnos z družino	Odnosi

/Sem imel grožnjo v družini. Starši in bratje so mi grozili/ M_G.23	Prej - grožnje	Odnos z družino	
/Sedaj so se spremenili, ker sem jaz postal drugačen kot oni/ M_G.24	Izboljšan	Odnos z družino	

Načrti za prihodnost po prihodu iz zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Služba/ M_G.25	Delo	Finančna varnost	Načrti za prihodnost
/Stanoval bom doma/ M_G.26	Doma	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Finance bom dobil z delom/ M_G.27	Delo	Finančna varnost	
./ In od zavoda, socialna pomoč/ M_G.28	Socialna pomoč		
/Za izpit za avto me skrbi, da ga ne bi naredil. Se bom potrudil, da ga naredim./ M_G.30	Izpit za avto	Strah	Vprašanja in strahovi po odhodu iz zavoda

10.8. Pripisovanje pojmov obmejnimi izjavam za intervjuje s strokovnimi delavci, ki so zaposleni v vzgojnem zavodu

Strokovni delavec A

Kompetence pomembne za mladostnikovo samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Odgovornost/ SD_A.01a	Odgovornost	Osebnostna lastnost	Kompetence pomembne za samostojno življenje mladostnika
da dojame, da je za svoje vedenje odgovoren./SD_A.01b			
/do tega da postanejo odgovorni/ SD_A.52			
/Izobrazba/ SD_A.02a		Izobrazba	
/tule se lahko izobrazijo za nižje poklicne izobrazbe: pomočnik v tehničnih poklicih,	Možnost nižje poklicne izobrazbe v zavodu		

obdelovalec lesa./ SD_A.02b			
/Samostojnost./ SD_A.03	Samostojnost	Osebnostna lastnost	
/Razširitev socialne mreže/ SD_A.04a	Razširitev	Socialna mreža	
/ če nimajo opore ni nič; prej so imeli samo vrstnike, ki so delali kazniva dejanja./ SD_A.04b	Podpora socialne mreže		
/Treba jih je naučiti pogovarjati se z družino./ SD_A.05	Pogovor z družino	Socialne veščine	
/Nekateri ne znajo iti niti na pošto/ SD_A.12	Učenje kompetenc	Izvajanje vsakdanjih opravil	

Načini dela in priprava mladostnika za samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Pripravlja se ga od začetka, prihoda v zavod, do izhoda / SD_A.06	Ves čas bivanja	Časovno obdobje priprave	Priprava mladostnika za samostojnost
/Mladostnik se uči vsega/ SD_A.07	Vse osnovne veščine	Pridobivanje osnovnih veščin	
od socialnih veščin/ SD_A.08	Socialne veščine	Pridobivanje osnovnih veščin	
do izobraževanja/ SD_A.09	Izobraževanje	Pridobivanje osnovnih veščin	
/na začetku ga je potrebno učiti res vse/ SD_A.10	Vse osnovne veščine	Pridobivanje osnovnih veščin	
/Preko celotne obravnave, ko je mladostnik nameščen v zavod, predvidoma okrog 2 leti, kolikor traja izobraževanje, mora v tem času nekaj narediti zase./ SD_A.27	Pokazati napredek	Pogoj za uspešno pripravo	

/Po prvem letu mora mladostnik med počitnicami delati počitniško delo v domačem kraju vsaj pol meseca/ SD_A.28	Počitniško delo	Pridobivanje delovnih izkušenj	
/Odvisno je od mladostnikove vizije./ SD_A.65	Mladostnik ima lastno vizijo	Pogoj za uspešno pripravo	
/V kolikor ima mladostnik vizijo, da naredi šolo in tako zadovolji sodnico, samo da pride ven, potem pa bo nadaljeval s preprodajo nima smisla./ SD_A.66	Mladostnik nima lastne vizije	Vzrok za neuspešno pripravo	
/Tudi pri tem se ga spremlja./ SD_A.29	Pridobivanje delovnih izkušenj	Spremljanje mladostnika	Naloge strokovnih delavcev in zavoda
/Ko gre mladostnik prvič domov po prihodu v zavod, ga pospremi matični vzgojitelj/ SD_A.32	Ob prvem odhodu domov	Spremljanje mladostnika	
/Starši niso izpolnili tiste naloge v otroštvu, ki bi jo morali, zato otrok rabi nadomestitev tistega/ SD_A.11a	Neizpolnjena starševska naloga	Nadomestilo staršev	
/Tu se gre, da ga naučimo, kar a v otroštvu niso./SD_A.11b	Nepridobljena znanja v otroštvu	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	
/Načrtovanje z mladostnikom mora trajati ves čas./ SD_A.36	Načrtovanje ves čas	Delo z mladostnikom	
/Poleg tega imamo interne timske sestanke/ SD_A.49	Timski sestanki - interni	Spremljanje mladostnika	

/Na pol leta je vsaj 1 večji timski sestanek, torej za vsakega mladostnika sta letno vsaj 2 timska sestaneke in še eden, takoj ko pridejo v zavodu, tudi na primer po počitnicah po prvem letu, kjer se pove pričakovanja, metode./ SD_A.50	Timski sestanki – večji timski sestanki dvakrat letno	Spremljanje mladostnika	
/Iščemo delo za tiste mladostnike, za katere mojster zastavi svojo besedo/ SD_A.78	Pomoč pri iskanju	Zaposlitev mladostnika	
/Mladostnik dela tudi en mesec prakso zunaj in mi mu jo pomagamo najti./ SD_A.79	Pomoč pri iskanju	Praksa mladostnika	
/da z družino naredijo načrt strukture vikendov, počitnic in potem tako dalje./ SD_A.33	Izdelava načrta	Preživljanje časa pri družini	

Sodelovanje zavoda z družino in ostalimi institucijami pri pripravi mladostnika na samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Pri vseh mladostnikih se pojavljajo težave v družini/ SD_A.13	Ponavljjanje pri vseh	Težave v družini	Odnosi med mladostniki in družino
/Nekateri so bili zanemarjeni/ SD_A.14	Zanemarjanje		
/zlorabljeni/ SD_A.15	Zloraba		
/niso imeli postavljenih meja/ SD_A.16	Ne postavljanje meja		
/Starši so pa prav tako večinoma socialno ogroženi/ SD_A.17	Socialna ogroženost staršev		

/nimajo časa za njih./ SD_A.18	Starši nimajo časa		
/Imamo sistem, da vedno vključimo starše ali skrbnike/ SD_A.19	Vključevanje staršev, skrbnikov		Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki
Starši/skrbniki morajo hoditi na timske sestanke./ SD_A.20	Sodelovanje na timskih sestankih		
/Imajo možnost individualne obravnave s socialno delavko, psihologinjo, da se jih ozavešča, kako z mladostnikom naprej./ SD_A.21	Individualna pomoč strokovnih delavcev iz zavoda		
/Starše je treba včasih kar prisiliti, da sodelujejo/ SD_A.22	Starše »prisiliti« v sodelovanje		
/ampak morajo, ker je sodišče dalo otroka v zavod in zahteva sodelovanje/ SD_A.23	Zahteva sodišča po sodelovanju		
/Starše se na sestanke večkrat poziva, ne sme se obupat./ SD_A.26	Vztrajnost pri vabljenju na sestanke		
/po vikendu pa se starši slišijo z matičnimi vzgojitelji in si poročajo kako je bilo./ SD_A.31	Po vsakem vikendu, ki ga mladostnik preživi doma	Stik matičnih vzgojiteljev in staršev	
/Mladostniki, ki so tukaj v zavodu, gredo vsak vikend domov / SD_A.30	Ob vikendih domov	Odhodi mladostnika iz zavoda	
/Z naše strani je pomembno sodelovati s Centri za socialno delo/ SD_A.24	Pomembno		Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo
/CSD mora sodelovati/ SD_A.34	Potreba po sodelovanju		

/Vsekakor. Odvisno je od vsakega CSDja koliko časa so si pripravljeni vzeti/ SD_A.37	Odvisno od posameznega Centra za socialno delo	Pripravljenost sodelovanja Centra za socialno delo	
/S CSDji se slišimo, mladostnik ima tam pogovore s socialno delavko 1x mesečno/ SD_A.38	Enkrat mesečno	Pogovori z mladostnikom	
/če je potrebno tudi več./ SD_A.39	Po potrebi večkrat		
/sodiščem/ SD_A.25	Potreba po sodelovanju		Sodelovanje zavoda s sodiščem
/Ko spoznamo, da mladostnik ne more biti tule, in sporočimo na sodišče, da se spremeni ukrep traja tudi do pol leta, da se kaj ukrene/ SD_A.57	Počasna odzivnost	Prošnja po spremembi ukrepa za mladostnika	
/Sodišče včasih sploh noče slišati za spremembo/ SD_A.59	Neuslišana		
/V tem času pa ogromno mladostnikov utрпи hudo škodo./ SD_A.58	Slabo za mladostnika	Počasna odzivnost za spremembo ukrepa	
/Da sistemsko dovolijo da se skupaj znajdejo nekdo, ki je ukradel liziko in nekdo, ki je poskusil ubijati, to je zgrešeno./ SD_A.60	Pomanjkljivost – skupaj mladostniki z različnimi prekrški	Nameščanje v zavod	
/zdravstvenimi domovi – ko je mladostnik nameščen opravi pregled, on rabi zdravnika in zobozdravnika, če želi mu uredimo, da ga ima tukaj v Logatcu,	V kraju zavoda ali doma	Ureditev zdravstvene oskrbe	Sodelovanje zavoda z zdravstvenimi ustanovami

drugače ga vozimo v domači kraj/ SD_A.41			
/Tudi s policijo sodelujemo, ko vedenja presegajo meje, potem jih pokličemo in pridejo./ SD_A.42	Po potrebi	Intervencija policije	Sodelovanje zavoda s policijo
/Na koncu pred odhodom se sestane zaključni tim/ SD_A.43	Zaključni tim	Multidisciplinarna obravnava	Priprava na odhod mladostnika
/starši/ SD_A.44	Starši		
/socialna delavka/ SD_A.45	Socialna delavka		
/strokovni delavci vzgojnega zavoda/ SD_A.46	Strokovni delavci v zavodu		
/mladostnik/ SD_A.47	Mladostnik		
/in naredimo načrt za naprej./ SD_A.48	Načrt za prihodnost		
/strokovne delavnice znotraj zavoda/ SD_A.49b	Strokovne delavnice	Usposabljanje zaposlenih	Uporaba socialnodelovnih konceptov
/Mladostniki rabijo vse od zagovorništva/ SD_A.51	Zagovorništvo	Strokovni delavci	
/Socialna delavka uporablja vse metode/ SD_A.53	Vsi koncepti		
/In mladostniki ji zaupajo/ SD_A.54	Zaupanje	Posledica uporabe konceptov socialnega dela	

Možnost izboljšanja trenutnih programov zavodov za boljšo pripravo mladostnikov na odhod iz zavoda in lažji prehod v samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Prednosti da se navadijo novih pogledov na svet, ki jih prej niso vedeli./ SD_A.55	Nov pogled na svet		Prednosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Pomanjkljivost celotnega sistema pa je pri nameščanju v zavode. Tukaj so nameščeni vsi od tega da so ukradli samo liziko, do tega, da so posiljevali, kradli, prodajali ljudi. / SD_A.56	Neustrezno glede na storjene prekrške	Nameščanje v zavod	Pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Idej je veliko, vendar ni denarja./ SD_A.63	Ni realizacije	Veliko idej	Ideje, načrti, projekti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
/V enem letu se da to najdit, če ne bi bilo omejeno se jim lahko spet daje potuho./ SD_A.73b	V enem letu si poiskati zaposlitev in stanovanje	Naloga mladostnika v mladinskem stanovanju	
/Drugače bi pa bilo dobro, da bi prek CSD-ja dobili neke vmesne hiše, kjer bi lahko živeli/ SD_A.67	Hiše za katere bi poskrbel Center za socialno delo	Bivanje po odhodu iz zavoda	Predlogi za sistemsko ureditev osamosvajanja mladostnikov po odhodu iz zavoda
/Kot stanovanjska skupina, namenjena mladim/ SD_A.70	Podobno stanovanjski skupini		
/da bi se jim pomagalo s stroški/ SD_A.68	Pomoč pri plačevanju stroškov		
/pri iskanju službe/ SD_A.69	Pomoč pri iskanju zaposlitve		
/da si najdejo šiht/ SD_A.71	Podpora pri iskanju zaposlitve		
/in potem stanovanje/ SD_A.72	Pomoč pri iskanju stanovanja		

/Npr. 1 leto časa bi imeli, da si to najdejo./ SD_A.73a	Dolžina nastanitve maksimalno 1 leto	Mladinsko stanovanje	
/Zastarela. Sistem je zastarel./ SD_A.81	Zastarela		Razvitost mreže in programov zavodov v Sloveniji
/samo sistem bi se pa moral spremeniti./ SD_A.83	Potreba po spremembi		
/Mi se strokovno izobražujemo, uvajamo nove metode, tehnike dela/ SD_A.82	Ustrezno izobraženi	Strokovni delavci v zavodih	

Sodelovanje zavoda z organizacijami, društvi, zavodi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Rdeči križ/SD_A.77a		Rdeči križ	Sodelovanje z vladnimi in nevladnimi organizacijami
tja hodimo po oblačila za mulce, ker jih nimajo./ SD_A.77b	Materialna pomoč za mladostnike - Oblačila	Rdeči križ	
/CSD išče stanovanja za mladostnike./ SD_A.80	Pomoč pri iskanju bivališča mladostnika po odhodu iz zavoda	Center za socialno delo	
/Po 2 - 3 letih, ko je ukrep končan, mora CSD aktivno iskati zaposlitev za mladostnika v domačem okolju/ SD_A.35	Pomoč pri iskanju zaposlitve po odhodu mladostnika iz zavoda		
/Z ministrstvom ima stike samo ravnatelj./ SD_A.85	Ravnatelj	Sodelovanje z ministrstvom	
/udeležili so se ga tudi s sodišča, policije, mislim da je tudi z ministrstva bil nekdo./ SD_A.86b	Strokovni posvet –	policija, sodišče	
/Imamo, na prijateljski bazi, včasih pridejo na	Zavodijada	Neformalna druženja	Sodelovanje z ostalimi zavodi

tekmovanja, vsak zavod ima specifična tekmovanja. Kot strokovni delavci imamo zavodijade/ SD_A.84a			
/in odbojkajade, kjer se povežemo./ SD_A.84b	Odbojkijada		
/V zavodu smo imeli tudi dva strokovna posveta, ki smo ju mi organizirali/ SD_A.86a	Strokovni posvet	Sodelovanje z ostalimi strokovnimi službami	

Stik zavoda in mladostnika po njegovem odhodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Po odhodu, ko je odločba zaključena nimamo več stika z mladostnikom/ SD_A.74		Ni stikov	Stiki z mladostnikom po odhodu iz zavoda
/niti nimamo pravice./ SD_A.75	Brez pravice	Zakonodaja	
/Nekateri se potem oglasijo, pokličejo, da povedo kaj se jim dogaja./ SD_A.76	Obisk v zavodu	Odločitev mladostnika	

Vloga ministrstva in državnih institucij

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ne/ SD_A.61	Ne	Zadostna sredstva za usposabljanje mladostnikov	Način financiranja zavoda
/Da, ministrstvo./ SD_A.62		Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	

/Podpora države je taka...sami se moramo znajti izmed ponujenega, da karkoli dobimo./ SD_A.87	Potrebna iznajdljivost		Podpora države
---	------------------------	--	----------------

Strokovni delavec B

Kompetence pomembne za mladostnikovo samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Poskušamo, da so funkcionalno pismeni, včasih zaradi takšnih ali drugačnih težav ne zmorejo dvigniti telefona, poklicati zdravnika./ SD_B.02	Funkcionalna pismenost	Izvajanje vsakdanjih opravil	Kompetence pomembne za samostojno življenje mladostnika
/Prav tako ravnanja z denarjem, ki je tudi pomembno/ SD_B.09		Ravnanje z denarjem	
/Kar se tiče kompetenc je potem odvisno tudi od mladostnika, koliko zna zunaj skupine mladostnik prenesti naučene stvari v življenje./ SD_B.13	Zunaj zavoda	Prenos kompetenc v samostojno življenje	
Tisti, ki bo hotel bo zaplaval, kdor pa ne bo želel pa ne bo/ SD_B.49b	Želja po osamosvojitvi	Osebnostna lastnost	

Načini dela in priprava mladostnika za samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ko pridejo jih je večina slabo opremljenih za karkoli. Štartamo iz nule, začetka./ SD_B.01	Od začetka	Pridobivanje osnovnih veščin	Priprava mladostnika za samostojnost

/Učimo jih samostojnosti/ SD_B.03	Samostojnost	Osebnostna lastnost	
/o skrbi zase/ SD_B.04	Skrb zase	Pridobivanje osnovnih veščin	
/osebne higijene/ SD_B.05	Osebna higiena	Pridobivanje osnovnih veščin	
/kuhanja/ SD_B.06	Kuhanje	Gospodinjska opravila	
/pranja/ SD_B.07	Pranje	Gospodinjska opravila	
/pospravljanja/ SD_B.08	Pospravljanje	Gospodinjska opravila	
/Včasih smo imeli naročilnico za Mercator, da sta mladostnika dva naenkrat hodila v trgovino in sta kupila kar je bilo potrebno za pripravo kosila. Morala sta paziti, koliko denarja lahko zapravita na eno osebo, prav tako pa če je bilo treba kupiti še kaj drugega, da se ni preseglo meje. Nekateri to odgovornost hitro pokažejo, pri drugih pa to traja./ SD_B.10	Praktična izkušnja nakupovanja	Ravnanje z denarjem	Naloge strokovnih delavcev in zavoda
/Učimo jih tudi zakaj so pravila in zakaj so pomembna./ SD_B.11	Korist zase	Upoštevanje pravil	
/Z mladostnikom se v prvih tridesetih dneh po prihodu napiše individualni program, ki se ves čas dopolnjuje./ SD_B.12	Individualni program	Načrtovanje ob prihodu mladostnika	
/dogovarja se za preživljanje vikendov/ SD_B.18	Izdelava načrta	Preživljanje časa pri družini	
/Za otroke, ki nimajo štipendij, bogatejših staršev, se potrudimo, da bi imeli toliko, da	Omogočiti izlet	Finančna pomoč	

gredo na izlete/ SD_B.41			
/Nekako zberemo za končne izlete, obleke mladostnikov, ki jih nimajo./ SD_B.42	Obleke	Materialna pomoč	

Sodelovanje zavoda z družino in ostalimi institucijami pri pripravi mladostnika na samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V primeru, da so doma neurejene razmere, lahko mladostniki ostanejo tudi čez vikende v zavodu./ SD_B.21	Bivanje v zavodu tudi za vikend	Težave v družini	Odnosi med mladostniki in družino
/Intenzivno/ SD_B.14	Intenzivno	Priprava na prihod mladostnika v družino	Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki
/Starši so vabljeni na vse timske sestanke/ SD_B.16	Vabljenje na timske sestanke		
/če so kakšni problemi se slišimo z njimi/ SD_B.17	V primeru težav		
/Če starši dvignejo roke od mladostnika, sistemsko nimamo urejeno, da bi se nanje bolj pritislilo, da bi se zavedali, da je njihova skrb/ SD_B.20	Pritisk na starše	Sistemska pomanjkljivost	
/Moralo bi biti večje sodelovanje s starši, da bi se tudi nanje izvedel večji pritisk, da bi napravili kakšno spremembo./ SD_B.60	Večje sodelovanje s starši in izvedba pritiska	Možnost sprememb	
Če starši ne zmorejo sodelovanja, potem nastopi CSD./ SD_B.19	Starši ne zmorejo sodelovanja z zavodom		Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo

/če pa so težave še kje drugje, se povežemo še z drugimi tudi z dispanzerjem za mentalno zdravje v Kranju smo v povezavi./ SD_B.24	Težave mladostnika v duševnem zdravju	Dispanzer za mentalno zdravje	Sodelovanje zavoda z zdravstvenimi ustanovami
/Če se pri otroku pojavijo težave v šoli, smo takoj v povezavi z razrednikom, učitelji/ SD_B.23	V primeru težav	Razrednik, učitelji	Sodelovanje zavoda s šolo
/Veliko sodelujemo s CSD-ji, psihologi, starški, skrbniki./ SD_B.15	Veliko ljudi za enega mladostnika		Multidisciplinarno sodelovanje
/Na timskih sestankih sodelujemo z različnimi institucijami, odvisno od problema./ SD_B.25		Timski sestanki	
/Vsi koncepti so vključeni v naše delo/ SD_B.26	Vsi koncepti	Strokovni delavci	Uporaba socialno delavskih konceptov
/od zagovorništva/ SD_B.27	Zagovorništvo		
/opolnomočenja/ SD_B.28	Opolnomočenje		
/Velik poudarek damo na odnos z mladostnikom, da vzpostavimo zaupen odnos in da otrok potem ko pride sprejme skupino./ SD_B.29	Vzpostavitev odnosa		

Možnost izboljšanja trenutnih programov zavodov za boljšo pripravo mladostnikov na odhod iz zavoda in lažji prehod v samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Pogoji so odlični./ SD_B.35	Odlični pogoji		

/Ne morem pa trditi da bi nam posebej ekstra manjkalo./ SD_B.40	Ni pomanjkljivosti		Prednosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Pomanjkljivost vidim v sodelovanju s CSD-ji, da bi bolj pripravili družino na prihod otroka./ SD_B.30	Boljša priprava družine na prihod mladostnika	Sodelovanje s CSD-ji	Pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Tu bi rabili več podpore države za tak projekt./ SD_B.32	Mladinska stanovanja	Pomanjkanje državne podpore	
/Mislim, da imamo včasih preveč straha kaj bo z mladostnikom./SD_B.49a	Ni zaupanja v mladostnike	Naloga strokovnih delavcev	
/V načrtu je projekt mladinskega stanovanja/ SD_B.43	Mladinsko stanovanje	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Tam mladostniki lahko prevzemajo odgovornost, delajo, se šolajo, so samostojni/ SD_B.44	Samostojnost	Bivanje po odhodu iz zavoda	Ideje, načrti, projekti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
/Mi bi jih samo malo spremljali/ SD_B.45	Spremljanje	Naloga strokovnih delavcev	
/seveda pa je potem stvar posameznika, kako to naredi v praksi./ SD_B. 46	Izvedba v praksi	Naloga mladostnika v mladinskem stanovanju	
/katerim bi sledila osamosvojitve./ SD_B.47b	Osamosvojitve		
/Prav tako, da bi bili mi kot podaljšana roka za mladostnike, ki odhajajo, na način kot so mladinska stanovanja./ SD_B.31	Podpora zavoda na daljavo	Mladinsko stanovanje	Predlogi za sistemsko ureditev osamosvajanja mladostnikov po odhodu iz zavoda
/Mladinska stanovanja kot podaljšek stanovanjske skupine SD_B.47a	Mladinsko stanovanje	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Rešitev bi bila po mojem mnenju tudi namestitve v dijaški dom./ SD_B.48	Dijaški dom	Bivanje po odhodu iz zavoda	

/Razmišljali smo tudi o mladostnikih, ki izpadejo iz šolskega sistema/ SD_B.58	Iskanje rešitev	Mladostniki, ki izpadejo iz izobraževalnega sistema	
/naša ideja je bila, da bi se dogovorili z eno kmetijo in bi tja hodili delat./ SD_B.59	Delo na kmetiji		
/Moralo bi biti večje sodelovanje s starši, da bi se tudi nanje izvedel večji pritisk, da bi napravili kakšno spremembo./ SD_B.60	Pritisk na starše	Sodelovanje s starši	
/Opažamo, da se na enih točkah ustavljamo. Ali je otrok na eni točki tako zabredel, da ne moremo več naprej, ali je s takšnimi težavami, da nevemo kako, kaj s temi otroci.../ SD_B.57	Brez ustrezne podpore in pomoči	Strokovni delavci v zavodih	Razvitost mreže in programov zavodov v Sloveniji

Sodelovanje zavoda z organizacijami, društvi, zavodi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/na ZPM/ SD_B.38		Zveza prijateljev mladine	Sodelovanje z vladnimi in nevladnimi, organizacijami
/Obračamo se na humanitarni zavod Vid/ SD_B.37a,		Humanitarni zavod Vid	
ki s finančnimi nakazili pomaga mladostnikom/ SD_B.37b	Finančna pomoč mladostnikom		
/v društvo Projekt človek hodijo na obravnave/ SD_B.55a	Podpora	Društvo Projekt človek	
če so pozitivni na substance/ SD_B.55b	Za uživalce nedovoljenih substanc		
/s PUM-om sodelujemo pri mladostnikih, ki izpadejo iz šolskega sistema./ SD_B.56	Možnost izobraževanja za mladostnike, ki izpadejo iz šolskega sistema	Projektno učenje za mlajše odrasle	
/Kot zavod se trudimo, povabili smo vse CSD-	Posvet – za izboljšavo programa	Center za socialno delo	

je, s katerimi sodelujemo, imeli smo razne posvete, kako izboljšati program./ SD_B.62			
/Prav tako na nivoju ministrstva na sestanke hodi ravnatelj, ki nam potem na naših sestankih predstavi kaj so se pogovarjali./ SD_B.63	Ravnatelj	Sodelovanje z ministrstvom	

Stik zavoda in mladostnika po njegovem odhodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Tudi če je potrebno, temu pravimo spremljanje na daljavo./ SD_B.50	Po potrebi	Spremljanje na daljavo	Stiki z mladostnikom po odhodu iz zavoda
/Odločba se zaključi, potem se pa dogovorimo. Ob dopolnjenem 18.letu gre mladostnik na CSD in se mora pisno strinjati, da ostane v skupini, drugače gre domov./ SD_B.51	Ob strinjanju mladostnika	Nadaljevanje bivanja po polnoletnosti	
/Drugače smo z mladostniki v stiku/ SD_B.52a		Stiki so	
mnogi pridejo tudi na obisk/ SD_B.52b	Obisk v zavodu	Odločitev mladostnika	

Vloga ministrstva in državnih institucij

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ministrstvo je krovno/ SD_B.33		Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport	Način financiranja zavoda

/Mladostniki imajo oskrbnino, ki jim pripada./ SD_B.34	Urejena oskrbnina za mladostnike		
/preko iskanja sponzorstev./ SD_B.39	Iščejo sami	Donacije, sponzorstva	
/Zaenkrat smo dobili podporo za mladinsko stanovanje, sicer se je trenutno nekaj zataknilo, ampak mislim da bo šlo./ SD_B.64	Zagotovljeno	Mladinsko stanovanje	Podpora države

Strokovni delavec C

Kompetence pomembne za mladostnikovo samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ogromno nekih socialnih veščin/ SD_C.01	Jih je ogromno	Socialne veščine	Kompetence pomembne za samostojno življenje mladostnika
/Ko gre na samostojno življenje upaš, da si bo znal plačat položnico, si skuhat, skrbet za sebe, higieno/ SD_C.02		Izvajanje vsakdanjih opravil	
/Predvsem da bo dovolj iznajdljiv/ SD_C.03	Iznajdljivost	Osebnostna lastnost	
/Da če bo pred kako težavo, da bo znal tudi zaprosit za pomoč/ SD_C.04	Prosit za pomoč	Osebnostna lastnost	
da zna napisat prošnjo/ SD_C.05	Napisati prošnjo	Funkcionalna pismenost	
da zna poklicat za službo/ SD_C.06	Poklicati za delo	Funkcionalna pismenost	
/da zna vstopat v odnose/ SD_C.07	Vstopati v odnos	Osebnostna lastnost	

Načini dela in priprava mladostnika za samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ali skozi odnose, ki jih poskušamo vzpostavljati v skupini/ SD_C.08a	Socialne veščine	Pridobivanje osnovnih veščin	Priprava mladostnika za samostojnost
/in da se učijo od nas starejših/ SD_C.08b	Učiti se od starejših	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	
/kako bi ravnal v določenih situacijah, da na primer če ima težave z agresivnostjo, kako reagirati v določeni situaciji/ SD_C.09	Pravilno ravnanje v situacijah	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	
/Tukaj v skupini jih probaš usmerit, kk bi rešvali stvari za naprej/ SD_C.10	Usmerjenost v rešitev	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	
/Ene stvari so čist tehnične/ SD_C.11	Tehnično znanje	Pridobivanje osnovnih veščin	
/srednješolci že kuhajo/ SD_C.12a	Kuhanje	Gospodinjska opravila	
/perejo/ SD_C.12b	Pranje		
/da gledajo na študentski servis za službe/ SD_C.13	Iskanje dela	Zaposlitev, delo	
/napisat prošnjo/ SD_C.14	Pisanje prošnje	Pridobivanje osnovnih veščin	
/Ko pridemo do ene faze, nekako probamo vse aspekte, ki mu bodo kasneje prav prišli za samostojno življenje sprobamo/ SD_C.15	Po korakih	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	
/Tukaj je včasih težko, ker dlje časa kot so v sistemu, tukaj se jim veliko nudi/ SD_C.16	Včasih težko	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	

/tudi mi kot vzgojitelji včasih prehitro odreagiramo/ SD_C.17	Prehitra pomoč vzgojiteljev	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	
/jim ne pustimo, da bi čist padli in bi se iz teh napak kaj naučili, ampak hitro interveniramo/ SD_C.18	Prevelika pomoč vzgojiteljev	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	
/Če si zafrknu si zafrknu. Jim rečemo naj probajo sami rešit. Bolj jim pustiš, da se malo opečejo./ SD_C.19	Na lastnih izkušnjah	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	
/pri nas je celostna obravnava/ SD_C.49		Celostna obravnava	
/V 30 dneh po tem ko pridejo otroci, ga moramo sestavit katerega del so starši./ SD_C.22	Načrt dela in sodelovanja	Individualiziran program	

Sodelovanje z institucijami, družino, multidisciplinarni timi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Pri nekaterih je mogoče, da sploh niso razmere, da bi otroci šli domov in ostanejo tukaj/ SD_C.40	Bivanje v zavodu tudi za vikend	Težave v družini	Odnosi med mladostniki in družino
/sodelovanje se začne že na začetku, ko otroka pripeljejo/ SD_C.20	Ob prihodu mladostnika v zavod		Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki
/Osnova za naše sodelovanje je individualiziran program (IP)/ SD_C.21	Načrt dela in sodelovanja	Individualiziran program	
Delo staršev se vpiše tudi notri. Vsekakor mora it to skupaj z njimi./ SD_C.23	Vključenost staršev		
/Na določenih šolah al drgje je praksa, da			

ljudje sami to spišejo, prinesejo starši pa samo podpišejo. Mi težimo k temu, da se zadeva skupaj določi. Nekatere stvari so določene ampak vseeno vprašaj je to mogoče, se da na ta način/ SD_C.24.			
/Ta IP je osnova za delo naprej, je živa stvar, ki se spreminja/ SD_C.25	Osnova za delo		
/Tudi pri starših je različno eni rabijo več stika s tabo/ SD_C.27	Potreba staršev po več stikih		
/drugi ne bi imeli nič stikov, imajo že s tem dovolj težav, da so otroke dali sem/ SD_C.28	Potreba staršev po manj stikih		
/Je pa res, da se vseeno mi ne moremo toliko vključevati, kolikor mislimo da bi bilo treba delati na drugi strani s starši/ SD_C.29	Potreba po večjih pristojnostih	Potreba po več dela s starši	
/Tukaj bi moral CSD prevzeti večjo vlogo/ SD_C.30	Centri za socialno delo		
/ali da bi bila neka oblika, da bi se s starši bolj intenzivno delalo/ SD_C.31	Nova oblika dela		
/oziroma da bi se starši vključevali in videli kako mi tukaj delamo in da bi kakšen od nas šel k njim domov/ SD_C.32	Obiski v zavodu in doma z obeh strani		
/ampak to so takšne napredne oblike, ki še ne zaživijo/ SD_C.33	Neuresničeno		

/V osnovi ni bilo nikoli mišljeno, da bo otrok tukaj 8 let. Mišljeno je bilo, da bi bil tukaj kratek čas, medtem bi se intenzivno delalo z njim, potem bi se pa vrnil v družino. Ker se pa mogoče ne dela s starši tako intenzivno, da bi se razmere spremenile, se obravnava otroka potem zavleče/ SD_C.35	Otrok manj časa v zavodu		
Je pa vsekakor težava, če je pri starših prisoten alkohol, droge, vemo da so programi pri tem dokaj neuspešni/ SD_C.36	Manj uspešen napredek	Prisotnost drog in alkohola pri starših	
/ali če je duševna motnja, tukaj vemo, da ne moreš tako močno vplivat na te stvari/ SD_C.37	Manj uspešen napredek	Duševna motnja pri starših	
/IP tam se zavežeš, kako bomo sodelovali, kako bodo delali in potem sprotna komunikacija, telefoni, mejli, tudi k nam pridejo, pogovori, svetovalni razgovor/ SD_C.38	Načrt dela in sodelovanja	Individualiziran program	
/centri/ SD_C.75		Centri za socialno delo	Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo
/psihologi/ SD_C.74		Psihologi	Sodelovanje zavoda z zdravstvenimi ustanovami
zdravniki/ SD_C.76		Zdravniki	
/šolami/ SD_C.73		Šola	Sodelovanje zavoda s šolo
/s šolo sodelujemo, hodijo prostovoljci ves čas sem/ SD_C.79	Pomoč prostovoljcev		

/V grobem imamo tri takšne timske sestanke na leto, če ni kaj hujšega. To pomeni da pride socialna delavka, starši, mi, šola če je treba. Drugače pa sodelovanje je čist v redu/ SD_C.26	Trikrat letno	Timski sestanki	Multidisciplinarno sodelovanje
/Trije timi, ki jih imamo letno, so razširjeni./ SD_C.42	Trikrat letno	Timski sestanki	
/Če so kakšni krizni sestanki se že prej dobimo, tukaj je ogromno enega sodelovanja./ SD_C.43	V primeru težav	Krizni sestanki	
/Šola, starši, centri, mi, zdravnik, če je treba...to je ogromno enih ljudi, ki se ukvarja z enim otrokom. Tukaj se zmerja sodeluje./ SD_C.44	Veliko ljudi za enega mladostnika		
/Če komunikacija med nami in starši ne gre potem obvestimo tudi center. ne sicer za vsako malenkost, če pa je večja stvar se center vključi, ker se to potem tudi evalvira/ SD_C.39	Starši ne zmorejo sodelovanja		Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo
/po eni strani je to spet crkljanje, tukaj imaš ves čas to mejo, ko ne veš, da bi blo fajn, da ne zrihtaš preveč, ker bi blo fino, da si sami zrihtajo. Meja je zlo taka nedoločljiva, vemo pa da je danes težko dobit službo, če kdo ne pomaga, mogoče njim še težje./ SD_C.64	Do kam sega koristnost pomoči	Učenje samostojnosti	Priprava na odhod mladostnika

/Za iskanje stanovanja in službe jih usmerjamo bolj v to smer, da gledajo, da spremljajo/ SD_C.83	Iskanje zaposlitve, stanovanj	Učenje samostojnosti	Uporaba socialnodelovnih konceptov
/Koncepti so soustvarjanje/ SD_C.45	Soustvarjanje delovnega odnosa	Strokovni delavci	
/nekatero vsebine se ne da tako dogovarjat, npr. hišni red/ SD_C.46	Nekatere vsebine se ne da dogovoriti	Dogovor	
/so pa določene vsebine, ki se jih z otrokom zmeraj usedeš, dogovoriš, probaš ga navaditi, da še vedno pride in se poskuša s tabo dogovoriti in probaš potem v okviru mej skupine se zmeniti SD_C.47	Nekatere vsebine se da dogovoriti		
/Ena osnovna težava pri soustvarjanju se pojavi že na začetku, že to ko pridejo otroci k nam, včasih ne vedo pravega razloga, zakaj so prišli sem/ SD_C.48	Težave zaradi nepoznavanja vzroka za prihod v zavod	Soustvarjanje delovnega odnosa	
/Ja sigurno opolnomočenje/ SD_C.50	Opolnomočenje	Strokovni delavci	
/mogoče so po eni strani to fraze, ampak to se vse da uporabiti. Probaš to čez dneven proces to dati/ SD_C.52	Vsi koncepti		

Možnost izboljšanja trenutnih programov zavodov za boljšo pripravo mladostnikov na odhod iz zavoda in lažji prehod v samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Da bi moglo bit še več programov/ SD_C.53	Premalo programov	Pomanjkanje državne podpore	Pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Mogoče tukaj manjkajo različni programi SD_C.59			
/Čim več takšnih dobrih projektov, kamor jih lahko vključiš. Na primer, če v privat življenju organiziraš kakšne dogodke, da jih tudi not vključuješ. / SD_C.65	Vključevanje mladostnikov v različne projekte	Projektno delo	Ideje, načrti, projekti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
/Jaz mislim da je idej veliko, vendar še ne pride do realizacij./ SD_C.88	Ni realizacije	Veliko idej	
/na primer mladinska stanovanja, torej vmesni programi, se pravi, ko vidimo, da je nekdo dovolj zrel, da se ima opcijo učit še več na lastnih izkušnjah/ SD_C.54	Učenje samostojnosti na lastnih izkušnjah	Mladinsko stanovanje	Predlogi za sistemsko ureditev osamosvajanja mladostnikov po odhodu iz zavoda
/da bi bilo več možnosti za mladinska stanovanja v tem smislu, da je res posnetek tega kar bo kasneje/ SD_C.55	Približek samostojnega življenja		
/Neka nadgradnja tega sistema. Mogoče je naš malo bolj rigiden, potem greš iz tega v bolj sproščenga ali pa že takoj, če je otrok dovolj samostojen v mladinsko stanovanje, malo ti bomo še pomagali te spremljali,	Podpora zavoda na daljavo		

da ne boš zabluzil, potem pa takoj, ko zaključimo obravnavo naslednji mesec že plača položnico/ SD_C.56			
/En izziv za naprej bi lahko bil vzpostavitev mreže s podjetji tukaj okoli/ SD_C.63	Organiziranje mreže podjetij	Zaposlitev	
/To bi mogla biti neka oblika mladinskih stanovanj/ SD_C.66	Mladinsko stanovanje	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Je odvisno, v zaprtem tipu zavoda je malo drugače, odvisno kakšne težave imajo/ SD_C.67	Odvisno od težav mladostnika		
/Pri nas je malo lažje. Ravno sedaj smo dobili z občine predloge, da bi občine s pomočjo ministrstva delali hiše, stanovanja, da bi premostili ta del./ SD_C.68	Pomoč občine pri pridobitvi mladinskih stanovanj	Mladinsko stanovanje	
/Mislim, da je zelo zastarela/ SD_C.84	Zastarela		Razvitost mreže in programov zavodov v Sloveniji
/Razen par stanovanjskih skupin, ki jih imamo so ostalo še vedno zavodi/ SD_C.85	Napredna oblika	Stanovanjske skupine	
/Jaz verjamem da se vse fakultete FSD, PeF trudijo, da bi kakšne programe, ki so tudi zunaj, da bi se uvedli tudi tukaj/ SD_C.86	Primeri dobre prakse	Uvesti prakso iz tujine v slovenski sistem	
/Zdaj je močna deinstitalizacija vse v manjše, ampak to bi bilo fajn, da je dodelano. Z enimi prehodi, oz. da je še	Potreba izpopolnitev	Deinstitucionalizacija	

kakšen intenziven oddelek vseeno/ SD_C.87			
--	--	--	--

Sodelovanje zavoda z organizacijami, društvi, zavodi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/tukaj imamo Zavod O/ SD_C.80		Zavod O	Sodelovanje z vladnimi in nevladnimi, organizacijami
/študentska organizacija, sodelujemo z njimi odstopijo ples,/ SD_C.81	Prostor za ples	Študentska organizacija	
/so mladinski centri s katerimi sodelujemo v okolici./ SD_C.82	V okolici	Mladinski centri	
/Neuraden pa stvar kreativnosti in povezovanja v lokalnem okolju. Koliko si se ti pripravljen to zgodbo it. Opcij je ogromno, koliko si pripravljen it sodelovat/ SD_C.77	Samoiniciativnost zaposlenih	Povezovanje v lokalnem okolju	
/Preko projekta MEPI hodijo sem/ SD_C.78	Obisk stanovanjske skupine	Program Mednarodno priznanje za mlade (MEPI)	
/Z ostalimi zavodi imamo te skupne zavodijado/ SD_C.89a	Zavodijada	Neformalna druženja	Sodelovanje z ostalimi zavodi
/in odbojkijado/ SD_C.89b	Odbojkijada		
/Mogoče je bolj na ravni ravnatelj, da se posvetujejo/ SD_C.90	Posveti	Ravnatelj	

/Jaz ne poznam na kakšen način kako drugi delajo, razen s tistimi, ki si prijatelj in ti povedo kako delajo. Zame je to minus, da jaz ne vem točno kako oni tam delajo. Ne veš potem kam pošlješ otroka, ker se je ustvarila takšna močna stigma na kakšen način delajo. Vse je na nivoju govoric. Bilo bi dobro, da bi šli malo tudi do ostalih in bi potem poskusili uskaldit./ SD_C.91	Kako in na kakšen način delujejo ostali vzgojni zavodi	Pomanjkanje informacij	
---	--	------------------------	--

Stik zavoda in mladostnika po njegovem odhodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Z enim ja/ SD_C.69a	Z nekaterimi	Stiki so	Stiki z mladostnikom po odhodu iz zavoda
z večino ne/ SD_C.69b	Z večino	Ni stikov	
/To je tudi ena takšna stvar spremljanje po obravnavi, da bi bila opcija mogoče malo bolj, da bi se dalo/ SD_C.70	Spremljanje na daljavo	Stiki so	
/Je dosti osebna odločitev/ SD_C.71	Osebna odločitev mladostnika	Stiki so	
/Nekateri imajo težave se vračat, kljub temu, da je to stanovanjska skupina obstaja določena stigma še zmeri./ SD_C.72	Občutek stigme	Ni stikov	

Vloga ministrstva in državnih institucij

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Določen denar je, ministrstvo da/ SD_C.57		Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	Način financiranja zavoda
nismo ravno podhranjeni, tudi po hiši vidiš, da je infrastruktura v redu/ SD_C.58	Infrastruktura		
/Poskusimo pa tudi sami kaj zaslužiti, da naredimo kakšno akcijo, s tem zaslužijo in imajo občutek, da so s tem zaslužili in si s tem kaj privoščijo/ SD_C.60	Sami z akcijami	Dodaten finančni vir	
/Lahko se tudi na kakšne razpise javljaš/ SD_C.61	Prijava na razpise	Dodaten finančni vir	
Mi tukaj notri imamo dosti stvari/ SD_C.92	Za stanovanjsko skupino	Zadostna	Podpora države
./ Bolj je problem na višji ravni, mladinska stanovanja, drugačni programi/ SD_C.93	Za mladinska stanovanja	Nezadostna	

Strokovni delavec D

Kompetence pomembne za mladostnikovo samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Vsekakor, da konča šolo. In sicer tisto, ki si jo mladostnik želi in ki je v njegovih zmožnostih/ SD_D.01	Dokončanje šolanja	Izobrazba	Kompetence pomembne za samostojno življenje mladostnika
/Samozavest/ SD_D.02	Samozavest	Osebnostna lastnost	

/Dobra samopodoba, mladostniki jo potrebujejo./ SD_D.07	Samopodoba		
/In vztrajnost/ SD_D.09	Vztrajnost		

Načini dela in priprava mladostnika za samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/To je proces, od trenutka ko pride v stanovanjsko skupino/ SD_D.12	Ves čas bivanja	Časovno obdobje priprave	Priprava mladostnika za samostojnost
/v sodelovanju s CSDjem in starši/ SD_D.13	Sodelovanje s starši, Centrom za socialno delo	Proces	
/Najprej se naredi individualni program za vsakega mladostnika/ SD_D.14	Za vsakega mladostnika	Individualiziran program	
/V stanovanjski skupini poteka projektno delo z nekim redom. Imamo določen red, ki se ga morajo držati./ SD_D.17	Treba se ga držati	Red v stanovanjski skupini	
/Pomembno je, da krepimo vrednote, poštenost, iskrenost/ SD_D.18	Poštenost, iskrenost	Krepitev vrednot	
/Potem pa delamo na malih malenkostih/ SD_D.19	Odprava malenkosti	Proces dela	
/Potrebno je veliko truda, ponavljan, da odpravljamo malenkosti/ SD_D.20			

/Delamo na tem, da se odpravijo razlogi, zaradi katerih je mladostnik prišel/ SD_D.21		Odpravljanje razlogov, zaradi katerih je mladostnik prišel v zavod	
/Ampak za to je potreben čas in sodelovanje./ SD_D.22	Čas in sodelovanje		

Sodelovanje zavoda z družino in ostalimi institucijami pri pripravi mladostnika na samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/kjer so prisotni starši, CSD, mladostnik, po potrebi tudi šola, zdravstvene službe/ SD_D.26		Timski sestanki	Multidisciplinarno sodelovanje
/trikrat letno poteka tudi timski sestanek/ SD_D.25	Trikrat letno		
/Informacije med nami tečejo, sodelovanje je ves čas/ SD_D.36	Vseskozi		
/Če tega ni ni možnih premikov/ SD_D.37	Pogoj za spremembe		
/Tako da delo z mladostnikom, družino in ostalimi institucijami je večji projekt, kar pomeni, da se dogaja ves čas./ SD_D.38	Vseskozi		
/Včasih potečejo tri leta pa nimajo kam, takrat smo jim tudi že omogočili, da so bili v skupini še pol leta, da dokončajo šolo, oziroma dopolnijo 18. leto./ SD_D.32	Do zaključka šolanja	Podaljšanje bivanja v stanovanjski skupini	Sodelovanje z mladostnikom

/če je tudi z njihove strani pokazana perspektiva./ SD_D.33	Interes mladostnika		
/Če imamo recimo 8 mladostnikov ima vsak dva matična vzgojitelja./ SD_D. 34		Matična vzgojitelja	
/Kot drugo pa bi morali CSDji in zavodi več delati na odnosih/ SD_D.82	Več dela na odnosih	Naloga vzgojnih zavodov in Centrov za socialno delo	
/Že pri ogledu in uvodnem razgovoru se pove, da želimo imeti njihovo sodelovanje./ SD_D.23	Vključevanje staršev, skrbnikov		Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki
/Potem imamo enkrat mesečno razgovor z njimi/ SD_D.24	Enkrat mesečno	Razgovori s starši	
/Velika večina staršev sodeluje/ SD_D.27a	Večina jih sodeluje		
/nekateri tega ne zmorejo/ SD_D.27b	Nekateri ne zmorejo		
/ko se jim pove, kje je določena težava, da bodo morali spremeniti kakšno vedenje, se nekateri smejijo, ne vidijo težave/ SD_D.27c	Jih ne vidijo	Težave v družini	
/Tudi starši se morajo spremenit./ SD_D.28	Potreba po spremembi v družini	Naloga staršev	
/Ta sta vsak teden v stiku s starši	Tedenski stik s starši	Matična vzgojitelja	
/Potem pa skupaj s CSDjem odločimo, če je okolje dovolj varno, da se mladostnik vrne v družino./ SD_D.29	Preveriti razmere	Možnost vrnitve mladostnika v družino	
/CSDjem/ SD_D.35b	Potreba po sodelovanju		

/Moralo bi se pa tudi potem, ko otrok gre iz družine bolj pripraviti družino/ SD_D.57	Delo z družino	Možnost vrnitve mladostnika v družino	Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo
/oziroma delati z njo, da se otrok lahko vrne/ SD_D.58			
/šolo če je potrebno/ SD_D.35c	V primeru težav		Sodelovanje zavoda s šolo
/Povežemo pa se tudi z ostalimi, npr. s Centrom za mentalno zdravje./ SD_D.95	Težave mladostnika v duševnem zdravju	Dispanzer za mentalno zdravje	Sodelovanje zavoda z zdravstvenimi ustanovami
/Uporabljam vse/ SD_D.39	Vsi koncepti	Strokovni delavci	Uporaba socialnodelovnih konceptov
/Vzpostavitev stika/ SD_D.44	Vzpostavitev odnosa		
/Če ni delovnega odnosa/ SD_D.40	Soustvarjanje delovnega odnosa		
/potem ni dialoga ni pretočnosti misli, se ne da delati sprememb/ SD_D.41	Pogoj za ustvarjanje sprememb	Soustvarjanje delovnega odnosa	
/Na osnovi odnosa lahko gradiš potem vse z mladostnikom/. SD_D.42	Osnova za delo z mladostnikom		
/Zaupanje mora biti/ SD_D.43	Zaupanje	Posledica uporabe konceptov socialnega dela	
/da z mladostnikom začnemo govoriti isti jezik/ SD_D.45	Uporaba mladostnikovega jezika	Strokovni delavci	
/To ne pomeni, da ga popolnoma razumem, ampak da približno vem, katere besede uporablja za določena	Razumevanje mladostnika	Posledica uporabe konceptov socialnega dela	

čustva, kako se izraža./ SD_D.46			
-------------------------------------	--	--	--

Možnost izboljšanja trenutnih programov zavodov za boljšo pripravo mladostnikov na odhod iz zavoda in lažji prehod v samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V stanovanjski skupini imamo zato enkrat tedensko skupinske sestanke/ SD_D.68	Tedensko	Skupinski sestanki v stanovanjski skupini	Prednosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/kjer so vključeni vsi mladostniki v skupini/ SD_D.69	Vključeni vsi mladostniki		
/delamo na spremembah/ SD_D.70	Delo na spremembah	Način dela	
/CSDji včasih kot da ne vedo tega in nam pošljejo mladostnike, ki ne zmorejo biti v stanovanjski skupini/ SD_D.52	S strani CSD včasih neustrezno	Nameščanje v zavod	Pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Se izkaže, da ko imajo več svobode izražajo preveč nasilja/ SD_D.54	Več nasilja	Več svobode v stanovanjski skupini	
/si podrejajo druge/ SD_D.55	Podrejanje drugih	Več svobode v stanovanjski skupini	
/CSDji bi morali vedeti, da so stanovanjske skupine najmilejši ukrep in da ne more vsak priti sem/ SD_D.56	S strani CSD včasih neustrezno	Nameščanje v zavod	
/Ideje mogoče še bolj projektno delo/ SD_D.64		Projektno delo	Ideje, načrti, projekti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
/Torej iskati cilje mladostnika za njegov lajf/ SD_D.65	Iskanje mladostnikovih ciljev	Projektno delo	

/Mladinska stanovanja s točno določenimi pogoji in cilji / SD_D.72	Mladinsko stanovanje	Bivanje po odhodu iz zavoda	Predlogi za sistemsko ureditev osamosvajanja mladostnikov po odhodu iz zavoda
/s finančnim budžetom/ SD_D.73	Denarni sklad	Finančna varnost	
/Ko sem bil pred leti na Danskem, imajo tam urejena mladinska stanovanja za takšne primere/ SD_D.76	Mladinska stanovanja na Danskem, kot primer dobre prakse	Mladinsko stanovanja	
/Zaposleni so tudi socialni delavci, ki hodijo po teh mladinskih stanovanjih in preverjajo njihove individualne načrte in cilje, ki jih morajo doseči/ SD_D.77	Socialni delavci kot pomemben člen Mladinskih stanovanj na Danskem		
/V sistemu bi se moral narediti državni aparat, ki bi podpiral mladostnike/ SD_D.83	Podpora mladostnikom	Uvedba državnega aparata	
/s štipendijami/ SD_D.84	Finančna podpora		
/ ko bi se izšolali, da bi dobili poklic/ SD_D.85	Zagotovitev zaposlitve		
/ali pripravništvo/ SD_D.86	Zagotovitev pripravništva		
/Seveda pod določenimi pogoji/ SD_D.87	Mladostnik mora upoštevati pogoje		
/Mislim, da so stanovanjske skupine moderen program/ SD_D.96	Napredna oblika	Stanovanjske skupine	Razvitost mreže in programov zavodov v Sloveniji
/ker so narejene kot približek družini/ SD_D.97	Približek družini		
/Ostali zavodi pa morajo bit/ SD_D.98	Sami po sebi namen	Vzgojni zavodi	

/ker so tam mladostniki, ki to rabijo, ki rabijo večji nadzor./ SD_D.99	Za mladostnike s potrebo večjega nadzora		
---	--	--	--

Sodelovanje zavoda z organizacijami, društvi, zavodi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/UP – kjer izvajajo nizkopražne programe za droge/ SD_D.94		Društvo UP	Sodelovanje z nevladnimi in nevladnimi organizacijami
/Projekti v katere se vključuje mladostnike so npr. Center Most/ SD_D.90	Vključevanje v projekte	Cent'r Most	
/fitnes v Fužinah/ SD_D.91		Fitnes v Fužinah	
/Mladi zmaji/ SD_D.92	Javni zavod Mladi zmaji	Mladinski centri	
/MUZA – za mladostnike, ki imajo težave s prehranjevanjem/ SD_D.93		MUZA – Svetovalnica za motnje hranjenja	
/Zelo redko/ SD_D.100	Redko	Srečanja z ostalimi vzgojnimi zavodi	Sodelovanje z ostalimi zavodi
/Vsak zavod je celica za sebe/ SD_D.101	Ločenost med sabo		
/Če naredi kaka fakulteta posvet ali kaj podobnega pridemo skupaj SD_D.102	Na posvetih		

Stik zavoda in mladostnika po njegovem odhodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ko se konča odločba CSDja, mi nimamo več pristojnosti nad mladostnikom/ SD_D.88	Brez pravice	Zakonodaja	Stiki z mladostnikom po odhodu iz zavoda

/Mladostniki imajo drugače zeleno luč, da nas obišejo, da gremo na kavo, poklepetamo, se pogovorimo o kakšnih težavah./ SD_D.89	Obisk v zavodu	Odločitev mladostnika	
--	----------------	-----------------------	--

Vloga ministrstva in državnih institucij

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Da, dobimo dovolj sredstev/ SD_D.60	Da	Zadostna sredstva za usposabljanje mladostnikov	Način financiranja zavoda
/Od Ministrstva za šolstvo./ SD_D.61		Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	
/Razen če sami dobimo kakšne sponzorje, projekte/ SD_D.62	Iščejo sami	Donacije, sponzorstva	
/To pa je odvisno od ljudi, koliko dela vložijo v to/ SD_D.63.	Samoiniciativnost zaposlenih	Dodaten finančni vir	
/Država ima denar in nam ga da dovolj. / SD_D.103	Daje denar	Zadostna	Podpora države

Strokovni delavec E

Kompetence pomembne za mladostnikovo samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Večinoma so iznajdljivi, to so se naučili znotraj družine in jim je omogočilo sploh preživetje znotraj družine/ SD_E.01	Iznajdljivost	Osebnostne lastnosti	Kompetence pomembne za samostojno življenje mladostnika
/Narediti si meje, kaj sem jaz, kaj so drugi, kaj so moja čustva, kaj	Postavljanje meja		

so čustva drugega/ SD_E.02			
-------------------------------	--	--	--

Načini dela in priprava mladostnika za samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Sistem v vzgojnem zavodu je narejen tako, da se vsako leto pregleda mladostnikov individualiziran vzgojni načrt/ SD_E.05	Vsakoletno	Individualiziran vzgojni načrt mladostnika	Priprava mladostnika za samostojnost
/in za zaključne letnike, ki gredo ven, se na začetku leta že načrtuje, kaj potrebuje, katere kompetence razvijati, na katerih področjih, da se ga pripravlja celo leto na odpust./ SD_E.06	Načrt dela in sodelovanja		
/potem se sredi leta dobimo, pregledamo načrt, kaj je bilo za nekoga dogovorjenega, ga spremenimo, če je potrebno, da bi šel čim bolj pripravljen/ SD_E.08	Spremljanje načrta		
/Včasih se do zadnjega ne ve, ali ga pripravljamo na odpust domov ali kam drugam, ker mladostniki prihajajo iz okolij, kjer ni stabilnosti./ SD_E.09	Včasih ni točno določeno	Bivanje po odhodu iz zavoda	Priprava mladostnika za samostojnost
/Za dekleta je stanovanjska skupina, ki jo imamo v Ljubljani./ SD_E.12	Za dekleta	Stanovanjska skupina	
/Namenjeno še vedno šolanju, sicer namenjeno osamosvajanju, iskanju službe./ SD_E.13	Postopno osamosvajanje		

/Mora se vedeti za kaj je tam, s kakšnim namenom se ji pomaga za odpust, za koliko časa je tam? To je to iskanje nekih vmesnih možnosti/ SD_E.14	Točno določen namen		
/Da imajo nekaj podpore še vseeno./ SD_E.15	Podpora		
/Mladostnika se v pripravi faze na odhod sprobajo določene faze na to, kako bo ko boš sam. npr. ravnanje z denarjem. Če je mladostnik sposoben tega, lahko preidemo na drugo fazo/. SD_E.17	Postopoma	Pridobivanje osnovnih veščin	
/Mi delamo individualno, pogledamo kaj mladostnik zmore/ SD_E.19	Za vsakega mladostnika	Individualiziran program	
/Ko imam mladostnika pred sabo ga želim razumet celostno/ SD_E.03	Celostna obravnava	Način dela socialne delavke	Naloge strokovnih delavcev in zavoda
/Od kod mu prihaja stiska, kaj mu dela stisko. Na tistem, kar mu začne delat stisko delamo/ SD_E.04	Reševanje vzrokov		
/Potem vzgojitelji v vzgojni skupini konkretno z njim delajo/ SD_E.07	V vzgojni skupini	Konkretno delo pri pripravi na odpust	
/Hkrati se poskuša držati družinska mreža/ SD_E.10	Socialna mreža	Krepitev	

Sodelovanje zavoda z družino in ostalimi institucijami pri pripravi mladostnika na samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/izboljševati odnose v domačem okolju, da bi odnosi bili čim boljši, da se mladostnik lahko vrne/ SD_E.11	Izboljšati odnose	Priprava na prihod mladostnika v družino	
/Starši včasih zaradi določenih razlogov ne zmorejo aktivnejšega sodelovanja./ SD_E.20	Nekateri ne zmorejo		Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki
/Je odprto območje, kjer manjkajo kakšni mehanizmi./ SD_E.21	Pomanjkanje mehanizmov za delo z družino		
/Po zakonodaji se starš ni dolžan vključiti v neke programe,/ SD_E.22	Neobvezno sodelovanje	Sistemska pomanjkljivost	
/Zakonodaja ne določa staršu, da mora neke stvari spremeniti./ SD_E.23	Neobvezno sodelovanje	Sistemska pomanjkljivost	
/Zgolj na našem trudu, motivaciji.../ SD_E.24	Vztrajnost zaposlenih	Možnost sprememb	
/Nekdo pa ima večplastne težave, vedno več je mladostnikov, ki imajo več težav skupaj, npr. težave z uživanjem drog v povezavi s težavami v duševnem zdravju in druge kombinacije. Ko se to sešteje skupaj je včasih težko ustavit. Zelo težko je s temi mladostniki kaj doseči, zato sodelujemo z ostalimi institucijami./ SD_E.27	Veliko ljudi za enega mladostnika		Multidisciplinarno sodelovanje
/Ko se išče rešitve, ki so bolj kompleksne, je pomembno, da so zraven vsi iz področij,	Iskanje rešitev		

kjer je posameznik vključen./ SD_E.28			
/Če je potrebno, da so druge institucije, takrat povabim njih, oziroma gre naš tim k njim/ SD_E.36.	Odkvisno od potreb		
/Veliko jih je. Ali je področje zdravja, psihiatrija, ... velika paleta je. Mladostnik biva tukaj, kot bi doma starši za otroka zrihtali, tako moramo mi tukaj, probamo pa starše vključevati v te stvari, ker tudi podpise skrbnika rabimo. / SD_E.67	Veliko ljudi za enega mladostnika		
/Od CSDja/ SD_E.29	Iskanje rešitev	Center za socialno delo	Multidisciplinarno sodelovanje
/sodišča/ SD_E.32		Sodišče	Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo

/tožilstva/ SD_E.33		Tožilstvo	Sodelovanje zavoda s sodiščem
/Centra za odvajanje odvisnosti od prepovedanih drog,/ SD_E.30		Center za zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog	Sodelovanje zavoda z zdravstvenimi ustanovami
/pedopsihiatrija./ SD_E.35		Pedopsihiatrija	
/Multidisciplinarno sodelovanje/ SD_E.43		Multidisciplinarno sodelovanje	Uporaba socialno delavskih konceptov
/krepitev uporabnika./ SD_E.44	Krepitev mladostnika	Strokovni delavci	
/Pri delu z mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami je nujno uporabljat vse, od osnov naprej./ SD_E.45	Vsi koncepti		
/Spoštljivost do vseh udeleženih./ SD_E.46	Spoštljivost		

Možnost izboljšanja trenutnih programov zavodov za boljšo pripravo mladostnikov na odhod iz zavoda in lažji prehod v samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Mladostnik lahko ima veliko pomoči, če jo je pripravljen sprejeti./ SD_E.47	Mladostnik je deležen pomoči		Prednosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Poskusimo jim razložiti, da za določene mladostnike nimamo ustreznih pogojev, pa nismo uslišani./ SD_E.37	Neustrezni pogoji za določene mladostnike	Nameščanje v zavod	Pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Zato velikokrat dobimo mladostnike, ki niso ustrezni za bivanje pri nas v zavodu, jim težko pomagamo./ SD_E.38	Neustrezno		

/Zato obveščamo druge institucije, te ki nameščajo in ostale za katere menimo, da bi bilo potrebno, da jih obravnavamo./ SD_E.42	Neustrezno		
/Pomanjkljivost pa je ta, da so možnosti, kapacitete, kam lahko potem gredo zelo omejene, nimamo mladinskih stanovanj, nekih sob, da bi lahko zgolj spremljal mladostnika./ SD_E.49	Pomanjkanje ustreznih bivalnih enot	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Da bi si lahko privoščili doživljajsko pedagogiko it kam ven, na primer it z vlakom na morje je že predrago, čeprav bi bilo super za samostojnost, da bi šel celo pot z vlakom, tako pa moramo šparati in iti s kombijem./ SD_E.55	Ni financ	Doživljajska pedagogika	
/To je odvisno od vizije vodij. Kako si predstavlja nadaljevanje./ SD_E.56	Vizija za naprej	Ravnatelj	Ideje, načrti, projekti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
/Kakšna stanovanja/ SD_E.57	Mladinsko stanovanje	Bivanje po odhodu iz zavoda	Predlogi za sistemsko ureditev osamosvajanja mladostnikov po odhodu iz zavoda
/možnost spremljanja mladostnika po odpustu/ SD_E.58	Podpora zavoda na daljavo	Mladinsko stanovanje	
/vključenost v kakšne programe bila potrebna./ SD_E.59	Dodatni programi	Uvedba državnega aparata	
/Da financiranje teh programov ne bi bilo takoj na grbi mladostnika/ SD_E.60	Finančna podpora	Uvedba državnega aparata	

/Spremembe so nujne, dobivamo mladostnike, ki imajo drugačne potrebe in jih ta sistem ne vzdrži./ SD_E.68	Nujne spremembe zaradi novih potreb mladostnikov	Zastarelost	Razvitost mreže in programov zavodov v Sloveniji
/Niti normativi niso ustrezni./ SD_E.69	Neustrezni normativi		
/niti prostori./ SD_E.70	Infrastruktura		
/načini dela z veliko mladostniki ni ustrezen, tako kot imamo sedaj./ SD_E.71	Neustrezen način dela z mladostniki		
/Manjka pedopsihiatrični oddelek v Ljubljani./ SD_E.72	Potreba po pedopsihiatričnem oddelku		
/Na vsaki od ravni, zdravstvo, pravosodje, notranje ministrstvo na ravni policije, če izdamo tiralico, mi nimamo kadra, policija nima kadra, kdo ga bo pripeljal, mladostnik se noče vrniti, ga gremo iskat, se noče vrniti, ga pustimo tam, ker ni druge rešitve/ SD_E.73	Pomanjkanje	Strokovni delavci v zavodih	
.../ogromno je takih odprtih vprašanj, ki jih ne uspemo razrešiti, ker ni zakonske podlage./ SD_E.74	Zakonodaja	Zastarelost	

Sodelovanje zavoda z organizacijami, društvi, zavodi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Društva Projekt človek/ SD_E.31		Društvo projekt človek	Sodelovanje z vladnimi in nevladnimi, organizacijami
/Približno 10 -15 let se razrešujejo stvari, ministrstva se tako hitro menjajo, da ne pride do	Iskanje rešitev	Sodelovanje z ministrstvom	

možnosti skupnih iskanj rešitev./ SD_E.75			
/Premakne se zaenkrat nič/ SD_E.76	Ni premikov	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	
/Kadar organiziramo posvet, povabimo socialne delavke, delavce, tožilce, sodnike, zdravstvene organizacije, te ki sodelujemo z njimi, Varuha človekovih pravic, ministrstvo. Mi podamo strokovna stališča, na ravni vodij pa je, da svoje vizije usklajujejo z njimi / SD_E.77	Podajanje predlogov	Posveti	Sodelovanje z ostalimi zavodi
/Ravnateljji različnih zavodov imajo svoje sodelovanje./ SD_E.78	Med sabo	Ravnateljji	
/V okviru svetovalne službe sodelujem v študijski skupini, oziroma sedaj je aktiv socialnih delavcev, da se lahko dobivamo./ SD_E.79	Sodelovanje	Aktiv socialnih delavcev	
/Imamo intervizije in si dajemo drug drugemu informacije, kako delati, iščemo rešitve./ SD_E.80	Intervizije	Aktiv socialnih delavcev	
/Treba pa je vedeti, da so zavodi različni z različnim namenom/ SD_E.81a	Raznoliki	Srečanja z ostalimi vzgojnimi zavodi	
/ in se potem mogoče o vsem ne moreš pogovarjat, ker drugi nima takšnih problemov./ SD_E.81b	Specifična problematika pri vsakem		

Stik zavoda in mladostnika po njegovem odhodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ko se odločba zakluči se zakluči./ SD_E.63	Brez pravice	Zakonodaja	Stiki z mladostnikom po odhodu iz zavoda
/Običajno je ta odnos, ki ostane, s tistim, s katerim se je mladostnik počutil najbližje tisti, ki določa koliko bo potem še v stiku./ SD_E.64	Odvisno od vzpostavljenega odnosa mladostnika	Stiki so	
/Mladostniki radi pokličejo, pridejo obiskat, vsaj še nekaj let, dokler še koga poznajo./ SD_E.65	Osebna odločitev mladostnika		
/Radi se oglasijo sploh tisti, ki so ugotovili na koncu bivanja, da jim je bilo to v korist./ SD_E.66	Spoznanje, da jim je bilo bivanje v korist		

Vloga ministrstva in državnih institucij

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Težko dobimo donatorje, sponzorje./ SD_E.50	Težko pridobiti	Donacije, sponzorstva	Način financiranja zavoda
/So nekatera podjetja, ki so vsako leto pripravljene dati kake nagrade, ko imamo kakšen dogodek./ SD_E.51	Podjetja		
/Drugače smo pa financirani z ministrstva./ SD_E.53		Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	
/Sredstva se izjemno krčijo, jih je čedalje manj./ SD_E.54	Krčenje sredstev		

/Zelo pomanjkljiva./ SD_E.82		Nezadostna	Podpora države
/Sporoča se jim redno, kaj bi potrebovali, kako bi se morali spremeniti normativi za delavce, mladostnike, financiranje, možnosti bivanja, možnosti raznih programov./ SD_E.83	Se jim redno sporoča	Potrebe zavoda	
/Zmanjka že pri dialogu, kaj šele pri sklepanju in uresničitvah konkretnih stvari./ SD_E.84	Neuslišane		

Strokovni delavec F

Kompetence pomembne za mladostnikovo samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Naučijo se vztrajnosti/ SD_F.01	Vztrajnost	Osebnostne lastnosti	Kompetence pomembne za samostojno življenje mladostnika
/delavnosti/ SD_F.02	Delovne navade		
/Dobijo tudi delavne navade/ SD_F.05	Delavne navade		

Načini dela in priprava mladostnika za samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Imajo obvezne učne ure, ki jih tudi prilagajamo, odvisno od tega, kdaj pridejo iz šole/ SD_F.04	Obvezne učne ure	Strukturiran urnik	Priprava mladostnika za samostojnost
/ker se morajo ob vsem ritmu življenja, ki poteka tako kot doma, znotraj tega organizirati/ SD_F.06	Načrtovanje dneva		

/Vključujemo jih v interesne dejavnosti/ SD_F.07	Interesne dejavnosti	Prosti čas	
/ker hodijo v srednje šole si morajo znati načrtovati urnik/ SD_F.08	Načrtovanje dneva	Strukturiran urnik	
/Pomembni so tudi odnosi, veliko delamo na njih/ SD_F.09	Delo na odnosih	Osebnostne lastnosti	
/Mi imamo srednješolce, zato tudi nimamo gospodinje, tako da vse delamo skupaj z mladostniki. Nimamo čistilke, perice, ampak je samo vzgojitelj z mladostniki./ SD_F.19	Vsa	Gospodinjska opravila	
/Jaz pravim stanovanjske skupine so popotnice za življenje. Tu se potem učijo./ SD_F.20	Postopno osamosvajanje	Stanovanjska skupina	
/Jih je osem in se morajo dogovarjati, kaj bo kdo počel imamo dežurstva./ SD_F.21	Sposobnost dogovarjanja	Osebnostna lastnost	
/Zajtrke in večerje si morajo sami pripravljati./ SD_F.22	Kuhanje	Gospodinjska opravila	
/Mladostniki gredo tudi sami v trgovino, imamo dobavnico. Vemo koliko lahko dnevno porabimo in v okviru tega moramo priti skozi, od tega moramo odbiti kosilo, ostalo imamo za prehrano in ostale potrebščine. S tem se tudi učijo, ravnati z denarjem./ SD_F.23	Praktična izkušnja nakupovanja	Ravnanje z denarjem	

/Mladostniki namensko varčujejo tukaj imajo varčevalne knjižice, da ko odidejo od nas lahko odidejo v študentsko sobico, podnajemniško./ SD_F.40	Varčevanje za najemnino	Ravnanje z denarjem	
/Zato tudi imamo evalvacije, individualni pogovori, da preko odnosov rešujemo stvari./ SD_F.10	Reševanje težav	Vodenje evalvacij, individualnih pogovorov	Naloge strokovnih delavcev in zavoda
/V stanovanjski skupini imamo interdisciplinarni pristop dela, da smo v stanovanjski skupini različni profili in matičnost vzgojitelja./ SD_F.11	Interdisciplinarni pristop	Način dela vzgojiteljev	
/Vsak vzgojitelj je matični dvema mladostnikoma. Pri njima poskrbi za vse, čeprav skrbi tudi za ostale. Za vso nego in oskrbo je odgovoren./ SD_F.12	Skrb za mladostnika	Matični vzgojitelj	
/Zavzame se tudi za finance, za šolo./ SD_F.13	Nadzor nad šolo, denarjem	Matični vzgojitelj	
/Osnovna skrb je nega, vzgoja in izobraževanje, ter seveda vsa ostala skrb, ki jo potrebujejo tukaj./ SD_F.14	Skrb za mladostnika	Matični vzgojitelj	
/Ob sprejemu, ko mladostnik pride k nam naredimo individualni načrt v roku enega meseca, potem se ga dopolnjuje. Notri so vse smernice in načrt./ SD_F.15	Individualni program	Načrtovanje ob prihodu mladostnika	
/Tudi mladostnik naredi svoj načrt, imamo	Individualni program	Načrtovanje ob prihodu mladostnika	

vprašalnik, ki ga skupaj z matičnim vzgojiteljem naredi./ SD_F.16			Naloge strokovnih delavcev in zavoda
/In potem skupaj načrtujemo./ SD_F.17	Skupno načrtovanje	Načrtovanje ob prihodu mladostnika	
/v prvi vrsti mi delamo z otroci. Ker so otroci pri nas tudi po več let./ SD_F.32	Skrb za mladostnika	Matični vzgojitelj	
/Dosti mladostnikov se ne vrača domov, gredo potem naprej, mnogo jih gre v študenta, kar jim mi poskušamo pomagat uredit, ali gredo v najeta stanovanja, sobico/ SD_F.38	Pomoč pri iskanju namestitve	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/to tudi vključimo donatorje/ SD_F.39	Iskanje donatorjev	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Pomagamo jim tudi pri zaposlitvi, pripravništvu, kar je sedaj malo težje./ SD_F.41	Pomoč pri iskanju	Zaposlitev mladostnika	
/Včasih šola ne zagotavlja prakse, tako da takrat se mi vključimo./ SD_F.80	Pomoč pri iskanju	Praksa mladostnika	
/Veliko je odvisno od matičnih vzgojiteljev, koliko potem iščejo, kličejo naokoli in iščejo za mladostnika./ SD_F.83	Pomoč pri iskanju	Praksa mladostnika	

Sodelovanje zavoda z družino in ostalimi institucijami pri pripravi mladostnika na samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Kjer so pogoji s starši, težimo k temu, da hodijo otroci za vikende domov, za počitnice./ SD_F.27	Mladostniki hodijo za vikende, počitnice domov	Urejene razmere	Odnosi med mladostniki in družino

/Kjer ni pogojev, da staršev nima ali so drugi razlogi, s CSDjem poskušamo urediti vikend rejništva, da bo lahko nekam odhajal, da ne bo samo tukaj, če je tako poiščemo tudi sorodstvene vezi, da gre lahko malo ven od tukaj./ SD_F.28	Bivanje v zavodu tudi za vikend	Težave v družini	
/centri/ SD_F.78		Centri za socialno delo	Sodelovanje s Centri za socialno delo
/Med letom imamo dogovorjeno, da mladostnikom poleg nas pri učenju pomagajo tudi prostovoljci iz fakultet, to otrokom dosti pomeni./ SD_F.77	Pomoč prostovoljcev	Šola	Sodelovanje zavoda s šolo
/Vključujemo jih že na začetku, da pridejo na ogled zraven. Tudi če je otrok v kriznem centru, poskušamo s CSDjem urediti, da pridejo takrat pogledat./ SD_F.25	Vključevanje staršev, skrbnikov		Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki
/Vključujemo jih, ko delamo individualni načrt./ SD_F.26	Vključenost staršev	Individualiziran program	

/Delamo s starši, vendar nimamo v konceptu dela, da bi delali tako intenzivno/ SD_F.29	Neuresničeno	Potreba po več dela s starši	
/Mi jih sicer vabimo sem na srečanja, timske sestanke, jih obveščamo po telefonu, spodbujamo jih, da gredo na roditeljske sestanke, vendar ni tako intenzivno/ SD_F.31	Vztrajnost pri vabljenju na sestanke		
/Ko se individualni načrt sprejme, so povabljeni starši, socialna delavka in skupaj potrdimo. Tudi razrednik je včasih povabljen, psiholog, tako da je celostno zajeto področje./ SD_F.18	Seznaničev z individualiziran program		Multidisciplinarno sodelovanje
/V vsakem primeru, ko se mladostnik pripravlja, da bo odšel, vključimo CSD in seveda tudi, če je otrok pri psihologu, da se raziščejo pogoji pri starših, če so kakšne spremembe, da poteka celostno in se vidi, če se otrok lahko vrne domov./ SD_F.36	Načrt za prihodnost	Multidisciplinarna obravnava	Priprava na odhod mladostnika
/Vzpodbujamo centre, naj bolj intenzivno delajo z njimi./ SD_F.30	Biti bi moralo intenzivnejše	Delo z družino	Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo
/oziroma pokličemo center, če imajo oni kakšne možnosti./ SD_F.81	Praksa mladostnika	Praksa mladostnika	
/S šolami smo dogovorjeni, da nas obveščajo, če manjkajo,	V primeru težav	Razredniki, učitelji	Sodelovanje s šolo

imajo učne težave, nam sporočijo/ SD_F.03			
/zdravstvenimi zavodi imamo sodelovanje./ SD_F.79		Zdravstveni zavodi	Sodelovanje zavoda z zdravstvenimi ustanovami
/Individualni pristop/ SD_F.42	Individualni pristop	Strokovni delavci	Uporaba socialno delavskih konceptov
/skupinska dinamika./ SD_F.43	Skupinska dinamika		
/Otroka moraš slišat./ SD_F.44	Poslušanje		
/Reševati moraš takoj tukaj in zdaj, ne moreš čakati./ SD_F.45	Tukaj in zdaj		
/Imamo dogovorjeno, da te otrok lahko pokliče, tudi ko si odsoten, če želi tvoj nasvet, pomoč. Tudi če si odsoten narediš včasih intervencijo. Podpora otroku ves čas mora biti./ SD_F.46	V vsakem trenutku	Podpora	
/Pa odnos, če ti otrok zaupa, če imata dober odnos ti bo povedal, tudi če kakšno neumnost naredi./ SD_F.47	Zaupanje	Posledica uporabe konceptov socialnega dela	

Možnost izboljšanja trenutnih programov zavodov za boljšo pripravo mladostnikov na odhod iz zavoda in lažji prehod v samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Težko bi rekla, kaj je kakšna pomanjkljivost./ SD_F.48	Ni pomanjkljivosti		Prednosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/ampak ravno to je prednost, da ni toliko tehničnega osebjaja, da se ne zanašajo na to, da mi bo kuharica skuhala, ampak morajo sami	Mladostniki se naučijo več za samostojnost	Manj zaposlenih	

pospraviti, si skuhati./ SD_F.50			
/Zdi se mi da individualni pristop/ SD_F.52	Individualni pristop	Način dela	
/manjše število otrok/ SD_F.53	Manjše število otrok	Način dela	
/interdisciplinaren tim, mi je všeč, se mi zdi pravilen/ SD_F.54	Interdisciplinarna ekipa	Profili vzgojiteljev	
/Tukaj ga vidiš tudi kako v skupini deluje, ga vidiš v dejanjih./ SD_F.56	Ves čas	Stik z mladostnikom	
/Družinski tip vzgoje, kot je stanovanjskih skupinah se mi zdi dober, mladostniki tudi veliko odnesejo./ SD_F.57	Družinski tip vzgoje	Način dela	
/Zdi se mi da si tukaj lahko bližje otroku, te vidi podnevi, ponoči, na izletih, te sprejme kot neko ključno odraslo osebo./ SD_F.58	Vzgojitelj je ključna odrasla oseba	Stik z mladostnikom	
			Pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
/Mogoče, da bi bilo več zaposlenih/ SD_F.49	Premalo	Število zaposlenih	
/Je pa res, da včasih ne veš, a si v službi ali doma, ker je isto kot doma, samo tukaj jih je več./ SD_F.51	Delo prisotno v zasebnem življenju	Zaposlitev v stanovanjski skupini	
/Če na koncu nimajo pogojev imamo možnost, da gredo še v mladinsko stanovanje/ SD_F.33a	Mladinsko stanovanje	Bivanje po odhodu iz zavoda	Ideje, načrti, projekti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
/kjer so tudi lahko 6 mesecev ali več/ SD_F.33b	6 mesecev ali več	Dolžina bivanja v mladinskem stanovanju	

/da se še dodatno osamosvojijo./ SD_F.33c	Dodatna osamosvojitve	Bivanje v mladinskem stanovanju	
/Še dobijo dodaten suport s strani matičnega vzgojitelja./ SD_F.34	Podpora s strani vzgojiteljev		
/določen finančni suport, da lahko gredo potem v samostojnost./ SD_F.35	S strani zavoda	Finančna varnost	
/da si najde službo./ SD_F.72	Iskanje zaposlitve	Naloga mladostnika v mladinskem stanovanju	
/Če pa tega ni pa te opcije več nimaš, kaj potem..širit socialno mrežo, to delamo ves čas, da se vseeno najde nekaj./ SD_F.73	Krepitev socialne mreže		
/Nadgradnja so ta mladinska stanovanja./ SD_F.67	Mladinsko stanovanje	Bivanje po odhodu iz zavoda	Predlogi za sistemsko ureditev osamosvajanja mladostnikov po odhodu iz zavoda
/da lahko tisti, ki nima zaledja v družini, da ga še zadržiš za določeno obdobje in mu lahko s suportom pomagaš/ SD_F.68	Podpora zavoda na daljavo	Mladinsko stanovanje	
/Mladinskih stanovanj bi bilo potrebnih več. Mislim, da je to prihodnost, ne moreš otroka pri 18ih dat ven, če nima zaledja./ SD_F.70	Potreba po več		
/Da je lahko tam za 6 mesecev, eno leto/ SD_F.71	Dolžina nastanitve od pol do enega leta		
/Dobro je tudi, če imajo zavodi urejen nek prehod. Če so zaprti zavod, da imajo tudi	Možnost prehoda iz bolj zaprte skupine v samostojnejšo	Stanovanjske skupine v zaprtih zavodih	

stanovanjsko skupino./ SD_F.74	stanovanjsko skupino znotraj zavoda		
/Da kljub vsemu tisti, ki so malo samostojnejši, da imajo možnost večje samostojnosti. / SD_F.75	Možnost večje samostojnosti	Stanovanjske skupine v zaprtih zavodih	
/Mislim, da je premalo povezav med fakulteto, med teorijo in prakso./ SD_F.84	Potrebno več povezovanja	Teorija in praksa	Razvitost mreže in programov zavodov v Sloveniji
/tako da se mi zdi koncept stanovanjskih skupin bližje kot v klasičnih zavodih./ SD_F.55	Stanovanjska skupina bolj primerna	Primerjava koncepta stanovanjskih skupin s klasičnimi zavodi	
/Se mi zdi da se več naučijo v stanovanjskih skupinah kot v zavodih./ SD_F.59	V stanovanjski skupini se naučijo več stvari	Primerjava koncepta stanovanjskih skupin s klasičnimi zavodi	

Sodelovanje zavoda z organizacijami, društvi, zavodi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Sodelovanje med zavodi teče, sicer si iz prakse včasih želimo, da bi imeli izmenjave, da bi npr. videli, kako delo poteka v drugem zavodu.../ SD_F.85	Kako in na kakšen način delujejo ostali vzgojni zavodi	Pomanjkanje informacij	Sodelovanje z ostalimi zavodi
/Imamo zavodijado, to je tekmovanje zaposlenih med zavodi/ SD_F.86	Zavodijada	Neformalna druženja	
/in odbojkijado, to je med delavci./ SD_F.87	Odbojkijada		
Za mladostnike je Krpanova pot, organizira VZ Logatec, potem Višnja Gora	Različni dogodki	Neformalna druženja za mladostnike	

organizira od Litije do Čateža, kaj drugega pa med zavodi že ni./ SD_F.88			
/Kar se tiče programov pa poteka preko upravnih odborov in študijskih skupin./ SD_F.89	Upravni odbori, študijske skupine	Delo na programih	
/Vsako leto imamo potem tudi izobraževanja, kjer je med zavodi in centri se vključujejo./ SD_F.90	Izobraževanje zaposlenih	Srečanja z ostalimi vzgojnimi zavodi	

Stik zavoda in mladostnika po njegovem odhodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Mladostniki sami potem prihajajo nazaj, nam povedo, kako so se znašli, ker mi ne vodimo, kam naši mladostniki odidejo, ker to ima center na čez. Mladostniki sami pridejo povedat./ SD_F.76	Osebna odločitev mladostnika	Stiki so	Stiki z mladostnikom po odhodu iz zavoda

Vloga ministrstva in državnih institucij

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Mesečno dobivamo dnevno oskrbnino za mladostnika/ SD_F.60	Urejena oskrbnina za mladostnike	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	Način financiranja zavoda
/mesečno dobimo še dodatek za razširjeno oskrbo za mladostnika./ SD_F.61	Mesečni dodatek za razširjeno oskrbo		

/Za ostale stvari pa iščemo donacije./ SD_F.62	Iščejo sami	Donacije, sponzorstva	
/Drugače pa pišemo prošnje donatorjem, vedno manj je tega, vedno težje se dobi./ SD_F.64	Težko pridobiti	Donacije, sponzorstva	
/In pa od kakih dobrih ljudi dobimo kaj./ SD_F.65	Od dobrih ljudi	Donacije, sponzorstva	
/Ministrstvo tisto osnovo da, kaj več pa tudi ne, kar je pa skoraj premalo, oziroma zadostuje za minimum./ SD_F.66	Prispeva za osnove	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	
/Lahko bi bilo več./ SD_F.91	Lahko bi je bilo več	Zadovoljiva	Podpora države
/Oni dajo sredstva za šolo v naravi/ SD_F.92	Sredstva za šolo v naravi	Finančna podpora	
/za ostale stvari pa moraš bol zbirat sam, v lastni režiji./ SD_F.93	Večina mora zavod pridobiti sam		
/Tiste osnove dejavnosti pokrijejo, so vedno pokrivali/ SD_F.94	Za osnovne dejavnosti		
/kar pa je malo več, je potrebno pa sam najti./ SD_F.95	Zavod mora najti finance sam	Dodatni projekti	

Strokovni delavec G

Kompetence pomembne za mladostnikovo samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Da ni odvisnosti/ SD_G.01a	Brez odvisnosti od drog	Osebnostna lastnost	

/ker potem lahko mladostnik začne s čisto glavo razmišljati./ SD_G.01b	Razmišljanje s svojo glavo		Kompetence pomembne za samostojno življenje mladostnika
Tudi odgovornost do denarja, do porabe denarja./ SD_G.02	Odgovornost	Ravnanje z denarjem	
Zelo pomembno je, da tudi če se ne vrne domov, da ima neke stike s sorodniki, starši, vsaj nekoga iz družine./ SD_G.03	Razširitev	Socialna mreža	
/Da zaključi šolanje./ SD_G.04	Dokončanje šolanja	Izobrazba	
/Da pridobi delovne navade./ SD_G.05	Delovne navade	Osebnostna lastnost	
/Predvsem pa samostojnost/ SD_G.07	Samostojnost		
/od osebne higiene./ SD_G.08	Osebna higiena	Izvajanje vsakdanjih opravil	
/da ni več kaznivih dejanj./ SD_G.09	Ni kaznivih dejanj	Odnos do okolice	

Načini dela in priprava mladostnika za samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Od prvega dneva, ko je tukaj se uči kompetence./ SD_G.10	Ves čas bivanja	Časovno obdobje priprave	Priprava mladostnika za samostojnost
/Do neke mere lahko fanta učimo, pripravimo./ SD_G.11	Do neke mere	Vzgojni zavod	
/Fantje si morajo pripravljat zajtrk in večerjo, za kosilo imamo kuharico. Skupaj kuhamo tudi za vikende./ SD_G.14	Kuhanje	Gospodinjska opravila	

Sodelovanje zavoda z družino in ostalimi institucijami pri pripravi mladostnika na samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/S starši smo lahko dnevno v stikih ali prek telefona,/ SD_G.15	Možnost dnevnega sodelovanja		Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki
/potem so redni roditeljski sestanki,/ SD_G.16	Redno	Razgovori s starši	
starši so vedno vabljeni na time, ki so namenjeni mladostnikom./ SD_G.17	Sodelovanje na timskih sestankih		
/Se pa eni bolj odzovejo, drugi pa manj, od posameznika do posameznika različno./ SD_G.18	Starši so različno odzivni		
/Mi se lahko potrudimo in smo čim bolj vztrajni,/ SD_G.19	Vztrajnost pri vabljenju na sestanke		
/Mi, vzgojitelji, mladostnik, ravnateljica, strokovni sodelavki, starši, center, naredimo na začetku tim,/ SD_G.21	Prihod mladostnika v zavod	Timski sestanek	Multidisciplinarno sodelovanje
/Tu dostikrat škripa. Centri mislijo, da ko dajo mladostnika v zavod, da so opravili svoje delo./ SD_G.13	Biti bi moralo intenzivnejše	Delo z družino	Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo
/potem pa je nekaj odvisno tudi od centra./ SD_G.20	Potreba po sodelovanju		
/Sodelujemo tudi z drugo gimnazijo Maribor, da imamo prostovoljce za učenje./ SD_G.52	Pomoč prostovoljcev	Šola	Sodelovanje s šolo

/s sodišči./ SD_G.25		Sodišče	Sodelovanje zavoda s sodiščem
/Drugače pa sodelujemo tudi s psihologi./ SD_G.23		Psiholog	Sodelovanje zavoda z zdravstvenimi ustanovami
/pedopsihiatri./ SD_G.24		Pedopsihiatrija	
/hodijo k pedopsihiatru./ SD_G.49			
/Za fante, ki veliko uživajo travo imamo psihologinjo./ SD_G.48	Uživalci marihuane	Psihologi	
tudi ko končuje sestavimo tim se pogovorimo./ SD_G.22	Zaključni tim	Multidisciplinarna obravnava	Priprava na odhod mladostnika
/Najprej je pogovor. To je osnova./ SD_G.26	Pogovor	Strokovni delavci	Uporaba socialno delavskih konceptov
/Mladostnik ti mora zaupat, moraš najti bližino z njim./ SD_G.27	Zaupanje	Posledica uporabe konceptov socialnega dela	
/Potem so tudi nagrade/ SD_G.28	Nagrajevanje	Strokovni delavci	
/in kazni./ SD_G.29	Kaznovanje	Strokovni delavci	
Tudi kakšne dejavnosti, ki jih skupaj opravljamo, kakšni doživljajski dogodki, da si s fanti skupaj./ SD_G.30	Vzpostavitev odnosa	Strokovni delavci	

Možnost izboljšanja trenutnih programov zavodov za boljšo pripravo mladostnikov na odhod iz zavoda in lažji prehod v samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
--------	-------	---------------	------------

/Pomanjkljivost je sigurno sodelovanje s centri./ SD_G.31		Sodelovanje s Centri za socialno delo	Pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost
Ko enkrat fant zaključi, ko pride do meje, da ni več smiselno bivat pri nas in se potem nima kam vrniti, tam so največji problemi./ SD_G.32	Pomanjkanje ustreznih bivalnih enot	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Naš največji problem je da smo mali. Vodení smo pod osnovno šolo, čeprav imamo same srednješolce./ SD_G.63		Pomanjkanje državne podpore	
/Težko je, ko je on pri nas je težka neka stimulacija pravega življenja./ SD_G.39	Ni realna izkušnja samostojnega življenja	Bivanje v vzgojnem zavodu	
/Tukaj imajo oprano, skuhano, za spat/ SD_G.40	Ni potrebno, imajo kuharico, perico	Opravljanje vsakdanjih opravil	
/in fantje nimajo realne predstave kako je v samostojnem življenju/ SD_G.41	Ni realna izkušnja samostojnega življenja	Bivanje v vzgojnem zavodu	
.../ker včasih potem dobimo mladostnika, ki ni primeren za naš zavod./ SD_G.57	Neustrezno	Nameščanje mladostnikov v zavod	
/Sigurno nek program spremljanja otroka po odpustu./ SD_G.42	Spremljanje na daljavo	Bivanje po odhodu iz zavoda	Ideje, načrti, projekti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
/Mogoče bi bilo dobro imeti diagnostični center, trenažni center/ SD_G.55	Diagnostični, trenažni center	Potreba po nadgradnji vzgojnih zavodov	
/kjer bi mladostnika spremljali npr. 3 mesece in potem rekli, ti si primeren za ta zavod, ti za tisti/ SD_G.56	Spremljanje mladostnika pred namestitvijo v zavod	Ustrezna namestitve v zavod	
/Bilo bi tudi fajn imeti možnost do mladinskih stanovanj, za tiste, ki so dovolj sposobni živeti samostojno./ SD_G.33	Za mladostnike, ki so dovolj sposobni živeti samostojno iz vzgojnih zavodov	Mladinsko stanovanja	Predlogi za sistemsko ureditev osamosvajanja mladostnikov po odhodu iz zavoda

/Da bi obstajala organizacija/posamezniki, ki bi s temi fanti nadaljevali in jih spremljali./ SD_G.43	Podpora mladostnikom	Uvedba državnega aparata	
/Mogoče bi bil pri nas v ta namen zaposlen delavec./ SD_G.44	Dodatni zaposleni za spremljanje mladostnikov		
/ne vem pa če imamo nek enoten koncept dela./ SD_G.54	Ni enotnega koncepta	Način dela v vzgojnih zavodih	Razvitost mreže in programov zavodov v Sloveniji
Tu gre nekaj kritike na sodišča in centre, ki ne poznajo dovolj naših razmer./ SD_G.58	Pomanjkljivo	Poznavanje vzgojnih zavodov s strani sodišč, Centrov za socialno delo	

Sodelovanje zavoda z organizacijami, društvi, zavodi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/z DrogArt,/ SD_G.50	Zmanjševanje škodljivih posledic drog in alkohola med mladimi	DrogArt	Sodelovanje z vladnimi in nevladnimi organizacijami
/Projekt človek/ SD_G.51		Društvo Projekt človek	
/V lokalni skupnosti sodelujemo pri kakšnih prireditvah./ SD_G.53	Sodelovanje pri kulturnih prireditvah	Povezovanje v lokalnem okolju	
/So študijske skupine,/ SD_G.59	Študijske skupine	Zaposleni	Sodelovanje z ostalimi zavodi
/srečanja ravnateljcev./ SD_G.60	Med sabo	Ravnatelji	
/Vzgojitelji se srečujemo ob drugačnih priložnostih, kot so odbojkijada/SD_G.61a	Odbojkijada	Neformalna druženja	
/zavodijada,./ SD_G.61b	Zavodijada		

/Imamo tudi en do dva seminarja na leto./ SD_G.62	1-2 seminarja	Izobraževanje zaposlenih	
--	---------------	--------------------------	--

Stik zavoda in mladostnika po njegovem odhodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Kot bivši vzgojitelji, se nekateri fantje oglasijo./ SD_G.45	Obisk v zavodu	Odločitev mladostnika	Stiki z mladostnikom po odhodu iz zavoda
/Tudi neformalno jim pomagamo, če lahko./ SD_G.46	Neformalna pomoč vzgojiteljev	Stiki so	
/Tisti, ki so imeli dobre izkušnje se vračajo./ SD_G.47	Spoznanje, da jim je bilo bivanje v korist	Obisk v zavodu	

Vloga ministrstva in državnih institucij

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Denar dobivamo od ministrstva./ SD_G.35		Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	Način financiranja zavoda
/Do sredstev preko donacij težko pridemo ./ SD_G.36	Težko pridobiti	Donacije, sponzorstva	
/Dostikrat smo kar vzgojitelji donatorji, da priskrbimo kakšne obleke, športno opremo./ SD_G.37	Iščejo sami	Donacije, sponzorstva	
/Če bi bilo več denarja, bi se dalo naredit še več stvari v programu./ SD_G.38	Potreba za dodatne programe	Dodaten finančni vir	
/Vendar pa je tukaj težava finančno./ SD_G.34	Težava pri financiranju mladinskih stanovanj	Nezadostna	Podpora države
/Tudi z ministrstvi s katerimi sodelujemo,	Nepoznavanje problematike	Potrebe zavoda	

nimajo pojma o naši problematiki./ SD_G.64			
--	--	--	--

10.9. Pripisovanje pojmov obmejnim izjavam za intervju z mladostnikom, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu iz vzgojnega zavoda pa se ni vrnil v družino

Namestitev mladostnika v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V zavodu sem bil 1 leto in 9 mesecev./MPO_A.01	1 leto in 9 mesecev	Dolžina bivanja v vzgojnem zavodu	Osnovni podatki mladostnikov, ki so bili v vzgojnih zavodih in se niso vrnili v svojo družino
/Iz zavoda sem prišel 3 leta nazaj./ MPO_A.02	Pred tremi leti	Odhod iz vzgojnega zavoda	
/V zavodu sem šel preko CSDja/ MPO_A.03	CSD	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	
/ker se doma nisem zastopil s starši./ MPO_A.04	Težave doma	Razlogi za namestitev v zavodu	
/V osnovni šoli je bila tudi slaba družba./ MPO_A.06	Slaba družba v osnovni šoli		
/Naredijo pa napake, ker dajo skupaj tiste iz sodišča in iz socialne, potem pa se naučiš vsega notri./ MPO_A.08	Potrebno nameščati mladostnike z odločbo sodišča posebej in mladostnike z odločbo centra za socialno delo posebej	Neustrezno nameščanje	Nameščanje mladostnikov v vzgojni zavod

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci in strokovnimi službami v in izven zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Pa imel sem podporo/ MPO_A.24	V redu podpora	Podpora strokovnih delavcev	Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu
/sam takrat ne razmišljam o tem, da bi ti lahko koristilo/ MPO_A.25	Neprepoznavanje koristi podpore strokovnih delavcev		

/Vzgojitelji so delali svoje delo, ti moraš bit tam, oni majo svoj sistem dela, ti ne pomagajo lih./ MPO_A.14	Ne dovolj velika	Pomoč vzgojitelja	
/Vzgojitelji so mi poskušali pomagat, po eni strani bi, po drugi ne bi, ne vem kakšen sistem imajo. /MPO_A.19	Včasih da, včasih ne	Pomoč vzgojitelja	
/Ravnatelj iz zavoda mi je našel tega človeka, odločiti sem se moral sam./ MPO_A.31	Pomoč pri iskanju namestitve izven zavoda	Sodelovanje z ravnateljem	
/CSD mi niso kaj preveč pomagali. Samo kolikor ti lahko uradno pomagajo./ MPO_A.68	Samo uradno, kolikor lahko	Nudenje pomoči	Sodelovanje s centri za socialno delo
/Ti na primer skopirajo nekaj potem pa ti iščeš sam./ MPO_A.69	Kopiranje dokumentov	Nudenje pomoči	
/Na CSDju niso vedeli niti za Kralje ulice./ MPO_A.70	Ni dobil	Posredovanje koristnih informacij	
/Socialni delavci, so se trudili do neke mere./ MPO_A.71	Trud do neke mere	Odnos zaposlenih do mladostnika	

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Doktoriral sem s pizdarijami. Tega se največ naučiš. Ker so itak večinoma s temi problemi./ MPO_A.07	Naučene vse mogoče neumnosti	Ni koristi	Korist kompetenc in znanj naučenih v vzgojnem zavodu
/Sem se naučil več pizdarij, kot pa stvari za	Premalo naučenih stvari za šolo	Ni koristi	

šolo./ MPO_A.09			
/Meni je bilo vseeno, kaj je bilo treba notri delat./ MPO_A.10	Vseeno mu je bilo za delo	Ni interesa	Interes mladostnika za pridobitev kompetenc in znanj
/Če sem pucal ali ne, meni je bilo vseeno/ MPO_A.11a	Vseeno mu je bilo za delo	Ni interesa	
/Bolj ne./ MPO_A.13		Nepridobljene	Pridobljene kompetence in znanja za samostojno življenje
/Razna dela in ostalo sem že prej znal preden sem šel v zavod/ MPO_A.15	Znal že pred prihodom v zavod		
/Naučiti bi me morali, kako se dela z ljudmi/ MPO_A.20	Delo z ljudmi		
/pogovarja/ MPO_A.21	Kako se pogovarjati z ljudmi		
/kako se išče službo/ MPO_A.22	Splošna znanja – iskanje službe		
/piše prošnje/ MPO_A.23	Splošna znanja – pisanje prošnje		

Življenje po odhodu iz vzgojnega zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ko sem prišel iz zavoda sem šel živet k enemu x človeku, ki ga sploh nisem poznal/ MPO_A.27	Pri neznanem človeku	Bivanje po odhodu iz zavoda	Življenje po odhodu iz zavoda
/ker nisem imel kam it./ MPO_A.28	Ni imel kam		
/Tam sem začel še pizdarije delat/ MPO_A.29	Delanje neumnosti	Življenjski slog	
/ker nisem imel dohodka./ MPO_A.30	Brez dohodka	Razmere za življenje	

/Tam sem bil v suženjstvu./ MPO_A.32a	Suženjstvo		
Delal sem za hrano in stanovanje./ MPO_A.32b	Plačilo je bilo hrana in stanovanje	Zaposlitev	
/ Popravljaj sem kamione./ MPO_A.33	Popravljanje kamionov		
/Denarja nisem nič dobil./ MPO_A.34	Ni dobival denarja		
/Da sem si lahko kaj kupil/MPO_A.35a	Vlomi, kraje	Potreba po osnovnih dobrinah	
/sem moral vlamljati, krasti./ MPO_A.35b			
/Imel sem šest vlomov in eno večjo krajo, sedaj sem na pogojni. Zato da sem imel denar, da sem si lahko privoščil malo luksuza./ MPO_A.36			
/V tistem kraju sem delal še pri enem na črno/ MPO_A.37	Še ena zaposlitev na črno	Zaposlitev	
/mi ni plačal/ MPO_A.38	Ni dobival denarja	Zaposlitev	
/bil sem alkoholik, zdaj sem ozdravljen alkoholik./ MPO_A.39	Ozdravljen	Alkoholizem	Težave s katerimi se je mladostnik spopadel po odhodu iz zavoda
/Navada tistega življenja v zavodu. Ko se enkrat navadiš tistega življenja in delaš pizdarije, se težko odvadiš. Ti je normalno, nič takega./ MPO_A.57	Težko se odvaditi delati neumnosti, saj je to nekaj normalnega	Življenje v zavodu	
/Če sem lačen se sedaj najdem in tudi čez 10 let, če bom lačen, se bom znašel, ne bo problema./ MPO_A.58	Pridobil znanje, kako najti hrano, da ne bo lačen	Lakota	

/Eno leto sem bil na ulici./ MPO_A.59	Eno leto	Brezdomstvo	
/Takrat kraljev nisem poznal./ MPO_A.60	Nepoznavanje Društva Kralji ulice		
/Takrat ko sem bil na ulici sem kradel, da sem lahko preživel./ MPO_A.62	Kradel za preživetje		
/Pol leta, potem me je en x človek pripeljal sem./ MPO_A.61	Spozna jih po pol leta na ulici	Društvo Kralji ulice	Pomoč, ki jo je bil deležen mladostnik v času, ko je bil na ulici
/Največ Kralji ulice./ MPO_A.63	Največ		
/Pomagala mi je še Vincencijeva zveza dobrote/ MPO_A.66		Vincencijeva zveza dobrote	
/tam dobiš za jest, oblečt, tuše imaš./ MPO_A.67	Hrana, obleka, osebna higiena		
/Zdaj stanujem pri Kraljih ulice/ MPO_A.41	Pri Kraljih ulice	Bivanje	Trenutno stanje mladostnika
/delam prostovoljno tukaj./ MPO_A.42	Pri Kraljih ulice	Prostovoljno delo	
/To se mi bo poznalo na socialni, bom dobil dodatek./ MPO_A.43	Dodaten pri socialni pomoči, ki jo prejema	Prostovoljno delo	
/Vse gre na bolje. Prisiljen si sam na tem ogromno delat. Če sam nimaš volje tudi drugi nimajo volje. Če sam ne bi hotel naredit spremembe, mi nič ne bi pomagalo./ MPO_A.45	Osebna želja po spremembah	Se izboljšuje	
/Pri njih tudi stanujem./ MPO_A.64	Pri Kraljih ulice	Bivanje	
/Drugače moraš pa veliko na sebi delat. Ko maš čas razmišljat, moraš razmišljat o sebi,	Razmišljanje o sebi	Osebnostna rast	

je pa to težko. Pa misliš da nič ne narediš na tem, ampak se ful pozna, pa sploh ne vidiš tega./ MPO_A.65			
/Tam nekih 60 %./ MPO_A.72	60 %	Zadovoljstvo	
/Septembra grem v šolo./ MPO_A.44	Septembra	Izobraževanje	Načrti za prihodnost

Socialna mreža mladostnika

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Zelo slab./ MPO_A.46	Zelo slab	Odnosi z družino	Odnosi pred odhodom v zavod
/Takrat je prišel in sem jih dobil./ MPO_A.49b	Fizično nasilje	Družina, oče	
/Starša sta bila ločena/ MPO_A.47	Starša ločena	Družina	Socialna mreža mladostnika pred odhodom v zavod
/od tretjega leta naprej sem živel pri babici./ MPO_A.48	Živel pri njej od tretjega leta naprej	Babica	
/Očeta sem videl samo takrat, ko je bilo kaj narobe. Takrat je prišel in sem jih dobil./ MPO_A.49a	Videl ga, kadar je storil kaj narobe	Družina, oče	
/Mame nisem poznal na začetku/ MPO_A.50	Ni poznal	Družina, mama	
/pri 14ih sem jo spoznal preko Facebooka imela sva nekaj stikov/ MPO_A.51	Spoznal jo pri 14ih preko interneta		
/potem ona ni hotela več./ MPO_A.52	Ni stikov		
/ker sem bil skoz notr, nisem imel kam it in se mi je po domače j...../ MPO_A.11b	Domov jih ni bilo	Izhodi ob vikendih	Socialna mreža med bivanjem v zavodu

/Za vikende sem spizdil ven, imel sem tiralico, iskala me je policija in to je to. Po navadi me niso našli./ MPO_A.12	Nedovoljeni pobegi		
/Z očetom sva v stikih kolikor ga rabim/ MPO_A.53	Stiki, kadar ga potrebuje	Družina, oče	Socialna mreža mladostnika po prihodu iz zavoda
/Pomagati mi mora, saj mu drugega ne preostane./ MPO_A.54	Mora mu pomagati		
/Z dedkom se ne slišiva več, sva se skregala./ MPO_A.55	Ni stikov	Družina, dedek	
/Z babico sva v redu, mi je ko mami. Babica mi največ pomeni, kadarkoli mi pomaga./ MPO_A.56	Pomoč, podpora	Družina, babica	

Ideje, kaj spremeniti v vzgojnem zavodu za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V zavodu bi spremenil, da se ne bi mešalo skupin v zavodu. Tisti, ki imajo samo doma probleme, ki še niso toliko zapadli v kriminal bi mogli bit posebej/ MPO_A.89	Dati skupaj mladostnike z istimi težavami	Nameščanje v zavod	Ideje za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
/tisti, ki so delali velika kazniva dejanja, povozili policaja, bili pri 14ih v zaporu, ga ne moreš dat z onimi v zavod. / MPO_A.90	Neustrezno glede na storjene prekrške		
/Da bi dali iste z istimi problemi skupaj./ MPO_A.91	Dati skupaj mladostnike z istimi težavami		

Ideje, kaj bi mladostniki potrebovali po odhodu iz vzgojnega zavoda, če se ne morejo vrniti v družino

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ko prideš iz zavoda, bi mogli imet oni eno stanovanje, kamor bi šel./ MPO_A.73	Mladinsko stanovanje	Bivanje po odhodu iz zavoda	Predlogi za lažje osamosvajanje po prihodu iz zavoda
/Potem bi od tam iskal službo/ MPO_A.74	Mladostnik si sam išče zaposlitev	Mladinsko stanovanje	
/in oni bi ti mogli pomagat./ MPO_A.75	Pomoč pri iskanju zaposlitve		
/Taki, ki iz zavoda nimajo kam it je vedno več./ MPO_A.76	Vedno več mladostnikov, ki nimajo kam it	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/Naredit bi mogli eno ustanovo, eno samostojno hišo./ MPO_A.77	Hiša		
/Kjer bi živeli ti, ki imajo sami cilj, kaj bi radi v življenju./ MPO_A.78	Za mladostnike z vizijo v življenju	Mladinsko stanovanje	
/Da bi se jim pomagalo poiskati službo, ali pa priložnostno delo za nekaj časa./ MPO_A.79	Pomoč pri iskanju zaposlitve		
/Pa kako funkcionira družina./ MPO_A.80	Občutek »družine«		
/pa da dva zaposlena delata, kot ena družina./ MPO_A.81	Dva zaposlena, ki sta v podporo		
/Da si bolj samostojen, hodiš na izhode kadar češ./ MPO_A.82	Večja samostojnost		
/Ob tisti uri, ko si zmenjen moraš bit doma./ MPO_A.83	Odgovornost		
/Da čim bolj samostojno zalaufaš./ MPO_A.84	Večja samostojnost		

/Ena pravila pa tako morajo bit povsod./ MPO_A.85	Uvedba določenih pravil		
/Od tu bi hodil na šiht en, dva, tri mesece, potem pa lahko greš naprej./ MPO_A.86	Odskočna deska za naprej		
/Če si službe pol leta ne dobim, bi bil pol leta noter, maksimum bi dal eno leto/ MPO_A.87a	Dolžina nastanitve od pol do enega leta		
do takrat si moraš najti službo/ MPO_A.87b	V enem letu si poiskati zaposlitev	Naloga mladostnika v mladinskem stanovanju	

10.10. Pripisovanje pojmov obmejnim izjavam za intervju s socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo

Odhod mladostnika iz vzgojnega zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Z zavodi pri odhodu mladostnika iz zavoda ne sodelujemo veliko./CSD.01	Ni veliko sodelovanja	Sodelovanje centra za socialno delo z vzgojnim zavodom ob odpustu mladostnika	Vloga in naloga centra za socialno delo in vzgojnega zavoda ob odhodu mladostnika iz vzgojnega zavoda
/Samo to, ko imamo zadnji sestanek pred odpustom, da center izpelje in izda odločbo o odpustu./ CSD.02	Pri zadnjem sestanku v vzgojnim zavodu CSD izpelje in izda odločbo o odpustu		
/Nisem še doživela, da bi zavod vprašal, kako bo mladostnik po odhodu iz zavoda živel./ CSD.03	Ga ni	Zanimanje vzgojnega zavoda za življenje mladostnika po odpustu	
/Dolžina bivanja v zavodu je tako omejena na 1-3let. Če želi ostati dlje pa je treba ponovno preveriti razmere in speljati postopek, naredi se ocena ali moraš ostati ali ne./ CSD.05	Podaljšanje bivanja mladostnika v vzgojnim zavodu po 18.letu	Center za socialno delo	

/V tem času, ko se planira odpust, mora center zagotoviti pogoje, kam bo ta mladostnike šel./ CSD.06	Priprava pogojev za življenje mladostnika po izhodu iz vzgojnega zavoda		
/Prvo je vloga CSDja, da ko je še ukrep, da pripravi pogoje, da preveri, kam bo otrok šel./ CSD.21			
/Delo z družino se začne že preden gre mladostnik v zavod. Ukrep oddaja v vzgojni zavod je tisti zadnji ukrep. Ko izvemo, da gre za vedenjske ali čustvene težave pri mladostniku, ali če je v družini nasilje, odvisnost, kakšna druga stvar, družino srečamo že prej in z njo delamo./ CSD.29	Delo z družino pred odhodom mladostnika v vzgojni zavod	Sodelovanje centra za socialno delo z družino	Delo z družino pred odhodom mladostnika v zavod in v času bivanja mladostnika v zavodu
/Delamo že pred tem s starši in ves čas, ko je mladostnik nameščen v zavod./ CSD.30			
/Mnoge stanovanjske skupine so čez poletje zaprte. Kje bo mladostnik bival, ker domov ne more./ CSD.32	Pomoč pri iskanju namestitve mladostnika za čez poletje, ko so stanovanjske skupine zaprte		
/smo jo namestili v vikend rejništvo. To je tudi ena od možnih oblik pomoči./ CSD.35	Vikend rejništvo	Bivanje ob vikendih, počitnicah	
/V zadnjem obdobju je veliko bolj intenzivno./ CSD.25	Intenzivno	Sodelovanje centra za socialno delo z družino	Priprava mladostnika v zadnjem obdobju bivanja v vzgojnem zavodu na odhod
/Če je družina sodelujoča, se dogovarjamo na kakšen	Pogovori o vrnitvi mladostnika v družino		

način bodo nadaljevali življenje./ CSD.26			
/Večina vzgojnih zavodov ima tudi oblike pomoči za starše: svetovanje, šola za starše, tudi jih obiščejo na domu in na tak način se starši pripravljajo, da se bo otrok vrnil v družino./ CSD.27	Različne oblike pomoči za pripravo staršev na vrnitev mladostnika		
/Če še CSD opravi to svojo nalogo in si redno v stikih s starši, mi jih poskušamo motivirati, da se vključijo v svetovanje, terapijo, da se najdejo sredstva za preživetje/ CSD.28	Redni stiki s starši		
/Pri zahtevnih primerih lahko tudi vsak mesec delamo skupaj, gremo na obisk v domače okolje, se ves čas pogovarjamo o prihodih mladostnikov domov za vikende, počitnice in to spremljamo./ CSD.31	Mesečno srečevanje pri težjih primerih		

Mladostnik po odhodu iz vzgojnega zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/To je vloga centra. Mi smo dolžni v okviru ukrepa oddaja v zavod pripraviti razmere, da se otrok vrne v družino./ CSD.04	V okviru ukrepa mora pripraviti razmere za prihod mladostnika v družino	Priprava pogojev za življenje mladostnika po izhodu iz vzgojnega zavoda	Življenje mladostnika po odhodu iz vzgojnega zavoda
/To pa je eno veliko sivo polje./ CSD.07	Sivo polje		
/Tam, kjer so družine sodelujoče, starši sodelujoči, se v teh dveh, treh leti da	S sodelujočimi starši se da razmere v družini sanirati		

razmere v družini sanirati./ CSD.08			
/Problem pa nastane tam, kjer staršev ni in otroka nimaš kam vrnit./ CSD.09	Težava, kjer ni staršev, oziroma ko mladostnik nima kam		
/Drugo pa, da smo dolžni, če ne zakonsko pa moralno, da ponudimo mladostniku, ki je star 18 let storitev, ali je to osebna pomoč ali kakšna druga oblika, zato, da ga naučimo samostojnosti, če nima podpore svoje matične/rejniške družine./ CSD.22	Nudenje storitve za učenje samostojnosti, če mladostnik nima podpore družine		
/Med bivanjem v zavodu, oziroma stanovanjski skupini in po odhodu iz zavoda in predno si najdeš stanovanje nam manjkajo post stanovanjske oblike./ CSD.10	Manjkajo post stanovanjske oblike	Bivanje mladostnika po odhodu iz zavoda	
/Prvič je problem, ker stanovanj za mlade ni,/ CSD.11	Ni dovolj stanovanj za mlade		
/stanarine so nedostopne,/ CSD.12	Previsoke najemnine		
/denarna pomoč je v višini okoli 288 EUR, tako da si ne moreš najeti kaj drugega kot sobice./ CSD.13	Prenizka denarna pomoč za najem stanovanja		
/Mora biti na področju MOL. Oddali smo vlogo za nujo bivalno vlogo, čakalne dobe so 3- 4 leta./ CSD.14	Čakalna doba za nujno bivalno vlogo na območju MOL 3-4 leta		

/Potem je dobila to nujno bivalno enoto, to so majhne stvari, do 17m2. Ko to enkrat dobiš lahko kandidiraš na razpisih MOL-a, center pa lahko poda mnenje, če je ta oseba upravičena do stanovanja./ CSD.15	Nujna bivalna enota kot pogoj za kandidiranje na razpisu MOL-a		
/center pa lahko poda mnenje, če je ta oseba upravičena do stanovanja. Mi smo to redno delali, dekle je lani dobila enosobno stanovanje. Sedaj ima stanovanje, zaključuje šolo, ves čas smo aktivno sodelovali./ CSD.16	Podaja mnenja za pridobitev stanovanja na razpisu MOL-a	Pomoč centra za socialno delo	
/Pri komunikaciji z javnim stanovanjskim skladom,/ CSD.17	Komunikacija s stanovanjskim skladom	Pomoč centra za socialno delo	
/v obliki materialne pomoči,/ CSD.18	Materialna pomoč		
/ko je iskala prva stanovanja, smo ji pomagali pri tem, da se je učila kako sklepati pogodbe, na kaj je treba biti pozoren, kljub temu, da je bila polnoletna./ CSD.19	Učenje osnovnih veščin		
/Ko je šla ven iz stanovanjske skupine je bila vključena v storitev osebno pomoč z namenom, da se nauči, kako je treba v odraslem življenju delat. Plačevati položnice, se prijavljati na roke.../ CSD.20	Učenje osnovnih veščin		
/Ko mladostnik zapusti vzgojni zavod in nima ostale podpore, mu	Učenje osnovnih veščin		

mora CSD najprej razložiti osnove, da se je treba prijavljat na zavod./ CSD.23			
/Da se jim ponudi socialno varstvene storitve./ CSD.39	Socialno varstvene storitve		
/Pri denarnih pomočeh nimajo nobenih prednosti,/ CSD.40	Nimajo prednosti	Denarna pomoč	
/tudi za socialna stanovanja je čakalna doba 3-4 leta za nujno bivalno enoto./ CSD.41	Nimajo prednosti za socialna stanovanja	Bivanje po odhodu iz zavoda	
/za te mladostnike pa ni posebnega razpisa./ CSD.42	Ni posebnih razpisov za stanovanja za mladostnike, ki pridejo iz vzgojnih zavodov		
/V Ljubljani je teh kapacitet vedno več, se trudijo, čeprav potreb je pa tudi vedno več./ CSD.43	Ni dovolj stanovanj za mlade		
/Polnoletni mladostniki po prihodu iz zavoda lahko zaprosijo za denarno pomoč, če nimajo več statusa dijaka ali študenta./ CSD.44	Polnoletni mladostniki lahko zaprosijo, če se ne izobražujejo več	Denarna pomoč	
/Več kot 90 % družin je pripravljenih na sodelovanje in tudi na ustvarjanje sprememb. Sprejmejo tudi zunanje oblike pomoči. Torej vključitev nevladne organizacije, tudi zdravljenje odvisnosti sprejmejo./ CSD.36	Večina družin pripravljena sodelovati in ustvariti primerne razmere za vrnitev mladostnika	Sodelovanje s centrom za socialno delo	Vrnitev mladostnika v družino
/Primerov dobre prakse je 9 od 10. Jaz z vsemi starši otrok lahko ocenim s svojega vidika			

da dobro sodelujem./ CSD. 37			
/To pomeni, da starši prihajajo, so aktivni, če naredimo skupaj načrt, da potem to izpolnijo. Poskušamo si porazdeliti delo, da ne pritisnemo preveč na njih./ CSD. 38	Držanje sklenjenih dogovorov s strani družine		

Ideje za sistemsko ureditev podpore mladostnikom pri osamosvajanju po prihodu iz vzgojnega zavoda

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Nizozemci imajo to zelo dobro urejeno. Imaš različno dostopna stanovanja./ CSD.48	Različno dostopna stanovanja	Bivanje po odhodu iz zavoda	Primeri dobre prakse iz tujine
/Potrebno je preveriti, vedeti kateri programi so dobri imajo neke reference./ CSD.66	Preveriti kateri imajo dobre reference	Tuji programi	
/Mislim, da so koncepti dela držav zahodnih Evrop zavodom poznani, nimam pa odgovora na to, zakaj se tega ne uvaja./ CSD.68	Se jih ne uvaja	Koncepti dela tujih držav	
/Ko si mladostnik in nimaš družine, rabiš varen prostor in nizko najemnino./ CSD.49	Potreba po varnem prostoru in nizki najemnini	Bivanje po odhodu iz zavoda	Ideje za sistemsko ureditev podpore mladostnikom pri osamosvajanju
/Mislim, da bi mladi morali imeti na voljo več kapacitet, stanovanj./ CSD.50	Potreba po več kapacitetah		
/Da bi tudi država subvencionirala najemnino za mlade. To bi bil prvi korak, da pomagaš mlademu do osamosvojitve./ CSD.51	Subvencioniranje najemnine s strani države		

/Drugo bi bile zaposlitve. Če bi bilo delo, bi si tudi mladi lahko sami na prostem našli stanovanje. Mladi bi morali imeti tudi prednost ali pomoč pri iskanju zaposlitev./ CSD.52	Prednost ali pomoč pri iskanju zaposlitev	Pomoč države	
/Za mladostnike, ki zapustijo vzgojne zavode in se osamosvajajo, bi jaz ponudila še eno javno pooblastilo za centre. Ko odidejo je konec javnega pooblastila in storitve. Tako bi CSD imel med 18-21 leta imel javno pooblastilo spremljanje v fazi v odraslo življenje do 21.leta./ CSD.53	Spremljanje mladostnika med 18. in 21. letom	Dodatno javno pooblastilo za centre za socialno delo	
/S tem bi država nekoliko prisilila mladostnika k sodelovanju, zaprositvi za pomoč. Ker če je to prostovoljno pridejo pogosto prepozno po pomoč, ko so že na cesti, imajo dolgove./ CSD.54	Pravočasen prihod mladostnika po pomoč		
/Jaz bi si želela, da se najprej pedagoška stroka poenoti v smislu, kako pristopiti k mladostniku in kakšne metode in tehnike dela z mladostniki uporabiti./ CSD.65	Poenotiti metode in tehnike dela z mladostniki	Pedagoška stroka	
/Mogoče kakšne stare programe zamenjati z novimi, ki jih ponujajo nevladne organizacije./ CSD.67	Uvedba novih programov	Sodelovanje z nevladnimi organizacijami	

/V zadnjih petnajstih letih na uvodnih razgovorih, kjer mladostniku predstavim zavod iz ust ravnateljev in vzgojiteljev slišim stavke, če boš upošteval pravila boš pri nas, drugače boš moral it./ CSD.69	Postavljanje pogojev že ob prvem stiku	Boljša vzpostavitev prvega stika med mladostnikom in vzgojnim zavodom	
/ Ne slišim pa stavkov v smislu, tole ti ponujamo, dobrodošel, bomo skupaj naredili načrt dela in potem videli kako bo šlo. Zakaj je potrebno v prvi uri otroku dati informacijo, da on ni dobrodošel v sistem./ CSD.70	Vzpostavitev socialno delavskega odnosa		

Mreža vzgojnih zavodov v Sloveniji

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Večina mladostnikov je preveč varovanih, da ne znajo izpolniti vloge, kje se ureja zdravstveno zavarovanje, kje dobiš bančne izpiske, torej veliko osnov./ CSD.45	Ne znajo izpolnjevati vlog, si urejati zdravstvenega zavarovanja...	Osnovna znanja	Priprava mladostnikov na samostojno življenje
/Celoten sistem izobraževanja otrokom ne dopušča, da bi se učili socialnih veščin./ CSD.46	Sistem ne dopušča učenja	Socialne veščine	
/Zelo zastarela/CSD.56a		Zastarela	Mreža vzgojnih zavodov v Sloveniji
razen en zavod, ki mi trenutno deluje pozitivno./ CSD.56b		Napredna, en zavod	

/Začeli so delati s potrebami otroka./ CSD.57	Delo na potrebah otroka		
/Uvedeni so bili novi načini dela, ustanovljajo se nove skupine./ CSD.58	Novi načini dela, nove skupine		
/Drugače pa v mnogih zavodih ne gredo naprej s časom./ CSD.59	Ne gredo v korak s časom	Zastarela	
/V zavodih bi lahko imeli tudi mobilne službe. Na primer, če nimaš dovolj znanja na določenem področju, bi več zavodov skupaj lahko imelo specialista npr. za spolno nasilje in bi imel ves čas delo. ni potrebno, da je stacioniran na enem mestu./ CSD.60	Skupne mobilne službe v zavodih	Ideje za modernizacijo zavodov	
/Biti bi morale več programov, nič se ne spreminjajo./ CSD.61	Več različnih programov		
/Tukaj niso samo zavodi krivi, ampak je izobraževalni sistem fuč./ CSD.62	Slab izobraževalni sistem	Zastarela	
/Teh dvoletnih programov ni skoraj nič, ne vem, če jih je 10 v celi Sloveniji./ CSD.63	Premalo dvoletnih programov		
/Lahko bi bilo več kapacitet v stanovanjskih skupinah./ CSD.64	Premalo mest v stanovanjskih skupinah		

Vloga državnih institucij in organov

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
--------	-------	---------------	------------

/To je slabo. Velik problem je kaj s tistimi mladostniki, ki ne zmorejo šolanja./ CSD.71	Ni urejeno za mladostnike, ki ne zmorejo šolanja	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	Vloga državnih institucij in organov
/Nimamo zavoda, ki bi bil pod okriljem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Otrok lahko gre v vzgojni zavod samo če je vpisan kam./ CSD.72	Potreba po vzgojnem zavodu pod okriljem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za mladostnike brez statusa šolarja	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	
/Manjkajo kapacitete za tiste mladostnike, ki so v tem trenutku preveč obremenjeni s svojimi težavami, bodisi vedenjske, odvisnosti in trenutno ne zmorejo šolanja. Za te ni namestitvev./ CSD.73	Potrebna po kapacitetah za mladostnike, ki imajo preveč svojih težav in ne zmorejo šolanja		
/Za otroke, ki imajo kombinirane motnje ni nikjer prostora. Super bi bilo, da bi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti imelo svoje kapacitete./ CSD.74	Potreba po kapacitetah za mladostnike s kombinirano motnjo		

10.11. Pripisovanje pojmov obmejnim izjavam za intervju s profesorico na Fakulteti za socialno delo

Mreža vzgojnih zavodov v Sloveniji

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Vsak vzgojni zavod ki je, se mi zdi preveč in odveč./ FSD.01	Jih je preveč	Vzgojni zavodi	Mreža vzgojnih zavodov
/Pri nas so vzgojni zavodi naredili preskok konec 80ih, začetek 90ih let, ko so se	V več stanovanjskih skupin	Preoblikovanje vzgojnih zavodov	

množično začeli preoblikovati v stanovanjske skupine./FSD.02			
/Vzgojni zavodi so se predstavili iz gradov in starih zgradb v novejše, koncepti se pa bistveno niso spremenili./ FSD.03	Se ne spreminjajo	Koncepti dela v vzgojnih zavodih	
/Menim, da je vzgojnih zavodov preveč, premalo pa je stanovanjskih skupin./ FSD.04	Jih je premalo	Stanovanjske skupine	
/Stanovanjske skupine so preveč koncentrirane, premalo razpršene po Sloveniji./ FSD.05	Premalo razpršene po Sloveniji		
/Problematičen je osnovni pogled na otroka. Hitro se ga označi, da ima čustvene in vedenjske težave./ FSD.06	Problematiziranje mladostnikovega vedenja	Koncepti dela v vzgojnih zavodih	
/Če pogledate iz druge strani, je velika večina otrok v zavodu, ker ima neznosne življenjske pogoje. Ali živijo v velikem nasilju, zanemarjanju ali kaj drugega./ FSD.07	Težave doma	Razlogi za namestitev mladostnikov v vzgojni zavod	
/Otroci t.i. vedenjske težave razvijejo v strategijo preživetja v situaciji v kateri živijo. Če nasilje doživljaš več čas, se boš branil z nasiljem, če drugega ne veš in ne znaš./ FSD.08	Strategija preživetja v okolju v katerem živijo	Vedenjske težave mladostnika	
/Zdi se mi, da je osnovni koncept zavodov, da so usmerjeni v spreminjanje vedenja in	Spreminjanje vedenja in osebnosti mladostnika	Koncepti dela v vzgojnih zavodih	

osebnosti mladostnikov,/ FSD.09			
/spregledajo pa resnične otroke zakaj je otrok tam./ FSD.10	Nepoznavanje razlogov za mladostnikovo vedenje	Vedenjske težave mladostnika	
/Zelo težko se pa najde institucija, kjer bi znali delati z zlorabljenimi mladostniki, delati s posledicami nasilja./ FSD.11	Institucija za delo z mladostniki s specifičnimi težavami	Potreba po specifični instituciji za mladostnike	
V glavnem se usmerjajo v problematiziranje otrokovega vedenja,/ FSD.12	Problematiziranje mladostnikovega vedenja	Koncepti dela v vzgojnih zavodih	
/namesto da bi problematizirali vzrok, zaradi katerega je otrok prišel tja./ FSD.13	Potrebno bi bilo problematizirati vzrok		
/Potrebno bi bilo pravo svetovalno delo z otrokom in družino, tudi s šolo,/ FSD.14	Potrebno je svetovalno delo z vsemi udeleženiimi		
/saj otroci dostikrat razvijajo težave zaradi situacij v šoli./ FSD.15	Zaradi situacij v šoli	Vedenjske težave mladostnika	
/Ljudje, ki so zaposleni v vzgojnih zavodih bi morali imeti razumevanja in spretnosti za soočanje z dejanskimi problemi s katerimi otroci tja prihajajo./ FSD.16	Potreba po specifičnih znanjih za delo z mladostniki v vzgojnih zavodih	Strokovni delavci v vzgojnih zavodi	
/Spremeniti bi se morala doktrina vzgojnih zavodov./ FSD.17	Spremeniti doktrino vzgojnih zavodov	Koncepti dela v vzgojnih zavodih	
/Najbolj primerne so stanovanjske skupine ali manjša stanovanja,/ FSD.18	Najprimernejše oblike vzgojni zavodov	Stanovanjske skupine	

/ki mora biti obvezno v urbanem središču,/ FSD.19	V urbanem okolju		
/saj se morajo otroci naučiti spretnosti življenja v urbanem okolju, od it v šolo sam, kupit mesečno vozovnico, pospravljat svojo sobo,... / FSD.20	Učenje osnovnih spretnosti v urbanem okolju		

Sistemi vzgojnih zavodov v tujini

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Kjer so uvedli sistem deinstitucionalizacije do popolnosti nimajo več teh velikih zavodov./ FSD.21	Ni več velikih vzgojnih zavodov	Postopek deinstitucionalizacije	Sistemi vzgojnih zavodov v tujini
/recimo v državah Beneluksa, je veliko različnih modelov, manjših bivalnih enot./FSD.22	Beneluks- Manjše bivalne enote	Oblike vzgojnih zavodov	
/Recimo v skandinavskih državah je veliko dela v skupnosti, skupnostnih programov in skupnostnih oblik, ki nadomeščajo zavode./ FSD.23	Skandinavija - Delo v skupnosti, skupnostni programi, ki nadomeščajo vzgojne zavode	Koncepti dela	
/Veliko delajo v primarnem okolju, kjer otrok je in težko se odločajo za izločanje otroka iz družine./ FSD.24	Skandinavija – delo v primarnem okolju, poskusijo ne izločiti otroka iz družine		
/Če so razmere takšne, da otroka ne morejo pustiti doma ga vzamejo ven. Imajo manjše bolj humane oblike	Skandinavija – manjše oblike stanovanj	Oblike vzgojnih zavodov	

stanovanj, kjer potem bivajo otroci./ FSD.25			
/Veliko delajo na tem, da otrok, če ni hudo zlorabljen in če ni hudega nasilja ostane doma in tam rešujejo probleme./ FSD.26	Skandinavija – delo v primarnem okolju, poskusijo ne izločiti otroka iz družine	Koncepti dela	

Ideje, načrti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Prehod iz vzgojnega zavoda v skupnost je večni problem. To so tvegana obdobja. Če tukaj nekdo ne vstopa intenzivno v to obdobje, se lahko ponovi ista situacija zaradi katere je otrok šel v zavod./ FSD.27	Intenzivna podpora mladostniku	Prehod mladostnika iz vzgojnega zavoda na samostojnost	Predlogi, ideje za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost
Če se nič ne naredi ne doma ne v okolju in se mladostnik vrne v okolje, kjer problem ostane./ FSD.28	Ureditev razmer v domačem okolju		
/Vsi bi mogli intenzivno delati. Centri za socialno delo, vzgojni zavodi in otrok bi morali zelo intenzivno sodelovati, seveda tudi družina, če je pripravljena,/ FSD.29	Intenzivno delo vseh vpletenih	Priprava na odhod mladostnika iz zavoda	
/vsaj pol leta preden otrok zapusti zavod./ FSD.30	Intenzivno delo vsaj zadnje pol leta		
/Potrebno se je zmeniti od tega, v katero šolo bo hodil, kako si bo iskal službo, kakšne prijatelje bo imel, s kakšnimi	Načrtovanje vsakdanjih stvari		

dejavnostmi se bo ukvarjal/ FSD.31			
/Prehod iz zavoda v okolje bi moral biti postopoma. Da bi šel najprej za kakšen teden iz zavoda. Da počasi zdrkne iz zavoda v okolje./ FSD.32	Postopen	Prehod iz vzgojnega zavoda v okolje	
/Sedaj so ti prehodi zelo ostri. Je v zavodu, čez noč pa ostane nekje zunaj. / FSD.33	Preostri prehodi		
/Z mladinskimi stanovanji. To so dobre oblike./ FSD.34	Mladinska stanovanja	Bivanje po odhodu iz zavoda	Mladostniki, ki se ne morejo vrniti v svojo družino po odhodu iz vzgojnega zavoda
To bi lahko tudi občine uredile./ FSD.35	Pomoč občin pri pridobivanju stanovanj	Mladinsko stanovanje	
Ker takoj ko imaš strukturirano kot stanovanjsko skupino, v bistvu nisi mladostnika odpustil iz zavoda ampak si ga dal v nek nov zavod./ FSD.37	Drugačen princip kot stanovanjske skupine		
/Da bi bilo kot samostojno stanovanje,/ FSD.38	Kot samostojno stanovanje		
/kjer bi bil en človek zaposlen za več stanovanj/ FSD.39	Eden zaposlen na več stanovanj		
/in bi bil podpora tem mladostnikom./ FSD.40	Podpora mladostnikom s strani zaposlenega		
/Ta stanovanja bi morala obvezno biti prehodna./ FSD.41	Prehodna oblika		
/Da imajo čas biti tam eno leto, da počasi preidejo v skupnost iz tistega zavodskega režima./ FSD.42	Maksimalno eno leto	Časovno obdobje bivanja v mladinskem stanovanju	

/Da se zaposlijo, dobijo nekaj denarja, da lahko najamejo potem svojo stanovanje./ FSD.43	Poiskati si zaposlitev	Naloga mladostnika ob bivanju v mladinskem stanovanju	
/Ob tem pa da imajo možnost do neke podporne osebe. / FSD.44	Podpora mladostnikom s strani zaposlenega	Mladinsko stanovanje	
/Pri mladostnikih, ki pridejo pa iz bolj rigidnih sistemov pa vidimo to težavo zavodov. Vidimo, kaj je potem z mladostniki, ki pridejo ven./ FSD.45	Težave mladostnikov pri odhodu iz zavoda	Rigidni vzgojni zavodi	Težava vzgojnih zavodov pri pripravi mladostnikov na samostojnost
/Ti zavodi so problematični, ker kar nekako izzivajo nasilje in upor./ FSD.46	Izzivajo nasilje in upor		
/Nekateri zavodi so preveč kaznovalni. Delujejo preveč po sistemu korenček in palica./ FSD.47	Preveč kaznovalne politike	Koncept vzgojnih zavodov	
/Dokler bo tak sistem bo ista težava, kako bo z mladostniki, ko pridejo ven./ FSD.48	Težave mladostnikov pri odhodu iz zavoda		
/Brez spremembe koncepta delovanja zavoda se boš vedno soočil z istim problemom./ FSD.49a	Potrebna sprememba		
/Težko je omejevat človeka, ki je bil 3-4 leta kontroliran, zaprt, ko pride na svobodo pa le to zajame s polno žlico./ FSD.49b	Težave mladostnikov pri odhodu iz zavoda		
/To se mi zdi nerešljiva zadeva. Če imaš trd sistem moraš nevem koliko programov imet,	Potreba po velikem številu programov v vzgojnem zavodu	Rigidni vzgojni zavodi	

da jih lahko potem notri vključuješ./ FSD.50			
--	--	--	--

Mladostniki, ki izpadejo iz šolskega sistema

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Imam primer s Finske, sicer že pred leti. Malo se temu pri nas približuje program PUM./ FSD.51	Podobno kot pri nas PUM – Projektno učenje mlajših odraslih	Primer iz Finske	Ideje, projekti za mladostnike, ki izpadejo iz šolskega sistema
/Nekateri v Sloveniji so zelo dobri. Recimo tisti v Radovljici se mi zdi kvaliteten./ FSD.52	Kvaliteten v Radovljici	PUM – Projektno učenje mlajših odraslih	
/Na Finskem so imeli veliko učenja spretnosti. Imeli so delavnice, kjer so bili mladostniki, ki so izpadli iz šolskega sistema in so izdelovali čoln brez enega samega žeblija./ FSD.54	Učenje spretnosti za pomoč pri preživetju	Primer iz Finske	
/Da se naučijo spretnosti, ki jim pomagajo preživeti./ FSD.55	Učenje spretnosti za pomoč pri preživetju		
/Hkrati ob tem delu pa so jih vseeno spodbujali, da se vrnejo v šolo./ FSD.56	Vzpodbujanje k ponovnemu šolanju		
/Dobro bi bilo da se ti mladostniki med sabo povezujejo/ FSD.57	Korist za mladostnike	Povezovanje mladostnikov med seboj	
/in da bi se jim pomagalo ustanavljati kot socialno podjetje, nekaj časa biti z njimi, jih podpirati, potem pa počasi začnejo sami delat./ FSD.58	Ustanavljanje socialnih podjetij	Pomoč strokovnih delavcev	

10.12. Pripisovanje pojmov obmejnim izjavam za odgovore na vprašanja od ministrstev

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Sistemi vzgojnih zavodov v tujini

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Poznamo, spremljamo./MIZS.01a		So poznane	Oblike in sistemi vzgojnih zavodov v tujini
/Nikakor ni možno tujih sistemov kopirati k nam./MIZS.01b	Jih ni možno kopirati v Slovenijo		

Projekti ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, ki so v pripravi

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih./MIZS.02		Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih	Projekti, ki se pripravljajo za izboljšanje priprave mladostnikov na samostojno življenje
/vzpostavitev nadstandardnih programov za otroke s posebnimi potrebami, saj le-ti potrebujejo več pozornosti in skrbi,/ MIZS.09	Vzpostavitev nadstandardnih programov	Programi v vzgojnih zavodih	
/razvijanje dnevnih in poldnevni programov,/ MIZS.13	Razvijanje dnevnih in poldnevni programov		
/vzpostavitev timov za pomoč otrokom z duševnimi boleznimi in odvisnostmi v vzgojnih zavodih skozi celostno obravnavo,/ MIZS.04	Vzpostavitev dodatnih timov za pomoč otrokom	Projekti in programi za delo z mladostnikom	

/priprava individualiziranih programov za te otroke oz. mladostnike/ MIZS.06	Priprava individualiziranih programov		Projekti, ki se pripravljajo za izboljšanje priprave mladostnikov na samostojno življenje
/pomoč otroku s čustvenimi in vedenjskimi motnjami pri prehodu v samostojno življenje,/ MIZS.10	Pomoč pri prehodu v samostojno življenje		
/delo z otroki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v rednih šolah,/ MIZS.12	Delo z otroki v rednih šolah		
/priprava evalvacij in strokovnih podlag za delo z najtežavnejšimi otroci in mladostniki./ MIZS.14	Priprava evalvacij in strokovnih podlag za delo z otroci in mladostniki, ki imajo največ težav		
/vzpostavitev oblike »profesionalnega skrbništva« za otroke s čustvenimi in vedenjskimi motnjami,/MIZS.03	Vzpostavitev oblike profesionalnega skrbništva	Projekti in programi za delo z družino	
/razvoj in vzpostavitev programov doživljajske pedagogike za otroke s posebnimi potrebami in delo s starši otrok,/ MIZS.05	Razvoj programov doživljajske pedagogike		
/delo z družinami otrok, ki so v vzgojnih zavodih,/ MIZS.11	Delo z družinami otrok, ki so v vzgojnih zavodih		
/pri tem zaznavajo velikokrat slabo sodelovanje CSD in staršev,/ MIZS.07	Zaznali da je slabo	Sodelovanje med centri za socialno delo in starši	
/Projekt je še v fazi pogajanj z MDDSZ./ MIZS.15	Še v fazi pogajanj z Ministrstvom za delo, družino, socialne	Uresničitev projekta	

	zadeve in enake možnosti		
/Težko izpostavimo le nekatere, večini predlogov sledimo z zgoraj opisanim projektom./ MIZS.16	Večini predlogov sledijo s projektom »Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih«	Obstaja več želja in potreb	Potrebe in želje vzgojnih zavodov
/Mladinska stanovanja pri nas obstajajo, jih je pa premalo./ MIZS.21	Jih je premalo	Mladinska stanovanja	
/Prav zdaj smo od MORS v upravljanje prejeli 10 stanovanj,/ MIZS.22	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport prejelo 10 stanovanj od Ministrstva za obrambo		
/nekatera od njih bodo namenjena prav temu, če se bodo zavodi tako odločili./ MIZS.23	Odločitev zavodov za katero od teh 10 stanovanj		
/MDDSZ/ MIZS.25		Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Pristojnost za mladostnike, ki izpadejo iz izobraževalnega sistema
/Vzgojni zavodi sodelujejo s CSD./ MIZS.26	Vzgojni zavodi sodelujejo s Centri za socialno delo	Nima vloge	Vloga MIZS pri pripravi mladostnika na samostojnost, ko se le ta ne more vrniti v družino

Financiranje vzgojnih zavodov s strani ministrstva

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Ministrstvo ne financira vsakega posameznega zavoda s pogodbo, ampak financira po namenih, ki imajo zakonsko osnovo./ MIZS.19	Po namenih z zakonsko osnovo	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	Financiranje vzgojnih zavodov

/Nekateri so financirani tudi s strani občin (npr. OŠ Veržej),/ MIZS.20	Nekateri	S strani občin	
---	----------	----------------	--

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Projekti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/V resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020, ..., mreža programov za otroke in mladostnike, prikrajšane za primerno družinsko življenje, ter mreža programov, namenjenih otrokom in mladostnikom s težavami v odraščanju, predvidena vzpostavitev:/MDDSZ.01	Za otroke in mladostnike, prikrajšane za primerno družinsko življenje in za tiste s težavami v odraščanju	Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020	Projekti, ki se pripravljajo za izboljšanje priprave mladostnikov na samostojno življenje
/nastanitvenih programov (stanovanjske skupine in specializirane stanovanjske skupine/ MDDSZ.02a	Vzpostavitev stanovanjske skupine in specializirane stanovanjske skupine	Programi v vzgojnih zavodih	
/s celovito celodnevno podporo/ MDDSZ.02b	Celovita celodnevna podpora		
/prehodnih stanovanjskih skupin za polnoletne mladostnike po izteku bivanja v rejniški družini ali zavodu./ MDDSZ.03	Prehodne stanovanjske skupine za polnoletne mladostnike	Bivanje po odhodu iz vzgojnega zavoda	
/Do leta 2020 je predvidena vzpostavitev dveh stanovanjskih skupin za mladostnike/MDDSZ04a	Vzpostavitev dveh stanovanjskih skupin		
/ki bodo namenjene prav nastanitvi in podpori polnoletnih mladostnikov po izhodu iz institucije,/ MDDSZ.04b	Nastanitev in podpora za polnoletne mladostnike	Vzpostavitev dveh stanovanjskih skupin	
/na način, da bo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Preko javnega razpisa za sofinanciranje		

(MDDSZ) v prihodnjih letih v okviru javnega razpisa za sofinanciranje programov socialnega varstva razpisalo zgoraj navedeno vsebino./ MDDSZ.05	programov socialnega varstva		
/Trenutno MDDSZ sofinancira naslednje programe namenjene socialnemu vključevanju starejših mladostnikov:/ MDDSZ.06		Trenutno sofinanciranje programov z namenom socialnega vključevanja mladostnikov	
/Center za socialno delo Ljubljana Moste Polje, program: Skupnostni program za mlade (podprogram: Korak)/ MDDSZ.07	CSD Ljubljana Moste-Polje, Skupnostni program za mlade		
/Društvo Center za pomoč mladim, program Svetovalnica s podpornimi programi/ MDDSZ.08	Društvo Center za pomoč mladim – Svetovalnica s podpornimi programi		
/Center za socialno delo Kranj; Stanovanjska skupina Katapult/ MDDSZ.09	CSD Kranj – Stanovanjska skupina Katapult		

Možnost zaposlitve mladostnikov in sodelovanje z zavodom za zaposlovanje

Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija
/Mladostniki, ki pridejo iz vzgojnih zavodov se lahko vpišejo v evidenco iskalcev zaposlitve/ MDDSZ.10	Vpis v evidenco iskalcev zaposlitve	Iskanje zaposlitve	Možnosti mladostnikov po odhodu iz vzgojnega zavoda za pridobitev zaposlitve
/ali evidenco brezposelnih na Zavodu RS za zaposlovanje, če izpolnjujejo nekatere pogoje določene z zakonom./ MDDSZ.11	Vpis v evidenco iskalcev zaposlitve	Iskanje zaposlitve	
/Svetovalec zaposlitve tudi prepozna dejavnike, ki bi povečali možnost zaposlitve mladostnika, in mu pri tem svetuje ter ga vključuje v ukrepe aktivne politike	Vključevanje mladostnika v ukrepe aktivne politike	Vloga Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje	

zaposlovanja in druge aktivnosti./ MDDSZ.12	zaposlovanja in druge dejavnosti		
/Mladostnik se tako lahko vključi v različne delavnice za pridobivanje veščin za iskanje zaposlitve in seminarje , na katerih informirajo brezposelne o vrstah pomoči, ki jih omogoča prijava na zavodu za zaposlovanje in o trendih na trgu dela./ MDDSZ.13	Vključevanje v različne delavnice za pridobivanje veščin za iskanje zaposlitve		
/Mladostniki, ki pridejo iz vzgojnih zavodov se prav tako lahko vključijo v različne programe aktivne politike zaposlovanja (usposabljanja, neformalna izobraževanja, programe subvencioniranih zaposlitev itd.)/ MDDSZ.14	Vključevanje v usposabljanja, neformalna izobraževanja		
/Za navedene mladostnike ni posebnih programov,/ MDDSZ.15	Ni posebnih programov	Iskanje zaposlitve	
/vendar pa lahko, kot je že navedeno, delodajalci tudi za to skupino oseb koristijo vse spodbude za zaposlitev mladostnikov,/MDDSZ.16	Koriščenje spodbud za zaposlovanje mladostnikov	Možnosti delodajalcev	
/mladostniki pa koristijo vse ukrepe in aktivnosti Zavoda(pod pogojem, da so mladostniki vpisani v evidence zavoda)/MDDSZ.17	Koriščenje ukrepov in aktivnosti Zavoda za zaposlovanje	Iskanje zaposlitve	

10.13. Osno kodiranje

|Osno kodiranje za mladostnike, ki bivajo v vzgojnem zavodu

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
		2 leti in 2 meseca	M_A.01

Osnovni podatki mladostnikov v vzgojnih zavodih	Dolžina bivanja v zavodu	2 leti in 1 mesec in pol	M_B.01
		5 let	M_C.01a
		4 leta	M_D.01, M_F.01
		2 leti in pol	M_E.01
		3 leta	M_G.01
	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	CSD	M_A.02, M_C.01b, M_D.03, M_E.02, M_F.02
		Sodišče	M_B.02, M_G.04
	Razlogi za namestitev v zavodu v povezavi z domačim okoljem	Težave doma	M_A.03a, M_C.04, M_D.05, M_F.03
		Slaba družba	M_C.03
		Psihično nasilje doma	M_D.06a
		Fizično nasilje v družini	M_F.08., M_D.06b
		Alkoholizem v družini	M_F.04
		Nerazumevanje z očetom	M_F.05
		Občutek manjvrednosti v družini	M_F.06
	Razlogi za namestitev v zavodu v povezavi z odklonskim vedenjem	Težave z drogami	M_A.03b
		Tatvine	M_B.03a, M_G.03
		Neizpolnjevanje ukrepa	M_B.03b
		Pretep	M_E.03, M_G.02
	Razlogi za namestitev v zavodu v povezavi s šolo	Težave v šoli	M_C.02

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci v vzgojnem zavodu

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v	Podpora vzgojiteljev	vedno	M_A.04, M_C.05
		Večino časa	M_B.04

zavodu	Odnos z vzgojitelji	Zaupanja vreden	M_F.10
		Zadovoljstvo	M_G.05
		Neupoštevanje navodil vzgojiteljev	M_G.12
	Podpora učitelja	Učitelj za lesarstvo	M_B.05
		Razredničarka	M_B.25
	Podpora strokovnih delavcev	V redu podpora	M_E.04, M_F.09
	Pripravljenost za pogovor	vsi	M_A.05
	Možnost dogovora	Glede izhodov	M_A.07
		Glede učenja	M_C.06
		Večja svoboda	M_F.14
		Glede želja	M_G.06
	Nemožnost dogovora	Glede želja	M_B.06a, M_E.05
		Glede izhoda	M_B.06b
		Omejevanje stvari	M_F.13
	Vzajemnost pri sodelovanju	Prilagajanje mladostnika	M_A.08
	Pomoč pri reševanju težav		M_A.09
		Pri vsem.	M_D.08.
		Pogovor	M_D.07, M_F.11
		Brez problema	M_F.12
	Pomoč pri iskanju stanovanja	Izdelava načrta	M_D.47
	Počutje v stanovanjski skupini	zadovoljstvo	M_A.10
	Pomoč pri iskanju zaposlitve	Klicanje delodajalca	M_E.15
		Sodelovanje z različnimi strokovnimi delavci	M_G.11

	Vloga socialnega delavca	Ne ločuje med strokovnimi profili	M_A.11
		Zanimanje po počutju	M_E.09
		Urejanje dokumentacije	M_G.09
	Sodelovanje s socialno delavko	Dobre izkušnje	M_B.07, M_E.08, M_G.07
		Vzajemno sodelovanje	M_G.08
	Pomoč vzgojitelja	Naučil sodelovanja	M_A.15
		Splošna izobrazba	M_C.30
	Naloga vzgojitelja	Usmeritev na pravo pot	M_C.08
		Učitelj za življenje	M_C.09
		Skrb za red	M_D.10
		Nadzor nad učenjem	M_D.11
		Učenje samostojnosti	M_D.12
		Podpora	M_D.13
		Pomoč	M_F.15, M_F.17
		Svetovanje	M_F.16
		Pripravljenost na pogovor	M_F.18
		Pripravljenost poslušati	M_F.19
	Vzdrževanje stikov po odhodu iz zavoda	občasno	M_A.29
	Pomoč vzgojiteljev za prihodnost	Pripravljeni pomagat	M_G.29

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
	Strukturiran urnik		M_A.06

Pridobljene kompetence in znanja		Ravnanje s časom	M_A.14, M_D.26, M_E.13, M_E.14
		Načrtovanje dneva	M_E.17
	Osebnostna lastnost	Samostojnost	M_A13a, M_C.14a, M_F.27
		Že naučene	M_B.09
		Zaupanja vredna	M_C.14b
		Nezaupanje - doma	M_C.17
		Odnos do sebe	M_E.11
		Sposobnost učenja	M_F.23
	Pomembne lastnosti za delo	Resnost	M_B.08a
		Zainteresiranost	M_B.08b
		Natančnost	M_B.10
		Odgovornost	M_G.15
	Naučene kompetence in znanja	Zadostno	M_E.18.
		Veliko	M_G.10
	Delovne izkušnje	Delo	M_E.16a
	Gospodinska opravila	Kuhanje	M_A13b, M_D.20
		Pranje	M_A.13c
		Nekaj	M_C.10
		Pospravljanje	M_F.20, M_F.26
	Ravnanje z denarjem	Razporejanje čez mesec	M_A.16, M_D.21
		Načrtovanje nakupa	M.C.15
		Varčnost	M.C.16
		Še ne naučeno	M_F.25
	Želja po izobrazbi	Prej – ni bilo	M_C.11
		Zdaj - velika	M_C.12

	Splošna izobrazba	Življenjepis	M_C.13
	Odnosi z ljudmi		M_D.27
	Odnos do sebe	Zmanjšana uporaba drog in alkohola	M_E.10
	Red		M_F.21
	Vsakdanja opravila	Delo na vrtu	M_G.16
		Košnja trave	M_G.17
	Osnovna znanja	Risanje	M_G.18
		Pisanje	M_G.19
Korist pridobljenih kompetenc in znanj za prihodnost za prihodnost	Upoštevanje pravil	Korist zase	M_F.24, M_G.13
	Upoštevanje navodil	Korist zase	M_A.17
	Smiselnost izvajanja gospodinjskih opravil	Korist zase	M_A.18
	Smiselnost razporejanja časa in denarja	Korist zase	M_A.19
	Odnos do sebe	Korist zase	M_G.14

Socialna mreža mladostnika izven zavoda

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Socialna mreža mladostnika	Priatelji	V domačem okolju	M_A.21, M_B.13, M_D.29, M_F.30
		Pomoč	M_C.18
		Zamenjava družbe	M_E.12
		Okolica zavoda	M_F.29, M_G.21
	Družina		M_A 22a
		Ni stikov	M_F.33
		Brez podpore	M_F.28
	Družina, oče	Stik ob vikendih za kakšno uro	M_D.38

		Ni stikov	M_B.15a ,M_E.28
	Družina, mama	Ima stike, živi v Bosni	M_D.30
		Podpora	M_G.20b
	Ostalo sorodstvo	Ni stikov	M_A.23
	Partnerstvo	Noseča punca	M_B.14
	Vzgojitelji	Pomoč v prihodnosti	M_F.38
	Socialna delavka	Podpora	M_G.20a
Odnosi	Odnos z družino	Sedaj - dober	M_A.22b, M_B.17
		Sedaj - slab	M_E.22
		Prej - dober	M_E.21
		Prej - slab	M_B.16, M_C.19, M_D.33, M_G.22
		Prej - grožnje	M_G.23
		Izboljššan	M_A.24, M_D.37, M_G.24
		Dober odnos z mamom	M_B.15b
		Ob obisku - dober	M_C.20
		Čez čas - nespremenjen	M_C.21
		Siljenje v delo	M_D.34
		Navezanost na sestro	M_F.32
	Odnos z družino, oče	Fizično nasilje	M_D.36
	Odnos z družino, mama	Slab	M_E.23
	Odnos z družino, očim	Dober	M_E.27
	Razlog za slab odnos z družino	Beg iz zavoda	M_E.25
		Uživanje trdih drog sestre	M_E.26
	Zaupanje v ljudi	Nezaupanje	M_E.19, M_E.20
	Prijatelji	Zaupanje	M_F.31

Načrti za prihodnost po prihodu iz zavoda

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Načrti za prihodnosti	Šolanje v prihodnosti	Nadaljevanje srednje šole	M_A.25, M_D.40
		Večerna šola	M_D.41
		Fakultetno izobraževanje	M_B.22, M_C.25
Načrti za prihodnost	Finančna varnost	Podpora družine	M_A26a, M_B.21a, M_D.45, M_E.33
		Podpora punčine družine	M_B.21b
		Štipendija	M_A26b, M_B.20, M_E.32
		Pokojnina po očetu	M_A26c
		Delo	M_C.26, M_D.42, M_D.43, M_D.46, M_F.36, M_G.25, M_G.27
		Delo v tujini	M_E.31
		Socialna pomoč	M_E.34, M_G.28
		Znati se sama	M_F.37
	Finančna nesigurnost	Brez štipendije	M_D.44
	Materialna podpora	Starši	M_C.29
	Počitniško delo	Preko občine	M_A.27
	Študentsko delo	Iskati sam	M_D.24a
		Ob vikendih	M_D.24a
		Čez počitnice	M_D.25
	Zaposlitev	Iskati sam	M_B.18, M_B.24, M_E.30, M_E.35
		Urejeno	M_E.16b
		Stanovanje, dijaški dom	M_A.28

	Bivanje po odhodu iz zavoda	Pri starših od punce	M_B.19a
		Preko občine	M_B.19b
		Pomoč mame	M_B.23
		Doma ne	M_C.22, M_F.34
		Študentski dom	M_C.23
		Pomoč soc.delavke na CSD	M_C.24
		Iskanje stanovanja, na svojem	M_C.27, M_D.23, M_D.39, M_F.35
		Doma	M_E.29, M_G.26
	Želja po uspehu	Poklic	M_C.28
Vprašanja in strahovi po odhodu iz zavoda.	Ni strahov	Zaupanje vase in v družino	M_A.30
		Motiviranost	M_D.48
		Navdušenost	M_D.49
			M_E.36
		Veselje ob odhodu iz zavoda	M_E.37
		Zaupanje vase	M_F.41
	Strah	Prepir	M_B.26
		Zaposlitev	M_B.27
		Dvom, zaupanje vase	M_C.31
		Na koga se zanesti	M_F.39
		Finančna nesigurnost	M_F.40
		Izpit za avto	M_G.30
	Pomoč sestre	V primeru težav	M_C.32

Osno kodiranje za strokovne delavce, ki so zaposleni v vzgojnem zavodu

Osnovni podatki o strokovnih delavcih

Izobrazba:

- SD_A: socialna delavka
- SD_B: socialna delavka
- SD_C: socialni delavec
- SD_D: socialni delavec
- SD_E: socialna delavka
- SD_F: socialna delavka
- SD_G: profesor športne vzgoje

Delovno mesto:

- SD_A: vzgojiteljica v vzgojnem zavodu
- SD_B: vzgojiteljica v stanovanjski skupini
- SD_C: vzgojitelj v stanovanjski skupini
- SD_D: vzgojitelj v stanovanjski skupini
- SD_E: socialna delavka v vzgojnem zavodu
- SD_F: vzgojiteljica v stanovanjski skupini
- SD_G: vzgojitelj v vzgojnem zavodu

Kompetence, pomembne za mladostnikovo samostojnost

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Kompetence pomembne za samostojno življenje mladostnika	Osebnostna lastnost	Odgovornost	SD_A.01a, SD_A.01b, SD_A.52
		Samostojnost	SD_A.03, SD_G.07
		Želja po osamosvojitvi	SD_B.49b
		Iznajdljivost	SD_C.03, SD_E.01
		Prositi za pomoč	SD_C.04
		Vstopati v odnos	SD_C.07
		Samozavest	SD_D.02,
		Samopodoba	SD_D.07
		Vztrajnost	SD_D.09, SD_F.01
		Postavljanje meja	SD_E.02
		Delovne navade	SD_F.02, SD_F.05, SD_G.05
		Brez odvisnosti od drog	SD_G.01a

		Razmišljanje s svojo glavo	SD_G.01b
	Izobrazba		SD_A.02a
		Možnost nižje poklicne izobrazbe v zavodu	SD_A.02b
		Dokončanje šolanja	SD_D.01, SD_G.04,
	Socialna mreža	Razširitev	SD_A.04a , SD_G.03
		Podpora socialne mreže	SD_A.04b
	Socialne veščine	Pogovor z družino	SD_A.05
		Jih je ogromno	SD_C.01
	Izvajanje vsakdanjih opravil	Učenje kompetenc	SD_A.12
			SD_C.02
		Funkcionalna pismenost	SD_B.02
		Osebna higiena	SD_G.08
	Ravnanje z denarjem		SD_B.09
		Odgovornost	SD_G.02
	Prenos kompetenc v samostojno življenje	Zunaj zavoda	SD_B.13
	Funkcionalna pismenost	Napisati prošnjo	SD_C.05
		Poklicati za delo	SD_C.06
	Odnos do okolice	Ni kaznivih dejanj	SD_G.09

Načini dela in priprava mladostnika za samostojnost

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Priprava mladostnika za samostojnost	Vzgojni zavod	Do neke mere	SD_G.11
	Časovno obdobje priprave	Ves čas bivanja	SD_A.06, SD_D.12, SD_G.10
		Vse osnovne veščine	SD_A.07, SD_A.10

	Pridobivanje osnovnih veščin	Socialne veščine	SD_A.08, SD_C.08a
		Izobraževanje	SD_A.09
		Od začetka	SD_B.01
		Skrb zase	SD_B.04
		Osebna higiena	SD_B.05
		Tehnično znanje	SD_C.11
		Pisanje prošnje	SD_C.14
		Postopoma	SD_E.17
	Krepitev vrednot	Poštenost, iskrenost	SD_D.18
	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	Učiti se od starejših	SD_C.08b
		Pravilno ravnanje v situacijah	SD_C.09
		Usmerjenost v rešitev	SD_C.10
		Po korakih	SD_C.15
		Včasih težko	SD_C.16
		Prehitra pomoč vzgojiteljev	SD_C.17
		Prevelika pomoč vzgojiteljev	SD_C.18
		Na lastnih izkušnjah	SD_C.19
	Red v stanovanjski skupini	Treba se ga držati	SD_D.17
	Pogoj za uspešno pripravo	Pokazati napredek	SD_A.27
		Mladostnik ima lastno vizijo	SD_A.65
	Vzrok za neuspešno pripravo	Mladostnik nima lastne vizije	SD_A.66
	Pridobivanje delovnih izkušenj	Počitniško delo	SD_A.28
	Osebnostna lastnost	Samostojnost	SD_B.03

		Delo na odnosih	SD_F.09
		Sposobnost dogovarjanja	SD_F.21
	Gospodinjska opravila	Kuhanje	SD_B.06, SD_C.12a, SD_F.22, SD_G.14
		Pranje	SD_B.07, SD_C.12b
		Pospravljanje	SD_B.08
		Vsa	SD_F.19
	Ravnanje z denarjem	Praktična izkušnja nakupovanja	SD_B.10, SD_F.23
		Varčevanje za najemnino	SD_F.40
	Upoštevanje pravil	Korist zase	SD_B.11
	Zaposlitev, delo	Iskanje dela	SD_C.13
	Celostna obravnava		SD_C.49
	Individualiziran program	Načrt dela in sodelovanja	SD_C.22, SD_E.06
		Za vsakega mladostnika	SD_D.14, SD_E.19
		Vsakoletno	SD_E.05
		Spremljanje načrta	SD_E.08
	Proces dela	Sodelovanje s starši, Centrom za socialno delo	SD_D.13
		Odprava malenkosti	SD_D.19, SD_D.20
	Odpravljanje razlogov, zaradi katerih je mladostnik prišel v zavod		SD_D.21
		Čas in sodelovanje	SD_D.22
	Stanovanjska skupina	Za dekleta	SD_E.12
		Postopno osamosvajanje	SD_E.13, SD_F.20

		Točno določen namen	SD_E.14
		Podpora	SD_E.15
	Bivanje po odhodu iz zavoda	Včasih ni točno določeno	SD_E.09
	Strukturiran urnik	Obvezne učne ure	SD_F.04
		Načrtovanje dneva	SD_F.06, SD_F.08
	Prosti čas	Interesne dejavnosti	SD_F.07
Naloge strokovnih delavcev in zavoda	Spremljanje mladostnika	Pridobivanje delovnih izkušenj	SD_A.29
		Ob prvem odhodu domov	SD_A.32
		Timski sestanki – večji timski sestanki dvakrat letno	SD_A.50
	Nadomestilo staršev	Neizpolnjena starševska naloga	SD_A.11a
	Učenje osnovnih znanj in kompetenc	Nepridobljena znanja v otroštvu	SD_A.11b
	Delo z mladostnikom	Timski sestanki - interni	SD_A.49
	Zaposlitev mladostnika	Pomoč pri iskanju	SD_A.78, SD_F.41
	Praksa mladostnika	Pomoč pri iskanju	SD_A.79 SD_F.80, SD_F.83
	Preživljanje časa pri družini	Izdelava načrta	SD_A.33, SD_B.18
		Skupno načrtovanje	SD_F.17
	Načrtovanje ob prihodu mladostnika	Individualni program	SD_B.12, SD_F.15, SD_F.16
	Finančna pomoč	Omogočiti izlet	SD_B.41
	Materialna pomoč	Obleke	SD_B.42
	Bivanje po odhodu iz zavoda	Pomoč pri iskanju namestitve	SD_F.38
		Iskanje donatorjev	SD_F.39
		Celostna obravnava	SD_E.03

	Način dela socialne delavke	Reševanje vzrokov	SD_E.04
	Način dela vzgojiteljev	Interdisciplinarni pristop	SD_F.11
	Konkretno delo pri pripravi na odpust	V vzgojni skupini	SD_E.07
	Krepitev	Socialna mreža	SD_E.10
	Vodenje evalvacij, individualnih pogovorov	Reševanje težav	SD_F.10
	Matični vzgojitelj	Skrb za mladostnika	SD_F.12, SD_F.14, SD_F.32
		Nadzor nad šolo, denarjem	SD_F.13

Sodelovanje zavoda z družino in ostalimi institucijami pri pripravi mladostnika na samostojnost

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Odnosi med mladostniki in družino	Težave v družini	Ponavljjanje pri vseh	SD_A.13
		Zanemarjanje	SD_A.14
		Zloraba	SD_A.15
		Ne postavljanje meja	SD_A.16
		Socialna ogroženost staršev	SD_A.17
		Starši nimajo časa	SD_A.18
		Bivanje v zavodu tudi za vikend	SD_B.21, SD_C.40, SD_F.28
		Jih ne vidijo	SD_D.27c
	Urejene razmere	Mladostniki hodijo za vikende, počitnice domov	SD_F.27, SD_F.36b
		Vključevanje staršev, skrbnikov	SD_A.19, SD_D.23, SD_F.25

Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki		Sodelovanje na timskih sestankih	SD_A.20, SD_G.17
		Individualna pomoč strokovnih delavcev iz zavoda	SD_A.21
		Starše »prisiliti« v sodelovanje	SD_A.22
		Zahteva sodišča po sodelovanju	SD_A.23
		Vztrajnost pri vabljenju na sestanke	SD_A.26, SD_F.31, SD_G.19
		Ob prihodu mladostnika v zavod	SD_C.20
		Potreba staršev po več stikih	SD_C.27
		Potreba staršev po manj stikih	SD_C.28
		Večina jih sodeluje	SD_D.27a
		Nekateri ne zmorejo	SD_D.27b, SD_E.20
		Starši so različno odzivni	SD_G.18
		Možnost dnevnega sodelovanja	SD_G.15
		Pomanjkanje mehanizmov za delo z družino	SD_E.21
Sodelovanje zavoda z družino, skrbniki	Stik matičnih vzgojiteljev in staršev	Po vsakem vikendu, ki ga mladostnik preživi doma	SD_A.31
		Tedensko	SD_D.35a,
	Odhodi mladostnika iz zavoda	Ob vikendih domov	SD_A.30
		Intenzivno	SD_B.14

	Priprava na prihod mladostnika v družino	Vabljenje na timske sestance	SD_B.16
		V primeru težav	SD_B.17
		Izboljšati odnose	SD_E.11
	Sistemska pomanjkljivost	Pritisk na starše	SD_B.20
		Neobvezno sodelovanje	SD_E.22, SD_E.23
	Individualiziran program	Načrt dela in sodelovanja	SD_C.21, SD_C.38
		Vključenost staršev	SD_C.23, SD_C.24, SD_F.26
		Osnova za delo	SD_C.25
	Potreba po več dela s starši	Potreba po večjih pristojnostih	SD_C.29
		Centri za socialno delo	SD_C.30
		Nova oblika dela	SD_C.31
		Obiski v zavodu in doma z obeh strani	SD_C.32
		Neuresničeno	SD_C.33, SD_F.29
		Otrok manj časa v zavodu	SD_C.35
	Razgovori s starši	Enkrat mesečno	SD_D.24
		Redno	SD_G.16
	Prisotnost drog in alkohola pri starših	Manj uspešen napredek	SD_C.36
	Duševna motnja pri starših	Manj uspešen napredek	SD_C.37
	Naloga staršev	Potreba po spremembi v družini	SD_D.28
	Možnost sprememb	Vztrajnost zaposlenih	SD_E.24
		Večje sodelovanje s starši in izvedba pritiska	SD_B.60

Sodelovanje zavoda s Centrom za socialno delo		Pomembno	SD_A.24
		Potreba po sodelovanju	SD_A.34, SD_D.35b, SD_G.20
	Pripravljenost sodelovanja Centra za socialno delo	Odvisno od posameznega Centra za socialno delo	SD_A.37
	Pogovori z mladostnikom	Enkrat mesečno	SD_A.38
		Po potrebi večkrat	SD_A.39
		Starši ne zmorejo sodelovanja z zavodom	SD_B.19, SD_C.39
	Centri za socialno delo		SD_C.75, SD_F.78
	Možnost vrnitve mladostnika v družino	Preveriti razmere	SD_D.29
		Delo z družino	SD_D.57, SD_D.58,
	Delo z družino	Biti bi moralo intenzivnejše	SD_F.30, SD_G.13
	Praksa mladostnika	Praksa mladostnika	SD_F.81
Sodelovanje zavoda s sodiščem		Potreba po sodelovanju	SD_A.25
	Prošnja po spremembi ukrepa za mladostnika	Počasna odzivnost	SD_A.57
		Neuslišana	SD_A.59
	Počasna odzivnost za spremembo ukrepa	Slabo za mladostnika	SD_A.58
	Nameščanje v zavod	Pomanjkljivost – skupaj mladostniki z različnimi prekrški	SD_A.60
	Sodišče		SD_E.32, SD_G.25
	Tožilstvo		SD_E.33
Sodelovanje zavoda z zdravstvenimi ustanovami	Ureditev zdravstvene oskrbe	V kraju zavoda ali doma	SD_A.41
	Dispanzer za mentalno zdravje	Težave mladostnika v duševnem zdravju	SD_B.24, SD_D.95
	Psihologi		SD_C.74, SD_G.23

		Uživalci marihuane	SD_G.48
	Zdravniki		SD_C.76
	Center za zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog		SD_E.30
	Pedopsihiatrija		SD_E.35, SD_G.24, SD_G.49
	Zdravstveni zavodi		SD_F.79
Sodelovanje zavoda s policijo	Intervencija policije	Po potrebi	SD_A.42
Sodelovanje zavoda s šolo	Razrednik, učitelji	V primeru težav	SD_B.23, SD_D.35c, SD_F.03
	Šola		SD_C.73
		Pomoč prostovoljcev	SD_C.79, SD_F.77, SD_G.52
Multidisciplinarno sodelovanje		Veliko ljudi za enega mladostnika	SD_B.15, SD_C.44, SD_E.27, SD_E.67
	Timski sestanki		SD_B.25, SD_D.26
		Trikrat letno	SD_C.26, SD_C.42, SD_D.25
		Prihod mladostnika v zavod	SD_G.21
	Krizni sestanki	V primeru težav	SD_C.43
		Vseskozi	SD_D.36, SD_D.38
		Pogoj za spremembe	SD_D.37
		Iskanje rešitev	SD_E.28
		Odvisno od potreb	SD_E.36
		Seznaiter z individualiziran program	SD_F.18
Sodelovanje z mladostnikom	Podaljšanje bivanja v stanovanjski skupini	Do zaključka šolanja	SD_D.32
		Interes mladostnika	SD_D.33

	Matična vzgojiteljja		SD_D. 34
	Naloga vzgojnih zavodov in Centrov za socialno delo	Več dela na odnosih	SD_D.82
Priprava na odhod mladostnika	Multidisciplinarna obravnava	Zaključni tim	SD_A.43, SD_G.22
		Starši	SD_A.44
		Socialna delavka	SD_A.45
		Strokovni delavci v zavodu	SD_A.46
		Mladostnik	SD_A.47
		Načrt za prihodnost	SD_A.48, SD_F.36
	Učenje samostojnosti	Do kam sega koristnost pomoči	SD_C.64
		Iskanje zaposlitve, stanovanj	SD_C.83
Uporaba socialnodelovnih konceptov	Usposabljanje zaposlenih	Strokovne delavnice	SD_A.49b
	Strokovni delavci	Zagovorništvo	SD_A.51, SD_B.27
		Vsi koncepti	SD_A.53, SD_B.26, SD_C.52, SD_D.39, SD_E.45
		Opolnomočenje	SD_B.28, SD_C.50
		Vzpostavitev odnosa	SD_B.29, SD_D.44, SD_G.30
		Soustvarjanje delovnega odnosa	SD_C.45, SD_D.40
		Uporaba mladostnikovega jezika	SD_D.45
		Krepitev mladostnika	SD_E.44
		Spoštljivost	SD_E.46
		Individualni pristop	SD_F.42
		Skupinska dinamika	SD_F.43
		Poslušanje	SD_F.44

		Tukaj in zdaj	SD_F.45
		Pogovor	SD_G.26
		Nagrajevanje	SD_G.28
		Kaznovanje	SD_G.29
	Posledica uporabe konceptov socialnega dela	Zaupanje	SD_A.54, SD_D.43, SD_F.47, SD_G.27
		Razumevanje mladostnika	SD_D.46
	Dogovor	Nekatere vsebine se ne da dogovoriti	SD_C.46
		Nekatere vsebine se da dogovoriti	SD_C.47
	Soustvarjanje delovnega odnosa	Težave zaradi nepoznavanja vzroka za prihod v zavod	SD_C.48
		Pogoj za ustvarjanje sprememb	SD_D.41
		Osnova za delo z mladostnikom	SD_D.42
	Multidisciplinarno sodelovanje		SD_E.43
	Podpora	V vsakem trenutku	SD_F.46

Možnost izboljšanja trenutnih programov zavodov za boljšo pripravo mladostnikov na odhod iz zavoda in lažji prehod v samostojnost

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Prednosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost		Nov pogled na svet	SD_A.55
		Odlični pogoji	SD_B.35
		Ni pomanjkljivosti	SD_B.40, SD_F.48

		Mladostnik je deležen pomoči	SD_E.47
	Skupinski sestanki v stanovanjski skupini	Tedensko	SD_D.68
		Vključeni vsi mladostniki	SD_D.69
	Način dela	Delo na spremembah	SD_D.70
		Individualni pristop	SD_F.52
		Manjše število otrok	SD_F.53
		Družinski tip vzgoje	SD_F.57
	Manj zaposlenih	Mladostniki se naučijo več za samostojnost	SD_F.50
	Profili zaposlenih	Interdisciplinarna ekipa	SD_F.54
	Stik z mladostnikom	Ves čas	SD_F.56
		Vzgojitelj je ključna odrasla oseba	SD_F.58
Pomanjkljivosti zavoda pri pripravi mladostnika na samostojnost	Sodelovanje s CSD-ji	Boljša priprava družine na prihod mladostnika	SD_B.30
			SD_G.31
	Pomanjkanje državne podpore	Mladinska stanovanja	SD_B.32
		Premalo programov	SD_C.53,SD_C.59
			SD_G.63
	Bivanje v vzgojnem zavodu	Ni realna izkušnja samostojnega življenja	SD_G.39, SD_G.41
	Bivanje po odhodu iz zavoda	Pomanjkanje ustreznih bivalnih enot	SD_E.49 , SD_G.32
	Naloga strokovnih delavcev	Ni zaupanja v mladostnike	SD_B.49a
	Nameščanje v zavod	S strani CSD včasih neustrezno	SD_D.52, SD_D.56
		Neustrezno glede na storjene prekrške	SD_A.56

		Neustrezno	SD_E.42, SD_E.38, SD_G.57
		Neustrezni pogoji za določene mladostnike	SD_E.37
	Več svobode v stanovanjski skupini	Več nasilja	SD_D.54
		Podrejanje drugih	SD_D.55
	Doživljajska pedagogika	Ni financ	SD_E.55
	Število zaposlenih	Premalo	SD_F.49
	Zaposlitev v stanovanjski skupini	Delo prisotno v zasebnem življenju	SD_F.51
	Opravljanje vsakdanjih opravil	Ni potrebno, imajo kuharico, perico	SD_G.40
Ideje, načrti, projekti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost	Veliko idej	Ni realizacije	SD_A.63, SD_C.88
	Bivanje po odhodu iz zavoda	Mladinsko stanovanje	SD_B.43, SD_D.72, SD_F.33a
		Samostojnost	SD_B.44
	Dolžina bivanja v mladinskem stanovanju	6 mesecev ali več	SD_F.33b
	Bivanje v mladinskem stanovanju	Dodatna osamosvojitvev	SD_F.33c
		Podpora s strani vzgojiteljev	SD_F.34
		Spremljanje na daljavo	SD_G.42
	Naloga strokovnih delavcev	Spremljanje	SD_B.45
	Naloga mladostnika v mladinskem stanovanju	Izvedba v praksi	SD_B.46
		V enem letu si poiskati zaposlitev in stanovanje	SD_A.73b, SD_F.72
		Krepitev socialne mreže	SD_F.73
		Osamosvojitvev	SD_B.47b
	Projektno delo	Vključevanje mladostnikov v različne projekte	SD_C.65

			SD_D.64
		Iskanje mladostnikovih ciljev	SD_D.65
	Finančna varnost	Denarni sklad	SD_D.73
		S strani zavoda	SD_F.35
	Ravnatelj	Vizija za naprej	SD_E.56
	Potreba po nadgradnji vzgojnih zavodov	Diagnostični, trenažni center	SD_G.55
	Ustrezna namestitev v zavod	Spremljanje mladostnika pred namestitvijo v zavod	SD_G.56
Predlogi za sistemsko ureditev osamosvajanja mladostnikov po odhodu iz zavoda	Bivanje po odhodu iz zavoda	Hiše za katere bi poskrbel Center za socialno delo	SD_A.67
		Podobno stanovanjski skupini	SD_A.70
		Mladinsko stanovanje	SD_B.47a, SD_C.66, SD_E.57, SD_F.67
		Dijaški dom	SD_B.48
		Odvisno od težav mladostnika	SD_C.67
		Pomoč pri iskanju stanovanja	SD_A.72
		Pomoč pri plačevanju stroškov	SD_A.68
		Pomoč pri iskanju zaposlitve	SD_A.69
		Podpora pri iskanju zaposlitve	SD_A.71
	Zaposlitev	Organiziranje mreže podjetij	SD_C.63
	Mladostniki, ki izpadejo iz izobraževalnega sistema	Iskanje rešitev	SD_B.58
		Delo na kmetiji	SD_B.59

	Mladinsko stanovanje	Učenje samostojnosti na lastnih izkušnjah	SD_C.54
		Približek samostojnega življenja	SD_C.55
		Podpora zavoda na daljavo	SD_B.31, SD_C.56, SD_E.58, SD_F.68
		Potreba po več	SD_F.70
		Za mladostnike, ki so dovolj sposobni živeti samostojno iz vzgojnih zavodov	SD_G.33
		Mladinska stanovanja na Danskem, kot primer dobre prakse	SD_D.76
		Socialni delavci kot pomemben člen Mladinskih stanovanj na Danskem	SD_D.77
		Dolžina nastanitve maksimalno 1 leto	SD_A.73a
		Dolžina nastanitve od pol do enega leta	SD_F.71
		Pomoč občine pri pridobitvi mladinskih stanovanj	SD_C.68
	Uvedba državnega aparata	Podpora mladostnikom	SD_D.83, SD_G.43
		Finančna podpora	SD_D.84, SD_E.60
		Zagotovitev zaposlitve	SD_D.85
		Zagotovitev pripravništva	SD_D.86
		Mladostnik mora upoštevati pogoje	SD_D.87
		Dodatni programi	SD_E.59
		Dodatni zaposleni za spremljanje mladostnikov	SD_G.44

	Stanovanjske skupine v zaprtih zavodih	Možnost prehoda iz bolj zaprte skupine v samostojnejšo stanovanjsko skupino znotraj zavoda	SD_F.74
		Možnost večje samostojnosti	SD_F.75
Razvitost mreže in programov zavodov v Sloveniji	Teorija in praksa	Potrebno več povezovanja	SD_F.84
		Zastarela	SD_A.81, SD_C.84
		Potreba po spremembi	SD_A.83
	Strokovni delavci v zavodih	Ustrezno izobraženi	SD_A.82
		Brez ustrezne podpore in pomoči, ko ne vedo kam in kako	SD_B.57
		Pomanjkanje	SD_E.73
	Stanovanjske skupine	Napredna oblika	SD_C.85, SD_D.96
		Približek družini	SD_D.97
	Način dela v vzgojnih zavodih	Ni enotnega koncepta	SD_G.54
	Primerjava koncepta stanovanjskih skupin s klasičnimi zavodi	Stanovanjska skupina bolj primerna	SD_F.55
		V stanovanjski skupini se naučijo več stvari	SD_F.59
	Uvesti prakso iz tujine v slovenski sistem	Primeri dobre prakse	SD_C.86
	Deinstitucionalizacija	Potrebna izpopolnitev	SD_C.87
	Poznavanje vzgojnih zavodov s strani sodišč, Centrov za socialno delo	Pomanjkljivo	SD_G.58
	Vzgojni zavodi	Sami po sebi namen	SD_D.98
		Za mladostnike s potrebo večjega nadzora	SD_D.99

	Zastarelost	Nujne spremembe zaradi novih potreb mladostnikov	SD_E.68
		Neustrezni normativi	SD_E.69
		Infrastruktura	SD_E.70
		Neustrezen način dela z mladostniki	SD_E.71
		Potreba po pedopsihiatričnem oddelku	SD_E.72
		Zakonodaja	SD_E.74

Sodelovanje zavoda z organizacijami, društvi, zavodi

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Sodelovanje z vladnimi in nevladnimi organizacijami	Rdeči križ		SD_A.77a
		Materialna pomoč za mladostnike - Oblačila	SD_A.77b
	Center za socialno delo	Pomoč pri iskanju bivališča mladostnika po odhodu iz zavoda	SD_A.80
		Pomoč pri iskanju zaposlitve po odhodu mladostnika iz zavoda	SD_A.35
		Posvet – za izboljšavo programa	SD_B.62
	Sodelovanje z ministrstvom	Ravnatelj	SD_A.85, SD_B.63
		Iskanje rešitev	SD_E.75
		Ni premikov	SD_E.76
	policija, sodišče	Strokovni posvet	SD_A.86b
	Zveza prijateljev mladine		SD_B.38
	Humanitarni zavod Vid		SD_B.37a
		Finančna pomoč mladostnikom	SD_B.37b

	Društvo Projekt človek	Podpora	SD_B.55a
		Za uživalce nedovoljenih substanc	SD_B.55b
			SD_E.31, SD_G.51
	Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)	Možnost izobraževanja za mladostnike, ki izpadejo iz šolskega sistema	SD_B.56
	Zavod O		SD_C.80
	Študentska organizacija	Prostor za ples	SD_C.81
	Mladinski centri	V okolici	SD_C.82
		Javni zavod Mladi zmaji	SD_D.92
	Povezovanje v lokalnem okolju	Samoiniciativnost zaposlenih	SD_C.77
		Sodelovanje pri kulturnih prireditvah	SD_G.53
	Program Mednarodno priznanje za mlade (MEPI)	Obisk stanovanjske skupine	SD_C.78
	Društvo UP		SD_D.94
	Cent'r Most	Vključevanje v projekte	SD_D.90
	Fitnes v Fužinah		SD_D.91
	DrogArt	Zmanjševanje škodljivih posledic drog in alkohola med mladimi	SD_G.50
Sodelovanje z ostalimi zavodi	Neformalna druženja	Zavodijada	SD_A.84a, SD_C.89a, SD_F.86, SD_G.61b
		Odbojkijada	SD_A.84b, SD_C.89b, SD_F.87, SD_G.61a
	Sodelovanje z ostalimi strokovnimi službami	Strokovni posvet	SD_A.86a
	Ravnatelj	Posveti	SD_C.90,
		Med sabo	SD_E.78, SD_G.60

	Zaposleni	Študijske skupine	SD_G.59
	Izobraževanje zaposlenih	1-2 seminarja	SD_G.62
	Pomanjkanje informacij	Kako in na kakšen način delujejo ostali vzgojni zavodi	SD_C.91, SD_F.85
	Srečanja z ostalimi vzgojnimi zavodi	Redko	SD_D.100
		Ločenost med sabo	SD_D.101
		Na posvetih	SD_D.102
		Raznoliki	SD_E.81a
		Specifična problematika pri vsakem	SD_E.81b
		Izobraževanje zaposlenih	SD_F.90
	Posveti	Podajanje predlogov	SD_E.77
	Aktiv socialnih delavcev	Sodelovanje	SD_E.79
		Intervizije	SD_E.80
	Delo na programih	Upravni odbori, študijske skupine	
	Neformalna druženja za mladostnike	Različni dogodki	SD_F.88

Stik zavoda in mladostnika po njegovem odhodu

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Stiki z mladostnikom po odhodu iz zavoda	Ni stikov		SD_A.74
		Z večino	SD_C.69b
		Občutek stigme	SD_C.72
	Stiki so		SD_B.52a
		Z nekaterimi	SD_C.69a

		Spremljanje na daljavo	SD_C.70
		Osebna odločitev mladostnika	SD_C.71, SD_E.65, SD_F.76
		Odvisno od vzpostavljenega odnosa mladostnika	SD_E.64
		Spoznanje, da jim je bilo bivanje v korist	SD_E.66, SD_G.47
		Neformalna pomoč vzgojiteljev	SD_G.46
	Zakonodaja	Brez pravice	SD_A.75, SD_D.88, SD_E.63
	Odločitev mladostnika	Obisk v zavodu	SD_A.76, SD_B.52b, SD_D.89, SD_G.45
	Spremljanje na daljavo	Po potrebi	SD_B.50
	Nadaljevanje bivanja po polnoletnosti	Ob strinjanju mladostnika	SD_B.51

Vloga ministrstva in državnih institucij

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Način financiranja zavoda	Zadostna sredstva za usposabljanje mladostnikov	Ne	SD_A.61
		Da	SD_D.60
	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport		SD_A.62, SD_B.33, SD_C.57, SD_D.61, SD_E.53, SD_G.35
		Infrastruktura	SD_C.58
		Krčenje sredstev	SD_E.54
		Urejena oskrbnina za mladostnike	SD_B.34, SD_F.60
		Mesečni dodatek za razširjeno oskrbo	SD_F.61
		Prispeva za osnove	SD_F.66

	Donacije, sponzorstva	Iščejo sami	SD_B.39, SD_D.62, SD_F.62, SD_G.37
		Težko pridobiti	SD_E.50, SD_F.64, SD_G.36
		Podjetja	SD_E.51
		Od dobrih ljudi	SD_F.65
	Dodaten finančni vir	Sami z akcijami	SD_C.60
		Prijava na razpise	SD_C.61
		Samoiniciativnost zaposlenih	SD_D.63
		Potreba za dodatne programe	SD_G.38
Podpora države		Potrebna iznajdljivost	SD_A.87
	Mladinsko stanovanje	Zagotovljeno	SD_B.64
	Zadostna	Za stanovanjsko skupino	SD_C.92
		Daje denar	SD_D.103
	Zadovoljiva	Lahko bi je bilo več	SD_F.91
	Nezadostna	Za mladinska stanovanja	SD_C.93
			SD_E.82
		Težava pri financiranju mladinskih stanovanj	SD_G.34
	Potrebe zavoda	Se jim redno sporoča	SD_E.83
		Neuslišane	SD_E.84
		Nepoznavanje problematike	
	Finančna podpora	Sredstva za šolo v naravi	SD_F.92
		Večina mora zavod pridobiti sam	SD_F.93
		Za osnovne dejavnosti	SD_F.94

	Dodatni projekti	Zavod mora najti finance sam	SD_F.95
--	------------------	------------------------------	---------

Osnovno kodiranje za mladostnika, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu iz vzgojnega zavoda pa se ni vrnil v družino

Namestitev mladostnika v vzgojnem zavodu

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Osnovni podatki mladostnikov, ki so bili v vzgojnih zavodih in se niso vrnil v svojo družino	Dolžina bivanja v vzgojnem zavodu	1 leto in 9 mesecev	MPO_A.01
	Odhod iz vzgojnega zavoda	Pred tremi leti	MPO_A.02
	Institucija, ki je mladostnika napotila v zavod	CSD	MPO_A.03
	Razlogi za namestitev v zavodu	Težave doma	MPO_A.04
		Slaba družba v osnovni šoli	MPO_A.06
Nameščanje mladostnikov v vzgojni zavod	Neustrezno nameščanje	Potrebno nameščati mladostnike z odločbo sodišča posebej in mladostnike z odločbo centra za socialno delo posebej	MPO_A.08

Sodelovanje in podpora s strokovnimi delavci in strokovnimi službami v in izven zavoda

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Zadovoljstvo mladostnika s strokovnimi delavci v zavodu	Podpora strokovnih delavcev	V redu podpora	MPO_A.24
		Neprepoznavanje koristi podpore strokovnih delavcev	MPO_A.25
	Pomoč vzgojitelja	Ne dovolj velika	MPO_A.14
		Včasih da, včasih ne	MPO_A.19
	Sodelovanje z ravnateljem	Pomoč pri iskanju namestitve izven zavoda	MPO_A.31

Sodelovanje s centri za socialno delo	Nudenje pomoči	Samo uradno, kolikor lahko	MPO_A.68
		Kopiranje dokumentov	MPO_A.69
	Posredovanje koristnih informacij	Ni dobil	
	Odnos zaposlenih do mladostnika	Trud do neke mere	MPO_A.71

Znanja, kompetence, pridobljene v zavodu

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Korist kompetenc in znanj naučenih v vzgojnem zavodu	Ni koristi	Naučene vse mogoče neumnosti	MPO_A.07
		Premalo naučenih stvari za šolo	MPO_A.09
Interes mladostnika za pridobitev kompetenc in znanj	Ni interesa	Vseeno mu je bilo za delo	MPO_A.10, MPO_A.11a
Kompetence in znanja za samostojno življenje	Nepridobljene		MPO_A.13
		Znal že pred prihodom v zavod	MPO_A.15
		Delo z ljudmi	MPO_A.20
		Kako se pogovarjati z ljudmi	MPO_A.21
		Splošna znanja – iskanje službe	MPO_A.22
		Splošna znanja – pisanje prošnje	MPO_A.23

Življenje po odhodu iz zavoda

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Življenje po odhodu iz zavoda	Bivanje po odhodu iz zavoda	Pri neznanem človeku	MPO_A.27
		Ni imel kam	MPO_A.28
	Življenjski slog	Delanje neumnosti	MPO_A.29

	Razmere za življenje	Brez dohodka	MPO_A.30
		Suženjstvo	MPO_A.32a
	Zaposlitev	Plačilo je bilo hrana in stanovanje	MPO_A.32b
		Popravljanje kamionov	MPO_A.33
		Ni dobival denarja	MPO_A.34
		Še ena zaposlitev na črno	MPO_A.37
		Ni dobival denarja	MPO_A.38
	Potreba po osnovnih dobrinah	Vlomi, kraje	MPO_A.35a, MPO_A.35b, MPO_A.36
Težave s katerimi se je mladostnik spopadel po odhodu iz zavoda	Alkoholizem	Ozdravljen	MPO_A.39
	Življenje v zavodu	Težko se odvaditi delati neumnosti, saj je to nekaj normalnega	MPO_A.57
	Lakota	Pridobil znanje, kako najti hrano, da ne bo lačen	MPO_A.58
	Brezdomstvo	Eno leto	MPO_A.59
		Nepoznavanje Društva Kralji ulice	MPO_A.60
		Kradel za preživetje	MPO_A.62
Pomoč, ki jo je bil deležen mladostnik v času, ko je bil na ulici	Društvo Kralji ulice	Spoznal jih po pol leta na ulici	MPO_A.61
		Največ	MPO_A.63
	Vincencijeva zveza dobrote		MPO_A.66
	Vincencijeva zveza dobrote	Hrana, obleka, osebna higiena	MPO_A.67
Trenutno stanje mladostnika	Bivanje	Pri Kraljih ulice	MPO_A.41, MPO_A.64
	Prostovoljno delo	Pri Kraljih ulice	MPO_A.42

		Dodaten pri socialni pomoči, ki jo prejema	MPO_A.43
	Se izboljšuje	Osebna želja po spremembah	MPO_A.45
	Osebnostna rast	Razmišljanje o sebi	MPO_A.65
	Zadovoljstvo	60 %	MPO_A.72
Načrti za prihodnost	Izobraževanje	Septembra	MPO_A.44

Socialna mreža mladostnika

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Odnosi pred odhodom v zavod	Odnosi z družino	Zelo slab	MPO_A.46
	Družina, oče	Fizično nasilje	MPO_A.49b
Socialna mreža mladostnika pred odhodom v zavod	Družina	Starša ločena	MPO_A.47
	Babica	Živel pri njej od tretjega leta naprej	MPO_A.48
	Družina, oče	Videl ga, kadar je storil kaj narobe	MPO_A.49a
	Družina, mama	Ni poznal	MPO_A.50
		Spoznal jo pri 14ih preko interneta	MPO_A.51
		Ni stikov	MPO_A.52
Socialna mreža med bivanjem v zavodu	Izhodi ob vikendih	Domov jih ni bilo	MPO_A.11b
		Nedovoljeni pobegi	MPO_A.12
Socialna mreža mladostnika po prihodu iz zavoda	Družina, oče	Stiki, kadar ga potrebuje	MPO_A.53
		Mora mu pomagati	MPO_A.54
	Družina, dedek	Ni stikov	MPO_A.55
	Družina, babica	Pomoč, podpora	MPO_A.56

Ideje, kaj spremeniti v vzgojnem zavodu za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Ideje za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost	Nameščanje v zavod	Dati skupaj mladostnike z istimi težavami	MPO_A.89, MPO_A.91
		Neustrezno glede na storjene prekrške	MPO_A.90

Ideje, kaj bi mladostniki potrebovali po odhodu iz vzgojnega zavoda, če se ne morejo vrniti v družino

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Predlogi za lažje osamosvajanje po prihodu iz zavoda	Bivanje po odhodu iz zavoda	Mladinsko stanovanje	MPO_A.73
		Vedno več mladostnikov, ki nimajo kam iti	MPO_A.76
		Hiša	MPO_A.77
	Mladinsko stanovanje	Mladostnik si sam išče zaposlitev	MPO_A.74
		Pomoč pri iskanju zaposlitve	MPO_A.75, MPO_A.79
		Za mladostnike z vizijo v življenju	MPO_A.78
		Občutek »družine«	MPO_A.80
		Dva zaposlena, ki sta v podporo	MPO_A.81
		Večja samostojnost	MPO_A.82, MPO_A.84
		Odgovornost	MPO_A.83
		Uvedba določenih pravil	MPO_A.85
		Odskočna deska za naprej	MPO_A.86
		Dolžina nastanitve od pol do enega leta	MPO_A.87a
	Naloga mladostnika v mladinskem stanovanju	V enem letu si poiskati zaposlitev	MPO_A.87b

Osno kodiranje za socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo

Odhod mladostnika iz vzgojnega zavoda

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Vloga in naloga centra za socialno delo in vzgojnega zavoda ob odhodu mladostnika iz vzgojnega zavoda	Sodelovanje centra za socialno delo z vzgojnim zavodom ob odpustu mladostnika	Ni veliko sodelovanja	CSD.01
		Pri zadnjem sestanku v vzgojnem zavodu CSD izpelje in izda odločbo o odpustu	CSD.02
	Zanimanje vzgojnega zavoda za življenje mladostnika po odpustu	Ga ni	CSD.03
	Center za socialno delo	Podaljšanje bivanja mladostnika v vzgojnem zavodu po 18.letu	CSD.05
		Priprava pogojev za življenje mladostnika po izhodu iz vzgojnega zavoda	CSD.06, CSD.21
Delo z družino pred odhodom mladostnika v zavod in v času bivanja mladostnika v zavodu	Sodelovanje centra za socialno delo z družino	Delo z družino pred odhodom mladostnika v vzgojni zavod	CSD.29
		Delo z družino pred odhodom mladostnika v vzgojni zavod in med bivanjem v vzgojnem zavodu	CSD.30
		Pomoč pri iskanju namestitve mladostnika za čez poletje, ko so stanovanjske skupine zaprte	CSD.32
	Bivanje ob vikendih, počitnicah	Vikend rejništvo	CSD.35
Priprava mladostnika v zadnjem obdobju bivanja v vzgojnem zavodu na odhod	Sodelovanje centra za socialno delo z družino	Intenzivno	CSD.25
		Pogovori o vrnitvi mladostnika v družino	CSD.26
		Različne oblike pomoči za pripravo staršev na vrnitev mladostnika	CSD.27

		Redni stiki s starši	CSD.28
		Mesečno srečevanje pri težjih primerih	CSD.31

Mladostnik po odhodu iz vzgojnega zavoda

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Življenje mladostnika po odhodu iz vzgojnega zavoda	Priprava pogojev za življenje mladostnika po izhodu iz vzgojnega zavoda	V okviru ukrepa mora pripraviti razmere za prihod mladostnika v družino	CSD.04
		Sivo polje	CSD.07
		S sodelujočimi starši se da razmere v družini sanirati	CSD.08
		Težava, kjer ni staršev, oziroma ko mladostnik nima kam	CSD.09
		Nudenje storitve za učenje samostojnosti, če mladostnik nima podpore družine	CSD.22
	Bivanje mladostnika po odhodu iz zavoda	Manjkajo post stanovanjske oblike	CSD.10
		Ni dovolj stanovanj za mlade	CSD.11, CSD.43
		Previsoke najemnine	CSD.12
		Prenizka denarna pomoč za najem stanovanja	CSD.13
		Čakalna doba za nujno bivalno vlogo na območju MOL 3-4 leta	CSD.14
		Nujna bivalna enota kot pogoj za kandidiranje na razpisu MOL-a	CSD.15
		Nimajo prednosti za socialna stanovanja	CSD.41

		Ni posebnih razpisov za stanovanja za mladostnike, ki pridejo iz vzgojnih zavodov	CSD.42
	Pomoč centra za socialno delo	Podaja mnenja za pridobitev stanovanja na razpisu MOL-a	CSD.16
		Komunikacija s stanovanjskim skladom	CSD.17
		Materialna pomoč	CSD.18
		Učenje osnovnih veščin	CSD.19, CSD.20, CSD.23
		Socialno varstvene storitve	CSD.39
	Denarna pomoč	Nimajo prednosti	CSD.40
		Polnoletni mladostniki lahko zaprosijo, če se ne izobražujejo več	CSD.44
Vrnitev mladostnika v družino	Sodelovanje s centrom za socialno delo	Večina družin pripravljena sodelovati in ustvariti primerne razmere za vrnitev mladostnika	CSD.36 , CSD.37
		Držanje sklenjenih dogovorov s strani družine	CSD. 38

Ideje za sistemsko ureditev podpore mladostnikom pri osamosvajanju po prihodu iz vzgojnega zavoda

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Primeri dobre prakse iz tujine	Bivanje po odhodu iz zavoda	Različno dostopna stanovanja	CSD.48
	Tuji programi	Preveriti kateri imajo dobre reference	CSD.66
	Koncepti dela tujih držav	Se jih ne uvaja	CSD.68

Ideje za sistemsko ureditev podpore mladostnikom pri osamosvajanju	Bivanje po odhodu iz zavoda	Potreba po varnem prostoru in nizki najemnine	CSD.49
		Potreba po več kapacitetah	CSD.50
		Subvencioniranje najemnine s strani države	CSD.51
	Pomoč države	Prednost ali pomoč pri iskanju zaposlitev	CSD.52
	Dodatno javno pooblastilo za centre za socialno delo	Spremljanje mladostnika med 18. in 21. letom	CSD.53
		Pravočasen prihod mladostnika po pomoč	CSD.54
	Pedagoška stroka	Poenotiti metode in tehnike dela z mladostniki	CSD.65
	Sodelovanje z nevladnimi organizacijami	Uvedba novih programov	CSD.67
	Boljša vzpostavitev prvega stika med mladostnikom in vzgojnim zavodom	Postavljanje pogojev že ob prvem stiku	CSD.69
		Vzpostavitev socialno delavskega odnosa	CSD.70

Mreža vzgojnih zavodov v Sloveniji

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Priprava mladostnikov na samostojno življenje	Osnovna znanja	Ne znajo izpolnjevati vlog, si urejati zdravstvenega zavarovanja...	CSD.45
	Socialne veščine	Sistem ne dopušča učenja	CSD.46
	Zastarela		CSD.56a

Mreža vzgojnih zavodov v Sloveniji		Ne gredo v korak s časom	CSD.59
		Slab izobraževalni sistem	CSD.62
		Premalo dvoletnih programov	CSD.63
		Premalo mest v stanovanjskih skupinah	CSD.64
	Napredna, en zavod		CSD.56b
		Delo na potrebah otroka	CSD.57
		Novi načini dela, nove skupine	CSD.58
	Ideje za modernizacijo zavodov	Skupne mobilne službe v zavodih	CSD.60
		Več različnih programov	CSD.61

Vloga državnih institucij in organov

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Vloga državnih institucij in organov	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	Ni urejeno za mladostnike, ki ne zmorejo šolanja	CSD.71
	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Potreba po vzgojnem zavodu pod okriljem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za mladostnike brez statusa šolarja	CSD.72
		Potrebna po kapacitetah za mladostnike, ki imajo preveč svojih težav in ne zmorejo šolanja	CSD.73
		Potreba po kapacitetah za mladostnike s kombinirano motnjo	CSD.74

Osno kodiranje za profesorico na Fakulteti za socialno delo

Mreža vzgojnih zavodov v Sloveniji

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Mreža vzgojnih zavodov	Vzgojni zavodi	Jih je preveč	FSD.01
	Preoblikovanje vzgojnih zavodov	V več stanovanjskih skupin	FSD.02
	Koncepti dela v vzgojnih zavodih	Se ne spreminjajo	FSD.03
		Problematiziranje mladostnikovega vedenja	FSD.06, FSD.12
		Spreminjanje vedenja in osebnosti mladostnika	FSD.09
		Potrebno bi bilo problematizirati vzrok	FSD.13
		Potrebno je svetovalno delo z vsemi udeleženi	FSD.14
		Spremeniti doktrino vzgojnih zavodov	FSD.17
	Stanovanjske skupine	Jih je premalo	FSD.04
		Premalo razpršene po Sloveniji	FSD.05
		Najprimernejše oblike vzgojni zavodov	FSD.18
		V urbanem okolju	FSD.19
		Učenje osnovnih spretnosti v urbanem okolju	FSD.20
	Razlogi za namestitve mladostnikov v vzgojni zavod	Težave doma	FSD.07
	Vedenjske težave mladostnika	Strategija preživetja v okolju v katerem živijo	FSD.08

		Nepoznavanje razlogov za mladostnikovo vedenje	FSD.10
		Zaradi situacij v šoli	FSD.15
	Potreba po specifični instituciji za mladostnike	Institucija za delo z mladostniki s specifičnimi težavami	FSD.11
	Strokovni delavci v vzgojnih zavodi	Potreba po specifičnih znanjih za delo z mladostniki v vzgojnih zavodih	FSD.16

Sistemi vzgojnih zavodov v tujini

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Sistemi vzgojnih zavodov v tujini	Postopek deinstitucionalizacije	Ni več velikih vzgojnih zavodov	FSD.21
	Oblike vzgojnih zavodov	Beneluks- Manjše bivalne enote	FSD.22
		Skandinavija – manjše oblike stanovanj	FSD.25
	Koncepti dela	Skandinavija - Delo v skupnosti, skupnostni programi, ki nadomeščajo vzgojne zavode	FSD.23
		Skandinavija – delo v primarnem okolju, poskusijo ne izločiti otroka iz družine	FSD.24, FSD.26

Ideje, načrti za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Predlogi, ideje za boljšo pripravo mladostnika na samostojnost	Prehod mladostnika iz vzgojnega zavoda na samostojnost	Intenzivna podpora mladostniku	FSD.27
		Ureditev razmer v domačem okolju	FSD.28

	Priprava na odhod mladostnika iz zavoda	Intenzivno delo vseh vpletenih	FSD.29
		Intenzivno delo vsaj zadnje pol leta	FSD.30
		Načrtovanje vsakdanjih stvari	FSD.31
	Prehod iz vzgojnega zavoda v okolje	Postopen	FSD.32
		Preostri prehodi	FSD.33
Mladostniki, ki se ne morejo vrniti v svojo družino po odhodu iz vzgojnega zavoda	Bivanje po odhodu iz zavoda	Mladinska stanovanja	FSD.34
	Mladinsko stanovanje	Pomoč občin pri pridobivanju stanovanj	FSD.35
		Drugačen princip kot stanovanjske skupine	FSD.37
		Kot samostojno stanovanje	FSD.38
		Eden zaposlen na več stanovanj	FSD.39
		Podpora mladostnikom s strani zaposlenega	FSD.40
		Prehodna oblika	FSD.41
		Podpora mladostnikom s strani zaposlenega	FSD.44
	Časovno obdobje bivanja v mladinskem stanovanju	Maksimalno eno leto	FSD.42
	Naloga mladostnika ob bivanju v mladinskem stanovanju	Poiskati si zaposlitev	FSD.43
Težava vzgojnih zavodov pri pripravi	Rigidni vzgojni zavodi	Težave mladostnikov pri odhodu iz zavoda	FSD.45
		Izzivajo nasilje in upor	FSD.46

mladostnikov na samostojnost		Potreba po velikem številu programov v vzgojnem zavodu	FSD.50
	Koncept vzgojnih zavodov	Preveč kaznovalne politike	FSD.47
		Težave mladostnikov pri odhodu iz zavoda	FSD.48
		Potrebna sprememba	FSD.49a
		Težave mladostnikov pri odhodu iz zavoda	FSD.49b

Mladostniki, ki izpadejo iz šolskega sistema

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Ideje, projekti za mladostnike, ki izpadejo iz šolskega sistema	Primer iz Finske	Podobno kot pri nas PUM – Projektno učenje mlajših odraslih	FSD.51
		Učenje spretnosti za pomoč pri preživetju	FSD.54, FSD.55
		Vzpodbujanje k ponovnemu šolanju	FSD.56
	PUM – Projektno učenje mlajših odraslih	Kvaliteten v Radovljici	FSD.52
	Povezovanje mladostnikov med seboj	Korist za mladostnike	FSD.57
	Pomoč strokovnih delavcev	Ustanavljanje socialnih podjetij	FSD.58

Osno kodiranje za Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Sistemi vzgojnih zavodov v tujini

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Oblike in sistemi vzgojnih zavodov v tujini	So poznane		MIZS.01a
		Jih ni možno kopirati v Slovenijo	MIZS.01b

Projekti Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, ki so v pripravi

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Projekti, ki se pripravljajo za izboljšanje priprave mladostnikov na samostojno življenje	Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih		MIZS.02
	Programi v vzgojnih zavodih	Vzpostavitev nadstandardnih programov	MIZS.09
		Razvijanje dnevnih in poldnevni programov	MIZS.13
	Projekti in programi za delo z mladostnikom	Vzpostavitev dodatnih timov za pomoč otrokom	MIZS.04
		Priprava individualiziranih programov	MIZS.06
		Pomoč pri prehodu v samostojno življenje	MIZS.10
		Delo z otroki v rednih šolah	MIZS.12
		Priprava evalvacij in strokovnih podlag za delo z otroci in mladostniki, ki imajo največ težav	MIZS.14
	Projekti in programi za delo z družino	Vzpostavitev oblike profesionalnega skrbništva	MIZS.03
		Razvoj programov doživljajske pedagogike	MIZS.05
		Delo z družinami otrok, ki so v vzgojnih zavodih	MIZS.11
	Sodelovanje med centri za socialno delo in starši	Zaznali da je slabo	MIZS.07
		Priprava modelov dela s starši in otroki	MIZS.08
	Uresničitev projekta	Še v fazi pogajanj z Ministrstvom za delo,	MIZS.15

		družino, socialne zadeve in enake možnosti	
Potrebe in želje vzgojnih zavodov	Obstaja več želja in potreb	Večini predlogov sledijo s projektom »Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih«	MIZS.16
	Mladinska stanovanja	Jih je premalo	MIZS.21
		Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport prejelo 10 stanovanj od Ministrstva za obrambo	MIZS.22
		Odločitev zavodov za katero od teh 10 stanovanj	MIZS.23
Pristojnost za mladostnike, ki izpadejo iz izobraževalnega sistema	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti		MIZS.25
Vloga MIZS pri pripravi mladostnika na samostojnost, ko se le ta ne more vrniti v družino	Nima vloge	Vzgojni zavodi sodelujejo s Centri za socialno delo	MIZS.26
Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Financiranje vzgojnih zavodov	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	Po namenih z zakonsko osnovo	MIZS.19
	S strani občin	Nekateri	MIZS.20

Osno kodiranje za Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Projekti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Izjava
Projekti, ki se pripravljajo za izboljšanje priprave	Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020	Za otroke in mladostnike, prikrajšane za primerno družinsko življenje in za	MDDSZ.01

mladostnikov na samostojno življenje		tiste s težavami v odraščanju	
	Programi v vzgojnih zavodih	Vzpostavitev stanovanjske skupine in specializirane stanovanjske skupine	MDDSZ.02a
		Celovita celodnevna podpora	MDDSZ.02b
	Bivanje po odhodu iz vzgojnega zavoda	Prehodne stanovanjske skupine za polnoletne mladostnike	MDDSZ.03
		Vzpostavitev dveh stanovanjskih skupin	MDDSZ04a
	Vzpostavitev dveh stanovanjskih skupin	Nastanitev in podpora za polnoletne mladostnike	MDDSZ04b
		Preko javnega razpisa za sofinanciranje programov socialnega varstva	MDDSZ.05
	Trenutno sofinanciranje programov z namenom socialnega vključevanja mladostnikov		MDDSZ.06

11. POVZETEK

V magistrskem delu sem raziskal, kakšna je priprava mladostnikov v zadnjem obdobju bivanja v vzgojnih zavodih na odhod in samostojno življenje. V ta namen sem opravil intervjuje tako s strokovnimi delavci in zaposlenimi vzgojitelji v vzgojnih zavodih kot tudi z mladostniki, ki tam bivajo. S tem sem dobil širši vpogled v pripravo mladostnikov na samostojnost, na znanja in kompetence, ki jih pridobijo tekom bivanja v instituciji, ter na pomanjkljivosti in prednosti, ki jih prinaša bivanje v vzgojnem zavodu, hkrati pa sem izvedel tudi za ideje, ki bi lahko pripomogle k boljši pripravi in delovanju vzgojnih zavodov.

V raziskavi sem opravil intervjuje s sedmimi strokovnimi delavci, zaposlenimi v vzgojnih zavodih, in sedmimi mladostniki, ki tam bivajo. Dodatno sem intervjuval še mladostnika, ki je bival v vzgojnem zavodu, po odhodu pa se ni vrnil v družino, ampak je zaživel samostojno življenje. Mladostnik mi je povedal veliko o težavah, s katerimi se je soočal po odhodu iz vzgojnega zavoda, in mi podal ideje, kako bi se moralo sistemsko urediti podpora za mladostnike, ki se znajdejo v takšni situaciji.

Intervju sem opravil še s socialno delavko, zaposleno na centru za socialno delo, ki ima bogate izkušnje pri delu z mladostniki in družinami, katerih otroci bivajo v vzgojnih zavodih, ter profesorico s Fakultete za socialno delo, ki ima prav tako izkušnje z omenjenega področja. S tema pogovoroma sem dobil še dodatne ideje in informacije o tem, na kakšen način bi lahko v vzgojnih zavodih izboljšali pripravo mladostnikov na samostojnost in na kakšen način bi lahko odgovorili na potrebe mladostnikov po odhodu iz vzgojnega zavoda v samostojnost.

Odgovore na vprašanja o projektih in možnostih uvedbe sistemov vzgojnih zavodov, kot jih poznajo v tujini, sem dobil še na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, prav tako pa sem odgovore o projektih za mladostnike po odhodu iz vzgojnih zavodov pridobil od Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Mladostnike v vzgojnih zavodih je treba ustrezno pripraviti na življenje izven institucije. Pogosto se vzgojni zavodi nahajajo v bolj oddaljenih okoljih, kjer mladostniki nimajo stika z urbanim okoljem, v katerem bi se lahko učili vsakdanjih veščin in znanj, potrebnih za samostojno življenje. V tujini lahko najdemo ustrezne in moderne oblike vzgojnih zavodov, ki bi jih lahko prenesli v Slovenijo. Najustreznejša in najprimernejša oblika vzgojnih zavodov pri nas so trenutno stanovanjske skupine, ki so najboljši približek družini.

Z dnevnimi nalogami in zadolžitvami, ki jih morajo mladostniki v stanovanjskih skupinah opravljati, si pridobijo pomembna znanja in kompetence za nadaljnje življenje.

Prehod iz vzgojnega zavoda v samostojno življenje je v mnogih primerih za mladostnike preoster. Potrebni je več mladinskih stanovanj, ki bodo mladostnikom služila kot prehodno obdobje do popolne osamosvojitve. Kapacitet, s katerimi bi bili mladostniki po odhodu iz vzgojnih zavodov deležni še kratkotrajne podpore, je v Sloveniji trenutno veliko premalo.

Raziskava o pripravi mladostnikov v zadnjem obdobju bivanja v vzgojnem zavodu na samostojno življenje lahko služi za načrtovanje novih programov v vzgojnih zavodih ter snovanju idej in projektov, s katerimi bodo mladostnike bolje pripravili na odhod iz vzgojnih zavodov ter na samostojnost in sistemsko ureditev podpore po njihovem odhodu.

Za kvalitetne rešitve bo treba okrepiti sodelovanje med vzgojnimi zavodi, centri za socialno delo, pristojnimi ministrstvi na tem področju in ostalimi organizacijami, ki so aktivno vključene v delo vzgojnih zavodov. Prav je, da bi upoštevali tudi glas mladostnikov, ki bivajo ali so bivali v vzgojnih zavodih, saj bi na ta način s prve roke pridobili informacije o potrebah, ki jih imajo ti tekom bivanja v vzgojnem zavodu, kako so jim določeni programi in načini dela tam koristili za kasnejše življenje in na katerih področjih bi po odhodu iz vzgojnega zavoda rabili večjo podporo pri premagovanju težav.

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Gašper Ločičnik, vpisan na Fakulteto za socialno delo v študijskem letu 2015/2016 kot redni študent, izjavljam, da sem magistrsko delo z naslovom **PRIPRAVA MLADOSTNIKOV V ZADNJEM OBDOBJU BIVANJA V VZGOJNEM ZAVODU NA SAMOSTOJNO ŽIVLJENJE** napisal samostojno, s korektnim navajanjem virov in ob pomoči mentorice doc. dr. Liljane Rihter.

Datum:

Podpis: Gašper Ločičnik